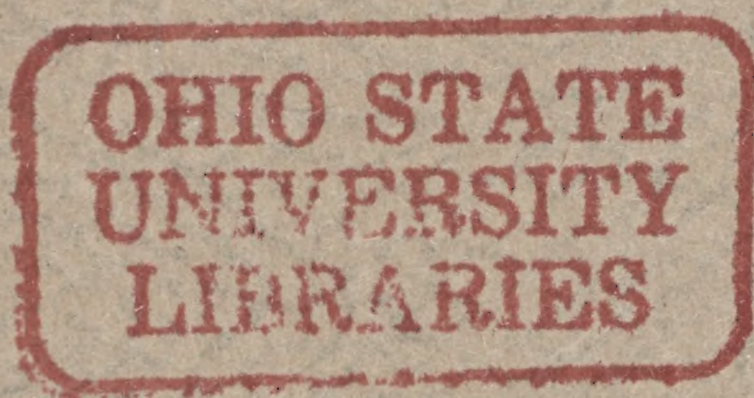

قاميللو سيتّه
Camillo Sitte .

شهر معماريسى

شهرلرى انشا ايتمك صنعتى

Camille Martin قامى‌مارته‌ن طرفندن بعض علاوه‌لرله فرانسزجه‌يه ترجمه ايدلمشدر .

تورکجه‌يه مترجمى
صنايع نفيسه مکتبى معمارى تاريخى معلمى
جلال اسعد

H. Hindermann ه . هينده‌رمان طرفلرندن ياپيلان ۱۷ عدد قلم رسم و ۱۰۶ پلان ايله برلوحه‌يى محتويدر.

F. puetzer ف . پوتزر ، H. Bernoulli ه . به‌رنوللى ،

استانبول
شهر امانتى مطبعه‌سى
۱۹۲۶

مترجمك افادەسی

عصری شهرلرك همان كافەسی فن و صحت نقطۀ نظرندن أسكی شهرلرە فائق اولدیغی حالدە صنعت و بدیعیات اعتباریلە اونلرك چوق دوننده قالمشدر . بو بدیعی انحطاطك سببلرندن الك مهمی شهر تنظیم و اعماری خصوصندە صنعتە لازمكلن اهمیتك ویرلمەمەسی وبونك یالكز بر علم وفن ایشی كبی تلقی ایدلمەسیدر .

اوتوز آلتی سنە اول یازیلان فقط شهرلرك بدیعیاتی حقندە ایلك حركتی اویاندیرماسی اعتباریلە دائما قیمتنی محافظە ایدەن بو كتاب شهرلرمزك یكیدن انشا اولوندیغی شو انقلاب دورەسندە تلافیسی ناقابل خطالرە دوشمكدن بلكە بزی منع ایدەجكدر . بو كتابی ایشتە بو مقصدلە ترجمە ایتدم . فقط مملكتمە بو صورتلە ایفا ایدەجكم خدمتك شرفی یالكز باكا دكل ، كتابك طبعنە دلالت بویوران شهر امینمز محی الدین بك افندی یەدە عائد اولەجقدر .

شهر ایشلرندەكی تجربە ، معلومات وطوغرو دوشونوشلریلە بزە بویوك امیدلر ویرەن یكی شهرامینمزە بورادەدە تشكری وجیبەدن عد ایلرم .

۱۵ نیسان ۱۹۲۶

جلال اسعد

سوزه باشلامادن اول

بو اثرك فرانسزجه‌یه ترجمه‌سنی ایلك دفعه ۱۹۱۲ ده نشر ایتدیکمز وقت لاتین مملکتلری، اجتماعی بر صنعت اولان شهر معماریسنه، داها لایق اولدیغی اهمیتی ویرمیورلردی. او وقتدن بری، پك چوق بویوك شهرلره مالك اولان فرانسه بو خصوصده‌کی لاقیدلغندن اویاندی. بر طرفدن معمار و صنعتکارلر دیکر طرفدن احوالك وعلاقه‌دارلرك تضییقی آلتنده تا اسکیدن موجود اولان و اوزون زمانلردن بری متروك بولونان شهر معماریسی صنعتی احیا ایدیلمکه باشلاندی. بوصوك سنه‌لرده، بلدیه‌لرك کیتدکجه بویوك بر اهمیتله علاقه‌دار اولدیغی مسئله‌لری تنویر ایده‌جك بعض اثرلر انتشار ایتدی.

واقعا بو کتاب شهر معماریسنك شو اویانمه حرکتندن أول یازیلمش ایسه‌ده او حرکته بر باشلانغیچ اولمق اعتباریله زمانك تلقیاتنه تطابق ایدن قیمت وفائده‌سنی دائما محافظه ایتمشدر. مسلکدن اولانلره لازم اولان سیستماتیك وتام براثر اولمامقله برابر فن آداملری ایچون یازیلمش سرت وریاضی بر اثرده دکیلدر. بویوك بر وقوف وهیجان محصولی اولان بو کتاب، شهرلری صنعت نقطهٔ نظرندن انشا ایتمك و کوزللشدیرمك ایسته‌ینلره لازم کلن بوتون معلومات والهامی ویره‌جکدر. بو اثر اوزون بر زماندن بری یالکز شهرلرك مادی جهتلرینی دوشونمکدن متولد بر اهمال ایله اونوتولان شهر معماریسی صنعتنك مدافعه‌سنی درعهده ایده‌ن بر کتابدر.

بوتون شهرلرمز [فرانسه‌نك شهرلری] ، یوللری، لغملری، وسائط نقلیه‌لری، الکتریق تأسیساتی والحاصل صوك زمان ترقیاتنك بخش ایتدیکی فنی وعلمی قولایلق وراحتلرك هپسیله افتخار ایده‌بیلیرلر. فقط پك چوق یرلرده صنعت نقطهٔ نظرندن مغرور اولاجق بر شیلری یوقدر. بو شهرلر، تشکلاتی مکمل وجودلره بکزردر؛ فقط او وجودلره که، روحدن، روح صنعتدن محرومدرلر.

موسیو (ستته) أسکی ویکی شهرلرك تشکلاتنی تحلیل ایدرك شهر معماریسنك اتباع اولوناجق اساسلرینی میدانه قویمشدر. بر چوق شهرلرك یکیدن یاپیلماسی ایجاب ایدن شو زمانده عصری شهره صحت، راحت، قولایلق وقونفوردن ماعدا برده صنعت کوزللکی وآهنك ویرمك ایسته‌ینلرك سویله‌دکلرینی دیکله‌مك لازم کلیر.

جنوره کانون ثانی ۱۹۱۸

C. M.

مقدمه

شهرلرك بويومه‌سی مسئله‌سی زمانمزی اشغال ایدن مسائلك أك مهملرندن بریدر . هر شیده اولدیغی کبی بو مسئله‌ده‌ده بر برلرینه چوق مخالف فکرلر ظهور ایتمشدر . شهرلرك صحتی ، حرکت جریانلری ، اراضی‌یه ویریلن قیمت کبی مسائلده کورولن بویوك ترقی عمومیتله ممنونیتی موجب اولدیغی حالده یکی شهرلرده‌کی صنعت فقدانی او درجه تقبیحه هنوز دوچار اولمامشدر . چیرکین محله‌لر وفنا چیزیلمش میدانلر اورتاسنده اکثریا مکلف بنالر یاپیلیور . بونلرده‌کی چیرکینلك ومناسبتسزلکی آکلامق ایچون اسکی شهرلرك میدان وسوقاقلرینی تدقیق واونلرده‌کی صنعت کوزللکنك سبب واساسلرینی آرامق ایجاب ایدر . برکره بو سببلر معلوم اولونجه اوکا کوره بعض قاعده‌لری تثبیت ایتمك وبوسایه‌ده شهرلرمزه اسکی سجیه‌وی وصنعتکارانه منظره‌سنی ویرمك قابل اولابیلیر .

بو اثر ، شهر تاریخ معماریسنه دائر تام بر کتاب اولمادیغی کبی بر مناقشه زمینی ماهیتنده‌ده دکیلدر . شهر انشا ایتمك ایسته‌ینلره ، شهر معماریسنه عائد بدیعی قاعده‌لر حقنده بر قاچ مثال کوسترن ویکی بر بدیعیات ساحه‌سی آچان بر کتابدر .

کتابده‌کی تفصیلات پلانلری مهما امکن عینی مقیاسده یاپیلمش وبو مقیاس پلانلرك آلتنده کوستریلمشدر . بو رسملر شهر انشا ایدن فن آداملرینه یکی محله‌لرك ترسیمنده فائده‌لی برر نمونه اولابیلور . قارئلره امین وشایان اعتماد بر مثال تشکیل ایتمك اوزره کتابه درج اولونان نمونه ومثاللر مؤلفك بالذات کوروب تدقیق ایتدیکی فرانسه ، ایتالیا ، آوستریا وآلمانیا شهرلرندن آلنمشدر .

٧ مایس ١٨٨٩

ق . سیتته

٩

مدخل

هر کس کندی سیاحت خاطره‌لرینی دوشونمکدن ذوق طویار . وقتیله کوردیکمز کوزه‌ل شهرلر، میدانلر، مبانی ، ومنظره‌لرك خاطره‌لری تکرار کوزمزك اوکنه کلدیکی وقت أولجه حس ایتدیکمز ذوقی بر دفعه داها طویارز .

باشقه‌له طویولمایان بر کوزه‌للکك قارشیسنه تکرار کلوب طورسه‌ق ، ساعتلرجه ینه ذوقله باقار وبو ذوقمز بزه حیاتك ألیم مجادله‌سی ایچون یکی قوتلر ویریر . جنوب مملکتلرنده ، یونانستان ساحللرنده وایتالیاده‌کی خلقك متمادی نشئه‌لری سمانك لطافتندندر. طبیعتك اوراده‌کی کوزه‌للکلرندن آلنان الهام ایله یاپیلمش اولان قدیم شهرلر اورا انسانلرینك روحی اوزه‌رینه آیریجه بر بدیعی تأثیر حصوله کتیره‌مشدر . بویله بر تأثیره ایناناماق ایسته‌مه‌ینلر ، قدیم شهرلرك کوزه‌للکلرینی کوره‌مه‌ین وآکلامایانلردر . بونلر کیدوب پومپه‌یی خرابه‌لرینی سیر ایتسونلر. اوراده برقاچ کون تدقیقاتده بولونورلر وبوکون بوش قالمش اولان « فوروم » دن بویوك مردیوه‌نلره و اورادن « ژوپیته‌ر » معبدینك سدلرینه‌طوغری یورورلرسه بو یوکسك یردن میدانه باقدقلری وقت کوردکلری اشکالك کوزه‌للك وآهنکی ، طبیقی لطیف بر موسیقینك امواجی کبی نسبتدار و موزون اولارق مشاهده اولونور. بوانطباع آلتنده « آریستو » نك شهر انشاسی حقنده‌کی سوزینی داها أیی آکلامق ممکندر . آریستو دیمشدرکه : « برشهر ، ساکنلرینه امنیت وسعادت ویره‌جك شکلده انشا اولونمالیدر . »

بو مقصده واصل اولمق ایچون بر فن آدامنك علمی کافی دکلدر. بوکا بر صنعتکارك هیجان و هنری‌ده انضمام ایتمك لازم کلیر .

أزمنهٔ قدیمه‌ده، قرون وسطاده ورونه‌سانس دورلرنده ، صنایع نفیسه‌یه قیمت واهمیت ویریله‌ن هر یرده، شهرلر بویله بدیعی بر شکلده یاپیلمشدر . یالکز ریاضیات و هندسه عصری اولان زمانمزده‌درکه شهر انشاسی صرف فن مسئله‌سی کیبی تلقی ایدیلمشدر.

شبهه‌سز بو مسئله‌نك مختلف جهه‌لری واردر . بوکون درجهٔ اهمیتی اعتباریله صوکه براقیلان خصوصات ایسه بالکه اك اهمیتلیسیدر .

ایضاحاتمزدن بوکتابك نه مقصدی ایفا ایده‌جکی آکلاشیلیور. بوراده‌یکی سوقاقلرك ضرب مثل حکمنه کیره‌ن چیرکینلکنه قارشی برچاره تشکیل ایتمه‌ین صرف تمنی شکلنده‌کی تنقیدلری

تکرار ایتمك نیتنده دکلز . زمانمزده یاپیلان اجراآتی صورت عمومیه‌ده محکوم ایتمك و علیهنده بولونمق فائده‌سزدر . نتایجی صرف منفی اولان بوکیبی حکم وتنقیدلری هیچ بر شیدن ممنون اولمایان ودائما یاپیلان شیلرك علیهنده بولونان « منقد » لره براقمق لازم کلیر .

أیی و کوزل شیلره قارشی هیجان و اعتمادی اولانلر قانع اولمالیدرلر که زمانمزده أیی و کوزل شیلر یاراتمق قابلیتی واردر .

کوره‌جکمز برچوق شهرلرك پلانلرینی بوراده نه بر مورخ ونه‌ده بر منقد کیبی تدقیق ایده‌جکمز . اونلرك تشکیلنده‌کی اصوللری بر فن و بر صنعت آدامی کیبی آرایاجغز ووقتیله اوقادار آهنکدار و صنعتلی اثرلر میدانه کتیره‌ن و بوکون بوچیرکینلکلرك حصولنه سبب اولان اصوللرك نه‌لر اولدیغنی بولمغه چالیشاجغز .

بو تدقیقات ، شهرلرك انشاسنده بو کون موجود اولان معادله‌نك اوچ اساسلی شرطلرینی بولمنه باکه یاردیم ایده‌جکدر ؛ یعنی برصیرا اوزه‌رینه منتظم صورتده دیزیلمش أو کومه‌لری یاپمق سیسته‌مندن بزی قورتاراجق ، ممکن اولدیغی قدر شهرلرك اسکیدن قالان قسمارینك تخلیصنه و یکی یاپیلان شهر اقسامنك کیتدکجه قدیم شهرلره بکزه‌مه‌سنه خدمت ایده‌جکدر .

عملی صنعت نقطهٔ نظرندن باقاجق اولورسه‌ق بالخاصه قرون وسطا و « رونه‌سانس » شهرلرینی نظر تدقیقدن کچیره‌مز ایجاب ایده‌ر . یونان وروماللردن صوکره‌کی عصرلرك انشاآتی آکلامق وعرض ایده‌جکمز فکرلری تقویه ایتمك ایچون او زمانك تلقیلرینه نفوذ ایتمك لازمدر . چونکه قدیم زمانلردن بری شهرلرك معماری سجیه‌لری اپیجه دکیشمشدر .

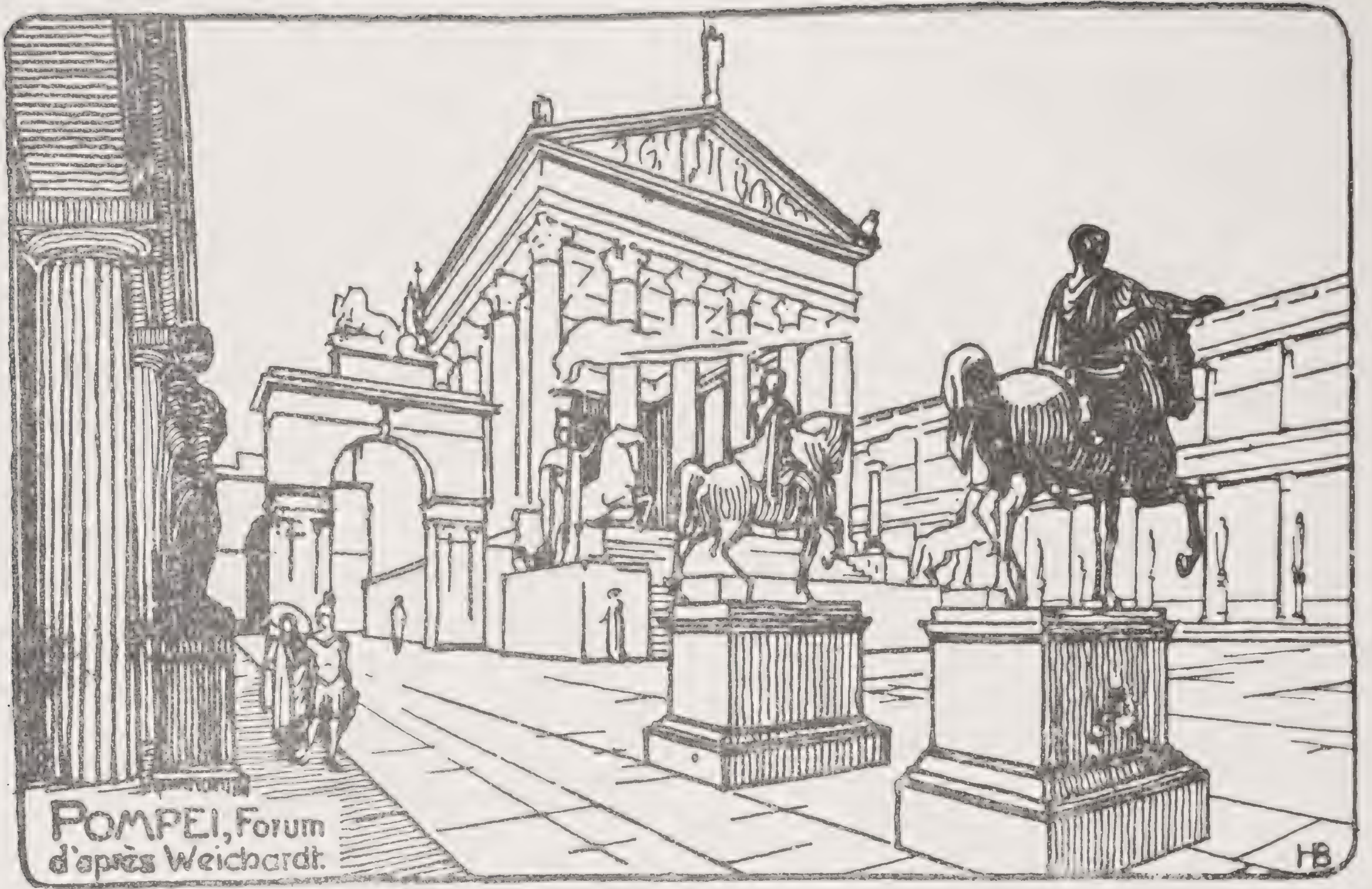
بوکونکی عمومی میدانلر ، قدیم شهرلرده‌کی فوروم ، بازارمیدانی وسائره کبی أسکی عمومی میدانلرك وظیفه‌سنی کورمز . او زمانلرده‌کی میدانلر بویوك خلق شنلکلرینه ، اهالینك طوپلانماسنه یارار ، هرکس حیاتی اوراده کچیریردی . بوکونکی میدانلرك یکانه سبب وجودی ایسه هوا وضیا ویرمك وأولر عمانك یکنسقلغنی ازاله ایتمکدر . بعضاً ده عالی بربنانك اطرافنی وجبه‌لرینی آچارق اوبنایی میدانه چیقارمق وظیفه‌سنی ده کورور . اسکی زمانله ، نه بویوك فرق ! . اسکیدن میدانلر شهرك چوق محتاج اولدیغی برقسمدی . بوکون قاپالی صالونلر داخلنده جریان ایدن اهالی حیاتنك همان کافه‌سی اوزمانلر آچیقده کچردی . « میسه‌ن » وسائره کبی یونانستانه عائد شهرلرك مجلسلری « آغورا » ، دنیلن اوستی آچیق او بویوك میدانده طوپلانیردی .

اجدادمزك ایکنجی برمرکز فعالیتی چارشی میدانلری ایدی . واقعا بونلر بوکونلره قادار دوام ایتدی . فقط یاواش یاواش اونلرکده یرینه اوستی قاپالی هالار قائم اولدی . معبدلرك اوکنده قوربان کسمك ، هرنوع تیاترولر ، اویونلر کبی اسکی خلقك حیاتندن نه صحنه‌لر غیب اولادی ! معبدلرك بیله اوستی تماماً اورتولی دکیلدی . اولرك اورتاسنده اوستی آچیق برآولو واردی ؛ اوطه‌لر بونك اطرافنده ایدی . بوبنالرله میدانلر آره‌سنده اوقادار جزئی فرق واردی که عکسنی کورمکه آلیشمش اولان بزلره شبهه‌سز بوغریب کلیر .

اوزمانك کتابلری اوقوناجق اولورسه کورولورکه اسلافمز اولرله شهر میدانلرینی عینی شکلده تلقی ایدییورلردی . مشهور روما‌لی معمار « ویترؤو » فوروم (بویوك میدان) دن بحث ایده‌رکن اونلرکده بنالر وسوقاقلر کبی روزکاره معروض بروضعیتده اولمالرینی ذکر ایدییور : [ده‌موقراتك تاریخی واسکندریه شهرینك پلانی] ؛ فقط «فوروم» ایله «بازیلیك» لری برفصله قویویور ؛ وعینی کتابك (I.V) قسمنده تیاترولر ، پاله‌سترلر ، سیرکلر (جانبازخانه‌لر) وحماملردن بحث ایدییور . یعنی خلقك طوپلانماسنه مخصوص اولان بواوستی آچیق محللری هپ عینی جنسی مبانیٔ معماریه‌دن عدایله‌یوردی . فی الواقع اسکی زمانده‌کی فوروملر خلقك طوپلانماسنه مخصوص اوستی آچیق بریراولمق اعتباریله بوکونکی قاپالی صالونلرك معادلی ایدی . ویترؤوك تعریفاتی وپومپه‌ئی فورومنك تدقیق نتیجه‌سنده ده بونلر تأیید ایدر . ویترؤو دییورکه :

« یونانیلر بازاریرلرینی دورت کوشه یاپار واطرافنی ایکی صیرا دیره‌کلرله چویررلر . بوستونلرك اوستنده طاش ویا مرمردن قورنیشلر واونك اوستنده غاله‌ری (شیروان) لر واردر . ایتالیا شهرلرنده فوروم باشقا شکلده‌در . چونکه اوراده پك اسکی زمانلرده غلادیاتور اوروشمالری یاپیلیردی . بوفوروملرك صیرا ستونلری داها سیره‌کجه‌در وآلتلرنده دکانلر واردر . بونلرك اوستلرنده خارجه طوغری طاشان بالقونلر بولونورکه مراسم وسیر کونلرنده بالقونلر اهالی‌یه کیرایه ویریلیر وحکومته خیلی بروارادات کتیریر . »

بوتعریف ، فوروم ایله تیاترو آراسنده‌کی مشابهتی کوستریور . (شکل ۱ و ۲) ده‌کی پومپه‌ئی فورومنك پلانی تدقیق ایدیله‌جك اولورسه تیاترو ایله میدانلر آراسنده‌کی بومناسبت داها بارز برصورتده کوزه چارپار .

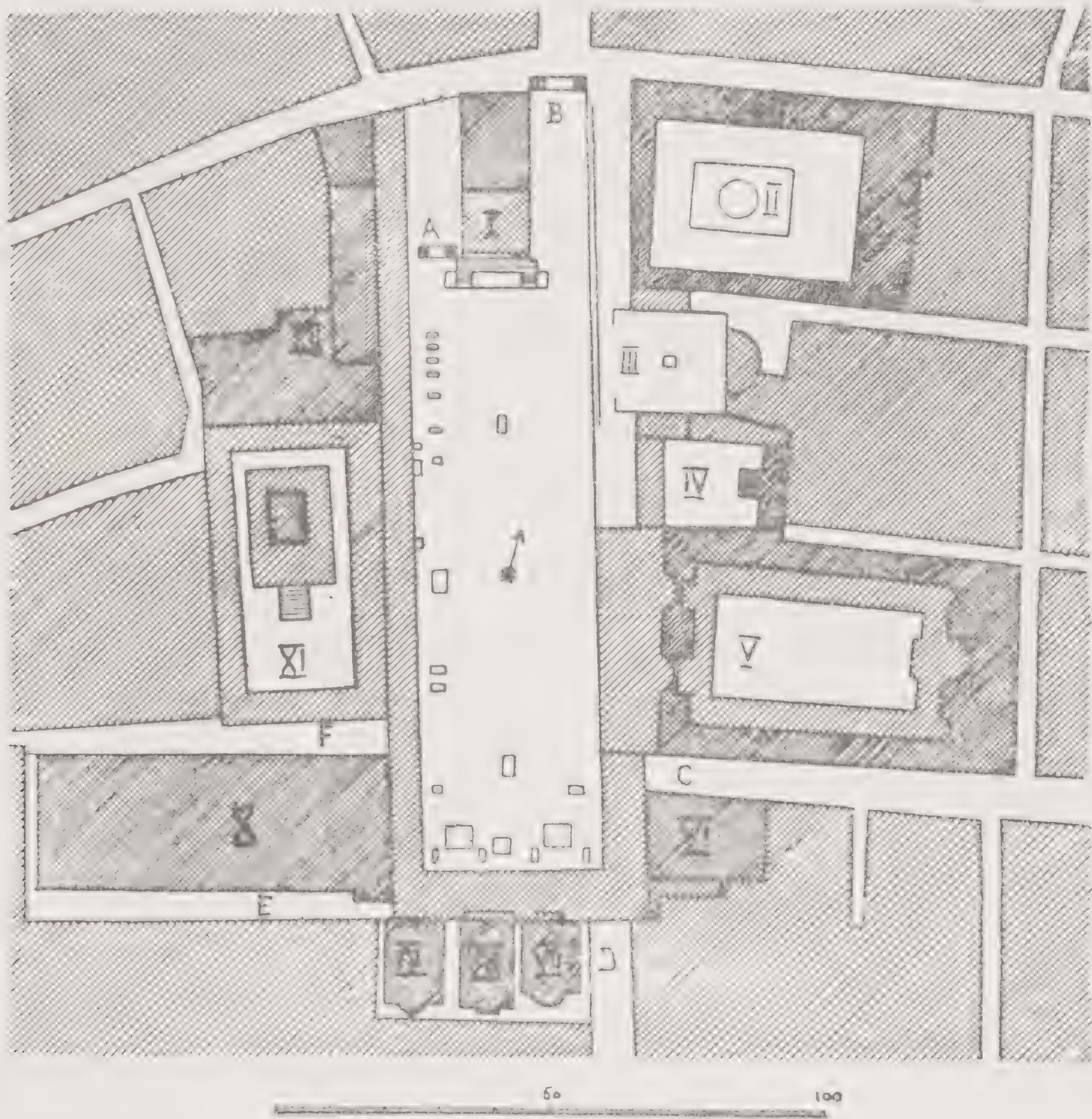

(شکل - ۱) پومپه‌ئی‌ده فوروم میدانی

میدانك اطرافی بربرینه ملاصق مبانیٔ عمومیه‌ایله محاطدر . یالکز ژوپیته‌ر معبدی مجرددر . میدانك اطرافنی چویره‌ن ایکی قاتلی صیرا ستونلر ، دیکر بنالردن داها چیقینتیلی اولان معبدك رواقی یاننده انقطاعه اوغرار . فورومك اورتاسی بوشدر . کنارلرنده‌ایسه مختلف ومتعدد هیکل وآبده‌لر واردرکه بونلرك کرسیلری واوزرنده‌کی یازیلر حالا طورمقده‌در . بومیدانك حاصل ایتدیکی انطباع نه‌قدار کوزل اولمق لازم کلیر . شیمدیکی زمانك تلقیسنه کوره بوراسی اوستی آچیق برقونسه‌ر صالونه مشابهدر. اطرافده‌کی بنالر وآبده‌لرله بومیدان شیمدیکی برصیرایه دیزیلمش صوك زمان‌أولریله محاط میدانلره قطعیاً بکزه‌مز. فوروموه کلن سوقاقلر ایسه غایت آزدر . V,IV,III نومرولی بنالرك آرقاسنده سوقاقلر وارایدی‌که فوروموه چیقمازلردی. C,D,E,F سوقاقلری . پارماقلقله قاپاتیلمشدی . حتی شمالده‌کی B و A سوقاقلری دخی میدانه طوغریدن طوغری‌یه کیرمیوب بویوك ایکی قاپودن کچرلردی .

روما فورومی‌ده عین اساس اوزرینه انشا اولونمشدر . واقعا اطرافنده داها متنوع بنالر واردر ؛ فقط بونلرك هپسی‌ده جسیم آبده‌وی بنالردر . اورایه کیره‌ن سوقاقلر میدانك چرچیوه‌سنی بوزمایاجق صورتده یرلشدیریلمشدر . آبده‌لر میدانك اورتاسنده دکیل کنارلرنده‌در . خلاصه شهرده‌کی میدانلر طبقی أولرده‌کی اوستی آچیق آتریوم

(آولو)یرینی طوتار. ستونلر ، هیکللر ، آبده‌لر ، بوکبی عناصر تزیینیه‌ایله طولی اولان بومیدانلر شهرك عادتا برصالونی ماهیتنده‌در . اوراده‌کی آثار صنعتك مقداری یوزلر و بیكلرجه‌در . فقط بونلر میدانك اورتاسنه قونولمامشدر ، هپسی کنارلرده وهپسی‌ده برباقیشده کوروله‌بیله‌جك وجهله ترتیب اولونمشدر . بویله برمیدانك منظره‌سی فوق‌العاده کوزل اولمق لازم‌کلیر. تجسیمی ومعماری شاه‌اثرلرك بویله‌جه برنقطه‌ده طوپلانماسی داهیانه‌بر فکردر . آریستو، بوفکری ایلك ایلری سوره‌نلردندر. او، معبد وحکومت بنالرینك عین‌محلده طوپلانماسنی ایستردی . پوزانیاس یازدیغی کتابده

(شکل ـ ٢)

I — ژوپیته‌ر معبدی
II — ماسه‌لاوم
III — لار معبدی
IV — وه‌سپاسیان معبدی
V — ئوماخیا
VI — قومیتیوم
VII — دوه‌ویر
VIII — مجلس
IX — ئه‌دیل
X — یازیلیك
XI — آپوللون معبدی
XII — چارشو

دیورکه : « مبانیٔ عمومیه‌سی ومیدانلری اولمایان برشهر ، شهردکیلدر . » قدیم آتنه‌نك پازار میدانی صوکرادن احیا اولونان رسملرینه کوره عینی‌اساسلر داخلنده انشا ایدیلمش اولدیغی مشاهده اولونیور .

یونان قدیمك (اولیمپ ، دەلف ، ئەلوزیس) کبی خصوصیت قدسیه‌سی اولان شهرلری‌داها مکلف واعتنالی یاپیلمشدی . اورالرده معماری ، نقش ونحت آثارینك کافه‌سی برمحله طوپلانمشدر . بونلر عادتا اك بویوك برتراژه‌دی ویا اك معظم بر سەمفونی کبی روح بشره تأثیر ایدەر . آتنه آقروپولی بوطرز احداثك اك مکمللرندن‌در . یوکسك دیوارلرله محاط برتپه اوستنده‌کی دوزلکه یاپیلمش اولان بو آقروپوله جسیم وکنیش مردیونلرله چیقیلیر وشایان حیرت اولان پروپیله (صیراستونلی قاپورواقی) قسمندن کیریلیر . بوراده بیاض مرمرلرك فیل‌دیشی ، آلتون ، طونج وانواع رنکلرله امتزاجندن حصوله کلن برآهنك انسانی قارشیلاردی . داخلنده‌کی معبدلر ومبانی یونان قدیمك طاشدن یاپیلمش برتاریخیدر. اوطاشلر اوزرنده یوکسك برفکر وصنعتك محکوك اولارق قالدیغی کورولور . بوراسی بویوك برشهرك مرکزی ویونان قدیم خلقنك طویغولرینی افاده ایدەن آثارك طوپلاندیغی بر یردر . بوراسی سادەجه برمحله دکیل ، عصرلرك درجهٔ کماله کتیردیکی بی‌نظیر برأثر صنعتدر . بوطرزده داها یوکسك بر اثرصنعت یاپمق قابل اولامایاجغی کبی بوخارق‌العاده نمونه‌یی مثال آلارق اوکا یاقلاشمقده اپیجه کوچدر . بو انموذج هرزمان کوزمزك اوکنده اولمالی وغایهٔ خیالی تشکیل ایتمه‌لیدر . تدقیقاتمزده بوکبی انشا آته اساس اولان قواعدك تمامیله غیب اولمدیغنی کوره‌جکز .

بنالر ، آبده‌لر ومیدانلر آره‌سنده‌کی مناسبتلر

اوروپانك جنوب مملکتلرنده ، باخصوص قدیم شهر وعادتلرك اوزون زمانلر – حتی بوکونلره‌قادار – محافظه اولوندیغی ایتالیا شهرلرنده میدانلر ، اولدقجه اسکی روما فورومی شکلنه بکزەدر . خلق حیاتنده ، بومیدانلر قدیم‌خدمتلرینی ایفا ایده کلمکده اولدقلری کبی اطرافلرنده‌کی بنالرله‌ده مناسبت طبیعیه‌لرینی محافظه ایتدکاری کورولور . فوروم ویاخود آغورا ایله پازار میدانی آراسنده‌کی فرقلر بورالرده‌ده الآن موجوددر . کذا نظردقتی جالب‌درجه‌ده‌کی مهم مبانی‌یی برآرایه طوپلامق وحیاتك اك‌چوق کچدیکی میدانلری چشمه‌لر ، آبده‌لر ، بنالر وهیکللرله سوسلەمك کبی قرون‌وسطا ورونه‌سانس دورلرنده هرشهرك افتخار ایتدیکی بوعنعه‌لرك الآن یاشامقده اولدیغی کورولور . ازمنهٔ قدیمه‌ده اولدیغی کبی او دورلرده‌ده میدانلر شهرخلقنك طوپلاندیغی وآلایلر ، مراسملر ، احتفاللرك ، حتی اویونلرك یاپیلدیغی محللر اولمق اعتباریله شهرك اك قالابالق‌یری ایدی .

رسمی اجتماعلر ، انتخابلر اوراده یاپیلیر ، قانونلر اوراده نشر واعـلان اولونوردی . ایتالیاده ایجابنه کوره بوکبی خصوصـاته برقاچ محل تخصیص ایدیلیر وپك نادراً یالکز برمحله منحصر براقیلیردی . جسمانی وروحانی ایکی‌قوت وحکومتك موجودیتی ایکی مختلف مرکزه لزوم کوسته‌ریردی . بری قاته‌درال (کلیسا) میدانی که (شکل ٤ و ٥) ، چان قوله‌سی ، وافتیز خانه وباش راهبك سرایی ایله محاط ایدی ؛ دیکری‌ده سینیوریا دیدکلری حکومت قوناغی میدانی که سرایك طاشلغی ودهلیزی متابه‌سنده ایدی . بومیدانك اطرافنده‌ده مملکت رجالنك قوناقلری بولونور وآبده‌لرله تزیین ایدیلیردی .

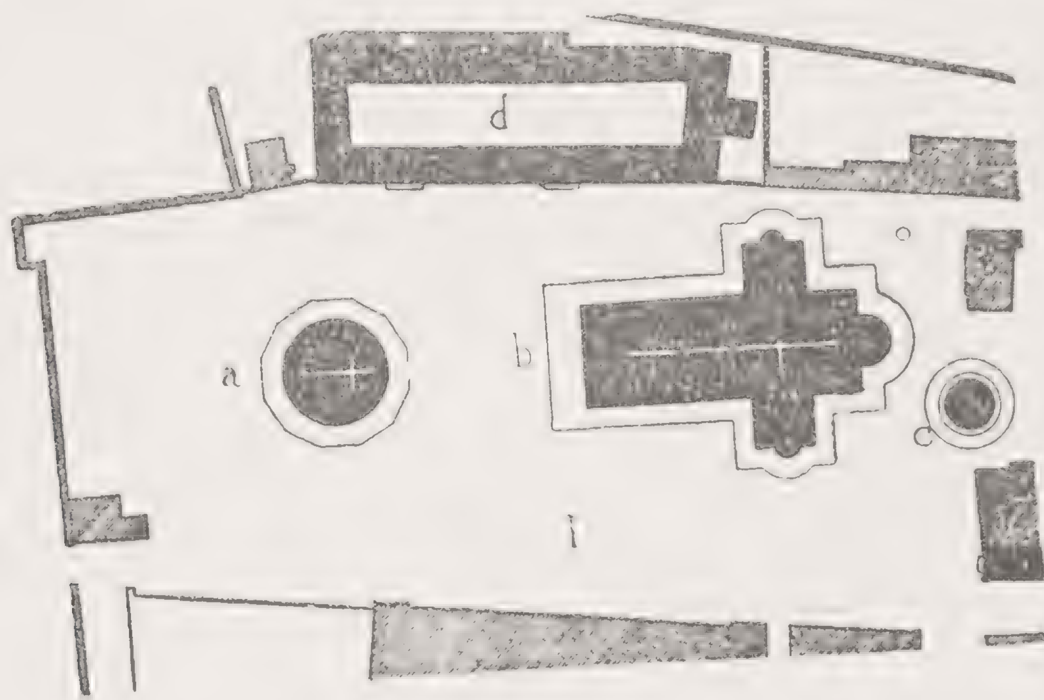
حکومت قوناغی میدانلرنده اکثریا بر Loggia لوجیا (رواق) بولونور وبوراده قره‌قول بکلردی . بعضاً لوجیا یرینه یوکسکجه برسد یاپیلیردی . اهالی‌یه نشر ایدیلمه‌سی ایجاب‌ایدن قانونلر وامرلر بورادن تبلیغ اولونوردی . فلورانسه سینیوریاسی (شکل ۳ و ۲۵) بونوع میدانلرك الك کوزل برنمونه‌سیدر .

(شکل - ۳) فلورانسه‌ده سینیوریا میدانی

بونلردن ماعدا برده بلدیه میدانی دینیلن پازار میدانلری واردر . شمال مملکتلرنده دخی موجود اولان بومیدانلر کویلونك وخلقك آلیش ویریش ایتمك اوزره طوپلاندیغی یردر . بلدیه قوناغی اوراده‌در . بو میدانلرك اورتاسنده مزین بر چشمه یاپیلماسی‌ده عنعنوی بر قاعده‌در . آلیجی وصاتیجیلرك آرتیق جاملی ده‌میر قفسلردن عبارت اولان

حالر ایچنه طوپلاندقلری بو دورده اسکی زمان عادتلرندن اولان بو پازارلرك آنجق اوته‌ده بریده قالدقلرینی کورویورز. آکلاشیلیورکه میدانلر اسکی زمانده بویوك بروظیفه ایفا ایتمشلردر. رؤنه سانس دورنده‌ده آتنه آقروپولی طرزنده بعضی شاه اثرلر یاپیلمش وبالجمله صنعت اثرلرینك بر آراده اجرای تأثیر ایتملری اصولی تطبیق اولونمشدر. پیزا شهرنده‌کی کلیسا میدانی [شکل ٤، ٥] بوکا بر دلیلدر. بو میدانده شهرك الك کوزل دینی مبانیسی بر آراده اولەرق یاپیلمشدر. خارالعاده بر صورتده انشا ایدیلمش اولان کلیسا، چاك قوله‌سی، واقتیز خانه، قامپو سانتو کبی نادر بر اثر صنعت اولان مبانی بر آراده و بر میدان اطرافنده طوپلانارق بر طاقم عادی وچیرکین بنالرله علاقه‌سی

(شکل - ٤) .d قامپوسانتو c چاك قوله‌سی b بویوك کلیسا .a سەنژان

کسیلمشدر. سائر بنالردن بوصورتله آیریلان ودهای صنعتك ایجاد ایتدیکی الك کوزل شکللرله تزیین اولونان بویله بر میدانك روح اوزرینه تأثیری پك بویوکدر. صنعت حسندن محروم اولانلرك بیله بویله برمنظره قارشیسنده متحسس اولماملری قابل دکلدر. اوراده هر کونکی حیاتمزك مشقتلرینی خاطرلاتاجق برشیئه تصادف ایتمەیز. کلیسانك اصیل جبهه‌سنده‌کی کوزەللکلری سیرایدنلرك صنعت تلذذلرینی بوزاجق نه بر ترزی دکانی، نه برقهوه‌غلبه‌لغی نه برحمال کورورونه‌ده برآرابا ویاترامموای کورولتوسی ایشیدیرسکز. اوراده یالکز صلح وسکون واردر. طوپلانمش اولان صنعت اثرلری اوزرینه بوتون دقتی تمرکز ایتدیرەرك اعظمی تحسس قابل اولور. کندینه خاص بر شکلده اولان بو میدانك نظیری همان یوق کبیدر. یالکز (سن فرانسوا داسسیز) ایله پاویاده‌کی (چەرتوزا) ماناستری بوکا بر آزیاقلاشیر. هرحالده عصر حاضر بویله مکمل صنعت آثارینی برآرایه طوپلایەرق بر « کل » حصوله کتیرمك تشبثلرینی تسهیل ایتمەمشدر. بالعکس بر برینه مناسبت وارتباطی اولمایان شیلری یان یانه کتیرمك جهتنی التزام ایتمشدر.

صنعتك مهدی اولان مملکتلرده بیله شهرلر، سرایلرله مسکنلرك اوغرادیغی نتیجه‌یه دوچار اولمشدر. آرتیق اونلرك معین برسجیه‌لری یوقدر. شمال وجنوب مملکتلرینك معمارلریارندن آلینان مختلف موضوعلر قاریشیق اوله‌رق قوللانیلمشدر. ملتلر بر برینه قاریشدقجه ذوق صنعت و موضوعلرده بر برینه قاریشه‌رق مخلوط بر شکل وجوده کلمش و کیت کیده محلی سجیه غیب اولمشدر. یالکز بلدیه قوناغی ایله پازار میدانی وبونك عنعنوی چشمه‌سی دوام ایده کلمشدر.

شوراده بر ملاحظه درمیان ایتمه‌مزه مساعده ایدیلسون:

مقصدمز شیمدیکی احتیاجات دوشونولمکسزین قدیم شهرلرك بدیعی اولان بو قدیم شکللرینی معناسزجه وهیچ برفائده‌سی اولمایارق عیناً قوپیه ایتمك دکیلدر. ضرب مثلدر: «احتیاج دمیری بیله قیرار» دیرلر حفظ الصحه وسائرفنی سببلرك الزم قیلدیغی تبدلاتی، حتی صنعت ورسم جهتندن فداکارلق ایتمك صورتیله دخی یاپمغه مجبورز. فقط بو، اسلافمزك اثرلرینی یاقیندن کمال اهمیتله تدقیق ایده‌رك اونلرك شیمدیکی انشاآته نه درجه تطبیق ایدیله بیله‌جکنی تدقیقدن بزی منع ایتمز.

انجق بو وجهله عصرمزك شهرلر انشاآتنده‌کی مسائلدن صنعت جهتنی حل ایده‌ر واسلافمزدن میراث قالان شیلرك‌ده بر قسمنی محودن قورتارمش اولور.

مسئله‌یی قطعی بر صورتده حل ایتمه‌دن أول شونی آکلامق واساسلی اولارق قبول ایتمك ایجاب ایده‌رکه قرون وسطی ورؤنه‌سانس دورلرنده میدانلر عملی بر فائده‌یه خادم اولمق مقصدیله یاپیلیر و اطرافنده‌کی بنالرله بر وحدت یعنی بر کل تشکیل ایدردی. بو کون ایسه یالکز آرابه‌لرك طورماسنه تخصیص ایدیلمش بر بوشلقدن باشقا بر شی اولمادقلری کبی اونلری احاطه ایدن أولرله‌ده برمناسبتی بولونماز. شیمدیکی مجلس مبعوثان سرایلرینك صیرا ستونلرله محاط آغورالری یوقدر. دارالفنون وکلیسالرمزاسکی او ساکن محیطلرینی غیب ایتمشلردر. آرتیق بلدیه قوناقلرمزك اوکنده‌کی میدانلردده پازار صاتیشی کونلری آلیش ویریش ایدن کثیف برقالابالق کورولمز. والحاصل او زمانلرده اولدیغی کبی بالخاصه مبانیٔ عمومیه یاننده‌کی میدانلرده خلق کتله‌لرینك حرکتی قالمامشدر. اسکی میدانلرك کوزللکنی حصوله کتیره‌ن عواملك مهم برقسمی غیب اولمشدر. هله بومیدانلری تزیین ایده‌ن او لایعد ولایحصا هیکللر آرتیق هیچ کورولمز. بو کون قدیم فورومله فلورانسه‌نك (سینیوریا) سی و (لانزیلر لوجه‌سی) رواقنك زنکینلك و کوزللکیله مقایسه ایدیله بیله‌جك هانکی میدانمز واردر؟

ویانه‌ده برقاچ سنه أول بر نحت [هیکلتراشاق] مکتبی ظهوراتمش واپجه کوزەل اثرلر وجوده کلمش ایدی . فقط بونلر میدانلری دکیل بنالری تزیین ایتمك ایچون قوللانیلمشدر .

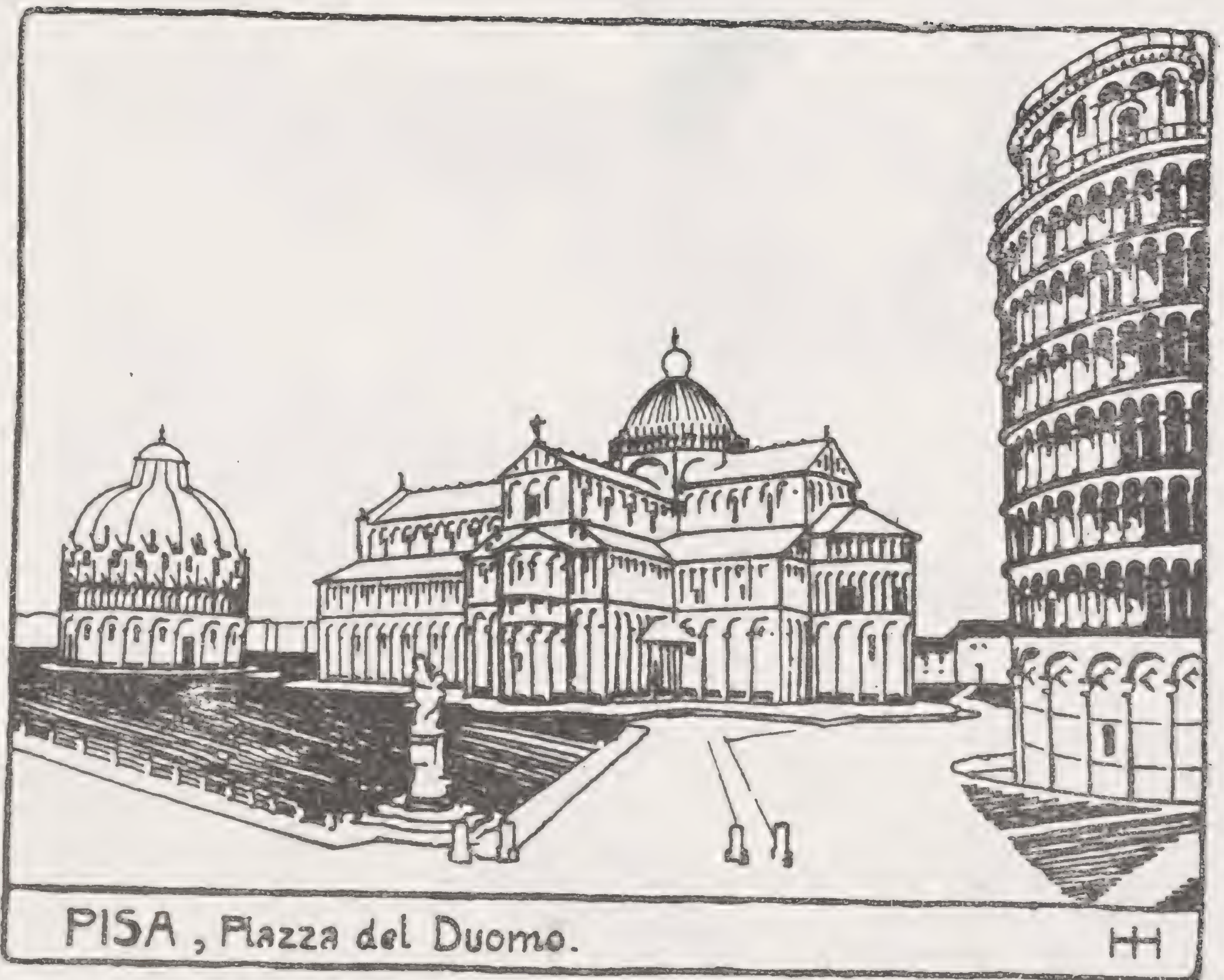
ویانه‌ده هرایکی موزه بناسی ایله مجلس بناسی وایکی رسمی تیاترو ، شهرامانتی ، یکی دارالفنون و ووتیو کلیساسی کبی بنالره اوقادار چوق هیکل قونولدیغی حالده میدانلری دوشونه‌ن اولمامشدر . بو یالکز ویانه‌ده ده کیل هرطرفده بویله اولمشدر . بنالره اودرجه چوق هیکل قویمق لزومی قارشیسنده یکی موضوعلر بولمق ایچون قومیسیونلر تشکیل ایتمك مجبوریتی حاصل اولدیغی حالده برهیکلی قویاجق برمیدان بولابیلمك ایچون سنه‌لرجه بکله‌مك لازم کلمشدر . حالبوکه تزیین ایدیلمه‌سی لازم نه قادار چوق بوش میدان واردر . ایشته شایان حیرت برنقطه ! شیمدی‌یه قادار یاپیلان اوزون تجربه‌لردن صوکرا آرتیق زمانمزك او جسیم ، صحرائی وایصسز میدانلرینی یاپمقدن و کوچوك وقدیم برمیدانده غیب اولاجق برهیکل رکز ایتمکدن فراغت ایتمه‌لیدر . تجربه‌لر بزی هپ بونتیجه‌یه ایصال ایتمشدر . بر صنعت اثری دائما کندینی کوستره‌جك و قیمتنی آرتیره‌جق بر موقعه قونمالیدرکه اعظمی تأثیرینی حاصل ایتسون . بوجهتی اهمال ایده‌ن صنعتکارلر خطالرینك مسئولیتنی یوکله‌نیرلر .

فلورانسه‌ده میکل آنژك أثری اولان داوید هیکلنك موقعی مسئله‌سی بزه بوکون یاپیلان خطالری واضحاً کوستریر . [پاله وه‌کیو] دینیلن أسکی حکومت سراینك قاپوسی صولنده دیوارك یاننه موضوع اولان بربویوك هیکل واردر . بونك محلی میکل آنژ طرفندن انتخاب ایدیلمشدی . شبهه یوق که عصرمزك هیچ بر قومیسیونی بومحلی انتخاب ایتمزدی . هیکلك اورتاده ، کوزه چارپاجق برموقعه قونولمایوب‌ده بویله کناره قونولماسی بوکونکیلره کوره معناسز بر عقلالق کبی کله‌جکی شبهه‌سزدر . حال بوکه میکل آنژ بومحلی دوشونه‌رك وبیله‌رك انتخاب ایتمشدر . بوشاه اثری اوراده کوره‌نلرك هپسی یاپدیغی تأثیر وانطباعات خارق العاده‌لکنی اعتراف ایدرلر . میدانك کوشه‌لی شکلیله نسبی بر تضاد تشکیل ایده‌ن وانسانك جسامت طبیعه‌سیله نسبت ایدیله‌جك بر موقعده اولان بوجسیم هیکل ، حقیقتده اولدیغندن چوق فضله ابعادده کورولور واونسبتده برتأثیر اجرا ایدر . سرایك دیوارلرنده‌کی یکنسق و کولکه‌لی طاش کسمه‌لر بوهیکله اویله بر قدرتلی زمین تشکیل ایده‌رکه هیکلك وجودنده‌کی خطوط واشکالی میدانه چیقارمق ایچون بوندن داها موافق بر زمین بولونامازدی .

بوکون داوودك هیکلی آقاده‌می‌نك بر صالونه نقل ایدیلمش و آلچی موده‌للر ،

فوطوغرافيلر ، حكاركبى آثار يانەوصوكرادن ياپيلان جاملى برقبه آلتنه قونولمشدر. بوكون مورخلرله منقدلره برنمونەئتدقيق وظيفەسنى كورەمز. بوهيكلى اوراده، او(موزه)دنيلەن صنعت حبسخانەسندەكورمكه تحمل ايتمك وبوندن متلذذ اولابيلمك ايچون اسكيلردن باشقا درلو برحالت روحيه ايله متصف اولمق وبومرضى كوروشه آليشمش بولونمق ايجاب ايدەر. بوندن ماعدا صنعتى تكامل ايتديرديكنه ذاهب اولان و بو اثر دهانك كويا داهامكملنى ياپمق ايستەين عصر حاضر، بوهيكلك اصلى بويوكلكندەطونجدن بر قوپيەسنى ياپديرمش و بونى فلورانسـەنك طيشاريسنده [via dei Colli] (ويادەى قوللى) دە كنيش بر ميدانه ــ بالطبع بوميدانك‌دە تام مركزينه ــ ركز ايتمشدر. هيكلك اوكنده كنيش و لطيف بر افق ، آرقاسـنده قهوەلر ، بر طرفده آرابا استاسيونى ، بر پياسـه يولى واطرافدەدە ميريلدانارق (بەدەكر) سياحت رهبرينى اوقويان برسورو سياحلر مشاهده ايدلمكدەدر. بو موقعده هيكل ، هيـچ برتأثير ياپمامقده وابعادى طبيعى انسان جسامتندن فضله كورونمەديكنى هركس سويلەمكدەدر. هرحالده ميكل آنژ كندى هيكلنه لازم اولان موقعى پك ايى آكلامشدى . هيـچ شبهەسزكه اسكيلر بوكبى صنعت خصوصاتنده بزدن چوق ايلرى ايديلر. اسكى ذهنيتله بوكونكى ذهنيت آراسندەكى اساسلى فرق ، شيمديكيلرك قوياجقلرى هيكللره بويوك ميدانلر آرامالريدر . بوصـورتله هيكلك ــ طبيعى يورتەلرده رسـاملرك قوللانديغى كيبى (neutre) بى طرف برزمين اوكنده حاصـل ايدەجكى اعظمى تأثير ضايع ايدلمكده وهيكل قوجه ميدانك اورتاسنده ناچيز قالمقدەدر . بومطالعه بزه ، اسكى صنعتكارلرك آبده وهيكللرينى نيچون ميدانلرك اورتالرينه قويمايوب (شكل ــ ٣) فلورانسەنك سينيوريا ميداننده اولديغى كيبى ــ بو ميدانلرك يان طرفلرينه وضع ايتمەلرينك اسبابنى ايضاح ايدەر .

بونك بر فائدەسى‌ده ، ايسـتەنيلديكى قادار چوق هيكل قونولديغى حالده حركت جريانلرينه برمانعه تشكيل ايتمەمەسيدر. بوصورتله هرهيكلك كنديسنه مخصوص برآرت زمينى‌ده اولاجقدر. بز ايسه بالعكس هيكل ركزى ايچون ميدانلرك يالكز اورتاسندن باشقا بر ير اولماديغى قناعتنى طاشيمقدەيز . ميدان نەقادار بويوك اولورسـه ارلسون اوكا يالكـز برهيكلدن باشقا برشى قويامايورز . حتاوميدان غيرمنتظم اولوب‌ده مركز هندسيسنى بولمق قابل اولمازسه نەياپاجغمزى شاشيرييور وا كثريا اوكبى يرلرى الى الابد بوش براقييورز .

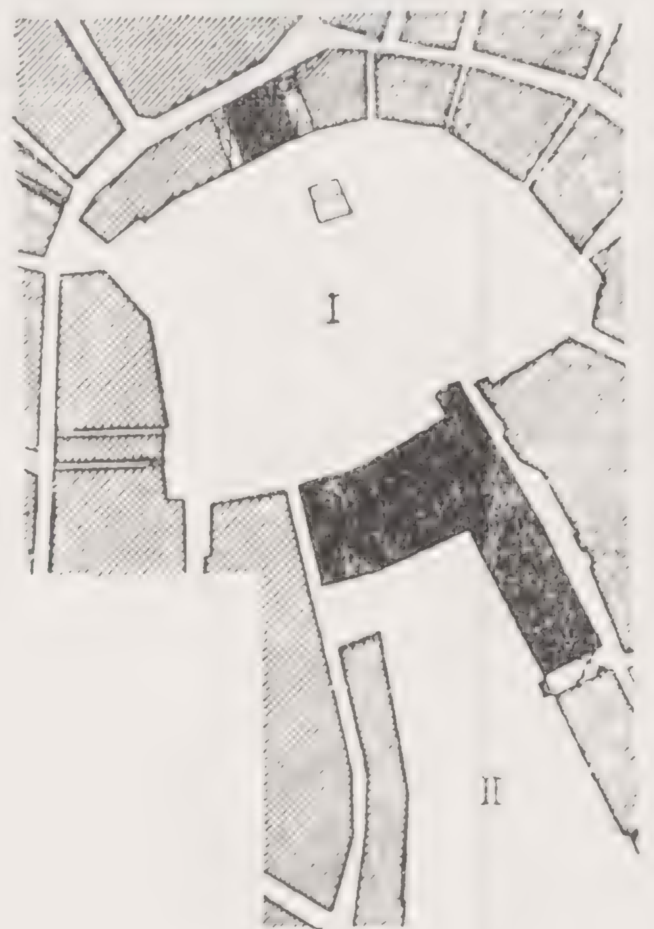
(شکل - ٥) پیزا شهرنده دوعومو (کلیسا) میدانی

— ٢ —

میدانلرك اورته‌سی بوشلغی

اسکیلرك چشمه و آبده‌لری نره‌لره قویدقلرینی وموجود شرائطدن نه‌صورتله استفاده أیله‌دکلرینی تدقیق ایتمك فائده‌لیدر . ازمنهٔ قدیمه‌ده‌کی صنعت قاعده‌لرینك قرون وسطاده‌ده جزئی تعدیلاتله عیناً تطبیق ایدیلدیکنی کورویورز . رومالیلر کندی فورومارینك اورتاسنی دائما بوش وسربست براقیرلردی . حتی « ویترؤو »ك یازدیغنه کوره، برمیدانك اورتاسی هیکللره دکیل فقط غلادیاتورلره (اوروشانلره) تخصیص ایدیلمشدی .

صوکراکی دورلرده بومسئله‌یی دهادقتله مطالعه ایتمه‌لیدر. قرون وسطاده چشمه‌لرله هیکللرك موقعنی انتخاب مسئله‌سی قطعی بر قاعده‌یه تابع دکیلدی . بوخصوصده بربرینه بکزه‌مه‌ین بر چوق نقطهٔ نظرلر قبول ایدیلمشدر . هر حالده میکل آنژك « داوود » نده اولدیغی کبی بوموقعلرك انتخابنده صنعتکارلر پك بیوك واینجه بر حس صنعته تبعیت ایتمشلردر . او دورده قونولان هیکللرك هپسی‌ده جوار و محیطنده‌کی چرچیوه‌ایله هم آهنکدر . هیچ بر بدیعی قانونه و ثابت بر قاعده‌یه مربوط اولمقسزین صرف اوزمان صنعتکارلرینك غایت طبیعی اولان صنعت و کوزه‌للك دویغولری اثری اوله‌رق

(شکل ـ ٦) سیه‌نا شهرنده :
I ویتتوریو ئه‌مانوئل میدانی
II أسکی بازاریری

بولدقلری شیلره حیران اولمامق قابل ده‌کیلدر. بونلره خلف اولان شیمدیکی پرکل و کونیه‌لی فن آداملری ایسه ذوق صنعته وحسه تابع اولان بومسائلی هندسه‌ایله حله قالقمق جرأتنده بولونمشلردر .

اوزمانك صنعت اثرلرینه باقارکن، بعضاً اسلافمزك بوقادار کوزل تأثیر حاصل ایده‌ن اثرلری ایچون قوللاندقلری صنعت اصوللرندن بعضیلرینی کشف ایده‌رکبی اولویورز . فقط بواثرلرك بری دیکرینه بکزه‌مه‌دیکی جهتله بونلردن عمومی برقاعده استنتاجی قابل اولامایور. معمافیه ظاهراً قاریشیق کورونن بوتلقیلری آکلایابیلمك ایچون چالیشمالی‌یز . چونکه بزلر، هیچ شبهه‌سز صنعت خصوصنده‌کی طبیعی حسلرمزی غیب ایتدیکمز جهتله

غیرشعوری برصورتده یالکز حسمزله بو کوروشی بولامایز. اکر اسلافمزك بوسربست وغیرمقید اولان ابداع قابلیتنی اکتساب ایتمك واونلردن صوکرا کیلرك هندسی وثابت قاعده‌لرینه‌قارشی قویمق ایسته‌یورسه‌ق، صنعته‌حرمتك برعنعنه‌حالنی آلدیغی‌او اسکی‌زمانلرده‌کی

(شکل ـ ۷) سیه‌نا شهرنده : أسکی پازار یری
« وویتوریو أمانوئل » میدانی

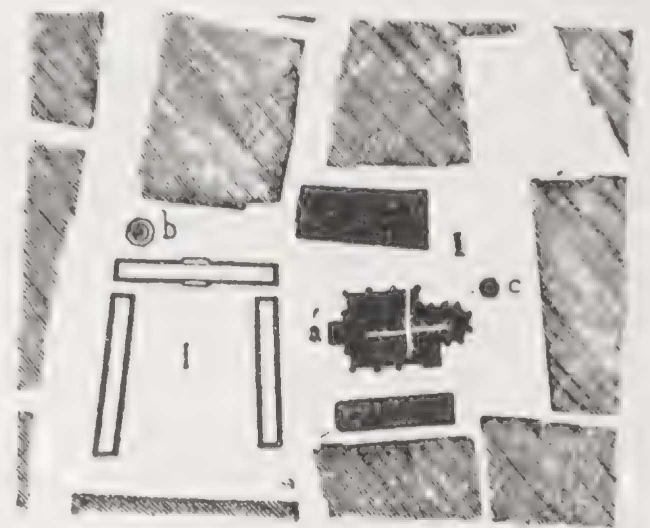
اسلافمزك کندی سوق طبیعیلریله یورودکلری یولدن کیتمك ایجاب ایدر. شیمدیکی حیاتدن آلینان برمقایسه ، بونی داها أیی ایضاح ایده‌جکدر.

شایان دقتدر که ، کندی طبیعی صنعت حسلرینه تابع اولارق هیچ بر نمونه و موده‌لسز ، رسم یاپان چوجوقلرك اثرلری ، ابتدائی اقوامك قابا ایشلرینه بکزر در. ینه دقت ایده جك اولورسه‌ق چوجوقلرك أك سه‌ودكلری بر اویون بزه آبده‌لرك موقعنی تعیین ایتمك صنعتنی اوكره‌تیر . فی الحقیقه قیشین قاردن انسان وآرسلان هیكللری یاپان چوجوقلر بو هیكللری طبیعی قدیم صنعتكارلرك ، چشمه و آبده‌لری قویدقلری موقعلره ركز ایده‌رلر . مسئله غایت بسیطدر . قارله مستور بر كوی میدانی تصور ایدیكز . میدانك اوته‌سندن بریسندن كچه‌ن یوللر وار . بو یوللرك آرالرنده غیرمنتظم وكچیلمه‌ین برطاقم قسملر موجوددر . چوجوقلر اوراده چوق مقدار قار بولدقلری وكچید اوستنده اولمادیغی ایچون هیكللری‌ده ایشته اوقسملره یاپارلر .

اسكیلرده چشمه و آبده‌لری میدانلرك بویله آیاق آلتی اولمایان بر طرفنه یاپارلردی . اسكی رسملره باقنجه كورویورزكه وقتیله میدانلر قالدیریم دوشه‌لی اولمادیغی كبی تسویه ایدیلمش ده‌دگیلدی. حالا بعض كویلرده كورولدیكی كبی چارپوق چوپوق یوللر و چوقورلقلردن عبارتدی . بویله بر میدانه بر چشمه یاپیلمق ایسته‌نیلدیكی وقت بالطبع یول اوستنه یاپیلمایوب كچید اولمایان بر كوشه‌یه ویوللر آراسنده قالان پارچالردن بری اوزرینه انشا اولونوردی. شهر ، یاواش یاواش بویویوب زنكینله‌شدكجه میدانلر تسویه ایدیلور و قالدیریم دوشه‌نیردی . فقط چشمه ، موقعنی دكیشدیرمزدی . اكر بو چشمه‌یی داها كوزل وداها مزین یاپمق ایسترلرسه ینه عینی یره یاپارلردی . بو صورتله هر موقع كندینه مخصوص اولان اهمیت وقیمت تاریخچه‌یی محافظه ایدردی . ایشته بوسببله‌دركه چشمه‌لر و آبده‌لر میدانلرك أك غلبه‌لك كچیدلری اوزرینه ویاخود اورتالرینه قونولمایوب دائما بر كوشه‌یه انشا اولونوردی . لاتین عنعنه‌لرینك اودرجه اجرای تأثیر ایتمدیكی شمال مملكتلرنده بیله بو بویله‌در .

هر شهر وهر میدانده آبده موقعلرینك مختلف اولماسنك سببی، یوقاریده كی ایضاحاتمزدن ده آكلاشیلاجغی وجهله او میدانلره واصل اولان سوقاقلرك عینی وضعیتده بولونماماسی ، حركت جریانلرینك مختلف اولماسی و یوللر آراسنده قالان آطه‌لرك بربرلرینه بكزه‌مه‌مه‌سی ، كبی میدانك انكشافی تاریخنه عائد خصوصاتدر . مع مافیه او زمانلرده‌ده بعضاً اورتا یره بر هیكل ویا آبده قونولدیغی واقعدر . فقط شیمدیكی معمارلر طرفندن مقبول طوتولان بو قاعده اسكیلرجه هیچ بر وقت بر اساس اولارق دوشونولمه‌مشدر . اونلر هندسی بر تناظره وبو خصوصده‌كی افراطلره قطعیاً دوشمه‌مشلردر . چشمه‌لر اكثریا حیوانات اهلیه‌نك صولانماسی ایچون بر میدانك كوشه‌سنده ، میدانه كلن یولك برلشدیكی

ره یاقین برمحله قونولمشدر. غایت کوزه‌ل اولان « نؤرنبه‌رغ » چشمه‌سی بوکا برمثالدر. [شکل ۸]

(شکل - ۸) نوره‌نبرغ شهرنده
I. بمش بازاری
a نوطردام کلیساسی
b کوزه‌ل چشمه
c قاز چوبانی چشمه‌سی

(Tauber) تاوبه‌راوستنده‌کی «روته‌ن بورغ» شهری چشمه‌سی‌ده بوخصوصده برفکر ویره‌بیلیر.

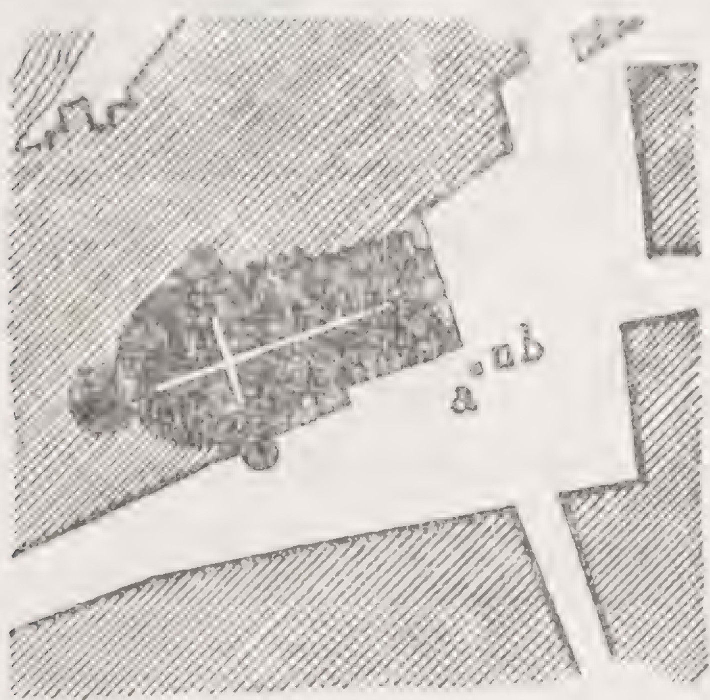
ایتالیاده‌فلورانسه‌شهرنده سینیوریا میداننده‌کی (Palazzo Vecchio) «اسکی‌سرای» او کنده [شکل ۳ و ۲۵] ، په‌روز شهرنده بلدیه قوناغی او کنده [شکل ٤۳] و رومادە فارنه‌ز سرایی او کنده بولونان چشمه‌لر ، بنالرله میدانلرك محور ومرکزلرنده بولونمایوب یولك بر کنارینه انشا ایدیلمشلردر. فرانسه‌ده‌ده‌عینی وجهله (Autun)ده‌کی سه‌ن لازارچشمه‌سی [شکل ۹] وپارسده‌کی « Fontaine Des l'innocents »(معصوملر چشمه‌سی) یولك برطرفنده وکوشه‌ده یاپیلمشلردی. معصوملر چشمه‌سی ، ۱۷۸٦ چشمه‌سی مقدما (Rue Aux Fers) «رژاوفه‌ر» سوقاغی ایله سن ده‌نی سوقاقلرینك تشکیل ایتدکلری زاویه اوزرنده ایدی.

(شکل - ۹) اوتؤن شهرنده
سه‌ن لوئی میدانی وسه‌ن لازارچشمه‌سی

«پادوا» شهرنده‌سه‌نت آنتوان کلیساسی او کنده «دوناته‌للو» نك اثری اولان « غاتتامه‌لاتانك حیوان اوستنده‌کی هیکلنك موقعی [شکل ۱۰] شایان تدقیقدر. اولا بووضعیتك ، عصرمزده لایتغیر عدایدیلن هندسی قاعده‌لرله طابان طابانه ضد اولدیغی کورولور . فقط برآز باقدقدن‌صوکرا آکلاشیلیرکه هیکل بوموقعده‌غایت‌عظمتلی بر تأثیر یاپیور و أمین اولونورکه بو هیکل میدانك اورتاسنه قونولمش اولسه تأثیری بوندن چوق آز اولاجقدی. بوفکرله الفت کسب ایدیلیر ایدیلمز اوموقعه قونولماسنه وغریب کورونه‌ن وضعیتنه تعجب اولونماز. بناءً علیه اسکی زمانلرده آبده‌لرك میدانلرده اورتایه قونولمایوب بر کناره قونولماسی قاعده‌سنه برقاعده داها علاوه‌سی‌ایجاب ایدرکه اوده ، قرون وسطاده وباخصوص شمال مملکتلرنده کورولدیکی وجهله چشمه‌لرك، جریان نقطهٔ میته‌لرینه یعنی

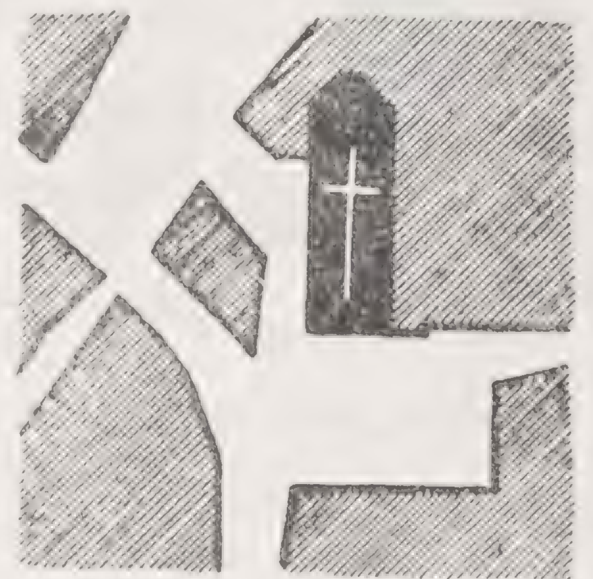
آیاق آلتی اولمایان قسملره انشا اولونماسیدر. بو هر ایکی واسطه‌ده صنعت تأثیرینی آرتدیرمق املیله تطبیق اولونور. بعضاً عملی احتیاج ایله صنعت ایجاباتی عینی شیئی ایسته‌ر؛ مثلا یولی قاپایان بر آبده عینی زمانده منظره‌یه حائل اولور ونظره بر مانعه تشکیل ایده‌ر. بناءً علیه کناره قونولماسی بو ایکی سببدن لازمدر. دیمك بر هیکل ویا بر آبده‌یی بر بنانك محوری اوزرینه ویامزین بر قاپو او کنه قویمامالیدر. چونکه بو آبده آرقا طرفده‌کی اثر معماری‌یی قاپار. زنکین ومزین بر آرت زمین اوستنده کورونه‌ن آبده، تأثیرندن‌ده چوق غیب ایده‌ر. قدیم مصریلرك بو قاعده‌یه رعایت ایتدکلری کورولور. مصر قدیمك اهرام و هیکللری‌ده (Padoue) پادوا کلیساسی مدخلنك یانینده‌کی کوچوك ستون ایله «غاتته‌مه‌لاتا» هیکلنك موقعی کبی معبدلرك قاپولری یانینه موضوعدر. ایشته بو کون بولمق آرزو ایتمه‌دیکمز بوتون سر صنعت.

(شکل - ١٠) پادوا شهرنده
a ستون b غاتتامه‌لاتا هیکلی

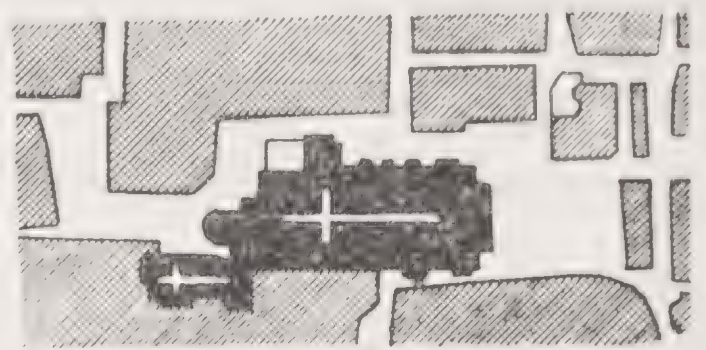
قدیم آثاری تدقیق ایده‌رك استنتاج ایله‌دیکمز شو قاعده‌لرك یالکز چشمه‌لر وهیکللره دکیل هر دورلو بنا وبالخاصه کلیسالرده‌ده تطبیق اولوندیغنی کورویورز. کلیسالر بو کون عمومیتله میدانلرك اورتالرینه یاپیلمقده‌در. حال بوکه اسکی زمانلرده بونلر هیچ بر وقت میدانلرك اورتاسنه یاپیلمیوردی. [بزده جامعلری میدانلرك اورتاسنده براقمق ایسته‌یه‌نلرك نظر دقتی جلب اولونور]. ایتالیاده کلیسالر بر ویا ایکی جهتدن دائما دیکر بنالره متصلدر وبو بنالرله برابر بر کل معماری تشکیل ایده‌رك میدانی احاطه ایده‌رلر.

بو نقطه نظردن أك قلاسیك بر شکلده بولونانلر پادوا شهری کلیسالریدر. «سان جیوستینا» کلیساسی دیکر بنالره یالکز بر جهتدن ملاصقدر؛ سان آنتونیو کلیساسی (شکل ١٠) و «ده‌ل قارمینه» کلیساسی (شکل ١١) ایکی جهتدن ملاصقدر. جزویتلر کلیساسی ایسه بر چوق جهتدن بیتیشیکدر وبونلرك یانینده‌کی میدانلر هپ غیر منتظمدر.

(شکل - ١١) پادوا شهرنده
په‌ترارقا میدانی

وەرونا شهرندەکی کلیسانك بویوك قاپوسی او کندەمیدانك غیرمنتظملغندن باشقا بویوجك بر ساحە براقیلمق ایستەنیلدیکی و «Dôme» دوم او کندە [شکل-١٢] بولونان میدانلە

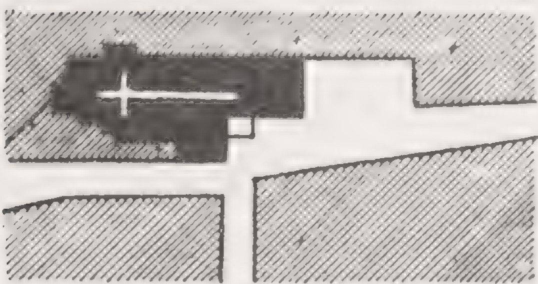

(شکل - ١٢) وەرونا شهرندە دوعوموميدانی (کلیسا میدانی)

«سەن فەرموماجیورە» [شکل ١٣] «S. Anastasia» سەن آناستازیا [شکل - ١٤] کبی میدانلرك هربری بر تاریخە مالك و بویوك بر صنعت تأثیری یاپان اثرلردر. بومیدانلردەکی کلیسالرك جبهەلری و بویوك قاپولری (رتاجلری) اعظمی تأثیر و کوستریشلرینی حاصل ایدەجك وضعیتدە بولونورلر.

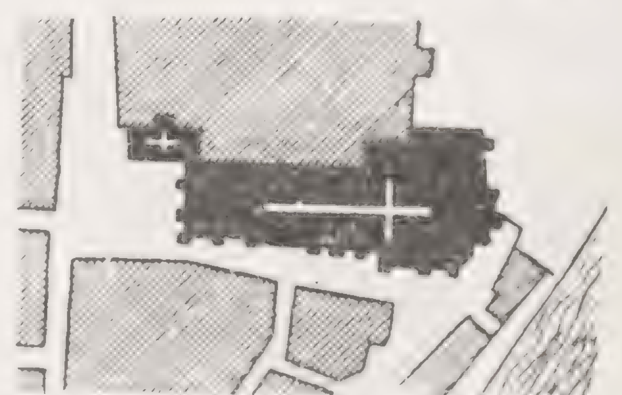
پالەرمودە « سەن سیتا » کلیساسی کبی کلیسانك یان طرفندە اوزایان میدانلرە نادراً تصادف اولونور.

شیمدیکی تلقیلریمز وعادتلریمزلە ظابان‌ظابانە ضد اولان بو برقاچ مثال بومهم مسئلەیی داها دقتلە مطالعە ایتمك لزومنی کوستریر.

(شکل - ١٣ -) وەرونا شهرندە سەن فەرمو ماجیورە کلیساسی

بو تدقیقاتی یاپمق ایچون لایعد مبانیٔ دینیەسی اولان روما شهری قادار الویریشلی بر شهر یوقدر. کلیسالرك موقعی حقندە بر تدقیقات یاپیلسە شایان حیرت بر نتیجەیە واصل اولونور. ٢٢٥ کلیسانك ٤١ ی یالکز بر طرفدن، ٩٦ سی ایکی طرفدن، ١١٠ ی اوچ طرفدن، ٢ سی درت طرفدن سائر مبانی‌یە متصل اولدیغی و یالکز ٦ دانەسنك مجرد و اورتادە بولوندیغی کورولور. اونی‌دە سویلەیەلم کە ملاصق اولمایان بو آلتی کلیسانك

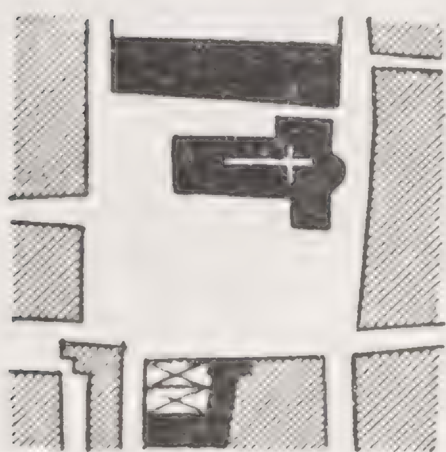
(شکل - ١٤) وەرونا شهرندە سەن اناستاسیا کلیساسی

ایکیسی، یعنی پروتستان و انکلیز کلیسالری یکی و شیمدیکی زمانك بنالرندندر. دیکر دوردی شکل ١٦ دار سوقاقلرلە محاطدر. بونلردە بیلە شیمدیکی قاعدەیە کورە کلیسانك مرکزیلە میدانك مرکزینك توافق ایتمەسی جهتنە رعایت ایدلمەمشدر.

بناءً علیه بلا تردد سویلەنەبیلیرکە رومادە کلیسالر هیچ بروقت سائر مبانیدن آیری و مجرد اولەرق یاپیلمامشدر. بو قاعدە ایتالیانك هر طرفی ایچون همان عمومیدر.

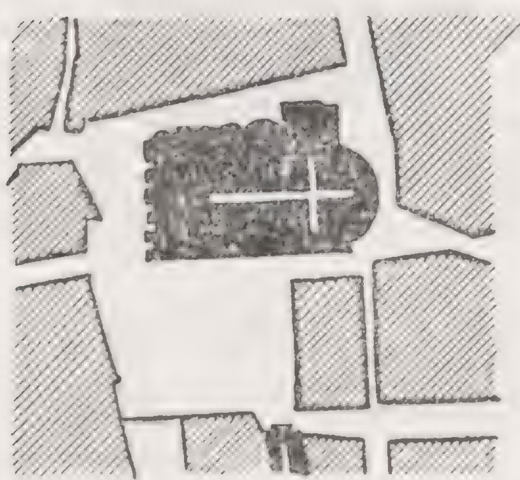
يالكز Dome كليساسى (كه‌شكل ١٧ هرطرفدن آيريدر) مستثنا اولمق اوزره Vicence ده و Pavia شهرلرنده‌ده بويله‌در. وكذا Crémone بويوك كليساسى مستثنا اولمق اوزره ميلان ـ دوم كليساسى ده داخل اولمق اوزره ـ ره‌جيو، فه‌رراره ودها بر چوق شهرلرده عينى قاعده‌يه تبعيت اولونديغى كورولور . شكل ١٦ الى ١٨ آبده‌لرك موقعى حقنده استخراج ايتديكمز قاعده‌يه برر نمونه تشكيل ايدر .

آبده‌لر وبنالرك پك بويوك اولمايان ميدانلر اطرافنده بولونماسى اونلرك قيمتنى وتأثيرينى آرتيرير . وبو بنالر بو صورتله داها بويوك بر تأثير اجرا ايده‌رلر .

(شكل ـ ١٦) لوك شهرنده سه‌ن ميشه‌ل كليساسى

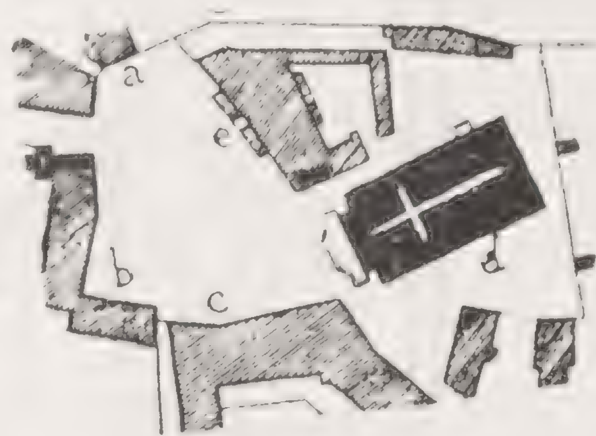
شكل ١٩ ده كوروله‌ن (Brescia) بره‌چيا كليساسى هرنه‌قدر خصوصى شرائطى حائز بر وضعيتده بولنورسه‌ده عمومى قاعده‌يه براستثنا تشكيل ايتمز ؛ چونكه كليسانك جبهه‌سى ميدانك محيطنى وجوده كتيرير .

ايشته‌شيمدى يه قادار بحث ايتديكمز مشاهداتدن ده آكلاشيلاجغى اوزره بو كونك عصرى سيسته‌ملرى اسكيدن رعايت ايديلن قاعده‌لرك تماميله ضديدر . بوكون ايسه انشا اولونان يكى بر كليسايى هر طرفدن آيريلمش و هيچ بريره ملاصق اولمـاياجق صورتده بر ميدانك اورتاسنه قويمقدن باشقا بر امكان تصور ايده‌مه‌مكده‌يز. بو طرزك بر چوق محذورلرى اولديغى حالده هيچ برفائده‌سى يوقدر . اورتايه قونولان بنانك تأثيرى هرطرفه طاغيدلمش وتمركزايتديريلمه‌مش بولونور . بوحال ميدانله محيطى آراسنده برتعضو مناسبتنى ورسامانه بر مناظر تأثيرينى امكانسز براقير . قاته‌دراله اويله بر صحنه لازمدركه اونك آرت زميننده بنانك جبهه‌سى بوتون عظمت وحشمتيله ترسم ايتسون . كليسالرك ميدان اورتاسنه ياپيلماسى ، انشا ايده‌نك منفعتنه‌ده موافق دكلدر . چونكه بنانك آشكار اولان هر جبهه‌سنده قورنيشلر ، كرسيلر وسائره كبى معمارى عنصرلرك كافه‌سنى ياپمق مجبوريتى واردر. بنايى بر ويا ايكى طرفدن سائر بنالره بيتيشديرنجه معمار بومصرفلرك مهم بر قسمندن قورتولور واقتصاد ايديلن مبالغله كورونه‌ن جبهه‌لرى يوقاريدن آشاغى يه قادار مرمردن و غايت مزين ياپمق وهيكللرله دوناتمغه امكان بولور . بووجهله بنالرك هرطرفنده‌كى اوزون ويكنظرده

(شكل ـ ١٧) شهرنده كليسا ميدانى

قاورانیلامایان جهه‌لرله یکنسق و بسیط پروفیللرك جان صیقیجی تأثیرلرندن قورتولونمش اولور . بوندن ماعدا بر کلیسانك (ماناستر) ویا (پره‌سبیته‌ر) کیبی بعضی مبانی ایله اتصالی اکثر احوالده لازم وفائده‌لی دکیلمیدر ؟

بنالر میدانلرك اورتاسنه یاپیلدیغی وقت تأثیراعتباریله یالکز کندیلری غیب ایتمزلر ؛ بوندن میدان‌ده متأثر اولور وبوزولور . اومیدان‌که ذاتاً میداندن زیاده کنیش بر یول ماهیتنده‌در . بوقادار محذورلر وقدیم معمارینك کوستردیکی مثاللر خلافنه اولارق عصرمزده یاپیلان کلیسالرك کافه‌سی بلااستثنا میدانلرك مرکزینه یاپیلمقده‌در .

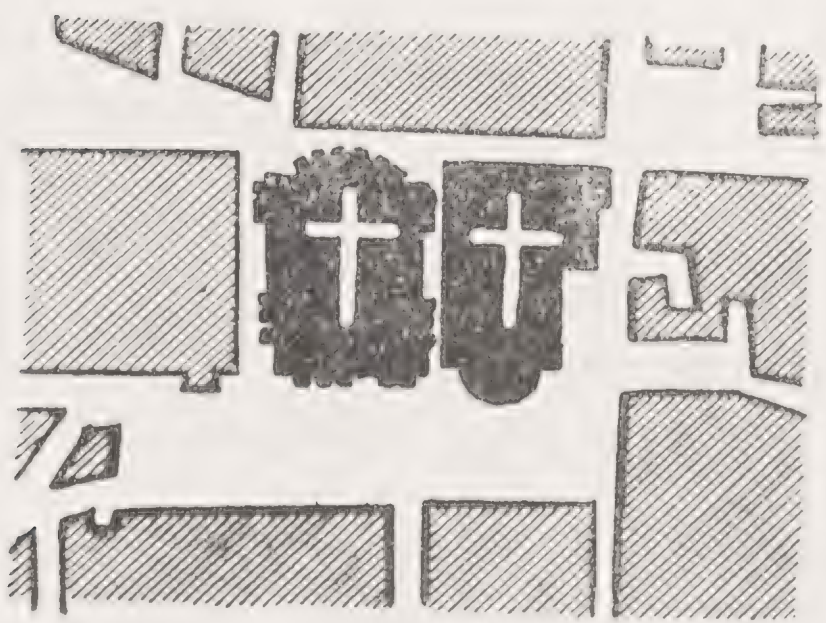

شکل – ١٨) شهرند
٠) آچلق قوله‌سی ا) اسکی سرای
٠) پوده‌ستاسرای ٠) سان‌استه فانو
کلیساسی a آنزیانی

زمانمزده تیاترولر ، بلدیه قوناقلری و سائر بوکا مماثل برچوق بنالر بو یاکلش تلقینك قوربانی اولمقده‌درلر. عجبا بر بنایی عینی زمانده هر طرفندن کورمك قابلمیدرکه اونی اورتا یرده مجرد براقق احتیاجی اولسون؟ یوقسه بو، تجرید ایدیلمش بر بنایه فضله برشرف ویرمك فکریله‌می یاپیلیور ! بر بنانك اطرافی بوش براقیلمقله ، اونك جوارنده‌کی بنالرله برتابلو وجوده کتیرمه‌سنه وخطلرك ایسته‌راوکده‌ایسته‌ر آرقاده‌اولسون ، بربرلرینه ملاصق کیبی کورونمه‌لرینه مانع اولمق ممکنسز اولاجغنی کیمسه تصور ایده‌من .

فلورانسه‌ده‌کی اسکی سرایلرك قابا وایری طاش کسمه‌لرینی ، اونلره ملاصق اولان دارسوقاقلردن کورمك نه‌قادار کوزه‌لدر. بوبنالر بوصورتله داها بویوك برقیمت معماریه قازانمشلردر و بونلرك Piazza میدانی ایله Vicola ده‌کی منظره‌لری بوسبوتون باشقادر.

حال بوکه زمانمز ، یالکز کندی یاپدیغی یکی شیلری اك فنا برشکله قویمقله اکتفا ایتمه‌یور ، اسکی استادلرك یاپدقلری اثرلری‌ده ، اطرافلرینی تمیزله‌یوب میدانه چیقارمق فکریله تصحیحه قالقیشیور؛ حتی‌او بنالرك ، جوارنده‌کی اسکی بنالرله مناسبت وآهنکی دوشونوله‌رك ترکیب ایدیلمش اولدقلری آشکاراولانلر حقنده‌بیله عینی اصولی تطبیق ایدیور. براثرصنعتك محیطی دکیشدیریلنجه اواثرك اوصافندن بویوك برقسمی‌ده ضایع اولاجغی واونی ابداع ایده‌ن صنعتکاره قارشی بویوك برحقسزلق یاپیلاجغی دوشونولمیور .

(شکل – ١٩) برەچیا شهرنده
کلیسا میدانی

بونك مثاللری نادر دكیلدر. هرشیئك اطرافنی بوشالتمق علتی عصری برخسته‌لقدر.

«باومایستەر» شهرلرك انشاسنه دائر یازدیغی کتابده بونی عادتا برقاعده اولارق قبول ایله دییورکه:

«أسکی مبانی محافظه ایدیله‌لی، فقط اطرافی تمیزلنوب احیاءً تعمیرایدیلملیدر.» یعنی اطرافی آچیلارق میدان وسوقاقلرك اورتاسنه کتیریله‌لیدر دیمك ایسته‌یور. بواصول مع التأسف همان

(شکل ـ ٢٠) بەرن شهرنده ساعت قوله‌سی

هریرده تطبیق اولونمقده‌در. باخصوص اسکی شهر قاپولرینك آلتندن کچیله‌جك یرده اطرافنده طولاشیلماسنك، نه‌قادار معناسز اولدیغی بدیهیدر. حال بوکه (شکل ٢٠)ده «بەرن» شهرینك قاپوسی بوکبی قاپولرك آلتندن کچیلمك اوزره محافظه‌سی و حرکت جریانلریله تألیفی قابل اولدیغنه الك کوزه‌ل برمثالدر.

— ٣ —

میدانده اطرافی قاپالی برساحه‌در

اسلافمزك کلیسالر وسرایلری دیکر بنالره ملاصق یاپمالری بزه قدیم فورومل‌ری و اونلرك بلا انقطاع دوام ایده‌ن اطراف بنالرینی خاطرلاتیر. قرون وسطا ورؤنه‌سانس دورلرنده وباخصوص ایتالیاده احداث ایدیله‌ن میدانلری مطالعه ایده‌رکن بو انموزجك اوزون زمانلر عنعنوی اولارق محافظه ایدیلدیکنی آکلایورز. بومیدانلرك بر «کل»

حالنده اوقادار آهنكدار بر منظره حاصل ايتمه‌لريني موجب اولان سببلردن بری‌ده بونلرك اطرافی قاپالی بولونماسندندر . حتی شهرلر ايچنده‌كی واسعجه براراضی ساحه‌سنه ميدان دينلمسی اورانك اطرافی محـاط بوبوشلق اولماسندندر. بوكون ايسه دورت سوقاقله محاط

(شكل ـ ٢١)
بره‌چياده (سه‌ن جييووانی) كليساسی

اولان و اوزرينه بنا ياپيلماياِن هرعرصه‌يه ميدان دييورز. بو ، بلكه بر مهندس ويا بر حفظ صحتچی ايچون بر ميداندر ؛ فقط بر صنعتكار ايچون بويله برساحه هيـچ بر زمان برميدان دكيلدر . او عرصه‌نك ميدان اولماسی وبديعی بر سجيه وشكل آلماسی ايچون داها برچوق شيلره لزوم واردر . اشـيالی و اشياسز اوطه‌لر اولديغی كبی بوش ويا مرين ميدانلرده اولور. مع‌مافيه هرايكيسنك‌ده باشليجه فارقه‌سی اطرافی قاپالی برساحه اولماسيدر .

قاپالی اولمق ميدانلرك صنعتكارانه اولماسی ايچون اساس شرطلردن بريدر . حال بوكه بوكون شهر پلانلری ياپانلر بونقطه‌يی قطعياً نظردقته آلميورلر . اسكيلر ايسه بو ميدانلری قاپامق ايچون مختلف واسطه‌لره مراجعت ايتمشلردر. واقعا اونلر عنعنه‌يه فضله مربوط اولدقلری كبی اووقتك غالبه‌لكی آز وشهرك ساحه‌ـی كوچوك اولمق حسبيله دائما دار ياپيلان سوقاقلره تابع اولمش وبو صورتله كنديلرينه ياردمجی عامللر بولمشلرسـه‌ده صنعت خصوصنده‌كی قابليتلريني أك زياده شرائطی مساعد اولماياِن يرلرده كوسته‌رمشلردر .

بعض مثاللرله بونی ايضاح ايده‌بيليرز. أك بسيطی شودر: بويوك بربنانك قارشيسنده‌كی أولر كتله‌سی آراسـنه بربوشلق آچيلمشدر وبو وجهله اوراده حصوله كله‌ن ميدانجق غايت كوزه‌ل بر تأثير صنعتكارانه حصوله كتيرمشدر .

(شكل ـ ٢٢) « پارم » شهرنده a قومون(بلديه) سرايی b مادوننا ده‌للاسـته قفاتا هيكلی c پوده‌ستا سرايی I سته‌قفاتا ميدانی II بويوك ميدان .

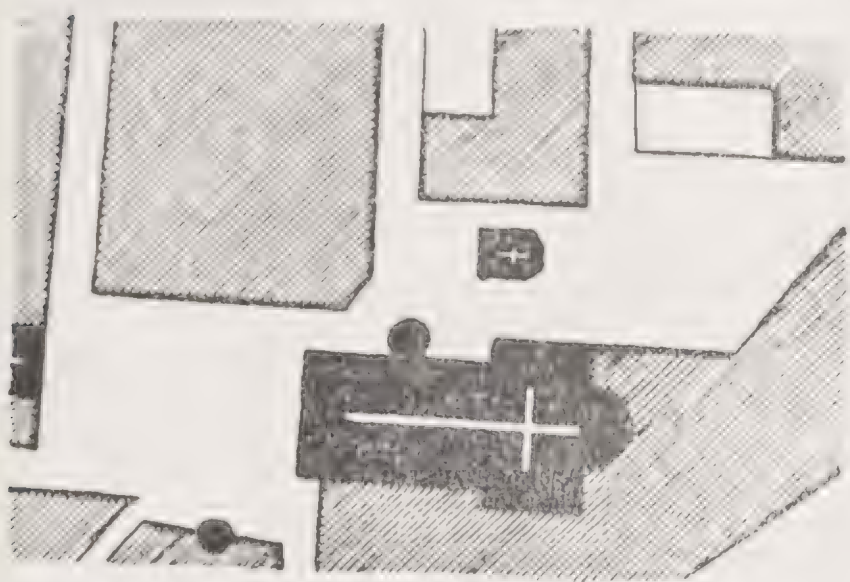
« بره‌چيا »كی ده سن جيووانی كليساسی [شكل٢١] بويله‌در . اكثريا بو صورتله آچيلمش اولان ميدانلرك بر طرفنه ايكنجی بر يول چيقار . فقط اسـاس اولان بنانك اطرافنده‌كی ميدانك قاپالی قالابيلمه‌سی و او بنايی كوزه‌ل چرچيوه‌له‌مسی ايچون بويولك بر طرفنده بويوك بركديك اولمامق و ميدانی كسمه‌مك جهتی دوشونولور .

اسكيلر بوجهتی تأمين ايچون اوقادار مختلف وسائطه مراجعت ايتمشلركه بونك تصادفی اولماسی احتمالی يوقدر .

شبهه‌سز برچوق یرلرده احوال موجوده کندیلرینه یاردیم ایتمشسه‌ده بونلردن شایان حیرت برصورتده استفاده ایتمکی‌ده بیلمشلردر .

شیمدی بوکبی احوالده تصادف اولونان شیلرك هپسی بر مانعه تلقی ایدیله‌رك یقیلمقده ومیدانك اطرافنده بویوك بویوك کدیکلر آچیلمقده‌در. بوکون عصری یاشدیرمق ایسته‌نیله‌ن شهرلرده هپ بویله یاپیلا کلمکده‌در .

أسکی زمانلرده میدانلرله اتصال کسب ایده‌ن سوقاقلرك، عصری شهرلری یاپان بوکونکی انشاجیلرجه تطبیق اولونان اصوله طابان طابانه ضد برشکلده اولماسی عجبا بر تصادفمیدر ؛ بوکون برمیدانك ایکی طرفنه بربرینی زاویهٔ قائمه اوله‌رق قطع ایده‌ن ایکی سوقاق یاپیلماسی عمومی برقاعده اتخاذ اولونمشدر. بوسوقاقلرك میدانه چیقان قسملری‌ده ممکن مرتبه بویوك اولماسی ترجیح اولنیور. بوده میدانك برکل حالنده کورونمه‌سنی بوزار . حالبوکه

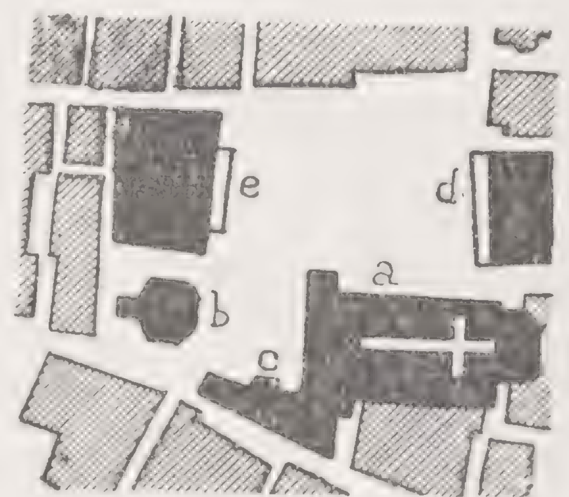

(شکل-٢٣) راوه‌ن شهرنده (دوعومو) کلیسا میدانی

أسکیدن بونك خلافنه حرکت اولونوردی . بر میدانك هر کوشه‌سنه یالکز بر سوقاق چیقاریلیردی. اکر بوسوقاغه عمودیکر برسوقاغك کچیریلمه‌سنه لزوم اولورسه بونی سوقاغك ممکن مرتبه میداندن اوزاق برقسمندن کچیریرلر وبووجهله میداندن کورولمه‌سنه مانع اولورلردی.

آشکار صورتده کوزه چارپان بو اصول أسکی شهرلرك انشاسنده - بیله‌رك ویا بیلمیه‌رك - تبعیت ایدیله‌ن برقاعدهٔ اساسیه حکمنده ایدی.

بو پلان غایت فائده‌لی بر شکلدر . بو صورتله میدانك هر نقطه‌سندن یالکز بر استقامت تعقیب اولونور . حتی بعضاً کوشه‌ده‌کی بنالر مناظراً یکدیکرینی قاپادیغی جهتله میدانه واصل اولان یوللرك موجودیتی بیله حس اولونماز و میدان کسیلمش اولماز . بواصولك بوتون سری، سوقاقلرك رؤیت شعاعاتنه موازی دکیل فقط عمود اولارق کلمسنده‌در. قرون وسطاده طوغرامه‌جی ودولکرلر دخی یاپدقلری ایشلرده تحته ویا طاشك برلشدیکی یرلری کوزدن صاقلامق ایچون عینی اصوله مراجعت ایتمشلردر .

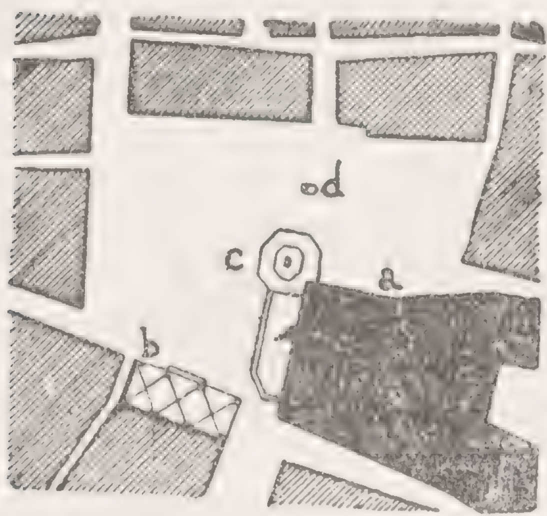
(شکل- ٢٤) پیستووا شهرنده دوعومو کلیسا میدانی a کلیسا b وافتیزخانه c باش پاپاسلق دائره‌سی d بلدیه سرایی e پوده‌ستا سرایی

(راودن)ده کلیسا میدانی (شکل ۲۳)ذکر ایتدیکمز بوقاعده‌نك أك بارز بر مثالنی تشکیل ایدەر. (شکل ۲٤) پیستوا (Pistoie) ومانطو (Mantoue) شهرلرندەکی « سەن پیەترو » میدانی و « پارم » شهرندەکی بویوك میدان (شکل ۲۲) [Pizza Grande] هپ بویله یاپیلمشدر .

فلورانسەدەکی سینیوریامیداننده (شکل ۲۵) بوقاعده‌نك موجودیتی داها کوچ کوریلور. اساس جادەلر قاعدەیه موافقدر ؛ فقط (لانزی لوجیاسی) یاننده برمترو کنیشلکندەکی دار سوقاق حقیقتده باقیلنجه ، پلانده اولدیغی کبی کورولمز .

اسکیلر میدانلرك ساحەسنی چپەچوره قاپامق ایچون باشقا واسطەلرەده مراجعت ایتمشلردر . اکثریا اوزون برسوقاغك مناظرینی بر ویا برقاچ کمرلی مشکل برقاپو ایله تعدیل ایتمشلر وبوقاپولره میدانك غلبەلکی و آلتندن کچەجکلرك نسبتیله هم آهنك بر بویوکلك ویرمشلردر . فوق‌العاده مهم و کوزل برمعماری موضوعی اولان بوقاپولرك استعمالی بوکون‌همان تماميله متروکدر. بوخصوصده ینەفلورانسه بزه کوزل انموذجلر عرض ایدەر .

اوزاقدن «آرنو» منظرەسنی کورەن(Uffizi)قاپوسی بونلردن بریدر. ایتالیادەاهمیتسز

(شکل-۲٥) فلورانسەده سینیوریا میدانی a أسکی‌سرای (پالاچیووەکیو) c چشمه d برنجی‌قوزمانك هیکلی

بر شهر بیله یوقدرکه بویله برقاپوسی ورواقی اولماسون. آلپلرك شمالندەکی مملکتلردەده بویلەدر . دانجیغده (Langgasser) قاپوسی، (Bruguer) ده بلدیه قوناغیله حکومت قوناغی آراسندەکی قاپو، (Nimegue) دەکی (Kerkboog) « کەرکبوغ » ، (Rouen) ك بویوك ساعت قولەسی ، نانسی شهرینك آبدوی قاپولری ، لوور سراینك قاپولری و سائره بوکا مثالدر . (شکل ۳٦) وەرونادەسینیوری میدانی‌ارائەایدر - (شکل۳۵) ه دخی مراجعت - بونك اطرافی‌مکلف‌قاپولرله اتمام ایدیلمشدر.

بعضاً بسیط، بعضاً سوسلی ومعظم اولارق یاپیلمش اولان بونوع قاپولره سرایلردە ، شاتولردە ، بلدیه قوناقلرندەوالحاصل بوکبی بنالرك‌همان‌هپسندەتصادف اولونور. بونلر یالکز پیادەلر ایچون دکیل آرابەلرك‌کچمەسی ایچون‌ده مساعد اولەجق وجهله یاپیلمشدر . اسکی معمارلر بو قاپولری مناسبت آلان هریردە قوللانمشلر واونلره بیك درلو مختلف شکللر ویرمشلردر . زمانمز معمارلری ایسه بو اصولی ترك ایتمشلردر . بو نوع قاپولرك الك قدیم زمانلردن بری دوام ایدوب کلن بر عنعنه اولدیغنی پومپەئیده « فوروم » ك مدخلنده بولونان بر طاق ظفرك موجودیتی اثبات ایتمکدەدر . (شکل ۱)

رواقلر وصیرا ستونلر ، میدانلری‌ده چرچیوەلەمکه خدمت ایدرلردی . رومادەکی

سه‌ن پیه‌ر میدانی (شکل ۹۰) بونك الك مکمل بر مثالی اولدیغی کبی ، « نانسی » ده‌گی (قاریه‌ر) میدانك نصف دائره‌وی قسمی‌ده داها کوچوك نسبتده بر نمونه‌سیدر. بعضاً سالسبورغده بویوك کلیسا (Dome) میداننده اولدیغی کبی رواق وصیرا ستونلر بر بریله ممزوج برشکلده بولونورلر. فلورانسه‌ده (A.S.Maria Novella)ده صیرا ستونلرینه عناصر معماریه ایله مزین بر دیوار یاپیلمشدر .

(شکل ـ ۲۶)وه‌رونا سینیوری‌میدانی

بامبه‌رغده‌کی اسکی ایپسقوپوس بناسی [۱۵۹۱] ایله آلته‌نبورغ بلدیه قوناغی [۱۵۶۲ ـ ۱۵۶٤] ؛ (Fribourg Brisgau) ده‌کی اسکی اونیوه‌رسیته (دارالفنون) بناسی وسائر بنالرك یانده‌کی میدانلرده اولدیغی کبی بومیدانلرك اطرافی یوکسك‌دیوارلرله محاط اولوب بونلره بویوك قاپولرله کیریلدیکی کورولور . (Halle) شهری [۱۵٤۸] و قولونیا شهری [۱۵٦۸] بلدیه قوناقلرنده اولدیغی کبی اسکیدن بویله معظم مبانی‌نك کرك یوقاریکی قاتلرینی و کرکسه زمین قاتلرینی رواقلرله سوسله‌مك عادتدی . بوکا مثال اولارق (Paderborn) ، (Ypres) [۱٦۲۱ ـ ۱٦۲۲] ، بلدیه قوناقلرینی ، « آمستردام » و « لوبه‌ك » (Lübeck) شهرلرینك « برونشویق » شهرینك چوخه چارشوسنی ، (Biguesr) شهرینك بلدیه قوناغنی ، (Munster) و (Bologne) شهرلرنده‌کی پازار یرلرینك رواقلرینی وبالخاصه بولونیاده « پورتوریقو ده‌ی سه‌روی » رواقلرینی ذکر ایده‌بیلیرز . کذا بولونیاده پوده‌ستا سراینك ، (Brescia) ده

مونته‌وه‌کیونك کوزه‌ل رواقلرینی ، (Udine) شهرینك و فلورانسه‌ده‌کی (San Annznuiata) نك اودلنشین لوجیالرینی خاطرلاتیرز. خلاصةً عرض ایده‌لم که «رواق موضوعی» آولولر ، میدانلر ، مناسترلر ومزارلقلرك معماریلرنده پك چوق قوللانیلمشدر .

بوقارودنبری ذکرایتدیکمز معماری شکللرك هپسی ده میدانلرك اطرافنه تطبیق اولنوردی. بوکون ایسه عکسنه اولارق میدانلری هر طرفدن آچمق جهتنه کیدیلمکده‌در . بوایسه شبهه‌سز اسکی میدان شکللرینی تخریبه طوغری یورومکدر . اسکی میدانلرك اطرافی آچیلدقجه ویاخوداورته‌لرندن کنیش جاده‌لر کچیرلدکجه میدانلرك بوتون کوزه‌للکی وتأثیری غائب اولمقده‌در .

— ٤ —

میدانلرك شکلی وجسامتی

میدانلرك بری اوزونلغنه ، دیکری درینلکنه [شکل ٢٩] اولمق اوزره ایکی شکلده یاپیلدقلری کورولمکده‌در . بو ، راصدك وضعیتنه ورؤیت شعاعاتنك استقامتنه کوره تخالف ایده‌ن نسبی برتعریفدر . عینی میدان ــ محیطنده‌کی یوکسك بر بنانك ، بویوك ویا کوچوك طرفده اولماسنه کوره ــ بوایکی شکلی ده حائز اولابیلیر .

بناءً علیه میدانك شکلنی تعیین ایده‌ن شی عمومیتله اومیدانده بولونان اك مهم بنادر . مثلا فلورانسه‌ده [شکل ٢٧] (SanCroce) میدانك درین کورونمه‌سی اومیدانه دائما کلیسانك قارشوسندن باقیلماسی حسبیله‌در . میدانك شکل وآبده‌لری بو استقامتده اك کوزه‌ل برمنظره حصوله کتیره‌بیله‌جك وجهله ترتیب ایدیلمشدر . بویله درین اولان میدانلرك کوزه‌ل برمنظره عرض اتمه‌سی آنجاق نهایتلرنده‌کی ــ یعنی کوچوك ضلعلرندن برینك نهایتنده‌کی ــ اك مهم بنانك برچوق کلیسالر کبی بویلو واندامل اولمسنه وابسته‌در . بر میدانك محیطنده‌کی مهم بنا اکر او میدانك کنیشلکنه یعنی عرضانی وضعیتنه کوره انکشاف ایده‌ن بربنا ایسه میدانك وضعیتی‌ده اونکله متناسب اولمق لازمدر .

اوحالده کلیسا میدانلری درینلکنه ، بلدیه قوناقلری وسرایلر کبی عرضانی اولان بنالرده میدانك عرضانی ضلعنه قونولمق ایجاب ایدر . هرایکی صورتده‌ده مبانینك شکللری اوکا کوره اولمالیدر . (Modène) ده‌کی قرال میدانی (Piazza Reale) (شکل ٢٨) درینلکنه برمیداندر. بونك یانینده‌کی (S.Domenico)میدانی ایسه‌ا کلیلکنه‌در. اورایه کلن سوقاقلره دقت ایدیلورسه هپسی مکمل برطابلو حصوله کتیره‌جك وجهله

ترتیب اولونمشدر . کلیسانك اوکندن کچەن سوقاق، میدانی کسەرك تأثیرینی بوزماز . چونکه راصدك باقیشنه عمود بر وضعیتدەدر. کذا کلیسا جبهەسنەقارشو کلن ایکی سوقاقدە کلیسایە باقارکن آرقایه قالدیغی وکورولمەدیکی جهتله منظرەیی و قاپالیلق حسنی قطعیاً بوزماز . شاتونك صول جناحندەکی قول ایسه هیچ فائدەسز دکیلدر. بو، راصدك باقیشنی توقیف ایدەرك سوقاغه طوغری غائب اولماسـنه مانع اولور وایکی میدانی آییریر . بربرینه یاقین اولان بو ایکی میدان یکدیکرینك ضدی شـکلدەدر . بو صورتله برینك حصوله کتیردیکی منظرە تأثیری اوبری طرفندن تزیید ایدلمکدەدر. میدانلرك بری بویوك، بر کوچوك ؛ بری اکلی، اوبری دربندر . برینه حاکم اولان برسرای ؛ اوبرینه حاکم اولان برکلیسادر .

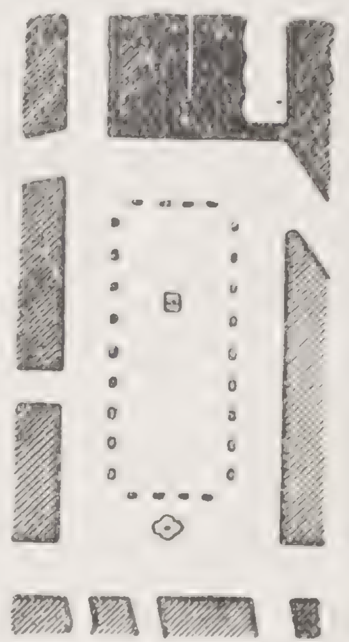
بوکبی میدانلره صنعتـکار کوزیله باقارق تحلیل ایتمك اونلردەکی صنعت تأثیرینی آکلامق حقیقةً بویوك برذوقدر . صنعت اثری اولان اسـکی شیلردە متمادیاً کشف ایدیلەن یکی کوزەللکلر کبی اسکی شهرلرك انشاسندەدە شهریاپانلرك قابلیت صنعتـکارانەلری هروقت حیرتمزی موجب اولور. اونلر اکثریا أك کوچ مسئلەلری حل ایتمشلر وزمانلرینك احتیاجلرینی دوشونمشلردر . اونلرك بویله دوشونوشلری نتیجەسیدرکه یاپدقلری شیلردە بری برینه بکـزەین ثابت شکللر کورولمەمکدەدر.

برمیدانله اونی احاطه ایدەن بنالر آراسنده بولونماسی ایجاب ایدەن نسبتی تعیین ایتمك خیلیجه کوچ برمسئلەدر ؛ فقط بونسبت ألزمدر . کوچوك برمیدان بویوك بربنایەلازم کلن قیمتی ویرەمەدیکی کبی لزومندن فضـله بویوك برمیداندە، اوبنانك ابعادی نەقادار بویوك اولورسه اولسون، کوچوك کوسترەرك قیمتنی آزالتیر. رومادە « سن پیەر » میدانی وکلیساسی حقندە برچوق دفعەلر عینی تنقیدات یاپیلمشدر .

بر میدانك بویوکلکی و کوچوکلکی واسطەسـیله بنالرە ویریلەجك قیمتدە بالطبع محدوددر . بو واسطه ایله بنانك نسبتی الی آخره بویوتولەمز . بعض تجربەلرە کورە آکلاشیلمشدرکه بو نسبتلر متمادی صورتدە آرتدیریلقله تأثیرك دائما داها بویوك اولمسی ممکن دکیلدر. طوپلو اولارق شرقی سویلەیەن انسانلرك عددی چوغالدقجه چیقان سسلرك هیئت مجموعەسیدە او نسبتدە چوغالیرسـەدە بونك بر حدی واردر ؛ یعنی تغنی ایدنلرك عددی معین بر نسـبته کلنجه آرتق صدا فضلەلاشماز . [بو عدددە ٤٠٠ اولارق تثبیت ایدیلمشدر . یعنی ٤٠٠ کیشییە قادار صدا آرتار فقط اوندن صوکرا شرقی سویلەیەنلرك عددی نەقادار تزیید ایدیلیرسه ایدیلسون چیقان سـسك هیئت مجموعەسی عین قوتدەقالیر.] ایشته میدانلردەدە بویلەدر . اکر کوچوك بر میدانه بر قاچ مترەلك اوفاق بر عرصه ویا

ساحه علاوه ایدیله‌جك اولورسه درحال تأثیری دکیشیر. فقط او میدان حد ذاتنده بویوك ایسه بو علاوه تأثیرسز قالیر. چونکه میدانله اطرافنده‌کی بنالر آراسنده ذاتاً نسبت یوقدر.

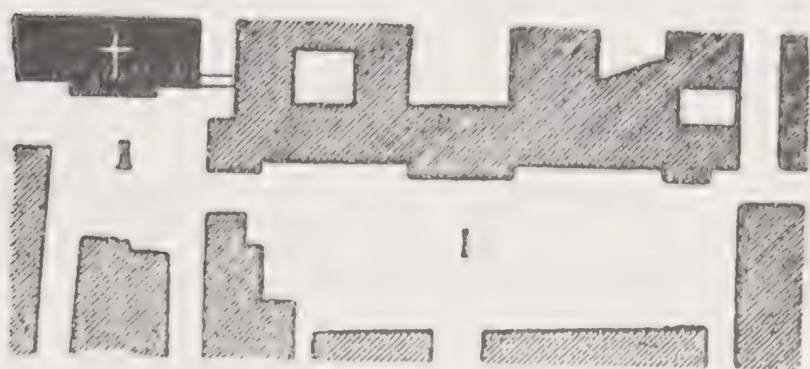
زمان حاضر شهرلرنده تعلیم میدانی نوعندن تصادف ایدیلان بو میدانلر شهرلرك تمامندن دکیل کبی‌در . چونکه اطرافنده‌کی اولر عادتا قیرده‌کی ویلالر، یاخود اوزاقدن کورونن بر کوی تأثیرینی یاپار. مثال اولارق ده پارسده‌کی شان دؤ مارسی ، ونه دیکده‌کی قامپودی مارسه‌یی؛ «تریسته» و «توره‌نده» کی piazza d'armi یی ذکر ایده‌بیلیرز . بویله میدانلرده معظم مبانی بیله کوچوك مقیاسده کورونور . زیرا معماریده حقیقی جسامتدن زیاده ، نسبتلر بویوك بر تأثیراجرا ایدر . عمومی باغچه‌لرده ایکی متره، حتی داها زیاده ارتفاعده هیکللر کوروز . بونلر عادتا جوجه کبی طورورلر. حالبوکه هر کولك پارماق قادار هیکلجکلری واردر که تام بر هر کول بیوکلکی تأثیرینی ویرر . بونلردن بویوکی برجوجه‌یی ، کوچوکی ده بر قهرمانی تصویر ایتمکده‌در . شهرلرك انشاسیله علاقه‌دار اولانلر، بولوندقلری شهرك اك بویوك و اك کوچوك میدانی تدقیق ایتملیدرلر . بو تدقیق اونلره کوسترر که میدانلرك حاصل ایتدکلری بویوکلك تأثیری جسامت حقیقیه‌لرینه کوره دکیلدر. او حالده هرشیدن اول میدانلرله اونلری احاطه ایدن مبانی آراسنده بر نسبت تأسیس ایتملیدر .

(شکل - ٢٧)
فلورانسه‌ده سان
قروچه کلیساسی

بوتون صنعت قاعده‌لرنده اولدیغی کبی بونده ده بو نسبت قولایلقله تعیین ایدیله‌مز. نسبتلر اکثریا اهمیتلی تحولاته تابعدر . هر هانکی بر بویوك شهرك پلانه بر نظر عطف ایتمك بونی اثباته کافیدر . بر ستونی صاچاقلغیله متناسب یاپمق میدانلرله اطرافده‌کی بنالر آره‌سنده برنسبت تأسیسندن داها قولایدر .

شایان ارزودر که بو نسبت ممکن مرتبه تام اولارق تعیین ایدیلسون . بالخصوص شهرلرك انکشاف پلانلری زمانك احتیاجاتنه کوره تدریجاً یاپیلمایوب رسامك فانته‌زیسیله چیزیلدیکی شو عصرده بو کبی خصوصاته داها چوق دقت ایتمك ایجاب ایدر . بومهم مسئله‌نك حلنی تسهیل ایچون کتابمزه قویدیغمز پلان شکللرینی ممکن مرتبه عینی مقیاسده

(شکل - ٢٨)
I مودهنا شهرنده سهن دومه‌نیقو میدانی
II قرال میدانی (پیاچاره آله)

(شكل - ٢٩)

ويچەنزا شهرى. سينيورى ميدانى

یاپوب رسملرك فهرستی آلتنده‌ده مقیاسلرینی کوستردك . بونلره دقت اولونورسه اوزمانکی وسائطك همان عندی اولدیغی . مع مافیه آشاغیده‌کی قواعدی استخراج ایتمك ممکن بولوندیغی کورولور .

١ — بویوك شهرلرك اساس میدانلری ، اوفاق شهرلرکـکیـندن داها بویوکدر .

٢ — هر شهرده بعض اساس میدانلرك وسعتی چوق اولدیغی حالده دیکر میدانلر نسبتاً داها کوچوکدر .

٣ — میدانلرك ابعادی ، اونلره حاکم اولان اك مهم بنانك اهمیتنه کوره‌در . یعنی بر بنانك ارتفاعی [زمیندن صاچاغه قادار یوکسکلکی] میدانك ، اشبو جهه‌دن اعتباراً بنایه عمود اولارق اولچولملك اوزره ، وسعتیله متناسب اولمالیدر . درینلکنه اولان میدانلرده کلیسانك جبهه‌سی ارتفاعی میدانلرك درینلکی ایله‌متناسب طوتمق و اوزونلغنه اولان میدانلرده سرای ویاخود بلدیه قوناغنك جبهه‌سی ارتفاعی میدانك عرضیله‌متناسب یاپمق لازمدر . تجربه کوسترکه بر میدانك ایکی أك بویوك بعدی اوراده‌کی اك اساسلی بنانك ارتفاعنك ایکی مثلنی کچمه‌مه‌لیدر . معمافیه بنانك کوره‌جکی وظیفه ویا اسلوب معماریسی بوندن بویوك ارتفاعی ایجاب ایدرسه مستثنا اولابیلیر. کذا آز قاتلی وکتلوی شکلده اولارق کنیشلکنه یاپیلان بنالر پك مرتفع اولماسه‌لر دخی بویوك میدانلره یاپیلابیلیرلر .

بر میدانك عرضی ایله طولی آراسنده‌کی نسبتده دقت ایتملیدر . فقط بو خصوصده ثابت بر قاعده قویمانك فائده‌سی یوقدر . مقصد ، کاغد اوزرنده کوزه‌ل بر شکل حصوله کتیرمك دکیل ، حقیقتده کوزه‌ل برنسبت و کوزه‌ل برمیدان وجوده کتیرمکدر . بناءً علیه اراضی اوزرنده‌کی کورونوشلر ، صرف باقانك بولوندیغی موقعه کوره دکیشه‌جکی جهتله مسافه‌لری حقیله تعیین ایتمك قابل اولمادیغندن برمیدانك طولی ایله عرضی آراسنده‌کی نسبتی کوزله بولمق کوچدر . شونیده قید ایتمه‌لی‌یزکه مربع میدانلر آزدر . اوزون میدانلر ، یعنی طولی عرضنك اوچ مثلندن فضله اولان میدانلرده کوزه‌ل برمنظره‌سی یوقدر . اوزونلغنه اولان میدانلر درینلکنه اولانلردن زیاده هر ایکی ابعادی آراسنده داهاچوق تخالفلره مساعددر . میدانه واصل اولان سوقاقلری‌ده داخل حساب ایتمه‌لیدر . اسکی شهرلرك دارسوقاقلری ایچون کوچوك میدانلر کافی ایسه‌ده بوکونکی غایت کنیش جاده‌لرك کلدیکی میدانلرك اونسبتده جسیم اولماسی طبیعیدر . بوکون اورتا جسامتده جاده‌لرك کنیشلکی ١٥ — ٢٨ مترودر . وقتیله بوبعدده میدانلر یاپیلیردی . فی‌الواقع اوزمانکی سوقاقلرده ٢ — ٨ مترو آراسنده ایدی . بوکونکی

٥٠ – ٦٠ مترو جاده‌لرك واصل اولاجغی میدانلره نسبی بر جسامت ویرلمك لازم كلیرسه، بونك نه‌قادار بویوك اولماسی ایجاب ایده‌جكی تصور ایدیلسون. ویانه‌ده‌كی «رینغ» جاده‌سی ٥٧ مترو عرضنده‌در. هامبورغده‌كی «ئه‌سپلاناد» ٥٠ وبرلینده‌كی «اونته‌ردن لیندن» جاده‌سی ٥٨ متروردر. وندیكك «سن مارقو» میدانی بیله بووسعتده دكلدر. هله پارسك ١٤٢ مترو عرضنده اولان «شانزه‌لیزه»سی اسكی شهرلرك ٥٨ و ١٤٢ مترو ابعادنده اولان اك بویوك میدانلرینه معادل ابعادی حائزدر. صوك زمانلرده «آغورافوبی» دیه عصبی یكی بر خسته‌لق مشاهده ایدیلمشدر كه بو خسته‌لغه طوتولمش پك چوق كیمسه‌لر بویله بویوك وبوش بر میدانی كچركن عظیم بر اضطراب طویارلر. بو خسته‌لق، اومیدانلرده طوران طاش وطوج هیكللره دخی سرایت ایتمشدر. اونلر بیله بویله بر صحرانك اورتاسنده قالمقدن ناخشنود كورونور ودرلی طوپلی بر اسكی میدانی ترجیح ایده‌رلر. حقیقتده نه‌قادار بویوك اولورلرسه اولسونلر بویله بویوك بر میدانك اورتاسنده تأثیرلرینی غائب ایده‌ر وكوچولورلر. بونوع جسیم میدانلری كچدیكمز وقت خاطره‌مزده بوشلقدن باشقا برشی قالماز. اونلرده‌كی صنعت قیمتنی خاطرمزده محافظ ایده‌مه‌یز. بومحذور، او میدانی احاطه ایده‌ن بنالرده ده شامل اولور و اونلرده بویوك كورونمز. حتی معمار، صنعتنك بوتون وسائطنی قوللانه‌رق جسیم كتله‌لرله، كیمسه‌نك یاپمادیغی ابعادی بیله وجوده كتیرسه بونلرك تأثیری صرف اولونان أمك ومالزمه ایله متناسب اولماز. موسیو «باومایسته‌ر» یوقاریده ذكر ایتدیكمز كتابنده بویله پك بویوك میدانلرك صحی فوائدی‌ده حائز اولمادقلرینی، حتی فضله حرارت وتوز حصوله كتیرمك و مرور وعبوری كوچله‌شدیرمك اعتباریله محذورلی اولدقلرینی ذكر ایدیور. بونكله برابر بوكون یكی عصری شهرلرك بویوك سوقاقلرینی بلع ایتمك منطقی ایله بویله جسیم میدانلر یاپیلدیغی كورولویور.

٥

اسكی میدانلرك غیر منتظملغی

بوكونكی فن آداملری سوقاقلرله میدانلرك مستقیم الاضلاع وغایت منتظم شكللرده اولمالری ایچون لزومندن چوق فضله یورولویورلر. شهرلرك بدیعیاتیله مشغول اولانلره ایسه بوقیغو بیهوده كورونمكده‌در. اسلافمز بو خصوصده بوسبوتون باشقا دوشونورلردی. ایشته برقاچ مثالی: [شكل ٣٠] پادوشهرنده‌كی piazza Ermitani میدانی ایله [شكل ٣١] Duomo میدانی، پیزا شهرنده Anziani میدانی [شكل ١٨]، San Gimignano نك ایكی میدانی [شكل ٣٢] و پاله‌رموده‌كی Francesco میدانی [شكل ٣٣] كبی میدانلرك تدقیقی بوكا دلیدر.

بو میدانلرك فارقه‌وی اولان چارپوقلقلری تدریجاً و تاریخی بر صورتده تشکل وانکشاف ایتمه‌لرینك نتیجه‌سیدر . بو چارپوقلقلر و کیرینتی چیقینتیلرك سببنی بعضی عملی احتیاجلرده آرامقله خطا ایدیلمش اولماز . مثلا اوراده بولونان بر یولك ویا بر بنانك محافظه‌سی لزومی ویاخود بر مجرانك ویا بر قانالك موجودیتی بو چارپوقلقلری یاپمغه مجبوریت تولید ایتمشدر .

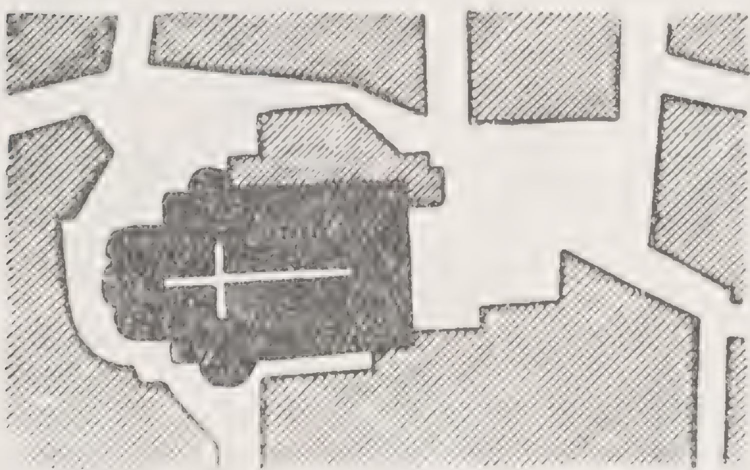
تناظره رعایت ایتمه‌رك یاپیلان بوا کری بوکرولکلر کوزه هیچ بر فنا تأثیر یاپماز حتی بونلر قصدی یاپیلمایوب‌ده بر احتیاج ویا بر مجبوریت آلتنده حصوله کلمش طبیعی انحرافلردن عبارت اولورسه کوزه‌ل بیله کورونور و علاقه‌مزی جلب ایده‌ر . بو غیرمنتظملقلرك نه‌دن کوزه فنا کورونمه‌دیکنك اسبابنی بیله‌نلر آزدر . بو چارپوقلقلر آنجاق پلان اوزه‌رنده کورونور وطبیعتده فرقنه وارلماز. چونکه کوز بویله چارپوق ضلعلری وزاویه‌لری مشاهده ایله تعیین ایده‌مز . چارپوق شکللری اولدیغی کبی دکیل فقط دها دوز ومنتظم کورر .

(شکل - ٣٠)

پادوا شهری : « فره یتانی » میدانی

اسکان ایتدکلری شهرك پلانی تدقیق ایدنلر هرکس کاغد اوزرنده غیرمنتظم کورولن اشکالك طبیعتده وارانی اوزرنده چارپوق کورونمه‌دکلرینی مشاهده ایده‌جکدر . وه‌رونا شهرنده‌کی (Erbe) میدانی هرکس اصلنده ویا رسمنده کورمشدر . (شکل ٣٤ ، ٣٥) فقط بونك چارپوقلق وغیر منتظملغنك فرقنه وارانلر پك آزدر . بوکا تعجب اولونمامالیدر ؛ چونکه بر میدانك مناظری کورونوشندن ویاخود کورولدکدن صوکرا تصوردن او میدانك پلانی چیزمك قادار کوچ برشی یوقدر . برموقعك کوزه‌للکلری سیرایدیلیرکن اونك شکلی حقنده‌کی تفصیلات قطعیاً کورونمز . فلورانسه‌ده‌کی « سان ماریا نوودللا » میدانی‌ده (شکل ٣٦) بوقاریده‌کی قادار موجب حیرتدر . بو میدان بش ضلعلی اولدیغی حالده باقانلرك نظرنده درت ضلعلی کبی کورونور . بوده راصدك دائما بر کوشه‌یی آرقاده براقماسی حسبیله عینی زمانده میدانك یالکز اوچ ضلعنی کوره‌بیلمه‌سندندر . ایکی ضلع ایسه دائما راصدك آرقاسنده قالیر . بوایکی ضلع آراسنده‌کی زاویه‌نك درجه‌سنی تعیینده یالکز کوزلرینی استعمال ایده‌ن متخصصلر بیله آلدانیرلر .

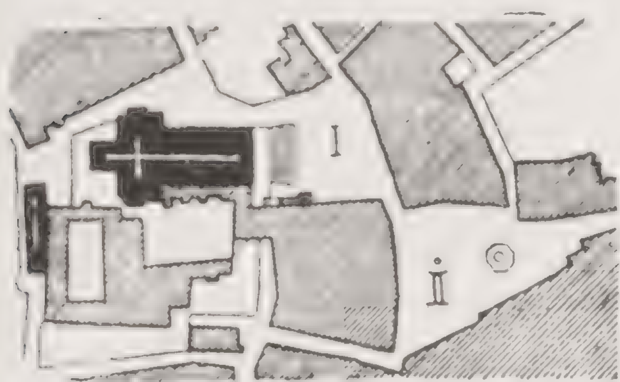

(شکل - ٣١)

پادوا شهری : کلیسا میدانی

والحاصل بوميدان موجب حيرت بر صورتده انسانی آلداتير وشيمديكی شهرلری انشا ايدەن مهندسلرك مرغوبی اولان متناظر شكللرك ويرديكی تأثيردن بوسبوتون باشقا بر انطباع براقير.

غريبدركه منتظم عصری شهرلرك پلانلرندەكی كوچوك بر انتظامسزلق درحال كوزه چارپارده، اسكی ميدانلرك بوچارپوقلقلری كوزه هيچ فنا كلمز. بونلر يالكز كاغد اوستنده غير منتظم كورونورلر، فقط اراضی اوزرنده بو چارپوقلق نظردقتمزدن قاچار. اسكيلر پلانلرينی شيمديكيلر كبی رسم تختەلری اوزرنده ياپمازلردی؛ طبيعتك قارشوسنده ايجابنه كوره برشكل ويرەرك، تعبير مخصوصيله (In natura) چاليشيرلردی.

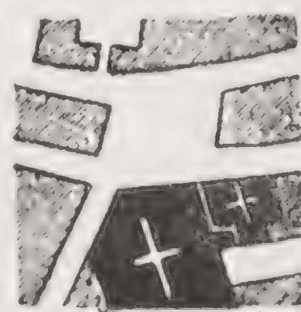

(شكل ٣٢ -)
I دوعومو ميدانی
II پياچا دەللاسيسترنا ميدانی

اونلر كاغد اوزرندەكی چارپوقلقلری دوزەلتمك ايچون طبيعتدەكی كوزەللكلری كسوب پارچالامازلردی. بوكا «سيەننا» شهرينك (شكل ٣٧و٤٠) ميدانلری كوزەل بر مثالدر.

بوتون بو مثاللردە كليسالرك اوكلرينه، اونلرك قيمت معماريەلرينی آرتيراجق درين ميدانلر ياپيلديغی ومهم بنالرله مناظری برلوحه تشكيل ايدەجك شكللر وجوده كتيرلديكی كورولیور.

قرون وسطادەكی شاتولرك، چارپوق وغير متناظر اولدقلری حالده اوقادار كوزەل كورونمەلری ده اثبات ايدەركه هندسی تناظرك بديعياته و كوزەللكه بويوك برتأثيری يوقدر. بو شاتولرك ياپيليشندەكی اعوجاجلر، بالعكس شاتونك انشاسنه اساس اولان فكرله هم آهنك بر معماری تشكيل ايتمك اعتباريله كوزەل بر تأثير ياپار. بنانك هر قسمی مختلف اولديغی حالده ديكر برقسميده بوكا قارشولق تشكيل ايدر و فقط بكزەمەين بر قسمله موازنت حصوله كتيريلەرك هيئت مجموعەنك آهنكی تأمين ايديلديكی كورولور. بو مختلف شكللر هيچ بروقت برقارغاشالق منظرەسی حصوله كتيرمز. شهرلری انشا ايتمك صنعتندەده بويلەدر. بالعكس بوخصوصدە صنعتكارك حريتی داها چوقدر. صنعتك تطبيقنه داها بويوك ساحه بولور ومختلف وسائطی بربرينه ايراث ضرر ايتمكسزين استعمال ايدەبيلير. اوحالدە نيچون شيمديكی شهرلرك هندسی انتظاملرينه، تناظری شكللرينه ويوروجی يكنسقلغنه أسير قاليليور؛ ويللالر اولان محلەلردە و شاتو معماريلرندە رسمانه شكللره اعتبار ايديلديكی حالده شهر انشاسنده جدول وپركلك يكانه حاكم اولماسنه سبب نەدر؟

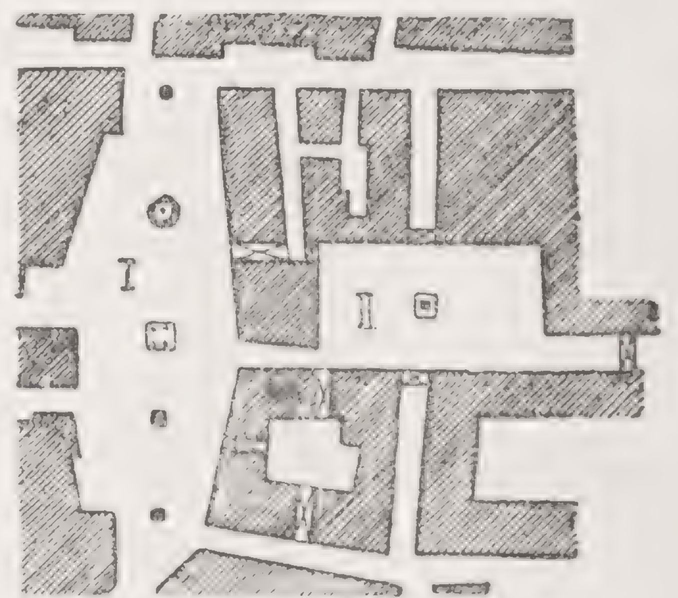

(شكل - ٣٣)
پالەرمو شهرندە سان فرانچسقو ميدانی

اشکال منتظمه ومتناظره‌یه فرط مجلوبیت بو کونك ساری برخسته‌لغیدر و بوخسته‌لق بویوك بر سرعتله سرایت وتوسع ایتمکده‌در .

هر کس بو کیبی صنعت ایشلرینه قاریشمقده واشکالك یالکز مناظری اولوب اولمدیغنه باقارق کوزه‌ل ویاچیرکین اولدیغنه حکم ایتمکده‌در . مناظر کلمه‌سیله ترجمه ایتدیکمز Symetrie تعبیری اسکی یونانجه‌دن آلمه برکلمه‌در . اوزمانکی معناسی بوسبوتون باشقا ایدی . شیمدی ایسه برمحورك صاغ وصول طرفلرنده بولونان شکللرك بربرلرینه تماماً مشابه اولمسی معناسنده قوللانیلیور . لاتین ویونان لسانلرینی بیلنلر بو کلمه‌نك اووقتکی معناسی شیمدیکندن فرقلی اولدیغنی کوررلر. مشهور روماللی معمار «ویترووو» کتابنده Symetrie کلمه‌سنی Proportio یعنی تناسب تعبیریله‌ده افاده ایدییور . دیمك اولیورکه بوایکی تعبیرك معناسی عینی‌ایدی . آرالرنده‌کی یکانه فرق ، Proportion یعنی تناسب تعبیرینك معماریده کوزه‌ل کورونن نسبتلره ، مثلا ستونلرك قطرلریله ارتفاعلری آراسنده‌کی تناسبه و Symetrie تعبیرینك‌ده بونسبتلرك عددله افاده‌سنه تخصیص ایدلمه‌سندن عبارت اولدیغی اکلاشیلیور .

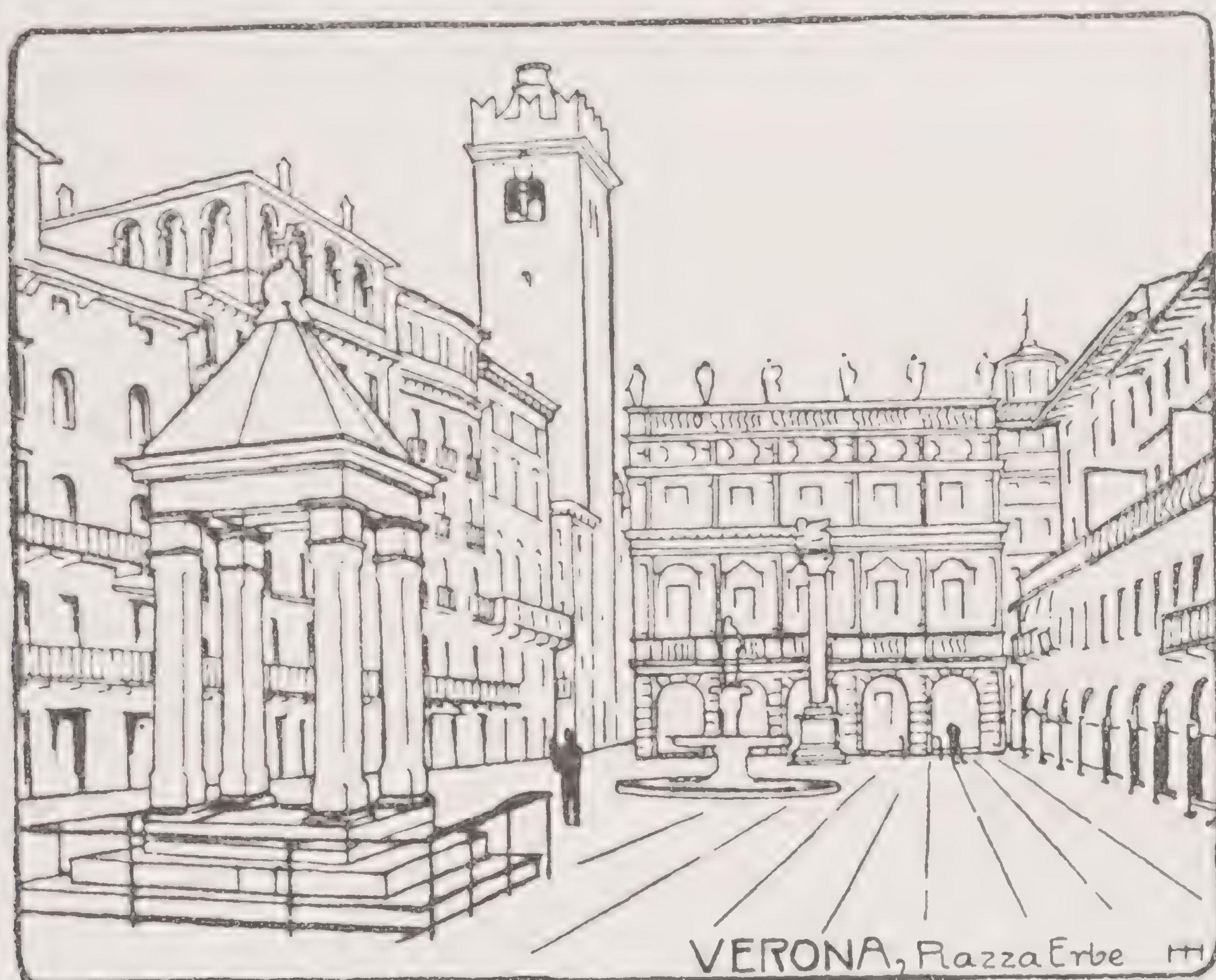
برمحورك ایکی طرفنده یکدیکرینه مشابه اشکال معماریه چیزلمسی غوتیك معمارلرینك بوجهته ویردکلری اهمیتدن صکره رواج بولمش وبواصولك نظریه‌لرینه (Symetrie) تناظر دنیلمشدر . اووقتدنبری کرك بنا و کرك شهرانشا آتنده تناظره بویوك اهمیت ویریلمکه باشلانمش و بوکونکی معمارلر آرتیق اونسز برشیٔ یاپامامقده بولونمشدر . حال حاضرده ایسه بر چوق معمار ومهندسلرجه صنعت ، صرف تناظردن عبارت کورولمکده‌در . شهرلرك بدیعی اولماسنی قبول ایتمش اولانلر بیله حسن نیتلرینه رغماً ینه صنعت نامنه ، اشکال منتظمهٔ هندسیه‌دن باشقا برغایه‌یه کیده‌میورلر. باویرانك ١٨٦٤ قانونی

(شکل - ٣٦)
وه‌رونا شهرنده I . أربا میدانی
II . سینیوریا میدانی

مملکتك صنعت احتیاجلرینی تطمین ایچون یاپیلاجق بنالرده معمارلرك تناظره و حسیاته منافی شیلر یاپمامالرینی امر ایتمشدر .

عصری شهرلرده پلانلرك غیر منتظملغی جدول ایله صنعی اولارق یاپیلدیغی ایچون موفقیتلی بر نتیجه ویرمه‌مشدر . بو غیر منتظم اقسام ایسه ا کثریا شطرنجواری تقسیماتك بقایاسندن اولان مثلثی میدانلردر. بو کبی شکللرده چوق دفعه بونلر چیرکین بر تأثیر حصوله

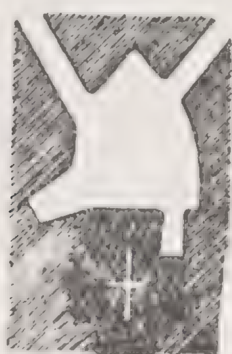

(شکل – ۳٥) وه‌رونا شهری اربه میدانی

کتیریر ، کوز دائما کوشه‌یی کوره‌رك خیالی تحدید ایدر . بو میدانلرك خطاسنی تصحیح ایچون هر بر ضلعنی غیر منتظم یاپمق وضلعلر اوزرنده کیرینتیلر و کوشه‌لر حاصل ایتمك فائده‌لیدر . حالده هیکل وضعنه مخصوص محللر دخی وجوده کتیریلمش اولور. فقط بو کون بونی تطبیق امکانسزدر چونکه مثلثی بر میدانك هر بر ضلعی مستقیم و منتظم اولونجه کوزه‌للکی تأمین ایچون یاپیلاجق شیلر بوشه کیدر .

ایشته منتظم وغیر منتظم میدانلر مسئله‌سی بوندن طوغمشدر. یعنی منتظم

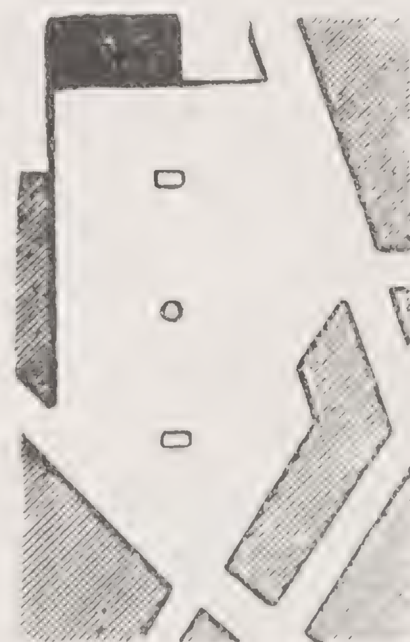

(شکل – ۳۷.۳۸.۳۹.٤۰)

سان پیه‌ترو آبادیا

سان وجیلیو ساناتاماریا

(شکل – ۳٦)

داورانسه سان‌ماریا نووه‌للا میدانی

میدانلر ، اورتاسنه هیکل قونولاجق یکانه میدان اولمق اوزره تلقی ایدیلمشدر .

بو کونکی میدانلر ایچون بو بلکه طوغری اولابیلیر ؛ فقط اسکیلر ایچون بویله

دکیلدر . اونلرده بالعکس غیرمنتظم میدانلره داها چوق هیکل ومبانی قونولابیلیردی ؛ چونکه او میدانلرده هیکل قونولمسی ایچون یر اکسیك دکیلدر .

- ٦ -

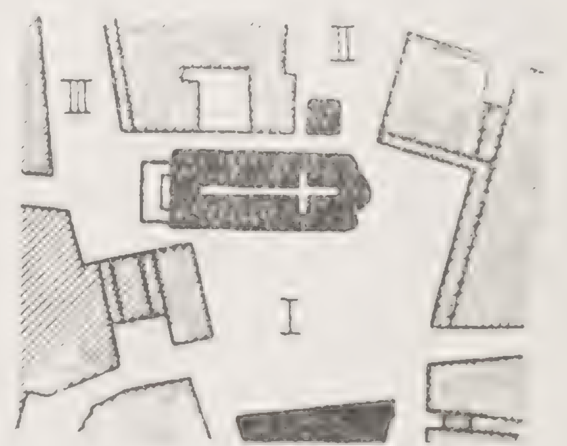
زمروی میدانلر

برقاچی برآراده بولونان میدانلر

تدقیقاتمز اثناسنده بعض میدانلرك یان یانه اولدقلری کورولمش و شکللرمزده بوکا دائر بعض مثاللر کوسترلمشدر .

بو ، باخصوص ایتالیاده اوقادار چوق تصادف ایدیلن برحالدرکه بوتون مبانی مهمه‌سی یالکنز بر میدان اطرافنه طوپلانمش بر شهر همان استثنا تشکیل ایدر .

اسکی زمانلرده میدانلرك اطرافنی قاپامق وکلیسالری دیکر بنالره متصل یاپمق بر اصول ایدی . (شکل ٤١) ده (Modena) شهری پلانی تدقیق ایده‌جك اولورسه‌ق کورورز که (Piazza grande) (بویوك میدان) کلیسانك یان جبهه‌سنی میدانه چیقارمق وکوسترمك ایچون یاپیلمشدر . میدان اوزون شکلده اولدیغی کبی (Abside) دن یعنی کلیسانك محرابی قسمندن‌ده داها اوته‌یه طوغری کیدر . بونی نظری اوله‌رق آنجق یان جبهه ایله (Coeur) قسمی جبهه‌سنك بر برینه ممزوج اولمسیله ایضاح ایده‌بیلیرز . I و II میدانلری ایسه آیری آیری ایکی میداندر. (Piazza grande) میدانی باشلی باشنه بر کل تشکیل ایدر . (Piazza torre)میدانی دخی آیروجه بر شخصیتی حائزدر . بونك سبب وجودی کلیسانك چان قوله‌سنه بر مناظر ویرمك واونی کوسترمك ایچوندر . کلیسانك اساس جبهه‌سی اوکنده‌کی III نومرولی میدان قاعده‌وجهله درینددر؛ کلیسانك قاپوسی قارشوسنه کلن و میدانه چیقان سوقاق ایسه میدانك هیئت عمومیه‌سنده‌کی آهنکه قطعیاً خلل ویرمز .

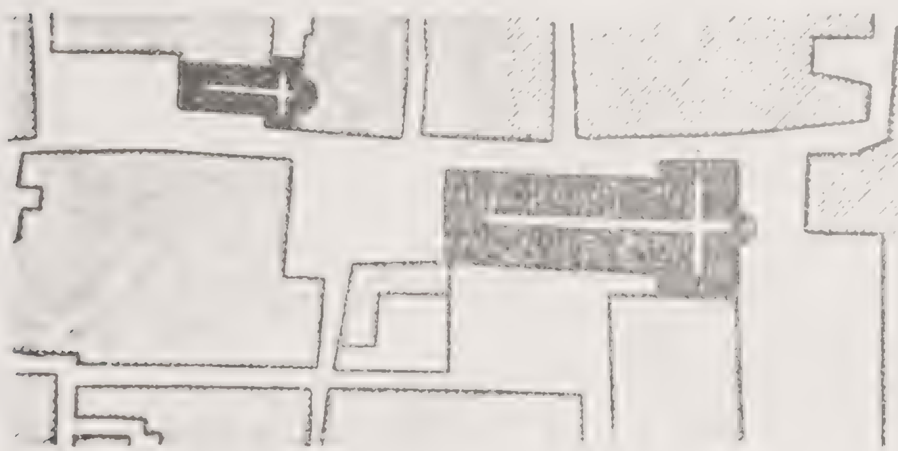

(شکل - ٤١) مودونا شهری I «پیاچاغراندە» میدانی II طورره میدانی III «پیاچادللالەنیا» میدانی

(شکل ٤٢) (Lucques) شهرنده‌کی (Piazza grande) وکلیسانك چفت میدانی (که بونك برقسمی کلیسانك قارشوسنه، برقسمی‌ده‌یاننه کلور) عین صنفه عائددر.

الی نهایه بولونه‌بیلن بو مثاللردن آکلاشیله‌جغنه کوره بویله چیفت میدانلری وجوده کتیره‌ن سبب، بر بنانك مختلف جهه‌لرینه آیری آیری اهمیت و بر ثلك ایسته‌نیلمسندندر. بوقسه هیچ بر وقت اولجه یان یانه یاپیلان اوچ میدانك هر برینه بر جهه اصابت ایده‌جك صورتده بنا یاپیلمش اولماسی دوشونوله‌مز.

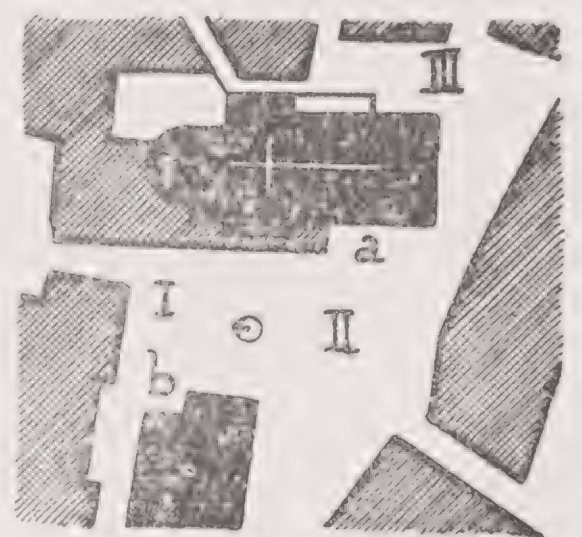
بر بنایی بویله مختلف میدانلرله احاطه ایتمك او بنانك هر جهه‌سنده‌کی کوزه‌للکلری کوسترمك ایچون الك کوزه‌ل بر واسطه اولدیغنه شبهه یوقدر. فی الحقیقه بویله اوچ میدان اولونجه هر میدانك کندینه مخصوص بر منظره‌سی اولور وبو میدانلرعین بنانك اطرافنده مختلف کوزه‌للکلر وجوده کتیره‌ن بر چرچیوه تشکیل ایده‌رلر. أسکیلرك بوخصوصده‌کی بیلکیلری پك بوکسکدی. شهری تزیین خصوصنده مبانیدن اعظمی صورتده استفاده ایتمه‌سنی بیلیرلردی.

(شکل ٤٢ –) لوك شهری پیاچا غرانده میدانی

بو وجهله بنالرك هر مهم جهه‌سنك کندینه مخصوص بر میدانی اولدیغی کبی هر میدانك ده کندینه مخصوص بر جهه‌سی بولونوردی. میدانلرك مهم بنالری محیط اولمسی بو نقطهٔ نظردن ده فائده‌لی ایدی. یعنی هر میدان اطرافنده کوزه‌ل بر بنا جبهه‌سیله تزیین ایدیلمش بولونور وچیپلاق و عادی بنالرله چوریلمش اولمازدی.

اینجه بر ذوق صنعته دلالت ایده‌ن بو اصول بوکون تطبیق اولونامیور. بوکونکی اصوللره کوره نه میدانلرك اطرافی قاپالیدر ونه‌ده بویله مهم مبانی دیکر بنالره متصل یاپیلور. حال حاضرده‌کی اصول، میدانلرك هر طرفی آچیق و کسیك و مهم بنالرك‌ده اورتاده بولونمسی کبی اسکیلره ضد شرائطی جامعدر. ینه اسکی استادلرك آثارینه عطف نظر ایده‌لم.

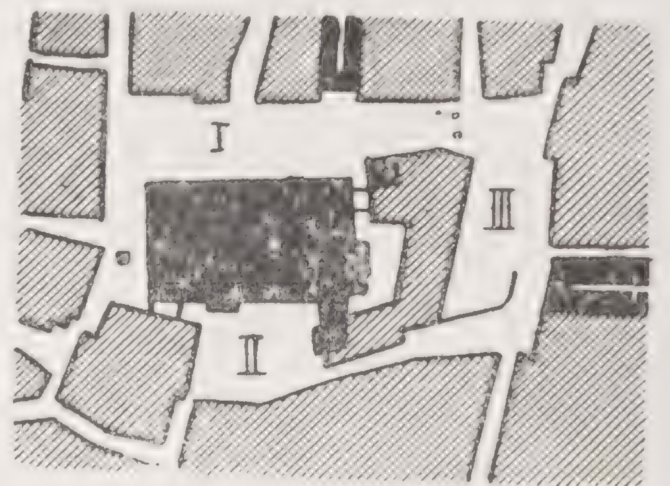

(شکل ٤٣ –) پهروز شهری
I «وه‌سقوواتو» میدانی، II «لوره‌نزو میدانی، III «پاپا» میدانی، a کلیسا»
b بلدیه سرایی

Perouse شهرنده (شکل ٤٣) Piazza-di S.lorenzo میدانی، کلیسا ایله بلدیه قوناغی آراسنده‌در. بناءً علیه عین زمانده هم کلیسا هم‌ده بلدیه قوناغی میدانیدر. III نومرولی میدان ایسه یالکز کلیسایه عائد بر میداندر.

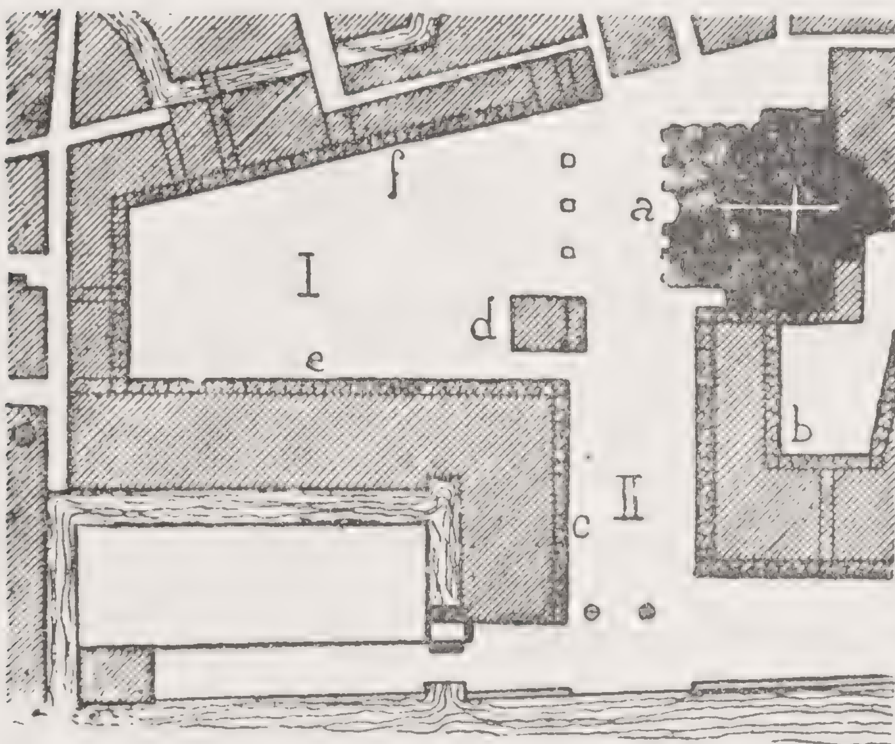
(Vicence) ده (شکل ٤٤ و ٢٩) (Palladio) نك بازیلیکی هر بری بر باشقا سجیه وخصوصیتی حائز ایکی میدانله محاطدر. کذا فلورانسه‌ده‌کی (Siznoria) حکومت

قوناغی ، (Offici) رواقلری هر طرفندن باشقا میدانلره باقار . (Signoria) میدانی دنیانك میدانلری ایچنده اك شایان دقت اولانیدر . بوراده شهرا نشاسی صنعتنه عائد بوتون اینجه‌لك و وسائط قوللانلمشدر . میدانك جوارنده‌کی مبانی ایله تضاد یاپان شکلی میدانه چیقان سوقاقلرك وضعیتی ، آبده‌لر و چشمه‌لرك محلاری صوك درجه بر صنعت طویغوسی ایله یاپیلمشدر . باقیلدیغی زمان بو اثرده هیچ بر صنیعه‌نك موجود اولمادیغی و هپسنك طبیعی بولوندیغی کوریلور . انسانی حیران ایده‌ن کوزه‌للکنك عامللری نه اولدیغی آکلاشیلمقسزین نظر غشی اولور . مع مافیه بو میدانه صرف ایدیلن سعیك مقداری پك بویوکدر . برچوق قیمتلی صنعتکارلر نسلدن نسله و عصرلرجه بوراسنی تبدیل ایده‌ایده نهایت بر معاری شاه اثر حالنه کتیرمشلردر . انسان بو میدانك کوزه‌للکلرینه باقمقله طویاماز .

(شکل - ٤٤ ویچه‌نزا شهری
I سینیوری میدانی II پەسکەریامیدانی
III بیاوا میدانی .

وندیك شهری‌ده بویله زمروی میدانلری حائزدر . (S.Marco) میدانی ویانده‌کی کوچوك میدان (Piazzetta) بو طرز چیفت میدانلردندر . (شکل ٤٥ ، ٤٦) برنجیسی درینلکنه بر میداندر یعنی (S.Marco) کلیساسنك قارشوسنه طوغری درینلشه‌ن بر شکلده‌در . بو میدان (Procuratis) بناسنه نظراً اوزونلغنه‌در . ایکنجی میدان(Doges)لرسراینه کوره اوزونلغنه اولوب (Grand Canal) ه کوره درینلکنه‌در . قانالك نهایتنده (S.Georgio Maggore) چان قوله‌سی کورونور . غایت کوزه‌ل بر منظره حصوله کتیره‌ن سن مارقو کلیساسنك یان جبهه‌سی یانده کوچوك بر میدان داها واردر که رسم نقطه‌ٔ نظرندن حصوله کتیردیکی کوزه‌للکلر اعتباریله بر رسامك کندی طابلوسنه یاپاجغی معماری بر آرت زمین ایچون بوندن داها کوزه‌ل بر موده‌ل اولاماز . وندیکك

(شکل - ٤٥
I سان مارقو میدانی II پیاچه‌تا میدانی، a سان مارقو کلیساسی، b دوقه‌لر سرایی، c کتبخانه، d چان قوله‌سی e یکی پروکوراتیس f اسکی پروکوراتیس .

(شكل – ٤٠١)

وندیك. پیاچه‌تتا میدانی (كوچوك میدان)

بو میدانلری و بنالری آراسنده‌کی بو کوزللکلر قادار علوی ده‌قورلری داها هیچ بر تیاترو یاپتغه موفق اولامامشدر. أسکی زمانلرده بویوك برقدرت وقوت صاحبی اولان وندیك، کرك عرفان و کرك صنعت وصنایع خصوصنده خارقه‌لر یاپمش، دنیانك ثروتلرینی کمیلریله طاشیمش و بوتون دکزلره حاکم اولمشدی. رسام (Titien) ورسام (Paul Veronèse) بیله بو شهر قادار کوزل شهر رسملری یاپامامشلردر. طبیعی بو کوزللکلره بر چوق عامللرده یاردیم ایتمشدر : دکز، بر چوق بنالر جبهه‌لرینك قابارمه‌لرله مزین اولماسی، رنکلر، سن مارقو کلیساسی ومیدانی. فقط بونلرك مجموعنك بویله بویوك بر تأثیر یاپماسی صرف بونلرك برصورت صنعتکارانه‌ده ترتیب وتوزین ایدلمسندن‌در. اکر بو عوامل صنعت شیمدیکی اصوللرله وجدول وپرکل واسطه‌سیله اوته‌یه بری‌یه سرپیشدیرلمش اولسه‌یدی قیمتلرندن پك چوق غائب ایده‌جکلری شبهه‌سزدی.

اویله تصور ایتسه‌ك که سن مارقو کلیساسی، اطرافنده‌کی بنالردن تجرید ایدلمش وشیمدیکی عظیم ومنتظم میدانلردن برینك محوری اوزرینه نقل اولونمش، (procuratis)، کتبخانه، وچاك قوله‌سی بر برلری یاننده اوله‌جق یرده بویوك بر ساحه‌یه سرپیشدیرلمش واطرافنده ٦٠ مترولق بر جاده چکیلمشدر. بووضعیتده قیمتلرینك قسم اعظمنی غائب ایتدکلرینی کوروردك. بر صنعتکار ایچون بو منظره‌دن داها فجیع برشی اولامازدی.

بو وجهله بو بنالرك بوتون قیمتی صفره ایندیرلمش اولوردی. بر بنا نه‌قادار محتشم وصنعتکارانه اولورسه اولسون، بولوندیغی میدان ایجه تدقیق ایدلمیه‌رك اوکا صنعتك ایجاب ایتدیردیکی شکل ویریلمیه‌جك اولورسه صنعتکارانه برکل وجوده کتیریلمه‌سی امکانسزدر. سن مارقو ایله اطرافنده‌کی میدانلر هپ بونلر دوشونوله‌رك یاپلمشدر. باخصوص هرایکی میدان آراسنده‌کی یوکسك چاك قله‌سنك موقعی جالب دقتدر. بو قله عادتا ایکی میدانه بکجیلك ایدر وضعیتده‌در.

بر قاچی یان یانه اولان میدانلرده بریسندن او برینه کچیلدیکی زمان حصوله کلن انطباع باشقا باشقا اوله‌جغی جهتله انسان دائما ده‌کیشن منظره‌لر قارشوسنده بولونور. وندیکده‌کی «سن مارقو» میدانی ایله فلورانسه‌ده‌کی سینیوریا میدانلرینك برچوق فوطوغرافلری واردرکه هیچ بری دیکرینه بکزه‌مز وهر نقطه‌ده باشقا بر لوحه نظره چارپار. بعضاً عین نقطه‌نك برآز بریسندن آلنمش رسملره نظراً بیله بوسبوتون باشقا برمحل تأثیرینی یاپار. بو باشقالقلر برمنظره زنکینالکیدر. حالبوکه بو تجربه‌یی شیمدیکی عصری میدانلردن برنده یاپسه‌ق، بر برینه بکزه‌مه‌ین اوچ رسمدن باشقا رسم آله‌جق

نقطه‌لر بولامایز ، چونکه بو میدانلرك هیچ بر قیمت صنعتکارانه‌سی یوقدر و بونلر شو ویا بو قادار مساحه‌سی اولان سطحلردن باشقا بر شی دکلدر .

— ٧ —

سوقاقلر

أسکی شهرلرده شایان تدقیق اولان یالکز میدانلر دکلدر . قرون وسطا شهرلری یالکز عتیقیات مفتونلری ویاخود بر رسام ویا بر شاعر ایچون قیمتلی بر اثر صنعتدن عبارت کورولمه‌ملیدر. بونلرك تدقیقنده زمان حاضر فن آدملرینك دخی آله‌جغی برچوق درسلر واردر . باخصوص سوقاقلری بالخاصه شایان تدقیقدر .

یوقاریدنبری ذکرایده‌کلدیکمزاسکی‌شهرلرده (شکل ٤٧) تام معناسیله بویوك برجاده یعنی شریان دینیلن بویوك جاده‌لر (Artère) کورولمز . بو شهرلرده سوقاقلر ، شهرك خارجنده‌کی قیرلردن مرکزه طوغرو کلن یوللرك دوامی و طبیعی احتیاجه و اراضینك شکلنه کوره اویارق تدریجاً تکامل و انکشافیدر . شاتولرك اطرافنده أولر چوغاله‌رق کوی اولمش ، کویلر بویویه بویویه شهر اولمشدر . قرون وسطاده دشمنك تعرضندن محافظه مقصدیله بوأو کومه‌لرینك اطرافنه مدافعه سورلری یاپیلمش وبو وجهله محدود برساحه داخلنده قالان شهرلرك سوقاقلری دار و محدود قالمشدر . یالکز ١٢ نجی و ١٤ نجی عصر آرالرنده بردن یاپیلان بعض شهرلر مستثنادر . قرون وسطا شهرلرینك اکثریسی آغاجلق اولان کویلرده ویاخود ایتالیانك قیرلرنده یاواش‌یاواش زمانله تشکل ایتمشدر . بویله زمان ایله تدریجاً تشکل ایدەن شهرلرك سوقاقلری ایسه عندی اوله‌رق آچیلمش اولمیوب اراضینك اینیش وچیقیشنه، کیدیله‌جك یرلرك‌استقامتنه و اورتایه‌تصادف ایده‌ن موانعه کوره‌تشکل‌ایتمشدی. اساس یوللرك یاننده مروروعبوری آز اولان دیکر برچوق کوچوك یوللر داها وجوده کله‌رك شهربویله‌جه‌تعضوایتمشدر. بوشهرلرك‌اراضیسی سوقاقلرله بوکونکی‌قادار چوق‌پارچه‌لره‌آیریلمش‌دکلدی. اواولرك‌آرقالرنده‌ده‌شیمدیکیلردن فضله عرصه و باغچه‌لر قالیردی . بو سببله بر چوق أولر داخلی آولولره ناظر یاپیلور و اورته‌یری ظن ایدیلدیکی کبی مضر صحت بر قویو حالنده دکلدی ؛ بعضلری ایچه کنیش وباغچه‌لی وآغاجلی‌بولونوردی . بوکون کوردیکمزقرون وسطادن قالمه بعض فقیر و اهمیتسز کوی وشهرجکاره باقه‌رق اسلافمزك سوقاقلرینه حکم ایتمك طوغری اولماز.

اسکی زمانلرده مشهور اولان وکرك نفوسنك چوقلغی وکرکسه مبانیسیله اشتهار ایتمش بولنان مهم شهرلری تدقیق ایتملیدر .

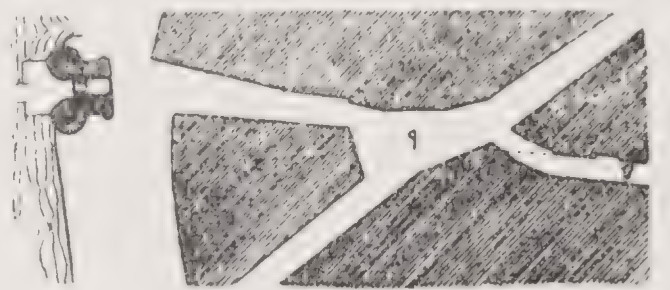
شهرلرك بویله‌جه سورلر داخلنده محصور وبوسببله یوللرینك محدود قالماسی، سوقاق بدیعیاتنك، یعنی سوقاقلرك بر صنعت کوزللکی اکتساب ایتملرینك، الك برنجی عامللرندن اولمشدر . سوقاغك کوزل اولماسی ایچون قاپالی بر « کل » (untout fermé) تشکیل ایتمه‌سی لازمدر . اوراده‌کی انطباعلرنه‌قادار محدود اولورسه اومنطقه‌نك وجوده کتیردیکی طابلوده اوقادار تام اولور . نظرك نامتناهی‌یه طوغری غائب اولمادیغی برساحهٔ محدوده‌ده کوز اشکالی داها أیی قاورار . أسکی زمان سوقاقلری بو شرائطه تماماً مطابق برشکلده

(شکل - ٤٧)

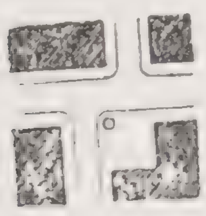
ایدیلر . سوقاقلرك ضارلغی بو منظره‌نك حصوله کتیردیکی « کل » ك بوزولماسنی تأمین ایده‌ردی. بوندن‌ماعدا اسکی‌سوقاقلرك‌دوزاولمیوب‌اعوجاجلی‌بولونماسی‌ده‌مناظری‌لوحه‌لری تحدید ایده‌رك هرنقطه‌ده باشقا بر منظره وجوده کلمسنه سبب اولوردی . بوکون بویوك مصرفلرله دوزلتمکه وبر استقامته کتیرمکه چالیشیلان بو اعوجاجلر، نه شیمدیکی‌مهندسلر قادار دوز چیزکی چیزمکده ماهر اولمایان اوزمان مهندسلرینك جهالتی ونه‌ده صنعت نه اولدیغنی پك أیی آکلایان أسکی آداملرك قاپریسلری نتیجه‌سی دکلدی . بواعوجاجلر اکثریا مهم وعملی سببلرك تحت تأثیرنده وجوده کلمشدی . برکره سوقاق اراضینك میلنه کوره بر استقامت آلیردی ، موجود بر بنایی ویاخود آقان بر صویی طولاشمق

وهر نقطه‌دن دیکر نقطه‌یه الک کسدیرمه کیده‌بیلمک جهتلری نظر دقته آلنه‌رق یاپیلوردی، سوقاقلرک برلشدکلری محللرده زاویهٔ قائمه شکلی ویریلوردی . اکر بر سوقاق دیکر سوقاغه مائلاً واصل اولورسه کوشه‌ده بر سیوریلك قالمامق ایچون کلن سوقاغی قیرارق عمود بر شکلده اتصال کسب ایتدیرلردی . بوندن مقصدلری ده اوراده‌کی مرور جریانلرینی قولایلاشدیرمق و کوشه‌یه کلن أولرك پلانی مشکل برشکله صوقمامق ایدی . Bruges شهری پلانك تدقیقندن آکلاشیله‌جغنه کوره بوکونکی عصری شهرلرده پك چوق قوللانیلان سیوری کوشه‌لر او وقت همان همان غیر مستعملدی . اسلافمز متعدد جاده‌لرك بر نقطه‌ده بربرلرینی قطع ایتمه‌لرینه‌ده مانع اولمق ایسته‌مشلردر . بونك ایچون سوقاغك استقامتنی قیرمشلر و اونی دیکر بر سوقاغك برلشدیکی نقطه‌یه چیقارمشلردر. (شکل ٤٨) ده کورولن a سوقاغی بوکونکی اصوللرله اولسه نقطه‌لی خطلرله کوستریلن d استقامتده آچیلوردی ؛ حالبوکه بویله اچیلان یولك کوشه‌سنده غایت سیوری برعرصه قالیرکه اورایه یاپیلاجق أوك پلانی بوزوق و مشکل اوله‌جغی کبی کوچوك d میدانی‌ده بوتون کوزللك وخصوصیتنی غائب ایده‌جکدی .

(شکل - ٤٨) بروژ شهری

أسکی شهرلرك انشاسنده اسلافك همان اکثریا صنعت و کوزلکی نظر اعتباره آلدقلرینی تسلیم ایتمك ایجاب ایدر. برسوقاغك استقامتنی چویرمك ایچون هیچ برعملی سبب بولونمدیغی تقدیرده بیله (شکل ٤٩) محورینی تبدیل ایتمك ویاشکل واستقامتنی قیرمق صورتیله مناظرنده‌کی یکنسقلق وتمادیی ده کیشدیرمك و اوکا بررسم کوزللکی ویرمك جهتنی دوشونمشلردر . جاده یوقوشلی واینیشلی اولدیغی صورتده بوکا بالخاصه لزوم کورمشلردر . فی الواقع بویله اورتاسی تومسك ویرطرفی اینیش اولان یوللرده، سوقاغی ایکی‌یه تقسیم ویاخود محوری دکیشدیرمك

(شکل - ٤٩)

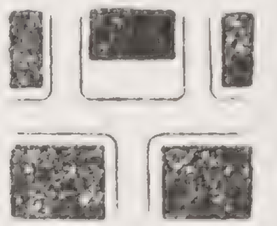
ویا باشقا بر واسطه‌ایله بوتومسکلکی کوسترمه‌مك چاره‌سی بولونمدیغی تقدیرده یولك منظره‌سی پك چرکین اولور .

جنوره شهری پلاننده (شکل ٥١) a سوقاغی یوقوش اولوب d نقطه‌سنه طوغری چیقار و اورادن c نقطه‌سنه طوغری اینر . a نقطه‌سنده طورولدیغی زمان c نقطه‌سی کورولمز و اکر بوسوقاقلر بویله اکری اولمیوبده دوز اولمش اولسیدی اوراده‌کی انسانلر وبنالر کومولمش کبی مشاهده اولونه‌جقلردی . دقت اولونورسه d میدانك اطرافنه کلن سوقاقلرك کوشه‌لرنده‌ده أولر واردر .

بو کبی احوالده یولك استقامتنی قیرمق، مرور وعبوری سکته‌دار ایدرسه أسکیلر سوقاغك یکنسقلغنی و اوزون بر مناظرك صیقیجی شکلنی تعدیل ایچون سوقاغه بر کمرلی قاپو یاپارلردی . بونکله یولك نامتناهی ویوروجی اوزونلغنی آزالتدقلری کبی شیمدیکی مستقیم و مانعه‌سز اوزون جاده‌لرده اولدیغی وجهله روزکارك شدتلی بر صورتده توزلری قالدیرمسنه‌ده مانع اولورلردی .

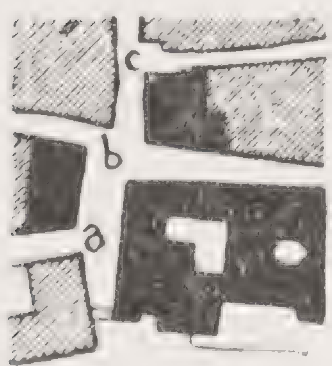
اسکیلرك یوللره مختلف شکللر و کوزللکلر ویرمك ایچون تطبیق ایتدکلری تکمیل اصول وقاعده‌لری بوراده ذکر ایتمك اوزون اولاجقدر .

أسکی شهر معمارلرینك نه کبی قاعده‌لره اتباع ایتدکلرینی و شهرلری بو کون انشا ایدرکن نه کبی شیلری نظر دقته آلدقلرینی بر قاچ مثال ایله کوسترمك ایسترز . بو مثاللری بولمق خیلی کوچدر . چونکه اسکی سوقاقلر، أسکی میدانلردن زیاده

شکل - ٥٠

تعدیلاته اوغرامش وزمان حاضر مهندسلرینك « استقامت » خسته‌لغی نتیجه‌سی اوله‌رق عظیم تخریباته دوچار اولمشدر . مع مافیه بعض باچیقا شهرلرینك بویوك برقسمی أسکی پلاننی محافظه ایتمشدر. اون اوچ واون دردنجی عصرلرده بویوك بر انکشافه مظهر اولان بو شهرلر یالکز عتیقیات متخصصلرینك دکل، معمارلرکده تدقیقنه لایق واستفاده‌ایده‌جکلری بر نمونه‌در.

پلانندن مختلف مثاللر آلدیغمز Bruges شهری اون دردنجی عصرده اوروپانك اك بویوك شهرلرندن بری ایدی ؛ ۲۰۰,۰۰۰ نفوسی واردی . شبهه‌سزکه بو شهرك

شکل - ٥١

سوقاقلری اونفوسه کوره یاپیلمشدی . (شکل٥٣ Rue des pierres « طاشاق سوقاغی » ١٥ مترو کنیشلکنده‌در. واقعا بو بر «بولوار» دیمك دکلسه‌ده او وقتك، برشهری ایچون بویوك برجاده‌در. شکل ٥٢ ده‌کی پلانی داها یاقیندن تدقیق ایدهلم . بوسوقاق (I) بویوك میداننده (d) قاته‌درالنه طوغرو کیدر و (IV) Sablon سوقاغی واسطه‌سیله جنوره شمندوفر استاسیونه واصل اولور. بوراده شیمدیکی سوقاقلرك یکنسقلغنه قطعیاً تصادف اولونماز . اعوجاجلی اولان شکلی دائما باشقا بر لوحه، باشقا بر رسم حصوله کتیرر . چونکه بنالر بر حذاده دکلدر . راصدك موقعنه کوره دائما وضعیتلرینی دکیشدیررلر سوقاغك ایلك قسمنده‌صاغ طرف خفیف بر صورتده مقعردر. فقط Stevin میداننده صوکرا ایسه سوقاغك استقامتی صاغه طوغری قیوریلیر وبو سفر عکسنه اوله‌رق صول

طرفی کیرینتی پیدا ایدەرك مقعرلاشیر . (شکل ٥٣) دەکی منظره بویوك میدانڭ (Grande Place) دن Stevin میداننه طوغری کلینیرکن آلنمشدر . بومیدان ایسه أسکیدن قاعده اولدیغی وجهله سوقاغك یان طرفنه یاپیلمشدر وشیمدیکیلر کبی سوقاغك اورتاسنه کلمز یعنی سوقاق میدانی یارارق کچمز .

مقدما اورادە برپازار قوریلابیلور وبوپازار یری کان کچن آرابالر و یولجیلردن مصون بولونوردی . فقط بومیدان مستثنا اولەرق سوقاغك مقعر جهەسندن آچیلمشدر . اسکیدن عمومیتله بر سوقاغك مقعر اولان ضلعندەکی بنالرك جبهەلری کوزەل کوروندیکی ایچون بوقسمی سوقاقله کسمزلردی . سوقاقلرك مقعر اولان یعنی کیرینتی

(شکل - ٥٢)

بروژ Bruges شهری : a هال b سەن سوورقاتەدرالی I بویوك میدان II رودەپیەر III ستەوین میدانی V صابلون سوقاغی

تشکیل ایدەن قسملرنده آچیلان بوکبی کدیکلر، محدب اولان قسملرندەکی کدیکلردن داها فضله کوروندیکی ایچون بوقاعدەیه رعایت اولونوردی. بورادەایسه بو کدیکك کوزه چارپمسی محذورینی (Saint sauveur) کلیساسنك چاك قولەسی ازاله ایتمکدەدر . بوسوقاقده دونولدیکی وقت همان « هال » ك قولەسی کوریلورکه بودە سوقاغه بدیعی بر انسجام ویرر . شو هر ایکی قولەنك (Rue des pieres) سوقاغنەویردیکی خصوصیت انجق سوقاغك منحنیلکی سایەسندەدر . هر ایکی قولەده دامارك اوستنی آشار وبردنبره نظری کندیلرینه چکرلر . بوقولەیی بوکون یاپمش اولسایدق هندسی بر رسم انتظامنده اوجی بوجی اولمایان بر سوقاغك نهایتندن کورونەجك صورتده ترتیب ایدەردك وبویله عالی و یوکسك بنالری ویاخود طبیعتك کوزەل منظرەلرینی الك کوزەل کورونەجك بر وضعیت ونقطەدن کوستررز وبونی بکلەنیلمەین برزمانده نظرك اوکنه چیقاریویردك

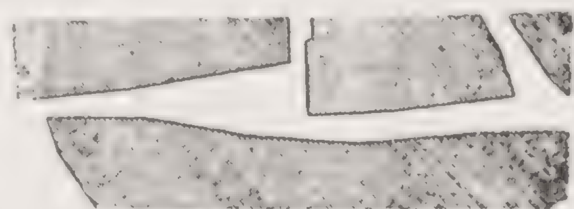
(رودەپیەر) سوقاغنده دقت ایدیلەجك بر نقطه واردرکه اوده مذکور سوقاغه واصل اولان دیکر ایکنجی سوقاقلر بربرلرینی قطع ایتمز وعین نقطەیه چیقمازلر . بوکونکی اصوللرله طابان طابانه ضد اولان بو وضعیتك عجبا فائدەسی یوقمیدر ؟ عصری

(شكل ـ ٥٣) بروژ شهری : روده‌پیه‌ر

شهرلرك بر برینی کسن سوقاق شکللریله قرون وسطانك بو مجرد سوقاقلر اصولنی تألیف ایتمك ممکن اولمیه‌جقمیدر ؟

ینه Bruges شهرنده‌کی Saint - Amand سوقاغی (شکل ٥٤) ۲۲ مترو قادار کنیشلکیله نظر دقتی جلب ایدر . بو کون ظن ایدیلیور که برسوقاغك کوزل کورونمسی واحتیاجی تطمین ایتمه‌سی بهمه‌حال ایکی طرفنك یکدیکرینه موازی اولماسیله قائمدر

(شکل - ٥٤)

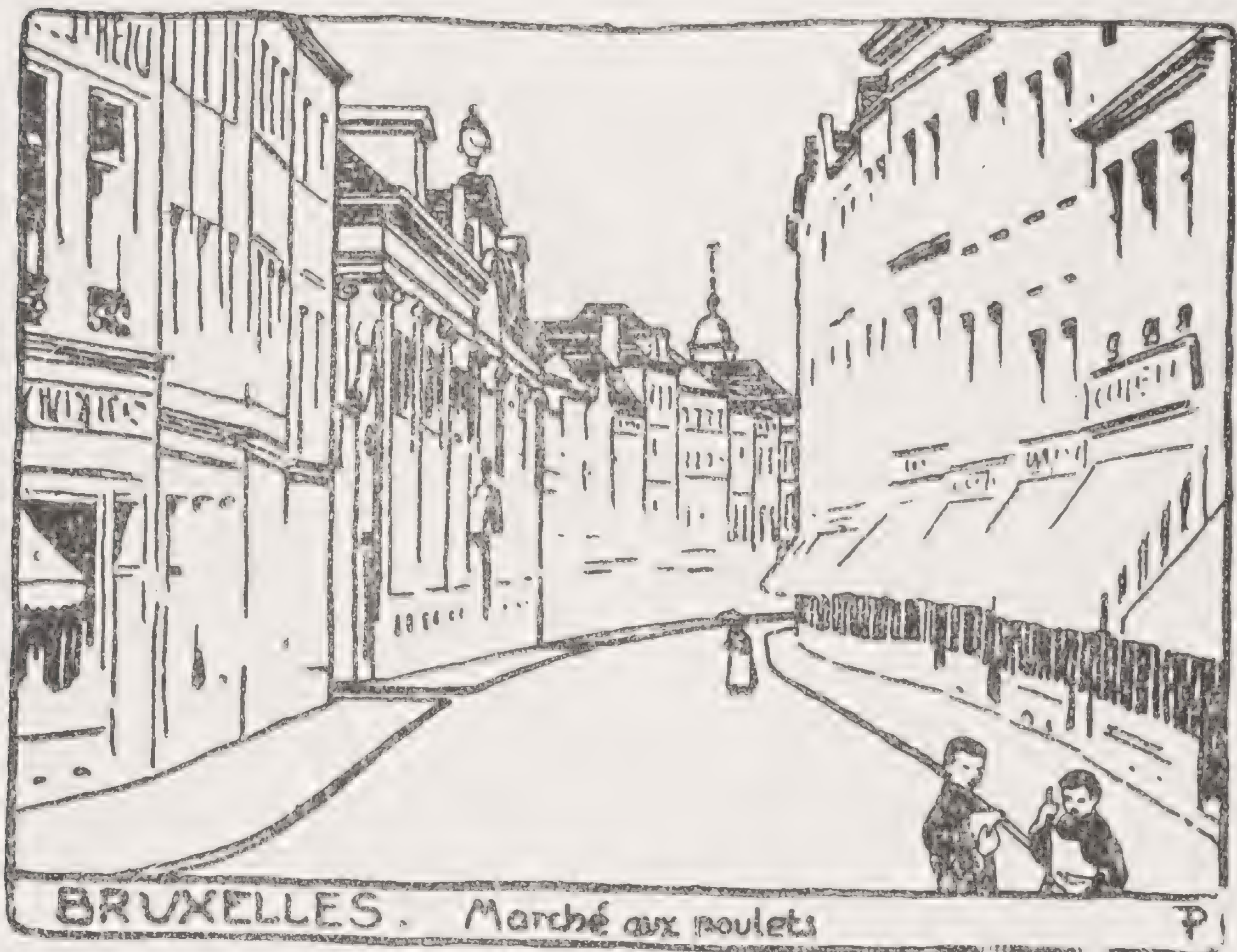
بروژ شهری : سنت‌آمانت سوقاغی حالبوکه اسکی سوقاقلرك بو انحنا واعوجاجلری یالکز کوزللکه خدمت ایدن عواملدن دکلدر؛ بونلرك عملی فائده‌لری ده واردر . بو کونکی یکنسق پیاده قالدیریملی بویوك جاده‌لرمزده آرابا استاسیونلرینی وبعضی غزته کوشکلرینی نره‌یه قویاجغمزی بیله‌میورز. ایشته بو کیرینتیلر بو کبی احتیاجاته یك اعلا یارایان محللردر یوللرك بر طرفی مستقیم اولدیغی حالده دیکر طرفك انحنالی ومقوس اولماسی ویاخود ایکی جهته‌ده مقعر بر شکل ویرلمسی اوجاده‌نك عمومی منظره‌سنده بر دکیشکلك و کوزللك وجوده کتیرر .

(شکل ٥٥) بروکسلده طاووق پازاری (Marchè aux poulets) سوقاغی، برسوقاغك غایت بسیط أولرله محاط اولدیغی حالده خفیفجه انحنالی اولماسی یوزندن غایت بدیعی بر منظره اکتساب ایده‌بیلمسنه اك کوزل بر مثالدر . بوراده هیچ بر قوله‌ویو کسك بنا اولمدیغی حالده غایت صمیمی وسجیه‌وی بر طابلو وجوده کلمشدر .

(شکل ٥٦) (Lubeck) شهرنده‌کی (Large) سوقاغنده حاکم اولان بنا برچاك قوله‌سیدر . بو قوله (Bruges) ده‌کی (Rue des pierres) سوقاغنده اولدیغی کبی جاده‌نك نقطهٔ انتهاسنی ویا منظرهٔ اساسیه‌سنی تشکیل ایتمز ؛ جبهه‌لر خطی اوزرنده بولونورو غایت لطیف بر انحناایله انکشاف ایدن بو جبهه‌ده بر مدت کورولدکدنصکره تکرار کوزدن غائب اولور . دومدوز اولان سوقاقلرده بویله بر تأثیر صنعتکارانه وجوده کتیرمك امکانی وارمیدر ؟ بو قوله‌نك چرچیوه‌سنی تشکیل ایدن اشکالك هپسی ایچه مشاهده اولونمیان « مقعر » بر شکلده کورولور وقوله بونلره حاکم اولور .

سوقاقلرك شکللرنده رونه‌سانس دورینك‌ده تأثیری کورولمکده‌در . قدیم روما سوقاقلری مستقیم ایدی . روما ویونان آثار قدیمه‌سنی نمونه اتخاذ ایدن رونه‌سانس

معمارلری ده سوقاقلری قدیم زمانلرده‌کی قلاسیك شکله صوقمق ایسته‌مشلردر . بو نوع سوقاقلرده ایسه اونی محیط اولان مبانی‌یه کوره طول و عرضلری آراسنده برنسبت آرانیلمق خصوصی تطبیق ایدلمشدر . مستقیم یوللره ، هیچ شبهه‌سز بو کون احتیاج واردر و کورونوشلری ده عظمتلیدر . بوراده کوسترمك ایسته‌دیکمزشی

(شکل - ٥٥)
بروکسل : طاووق بازاری

نه اراضی ، نه موضعی شرائط ونه‌ده بدیعی جهت نظر دقته آلنمقسزین هندسی شکللرك ماکنه کبی تطبیق ایدلمسنك جائز اولمدیغیدر . فی الواقع انحنالی خطلر رسامانه ایسه‌ده مستقیم خطلرده عظمتلی و آبدویدر . فقط یالکز جثه وعظمت کافی دکلدر . اوکا بر روح ویرمك ده لازمدر . شایان تمنیدرکه عصری شهرلری یاپان معمارلر هر ایکیسنی ده سوء استعمال ایتمه‌سون ویاپدقلری سوقاق و محله‌لری کوره‌جکلری خدمتلره موافق شکللرده انشا ایتسونلر .

(شكل - ٥٦)

لوبك شهرى : لارژ سوقاغى

— ٨ —

میدانلره دائر بعض مثاللر

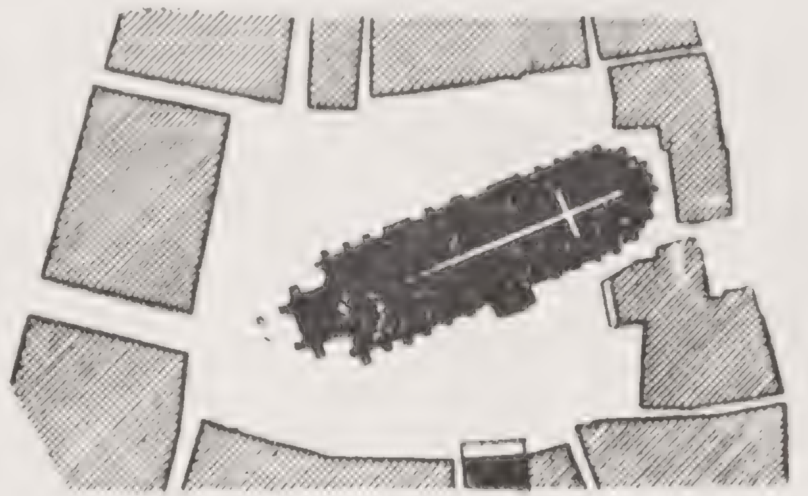
بورایه قادار ، قلاسیك کوزه‌للکلری هرکسجه معلوم اولان ایتالیان شهرلرینك پلانلرینی تدقیق ایتدك . بو پلانلر عجبا هرمملکتده عیناً تطبیق ایدیلدیمی ؟ بو برمسئله‌در. اقلیم ، طرز معیشت ، مسکنلرك نوعی وطرز انشا هرطرفده باشقا اولدیغی ایچون سوقاق ومیدانلرکده بونلره تبعیت ایده‌رك باشقا باشقا شکللر آلدیغنه حکم ایتمك لازم کلیور . شهرلر ، مدنیتك هرساحه‌سنده وقوعه‌کلن تبدلات عظیمه طولاییسیله ، قدیم زمانلرده‌کی نمونه‌لری بالطبع عیناً آلامادیلر . بوکون بر میدانك اطرافنه أسکی پوت‌پرست دورلرده اولدیغی کبی بش آلتی دانه معبد یاپیلاماز . أولرمز ، او زمانك أولرندن بوسبوتون باشقا طرزده یاپیلیور . شمال مملکتلرنده‌کی اوستی اورتولی واطرافی سوقاغه نجره‌لی صوفه (halle) لردن‌کلن أولرمزایچون بزه باشقا سوقاق وباشقا میدانلر لازمدر. قرون‌وسطا ورونه‌سانس دورلرنده « جرمن » أولری شکلنك تأثیری آلب طاغلرینك جنوبنه قادار نفوذ ایتدی واونلری دکیشدیردی . بوأولرده ایسه قدیم أولرك شکلندن‌خاطره اوله‌رق یالکز اطرافی کمرلرله محاط اولان (Cortile) قسمی قالدی . أسکی میدانلردن اولان « فوروم » شکلی‌ده عین سببلردن طولایی أسکی شکلنی محافظه ایده‌مه‌دی . ایتالیا خلقی آرتیق آوروپانك دیکر ملتلرینه بکزه‌ین بر طرز حیاتی قبول ایتمشلردی . بو ، بالطبع انشا آتك‌شکلنی‌ده دکیشدیرمشدی.

شمال مملکتلریله جنوب مملکتلری اصول انشاسی آراسنده‌کی برفرق‌ده‌کلیسالرك موقعی ایله بونلرك اطرافنه یاپیلان میدانلرده کورولور .

شمال‌مملکتلرنده‌کلیسالرا کثریتله « مجرد » در. عمومیتله میدانلرك‌اورته‌سنده بولونور ویاخود سائر بنالردن، دائراً مادار بر کوچوك سوقاقله آیریلمشدر. بویوك شهرلرده‌ایسه بو، آنجق‌مهم بر ایکی کلیسا حقنده واقعدر . بویله شهرلرده درجهٔ اهمیتی داها آز اولان برچوق مبانیٔ دینیه‌نك باشقا بنالره ملاصق اولدیغی کورولمکده‌در . شمال مملکتلرنده بویوك کلیسالرك بویله مجرد وسائر بنالردن آیری اولمسنك سببی‌کلیسالرك اطرافنده مقدما مزارلقلرك بولونمش اولمسنه عطف ایدیلیور . بوکون حالا برچوق کویلرده کلیسایی احاطه ایدن بویله مزارلقلره تصادف اولنمقده‌در .

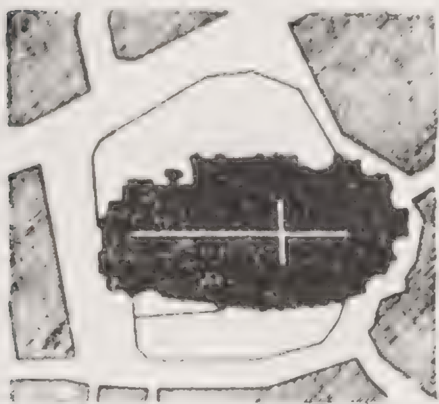
بوکا مثال‌اوله‌رق (Fribourg - en -brisgau) شهرنده‌کی (شکل ٥٧)کلیسا ایله‌مونیخده‌کی (Frauenkirche)و(Beauvais)ده‌کی (Saint Etienne)و(شکل٥٨) (Bruges Saint sauveur) شهرنده‌کی نوطردام کلیسالرینی صایابیلورز .

وقتیله مزارلغی اولمایان کلیسالرك هپسنی، ایتالیاده اولدیغی کبی دیگر بنالره ملاصق بولونیورز . باخصوص رونه‌سانس دورلریله مزارلقلرك شهر ایچندن قالدیرلدیغی صوك دورلره عائد کلیسالر هپ بویله‌در .

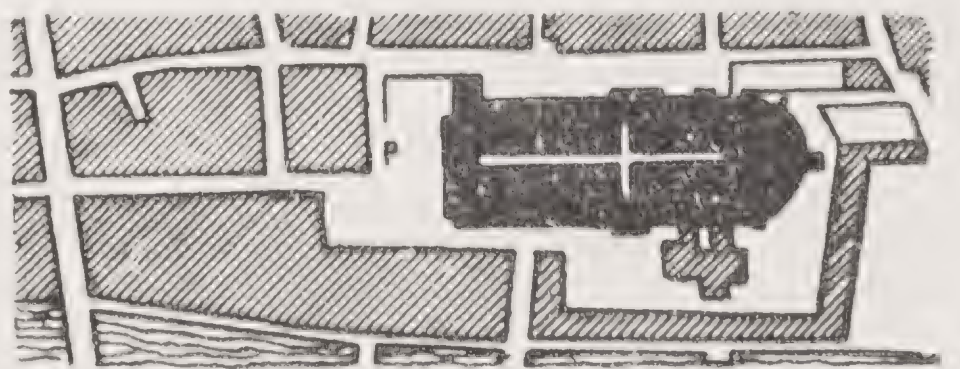
(شکل – ٥٧)
فریبورغ آن بریسغاو : بویوك کلیسا

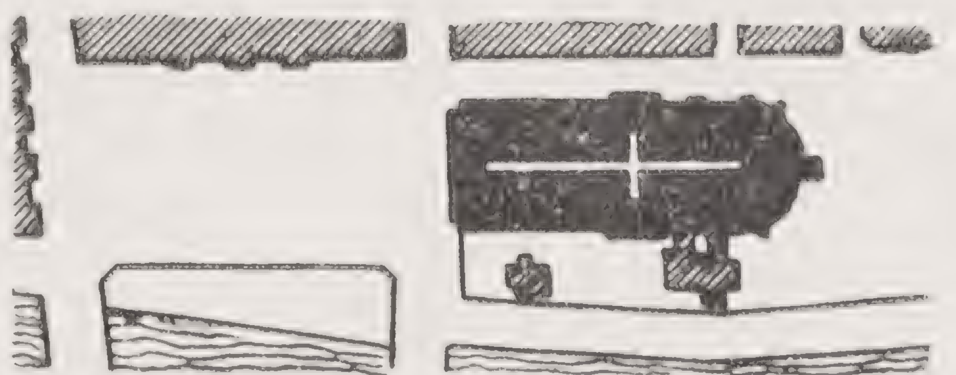
شمال مملکتلرنده مجرد یعنی غیر ملاصق دیدیکمز بنالر بردرجه‌یه قادار ملاصق صاییلابیلور وبو طرز بزم بوکونکی طرز انشامزدن هرحالده فرقلیدر. غوتیك کلیسالرینك وضعیتلری شودر: (choeur) یعنی محراب قسمنك آرقه‌سنده وجانبی صحنلرك بونجه مجاور أولر واردر بونلر کلیسادن یالکز طار بر سوقاقله آیریلمشدر . اساس جبهه‌نك اوکنده بنایی وایکی طرفلرنده‌کی قوله‌لری کورمکه مساعد بر میدان براقیلور . بوکون یاکلش اوله‌رق ظن ایدیلیورکه برکلیسانك آولوسی غایت واسع اولورسه بنایی کوزل کوستریر .

(شکل – ٥٨)
بروژ: سه‌ن سوووركلیساسی

(شکل ٥٩) پارسده‌کی نوطردام کلیساسی بو فکرك نه قادار یاکلش اولدیغنی کوسترن أیی بر مثالدر . وقتیله بو کلیسانك اوکنده‌کی میدان کوچوکدی ، بالآخره توسیع ایدیلدی . حالبوکه میدان کوچوك ایکن کلیسانك منظره‌سی داها عظمتلی ومحتشم ایدی . بوکون جوارنده‌کی أولرك قالدیرلمسی و میدانك توسیع ایدلمسی بنانك تاثیرینی (Effet) بوزمشدر. بواسکی کلیسالرده، اساس قاپونك قارشوسنه برسوقاق چیقار. بو سوقاق ایکی طرفده‌کی بنالر وأولر آره‌سندن کورونن کلیسایه مناظری برشکل ویره‌رك اونی أولره نسبةً محتشم برلوحه کبی کوستریر . بعضی شهرلرده کلیسالرك قارشوسنه کلن بوکبی سوقاقلرك منظره‌سنه باقیله‌جق اولورسه فکرمز درحال تأیید ایده‌ر . (strasbourg)ستراز بورغ‌ده‌درالنك (Mercière) مه‌رسیه‌ر سوقاغندن

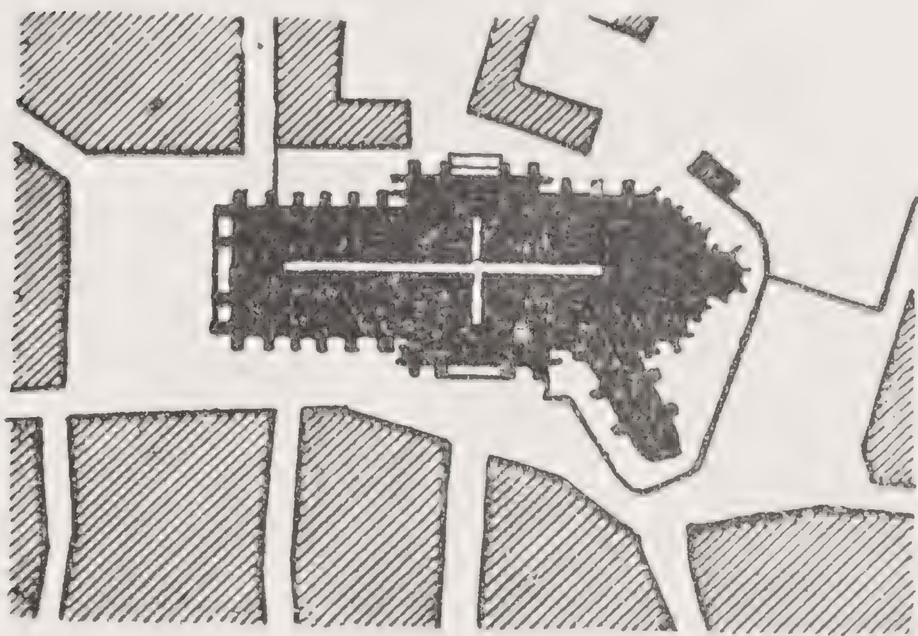

(شکل – ٥٩)پارس: نوطردام کلیساسی بوکونکی شکلی اولکی شکلی

آلنمش رسمی (شکل ٦٢) بوکا بر

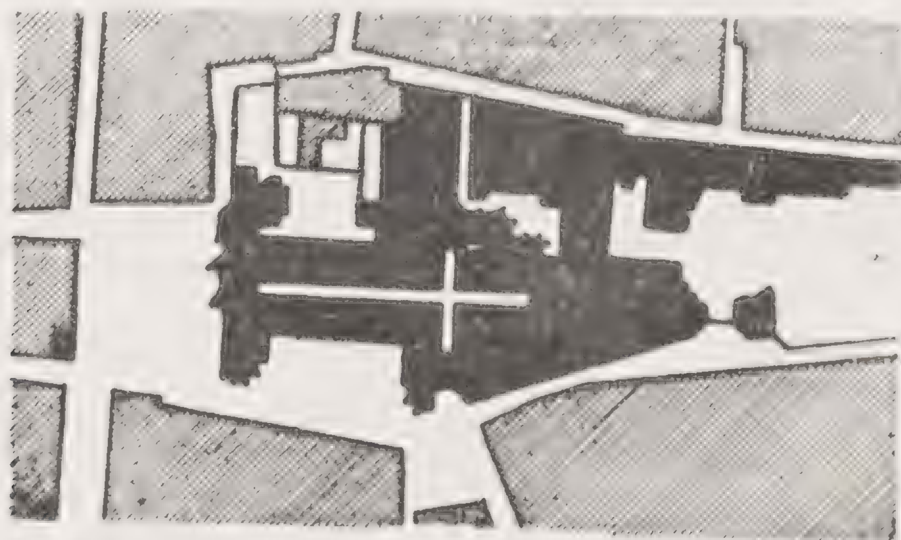
مثـالدر . (شکل ٦٠) آمیەن و (شکل ٦١) (Rouen) (روئەن) شهرلرندەکی کلیسانك (ترانسەبت) قسملری قارشوسنەکلن سوقاقلردەدە بویلە مناظری لوحەلر وجودە کتیرلمشـدر . (Nuremberg) « نورەنبرغ » ، (saint sebald) « سەن سـەبالد و (saint Laurent) «سەن لوزان» شهرلرندەدە سـوقاقلرك اعوجاج ودارلغی مسـاعد اولدیغی نسبتدە عین خصوصات تطبیق ایدلمشدر . غوتیك بر کلیسانك یان جبهەسی اساس جهەسـندن بوسبوتون باشـقا ترتیبات وتنظیماتە محتاجدر . کلیسـانك بورادەکی شکلی (Choeur) دینیلن محراب طرفندن اوك جبهەدەکی قولەلرە طوغری یوکسـلیر . قسم جانبیلرك (Bas côtés) یکانە تناظر مرکزی اورتەدە دکلدر . صحنك شکل داخلیسنە تبعیت ایدەن بو شکل معماری اوزاق برمسافەدە طوروب بنایی خارجدن باشدن آشاغی یە کورمکە الویریشلی دکلدر. حتی بونی کاغد اوزرینە رسم ایتمك ایجاب ایتسە آنجق قولەلرك یوقاریکی قسمنی مهمل براقەرق یالکز اوزونلغنە برقسم یاپمق صورتیلە متوازن بر رسم الدە ایدیلەبیلیر .

(شکل ـ ٦٠)
آمیەن . قاتەدرال (بویوك کلیسا)

طولانی اولان یان طرفك قولەلرلە برابر یاپیلەجق هندسی بر رسمی غیر متوازن برشکل حاصل ایدەر و کوزەل کورونمز. بناءً علیە غوتیك قاتەدراللرك اوچ طرفدن دار سـوقاقلرلە محـاط اولماسندە بوکیبی بدیعی فائدەلر واردر. شوقادارکە اسـاس جبهە قارشوسندە کلیسـایە کلن غلبەلکك طوپلانمسی ایچون بولك کنیشجە اولماسی دوشونولمشدر .

غایت کوزەل بر غوتیك کلیسایی شیمدیکی تعلیم میدانلرندن برینك اورتاسـنە انشا

(شکل ـ ٦١) روآن . قاتەدرال

ایدیلمش فرض ایتسه‌ك تأثیرینك هیچه اینه‌جكنی خیالاً بیله تصور ایده‌بیلورز . ویانه‌ده‌كی (Votive) كلیساسی ایله‌قولونیاقاته‌درالی بوكا‌مثال‌ویره‌بیلیرز . ویانه‌ده‌كی (Saint Etien) سه‌ن أتیه‌ن كلیساسی (Votive) (ووتیو) كلیساسنك بولوندیغی محله، یعنی میدانك اورتاسنه

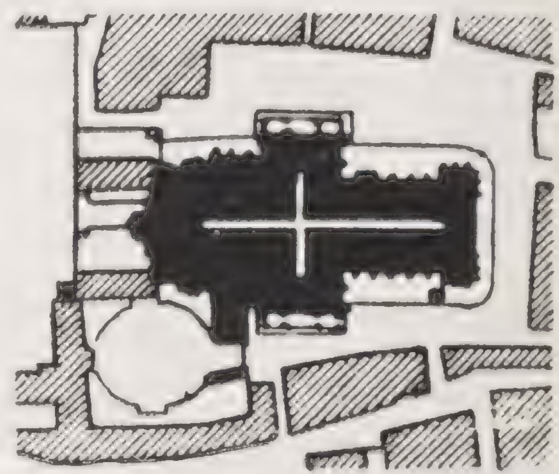

(شكل - ٦٢)

ستراسبورغ . قاته‌درال

كوتورولسه بوكون حاصل ایتدیكی او روحانی تأثیری قابل دكل ویره‌مز . حالبوكه بو كلیسا « ستراسبورغ » ویاخود « آمیه‌ن » كیسالرینك بولندیغی چرچیوه‌ایچنه‌قونسه بوكونكی تأثیرندن چوق بویوك برانطباع وتأثیر یاپار . ایتالیادن غیری مملكتلرده‌ده كلیسالرك مختلف

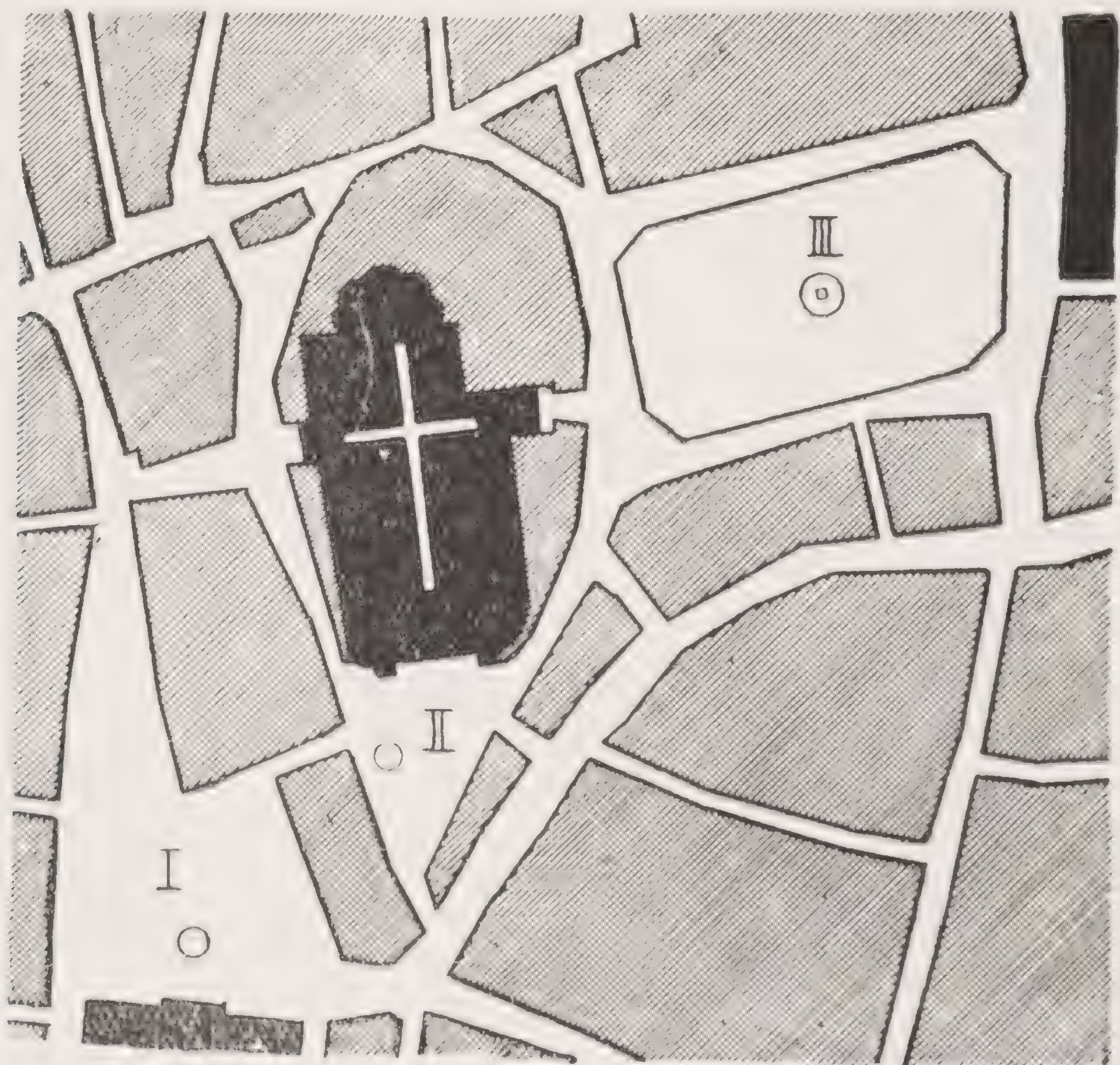
صورتلرله دیکر بنالره ملاصق یاپیلدیغنی کوریيورز . پارسده متعدد سوقاقلرله محاط اولمسنه رغماً باشقا بنالره ملاصق اولان کلیسالردن (saint - Cermain - des - près) (saint-merry) (sainte - chapelle) (saint - séverin) (Val - de Grâce) (saint - Eustache) (st gervais) (sorbonne) وسائره‌یی صایابیلورز.
(Rouen) روئن شهرنده قاته‌درال و (Soint - Maclou) کلیسالری ده بویله‌در .
(Chartres) شهرنده‌قاته‌درال(شکل ٦٣) ، (saint - aignan) و(saint - pierre) ،

(شکل ٦٣) شارترشهری: قاته‌درال

آنوه‌رسده قاته‌درال (شکل ٦٤) ، ستراز بورغده (شکل ٦٩) قاته‌درال دخی داخل اولمق اوزره اون ایکی کلیسا و شکل ٦٥ (saint thomas) ؛ کذا Maiyence شهرنده‌کی أسکی کلیسالرله (Dôme) کلیساسی ؛ Bamberg ده ، ماین نهری اوزرنده‌کی فرانقفورت شهرلرنده‌ده داها برچوق مثاللر بولونور .

شمال مملکتلرنده مبانیٔ دینیه‌نك غیرملاصق اولانلری استثنا تشکیل ایدر . مجرد واطرافی آچیق اولانلرك ده‌اطرافلرنده وقتیله برمزارلق بولونمسندن نشئت‌ایتدیکی‌یوقاروده ذکر ایدیلمشدی. بالخاصه شمالی المانیاده تصادف ایدیلن بوکبی کلیسالرك اطرافنده‌کی

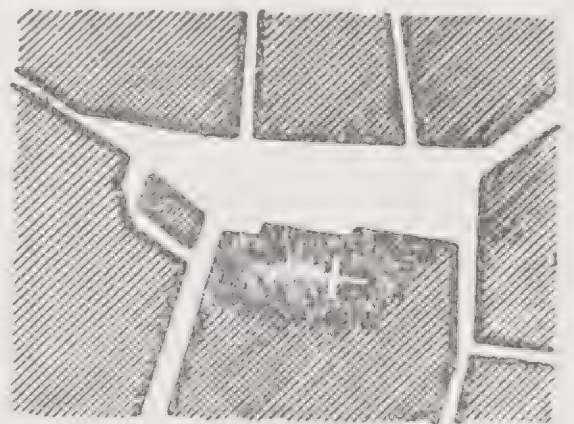

(شکل ٦٤) آنوه‌رس شهری I بویوك میدان II الدیوه‌ن پازاری III یشیل میدان

میدانلرك مدور اولمسی‌ده بونی کوسترر . اطرافی بوش و کندیلری باشقا بنالره ملاصق اولمایان کلیسالرك موجودیتی ، اسکی کلیسالرك میدانلر اورتاسنه مجرد اوله‌رق یاپیلدیغی ، وبنانك مرکزیله میدانك مرکزلری هیچ برزمان تطابق ایتمدیکی نظریه‌سنی قطعیاً دکیشدیرمز . بعضی کلیسالرك اورتاده قالمسی ، سببنی عرض ایتدیکمز خصوصاتدن طولایی بر استثنادر .

کلیسا ومهم بنالری میدانلرك تام اورتاسنه ومجرد اوله‌رق یاپمق ، جدول و پرکالك مبالغه‌لی صورتده قوللانیلدیغی صوك عصرك غیرمنطقی برعقلالغندن باشقا برشی دکلدر . بوعصری اصول ، کرك بنالر وکرك میدانلرك تأثیرینی اصغری درجه‌یه ایندیرمکدن باشقا برنتیجه ویرمه‌مشدر برچوق مثاللر اسلافمزك بوخصوصده بزدن بوسبتون باشقا دوشوندکلرینی کوسترر .

فرانقفورت مایدن شهرنده‌کی (saint - paul) کلیساسی (شکل ٦٦) غیرملاصقدر ؛ فقط میدانك برکوشه‌سنه اوقادار چکیلمشدرکه همان کندینی احاطه ایدن بنالره ملاصق ظن ایدیلور . پاریسده‌کی (شکل ٦٧) (saint - sulpice) کلیساسی اوچ طرفدن سوقاقله محاطدر . فقط بوسوقاقلرك عرضی ، بنانك ، اساس جبهه‌سی اوکنده‌کی میدانه نسبتاً غایت داردر . (Ratisbonne) ده‌کی باش کلیساده دخی بویله‌در . (شکل ٦٨) بونك‌ده مختلف جبهه‌لری کندیلریله همآهنك میدانلر وسوقاقلره ناظردر . کلیسانك اوچ طرفنده هربری آیری اوچ میدان وجوده کتیرمك

(شکل ٦٥) استرازبورغ شهری : سه‌ن طوما

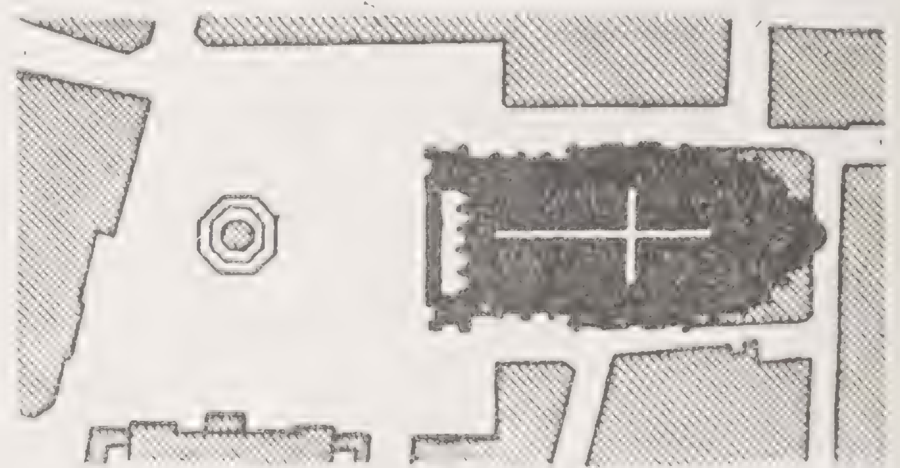
طرزنده‌کی ایتالیان اصولنك « ستراسبورغ » « وقونستانس » قاتدراللرنده تطبیق ایدلدیکی کورولور . (شکل ٦٩) بورایه‌قدر درج ایتدیکمز شهر پلانلرندن اکلاشیلیورکه شمالی اوروپا شهرلرینك میدانلری‌ده کرك شکل وکرك ابعاد اعتباریله ایتالیانکیلردن فرقلی دکل وطبیعی اونلر کبی غیرمنتظمدر . (شکل ٧٠) ضلعلرندن بریسنی عمومیتله بلدیه‌قوناغی قاپایان میدانلر ویاپازار یرلرنده بواساسلر داها زیاده‌تطبیق ایدلمشدر . شهرك بلدی حیاتنه مرکز اولان و اکثریا بویوك یاپیلان بومیدانلرك اطرافنه متعدد مبانیٔ عمومیه دیزلمشدر .

(Bruges) شهرنده‌کی بویوك میدانك (شکل ٧١) مساحهٔ سطحیه‌سی برهکتاردن فضله‌در . بوکونکی حال ، شهرك أسکی رفاه وثروت ایچنده بولندیغی زمانه عائد شکلی حقنده پك آز برفکر ویره‌بیلور . او وقتکی بنالردن بوکون یالکز قوله‌سیله هال و صکره‌دن تعمیر ایدلمش بر قاچ أسکی

(شکل ٦٦) فرانقفورت : سه‌ن پول میدانی

أوقالمشدر . بوميدانه اتصالى اولان (Bourg) ميدانىده (شكل ٧١) اسكى حالندن چوق غائب ايتمشدر (saint - sang) شاپه‌لى ايله بلديه قوناغى وعدليه سرايى حالا طورمقدددر . (Bruges) شهرى پلاننك برقسمنى بورايه درج ايديورز (شكل ٧١) كوچوك برساحه ايچنده نه‌قادار مختلف ومتنوع ميدانلر كورولمكده‌در . بوميدانلرك كرك شكللرى وكرك منظره‌لرى بربرلرندن چوق فرقليدر. شهرك بويوك ميداننده نهريانه كيديلنجه‌يه قادار يولجى هپ بوميدانلردن كچر وهردفعه‌سنده باشقا برلوحهٔ صنعتكارانه اوكنده بولونور .

برچوق شهرلرده ميدانلرك وجودينه بازارلر سبب اولمشدر. هرنوع حبوبات وسائره‌نك صاتيلمسى ايچون آيرى برميدان تخصيص ايديلمشدى. بروكسل وسترازبورغ ميدانلرينك اسملرى بونى اثبات ايده‌ر .

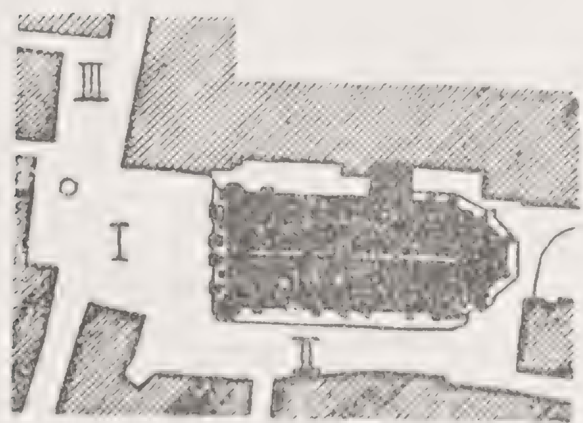
(شكل - ٦٧) پارس شهرى سه‌ن سولپيس ميدانى

بروكسل و «بووه» (Beauais) شهرلرنده اولديغى كيبى بلديه قوناغى اوكنده بولونان بويوك ميدانلردن باشقا ، يمورطه بازارى ، سبزه بازارى ، بالق بازارى مثلاو اسملرله تسميه اولونان ميدانلر واردركه بونلرك هربرى اونوع شيلرك صاتيلمسنه مخصوص ايدى (اسكيدن بزده دخى بويله‌ايدى .)

تأسف اولونوركه بوأسكى بازاريرلرينك قسم اعظمى بوكون ده‌ميرهاللرله اورتولمش وقاپالى چارشو حالنه كتيريلمشدر .

بازار ميدانلرى يانندهبايرام وتظاهرات (Parade) ميدانلرينى ذكراتمك لازمكلور. بونوع ميدانلر بزازعصرمزده‌كى ميدانلره ياقلاشور .

ستراز بورغده (Kleber) قله‌بەر ميدانى (شكل ٧٢) وقتيله برتعليم ميدانى‌ايدى. مهم بنالرى اولمديغى حالده بوميداننك انقطاعه اوغرامايان اطرافنده‌كى أولرى طولاييسيله برخصوصيتى واردر .

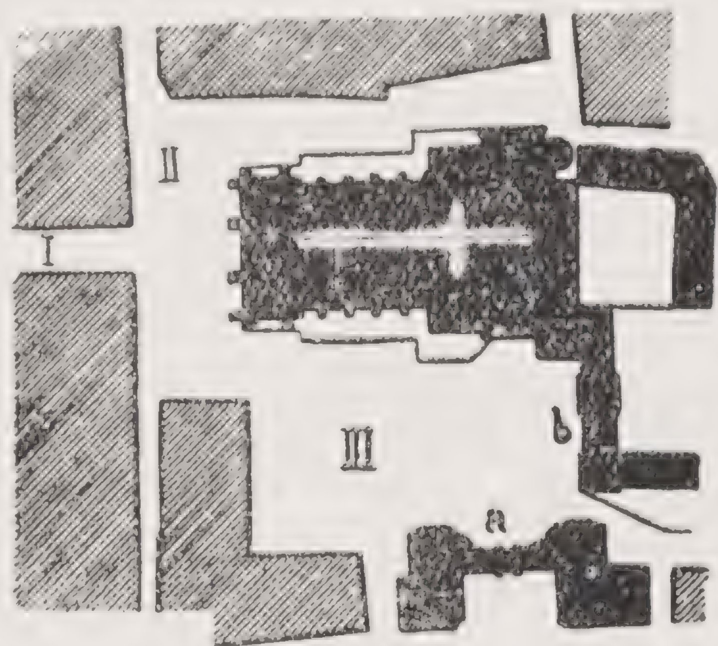

(شكل - ٦٨)
راتيزبون شهرى I بويوك كليسا ميدانى II بويوك كليساسوقاغى III اوت‌بازارى

برونشويق شهرنده (شكل ٧٣) بنا وميدانلرك غايت كوزه‌ل ترتيب ايدلمش انموزجلرى كورولور سن‌مارته‌ن كليساسى ، برطرفدن جبهه‌سى اوكنده درينلكنه برميدان، ديكر طرفدن ده‌يان جبهه‌سى اوزونلغنه باشقا برميدانله محاطدر. ديكر بنالره متصل اولان اسكى بلديه‌قوناغى ده‌بازارميداننه حاكم بروضعيتده‌در. بونمونه‌لره هيچ باقمقسزين ياپيلان يكى بلديه قوناغى داها اوزاقده

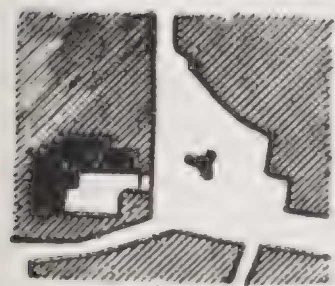
ودیکر بنالرله هیچ بررابطه‌سی اولمیه‌جق صورتده براطه‌نك اورته‌سنه انشا اولونمشدر. چوخه چارشوسی (Halle aux draps) اطرافنده‌کی بنالرك منظره‌لرینه اویغون شکلده میدانلرله محاطدر. بوعظمتلی منظره یکدیکرینه صمیمی واهنکدار برصورتده مربوط اقسامدن تشکل ایتمشدر بوصورتله هرمیدان وهربنانك تأثیری داها آرتدیرلمشدر.

(شکل ٧٤) قولونیاده اسکی بازار میداننه ناظر بلدیه قوناغی، ایکی طرفدن باشقا بنالره متصلدر وایکی آیری میدانه جبهه‌سی واردر. Lubeck ده‌کی بلدیه قوناغی (شکل ٧٥) قاته‌درال وبازاریرندن اوزاقدر.

(شکل - ٦٩)
استرازبورغ I مه‌رسیه‌رسوفاغی. II دوم میدانی III شاتو میدانی. a روآن شاتوسی b. لیسه

بونك کبی داها نامتناهی مثاللر واردر. بونلر میاننده بعضاً سوقاقلرك صورت اتصاللرنجه معین قاعده‌یه تبعیت ایتمدکلری کورولورسه تعجب اولونمامالیدر. چونکه اسکیلر قاعده‌دن زیاده احتیاجه تابع اولمشلردر. مع مافیه الاستثنائی شکللریله اسکی میدانلر، بزم شیمدیکی هرطرفی سوقاقلرله کسیلمش دەلیك دەشیك عصری میدانلرمزدن چوق کوزەل چرچیوه‌لنمش بر « کل » وجوده کتیریورلردی.

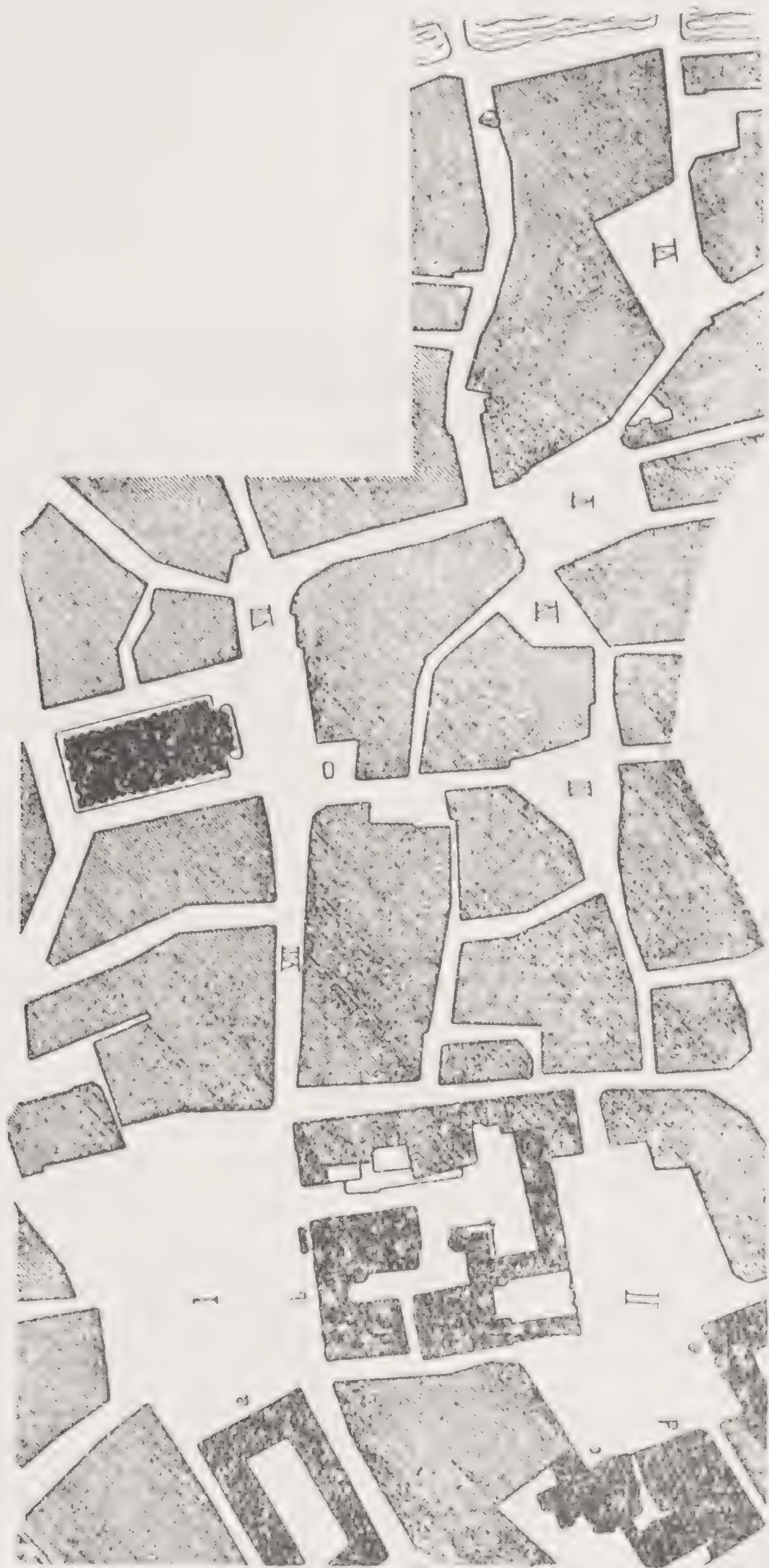
(شکل - ٧٠)
رونه‌ن شهری
پوسه‌ل میدانی

جاده‌لرك انحنالری شیمدیکی نامتناهی اوزونلقده‌کی جان صیقیجی شکل مناظرینی حاصل ایتمیور، هرنقطه‌ده برده کیشکلك، برصنعت کوزەللکی حصوله کتیریوردی.

آلپلرك شمالنده‌کی مملکتلرده شهرانشاجیلرنجه قدیم « فوروم » ك شکلی نمونه اتخاذ ایدیلدیکی فکری شایان قبول دکلدر. اونلر، الطبیعی صورت حلی آرایارق بوشکللری کندیلکلرندن بولمشلردر. یاپاجقلری بنالری ومیدانلری محلنده تدقیق ایدەرك اك اویغون شکلی آرار وبولورلردی.

بوکونکی معمارلرمز ایسه عمرنده بردفعه بیله کورمدکلری بریره انشا اولونه‌جق برپروژه‌یی همان یاپیورلر. بالطبع بویله یاپیلان شیلر مکمل اولماز. برانشاآتك یاپیله‌جغی برعرصه‌وجوارنده‌کی بنالر نظردقته آلنمقسزین عمومی وهریره تطبیق اولونمق اوزره یاپیلان رسملر کرك جوارنده‌کی بنالر وکرکسه سوقاق ومیدانلرك هیئت عمومیه‌سیله هم آهنك اولاماز. یکانه برموده‌ل اوزرینه دوزینه‌لرله بنا انشاسی، عصرمزك سقیم عادتلرندن بریدر. اسکی زمانلرله نه تضاد! عجبا بوکون (Brême) « بردم » شهری بلدیه

قوناغنی (شکل ٧٦) احاطه ایده‌ن میدانله قابل قیاس اولابیله‌جك کوزللکده برغصرنی میدان یاپیلمشمیدر ؛ بومیدانك اطرافنده شهرك اك مهم بنالری جمع ایدیلمش وبو صورتله شهره برخصوصیت ویریلمشدر .

(شکل – ٧١) « بروژ » شهری

(salzbourg) سالسبورغ شهری بویوك کلیساسنك (شکل ٧٧) وضعیتی تمامیله ایتالیان اصولنده‌در (scamozzi) سقاموجی ،(solari) سولاری وسائر ایتالیان صنعتکارلری طرفندن انشا ایدیلان بوکلیسا ، آلپك شمالنده‌کی کلیسالردن ، ایکی طرفنده یعنی صاغنده وصولنده‌کی ایکی صیرا پیاپایه اوزرینه انشا ایدیلمش صیرا ستونلرله تمیز ایدر ، بوصیرا ستونلر ایکی مختلف میدانی ، آرالرنده برکچید براقیق صورتیله بربرندن آییرر

میدانلردن هر بری باشلی باشنه بر « کل » در . بو سایه‌ده قاته‌درال ایسقپوسك سرأینه غایت کوزه‌ل بر صورتله ربط ایدلمشدر .

صنعتك وعین زمانده هر کونکی حیاتك ایجاباتی‌ده (عبادت محلنه قولای کیرمك وسائره کبی) تأمین ایدلمشدر .

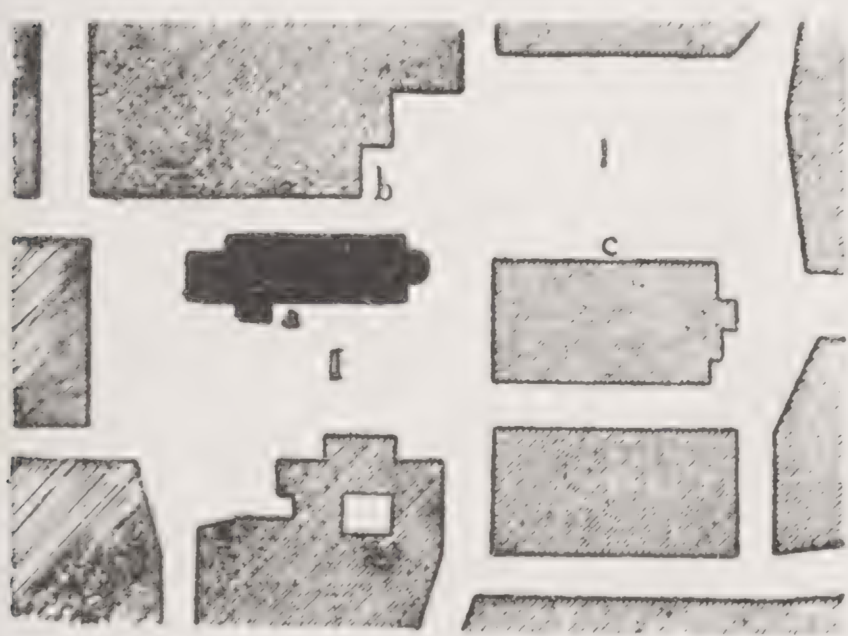
(Nuremberg) (نوره‌مبرغ) شهرینك (پازار یرندن‌غیری) یکانه بویوك میدانی (Saint - Eloi) کلیساسی اطرافنده‌در . (شکل ۷۸) بو میدانك ایتالیان میدانلریله مشابهت کامله‌سی موجب حیرت اولمامليدر. چونکه کلیساده او اسلوبده انشا اولونمشدر.

(شکل - ۷۲)
سترازبورغ . قله‌بر میدانی

ذاتاً میدانلرك هپسی‌ده آز چوق قدیم « فوروم » شکللرینه بکزه‌دیکی ایچون بونلری ایتالیان طرزنده اولان ویا اولمایان دی‌یه آییرمق طوغری اولماز . روما صنعتی ، یرینی قرون وسطا اسلوبلرینه ترك ایتدیکی کبی قرون وسطا اسلوبلری‌ده بر قاچ عصر انکشافدن صوکره قدیم نمونه‌لرك یکیدن حیاته کتیریلمه‌لری نتیجه‌سی اوله‌رق ترك ایدلمشدر .

أسکی یونان وروماصنعتلرینه عائدستونلرك، صاچاقلرك یکیدن ساحهٔصنعته کیرمه‌لری، شعرده، رسمده، نحتده اولیمپ « اله » لرینك ظهورلری نتیجه‌سی‌اوله‌رق‌ایجاب ایدردی‌که قدیم « فوروم » شکللری‌ده یکیدن تطبیق اولونسون . مع مافیه بو بویله اولمادی .

(شکل - ۷۳)
برونشویق
سه‌ن‌مارته‌ن کلیساسی اسکی بلدیه قوناغی چوخه چارشوسی پازار میدانی سه‌ن مارته‌ن میدانی

اسلوبلرك ده کیشمسی ، سوقاق ومیدانلرك شکل ونظامنی ده کیشدیرمدی. بونلرك یالکز تزییناتلری‌ده کیشدی ، اساسلری قالدی . یاواش یاواش معماری صنعتنی‌ده کیشدیرن یکی عناصر ، میدانلرك شکلنه‌ده تأثیر ایتدی . فقط بوتأثیر قدیم طرزدن باشقا بر جهته طوغری اولدی . مناظر قاعده‌لرینك تطبیقنده نقش ، نحت ومعماری یکدیکرینه رقابت ایتدیلر . او وقت « مناظر » ه بویوك بر اهمیت ویریلور ، یاپیلان مبانینك بر چوغی « مناظر » نقطه نظرندن یاپیلور ورساملر بیله طابلولرینك آرت

زمینلرنده مناظری شکللر آرایورلردی . ساده تیاترودەقورلرندەدکل، معمارلرك یاپدقلری بنالردە ، آبدەلردە ، چشمەلردە بیلە بویلە مناظری شکللرە بویوك براهمیت ویریلیوردی . بویوك بنالرك وسرایلرك اوکنده اوچ طرفی قاپالی میدانلر انشاسی ، ایشتە بو زمانلرك محصولیدر . ینە اوزمانلردە ایدی کە هندسی چمنزارلرتشکیل اولونیور ، باغچەلردە ، بنالردە مناظری شکللری کوسترەجك نقطۀ بصرلرە فوق العادە اهمیت ویریلیور وبومقصدلە بعض بنالرك اوکنه عظمتلی سطح مائللر یاپیلیوردی .

بوزمانك انشاآتندە نعل شکلندەکی پلانلر بروصف ممیز تشکیل ایدەجك صـورتدە چوق قوللانیلدی . بو یکی صنعت شکللری ایسە او زمان کمال اهمیتلە تطبیق اولنان بو مناظر قاعدەلرینك برنتیجەسی ایدی . تاریخ صنعتدە بوکا دائر پك چوق مثاللرە تصادف اولونور .

(شکل - ٧٤)
قولونیا شهری
I اسکی بازار ، II شهر قوناغی میدانی ، a شهر قوناغی

بو مثاللردە میدانك کوزەللکی ، هیئت عمومیەدەکی نظمك مکمللیتی ، تالی موضوعلرك وضـع وترتیبندەکی صنعت ، اکثریا بنالرك قیمت معماریەسنی کچدیکی کورولور . رونەسانس دورندە بوکامشابە برچوق آثار ابداع ایدیلمشـدی . هر اثر ابداع ایسە متعدد تجربەلرك نتیجەسی ایدی .
او زمانە عائد پرەنسیبلرك بوکون تمامیلە اونودولمش اولماسی موجب حیرتدر . اوچ طرفی قاپالی میدانلرك برنجی مثاللرینی فلورانسەدە (Pitti) سرایی میدانی ایلە ١٥٣٦دە میکل آنژك پلانی اوزرینە باشلانان روما قاپیتولندە کوریيورز . (شکل ٧٩ و ٨٠) .
بوراده اراضینك عارضەلرندن تمامیلە استفادە ایدیلمش ونهایتدە بولونان Marc - Aurèleك هیکلنه طوغری میدانك کیتدکجە کوچولمسی ونسبتلرینك محدودیتی مذکور هیکللە هم آهنك برچرچیوەتشکیل ایتمکدە بولونمشدر. او زمانە عائدمیدانلرك داها اولکی میدانلردن فرقی ، کاغد اوستنه رسم ایدیلەرك همان اولدیغی کبی بردفعەدەیاپیلمش اولماللری واسکی میدانلر کبی احتیاجاتە کورە یاواش یاواش انکشاف ایتمك صورتیلە وجودە کلمش اولماماللریدر . بو میدانلر یاپیلیرکن انجابنه

(شکل - ٧٥)
لوبەك شهری
اپازارمیدانی، aشهرقوناغی ، b. بورسە c مارینکیرخه (ماری کایساسی)

کورە اسـکیدن موجود اولان بنالردە ییقیلمش وموجود محلەلر اورتەدن قالدیرلمشدر . بونلر رسم تختەسی اوستندەیاپیلمش شکللر اولدقلە برابر بویوك برقیمت صنعتکارانەلری دەوار در بوندن دە آکلاشیلیورکە بو کونکی سوقاق ومیدانلرمزی چیرکینلشدیرەن سببلر یالکز

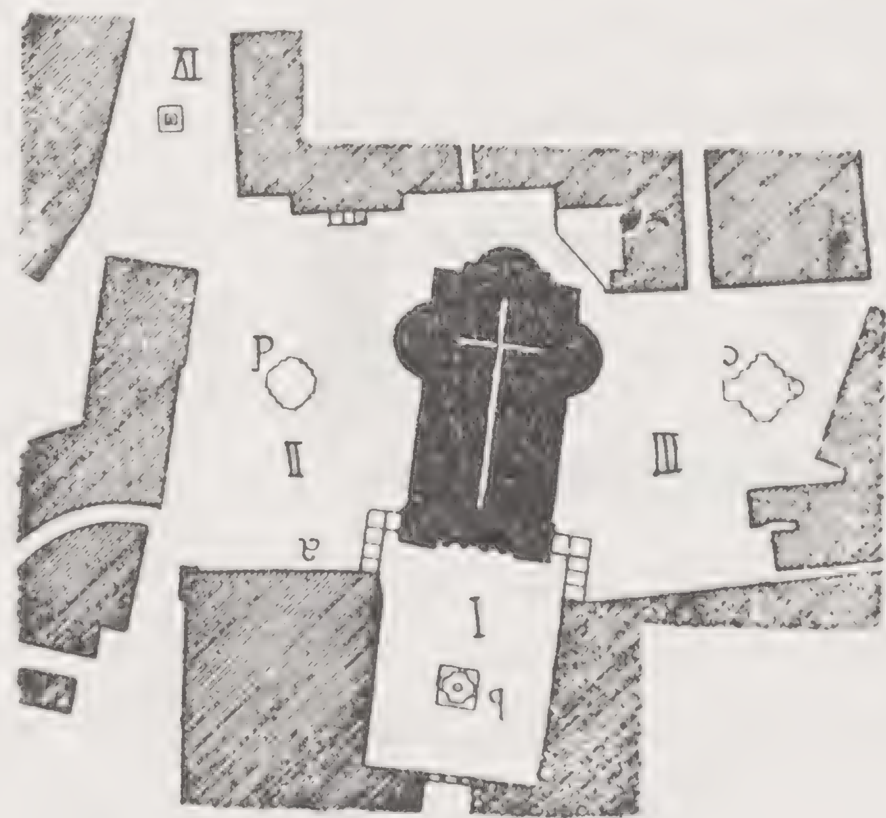

(شکل ۷٦)
بردم شهری
I چارشی میدانی ، II کلیسا میدانی ، a نوتردام کلیساسی ، b کلیسا ، c شهر قوناغی ، d بورسه ، e رولاند هیکلی

بونلرك همان «برالده» رسمی یاپیله‌رق موجودلری ییقمق صورتیله تطبیق دکلدر . بلکه بو طرزك ایجاباتی اوله‌رق قوللانیلان خط مستقیم ایله هندسی اشکالك یکانه بر غایه اتخاذ ایدلمه‌سیدر . اون یدنجی واون سکزنجی عصرلرك آثارنده دقت اولونه‌جق بر شی واردرکه اوده بو آثارك حقیقتده وتطبیقده أيی بر نتیجه ویره‌جك صورتده دوشونولمش وتدقیق ایدلمش اولماسیدر . بو اسلوبك اوصافندن بری مناظری تأثیرلره ومهارتله مرتب میدانلره ویریلان اهمیتدر . بو زمانك معمارلری قدیم استادلرك اصوللرینه رعایت ایتمه‌مکله برابر اونلر قادار صنعتکارانه اثرلر میدانه کتیرمشلردر .

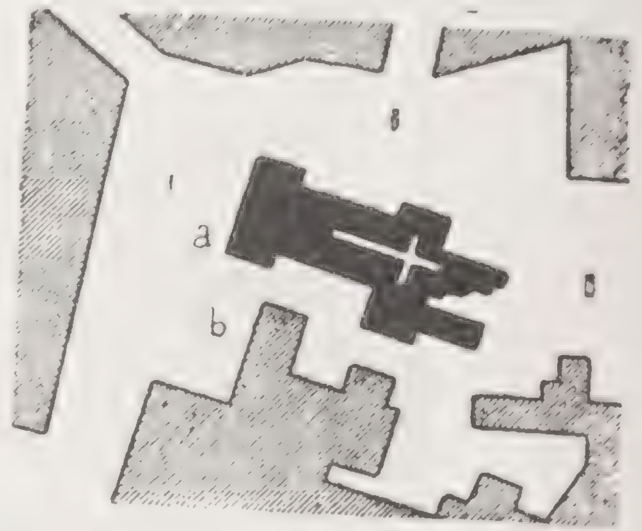
« تیاترو مناظری » شکلنده‌کی رسملر شاتولرده ، قصرلرده ، مناسترلرده وبوکبی متعدد انشا آتدن مرکب اولان بنالرده تطبیق اولونمشدر .

وه‌رسای شاتوسنك شکلی (Place d'armes, cour d'honneur) (مراسم آولوسی ، تعلیم میدانی) (شکل ۸۱ و ۸۲) (Coblence) قوبله‌نج شاتوسیله درەسدشهرنده‌کی (Zivinger) (چیوینکه‌ر) شاتوسنده (شکل ۹۱) وداها بوکبی بعض بنالرده کورولور . Wurzbourg سراینك (شکل ۸۳) مختلف اقسامی ایله وه‌رسای سراینك وضعیتلری بوخصوصده استفاده‌لی بر مثالدر . بونلر شیمدیکی اصوللره بکزه‌مز . بوکون بویوك وکوچوك آولولر اطرافنه بویوك ومجتمع بر صورتده یاپیلان دوائر وسائر بنالر ، (شکل ۸۳) وبونك مشتقاتی اولان شکللرده یاپیلمقده‌دز : یعنی بنانك اورتاسنده بویوك بر آولو وایکی طرفلرده‌ده دیکر ایکی کوچوك آولو بولونمق اوزره ترتیب اولونمقده‌در . بوطرز پلانلر بوکونك مرغوب اولان برشکلدر . بونلری ، اولکی عصرلرك احداث ایتدیکی شکللردن آیران خصوصیت نه‌در ؟

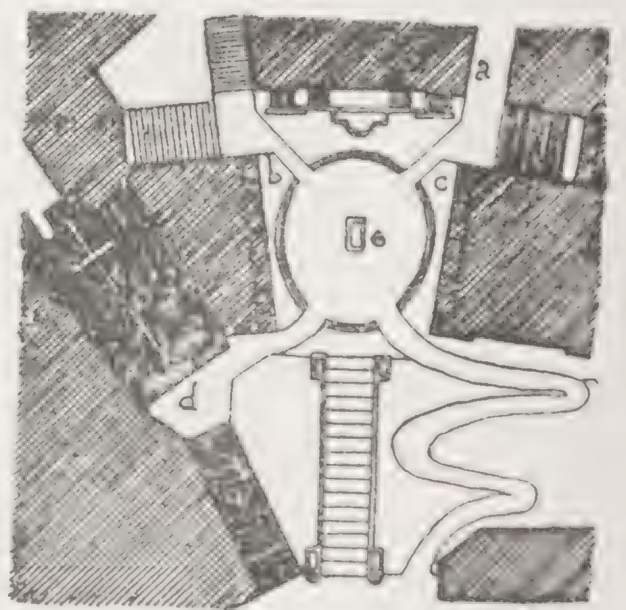
(شکل - ۷۷)
سالسبورغ . I کلیسا میدانی . II سرای میدانی . III شاپیتر میدانی . VI موزارت میدانی . a سرای . b «ماری» ستونی . c چشمه . d چشمه

عادتا عمومی برمیدان قادار جسیم اولان بویوك آولو بنانك داخلنه عائددر وطیشاریدن باقیلدیغی وقت بنایی برکتله اوله‌رق کوسترر. بوخطا معمارك دکلدر. چونکه اوکا بویله برشکلده یاپماسی سپارش ایدلمشدر . حالبوکه وقتیله بویله دکلدی . آولونك برطرفی آچیقدی ، وبو اچیقلق واسطه‌سیله شهرله ارتباطی اولدیغندن اشکال معماریه‌سی هرکس طرفندن کورولوردی .

(شکل - ٧٨)
نورنبرغ ، سن تەلوامیدانی ، ژیمناز.
a سن تەلوا کلیساسی ، b ژیمناز

عجبا بونك هانکیسی داها ایی؛ شبهه‌سز اسکی استادلرك یاپدیغی. بوکونکی خطالری ایسه معمارلردن زیاده زمانك کورنکنه عطف ایتمك لازمدر. اکر معمارلر کندی بنالرینك یرینی وعرصه‌نك شکلنی تعیینده حر براقیلمش اولسه‌لر هیچ شبهه‌سز آثار معماریه داها کوزل اولوردی.
اسکی زمانلرده شاتولرك شهرلره برنوه تشکیل ایلدیکی وبونوه‌نك اطرافنده شهرلر تشکل ایتدیکی کورولور . اوشهرلرده‌کی میدانلرك شکل ووضعیتلری ده‌ا کثریا شاتو صاحبی اولان پرنسك کوستردیکی وجهله یاپیلمشدر. روما ، بویوك شهرلر صیراسنه کچدکدن صکره غلبه‌لکی استیعاب ایده‌بیله‌جك بویوك میدانلره لزوم اولمشدر. بومیدانلر هرنه قادار عصری احتیاجلره کوره یاپیلمش ایسه‌ده مهم برصنعت دورینه عائد اولمق اعتباریله شایان دقتدر .
(La Piazza di S. Pietro) سه‌ن پیه‌ر میدانی (شکل ٨٤) بوکا مثالدر . بومیدانك بیضی شکل مخصوصی روما طرزنده‌در . روما « سیرك » لری و « آمفیتأتر » لری شکلندن کلن بوطرزه رومانك مختلف یرلرنده تصادف اولونور . بوبیضی شکل عصرمزده‌ده برچوق میدانلره تطبیق اولونمشدر ؛ (Navone) میداننده اولدیغی کبی . (Piazza del Popolo) خلق میدانی دنیلان جسیم میدانی ده خاطیرلاتمق ایسته‌رز . شکل ٨٥ بومیدان شیمدیکی یووارلاق میدانلره تماميله بکزر در فقط میدانه کیردن اساسلی ایکی جاده‌یه ویریلان اهمیت بوکا برقیمت صنعتکارانه قازاندیرمشدر. رومادە مستعمل اولان بویله یووارلاق میدانلر بالاخره بوتون ایتالیایه وحتی داها اوزاقلره انتشار ایتمشدر . مثال اوله‌رق ناپولیده La piazza del Plebiscito) و(Catane) شهرنده برطرفی مدور اولان (Piazza S . Nicolo) (شکل ٨٦) میدانلرینی کوستره‌بیلورز .

(شکل ٧٩ : روما) قاپیتول میدانی
a. سه‌ناتورلر سرایی. b قاپیتولینو موزه‌سی
c. Pal. del Conservatore.
d. S. Maria di Aracoeli.
e. Statue de Marc-Aurèle.

پارسده یاواش یاواش زمان ایله تکامل ایتمه‌رك همان برچپریشده رسمی یاپیلمق صورتیله وجوده کتیریلن میدانلرك الك اسکیسی ، قدیماً Place Royale اسمنی طاشیان Place des Vosges در(شکل ۸۷). بومیدانك اطرافی عین اسلوبده أولر و رواقلرله محاطایدی . (شکل ۸۷) بومیدانك شیمدیکی کبی ساکن بر (سقووار)

شکل - ۸۰

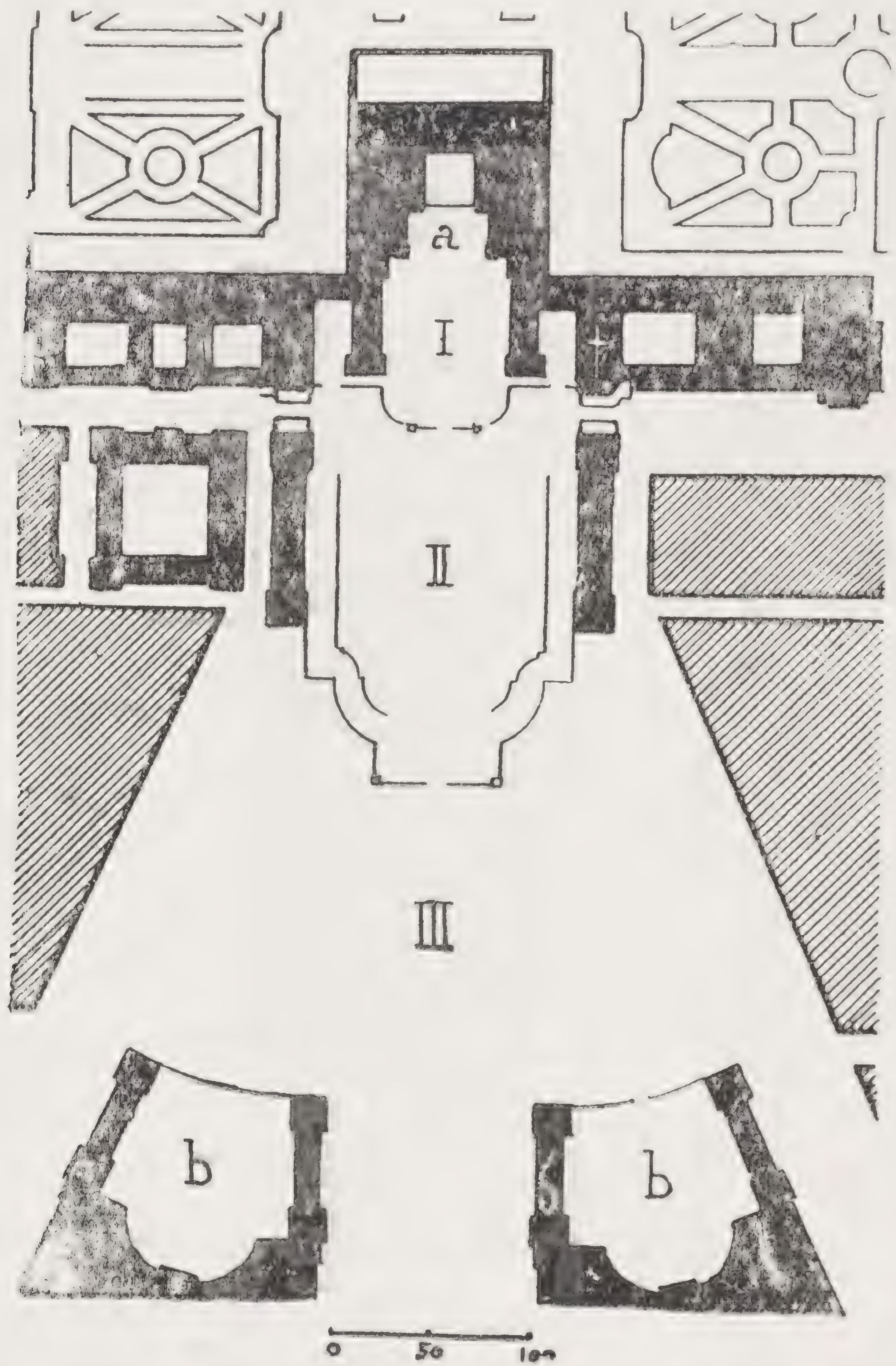
اولمدیغی واون اوچنجی لوئینك هیکلنه برچرچیوه تشکیل ایتدیکی زمانه عائدشکلنی کوسترر.

اون دردنجی لوئی دورنده (la Place des victoires)ومقدما (Louis grand) دینیلن (Place Vendômee) میدانلری یاپیلدی . بونلرك هر ایکیسی‌ده مشهور معمار (Mansard) مانسارد طرفندن انشا اولوندی .

بونلر پك مهم اثرلر دکلدر. حتی بومیدانلرك شایان تنقید برچوق جهتلری ده واردر. نظردقتی جلب ایده‌جك یکانه جهتلری ایسه صورت تزیینلریدر .

پارسده‌کی قونقورد میدانی (شکل ۸۸) بوصوك شکلنی برپاپیلیشده اکتساب ایتمه‌مشدر. ۱۷٦٥ سنه‌سنده «غابرییه‌ل» عمومی پلانی یاپمش فقط بوکونکی شکلنی انجق ۱۸۳٦ دن ۱۸۳۸ ه قادار اولان مدت ظرفنده اکتساب ایتمشدر . ایکی یوز اللی مترو ابعادنده اولان بومربعك یالکز برطرفی بنالرله محاطدر . واقعا دیکر طرفدن شان زه‌لیزه‌نك اغاجلری و Tuilerie باغچه‌سنك دیوارلیله محاط ایسه‌ده شیمدی‌یه‌قادار ذکر ایتدیکمز میدانلردن فرقلیدر وآچیقدر. بومیدانده هرطرفدن بویوك مناظری لوحه‌لر

عرض وجود ایدەر . میدانك كوشەلرندە الك مشهور فرانسە شهرلری نامنە یاپیلمش پاویونلر واردر. فقط میدانە نسبةً بوپاویونلر اوقادار كوچوك قالیر كە میدانی قوشاتەرق

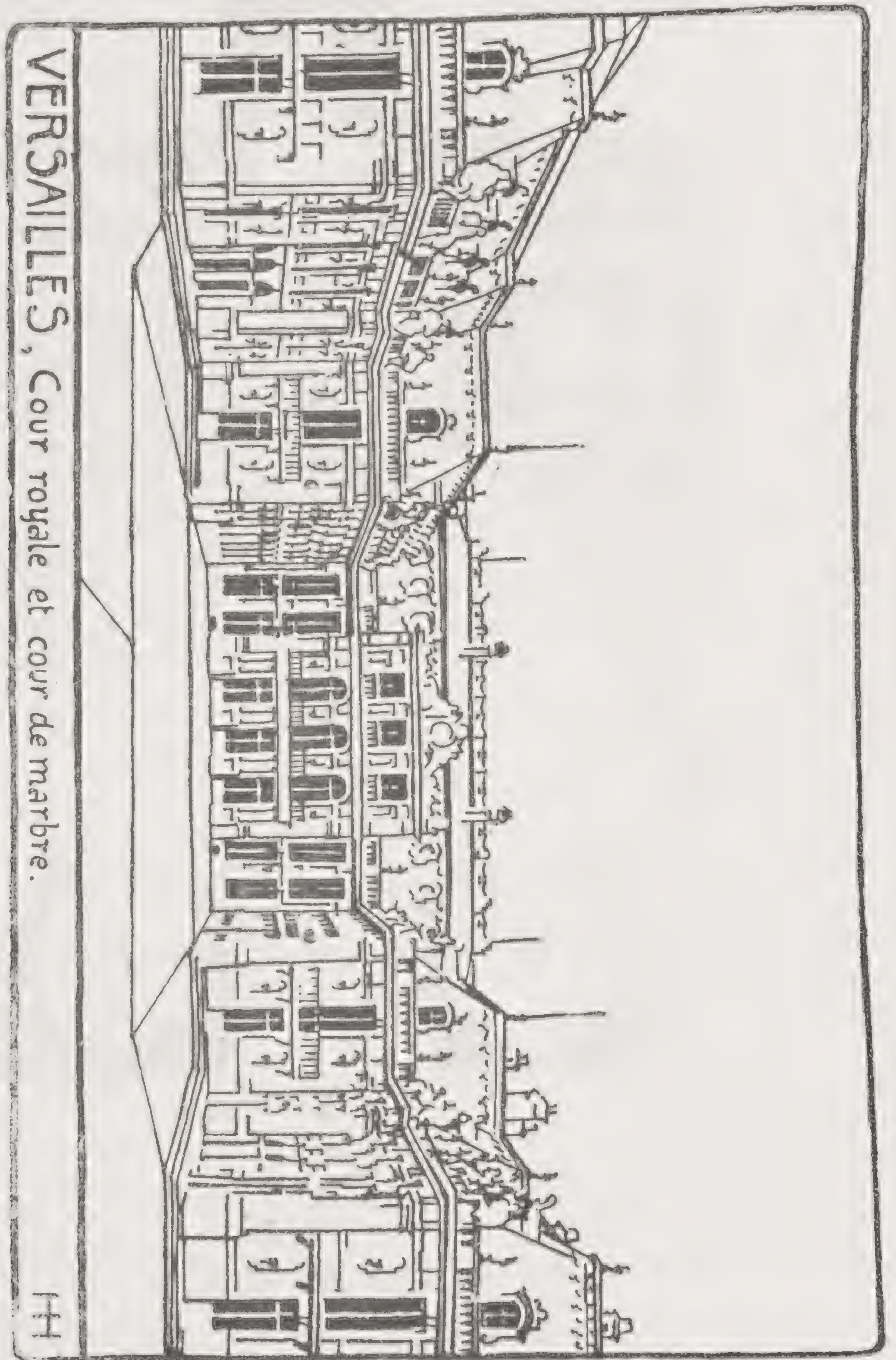
(شكل-٨١)

وەرسای شهری

I مرمر آولو. II قرال آولوسی. III سلاح میدانی . a سرای b آخورلر. شاتو

برچرچیوە ایچنە آلمغە كافی كلمز . معمافیە وضعیتی ، تزییناتی وسوسلرینك زنكینلكی اعتباریلە دنیانك الك كوزەل میدانلرندن برینی تشكیل ایدەر. (Nancy) شهرندەكی (Stanislas) میدانی دە (شكل ٨٩ و ٩٠) عین دوردە یاپیلمشدر. ١٧٥٢ دن ١٧٥٦ یە

قادارانشا اولونان بو میدانك پلانی Héré چیزمشدر. کوشه‌لری کسیلمش بر ذوار بعة الاضلاع شکلنده اولان بو میدانك اوچ طرفی بلدیه قوناغی و عین اسلوبده‌کی سرایلرله احاطه ایدلمش و دردنجی ضلعی داها آلچق أولرله قوشادیلمشدر. بو میدانله ((Carrière) میدانی آراسنه‌ده بر طاق ظفر یاپیلمشدر . اون التنجی عصردنبری موجود اولان بو میدان اوزونلغنه‌در و اوبر

(شکل - ۸۲)

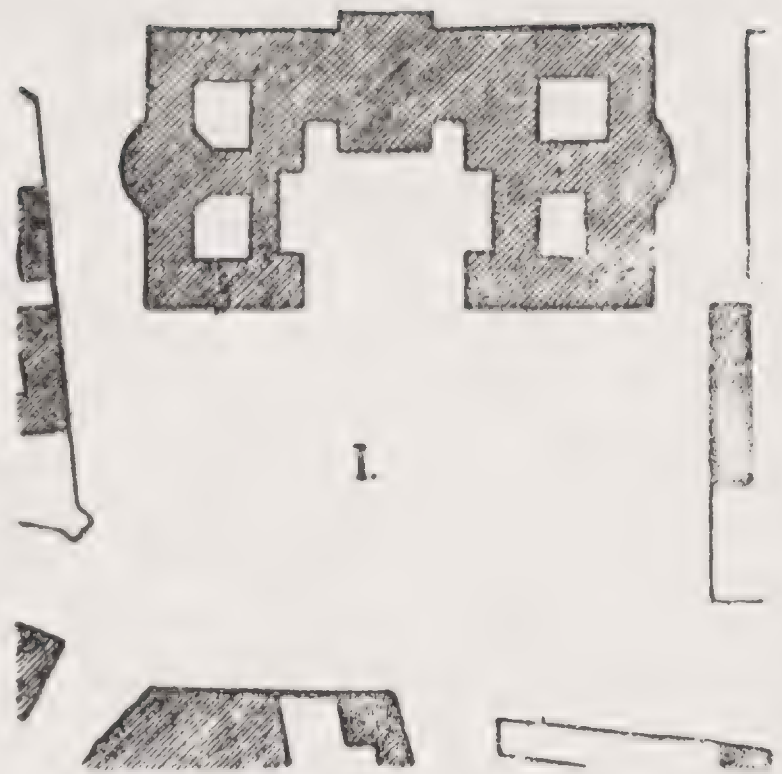
وەرسای شهری . قوردوروایال . قرال آولوسی مرمر آولو

میدانله بر تضاد تشکیل ایدەر . قاریەر میدانڭ شیمدیکی شکلی صکره‌دن ویرلمشدر : بو ایکی میدانك هیئت عمومیەسی (قاریەر) میدانڭ مدور قسمیله نهایتلندیرلمشدر .

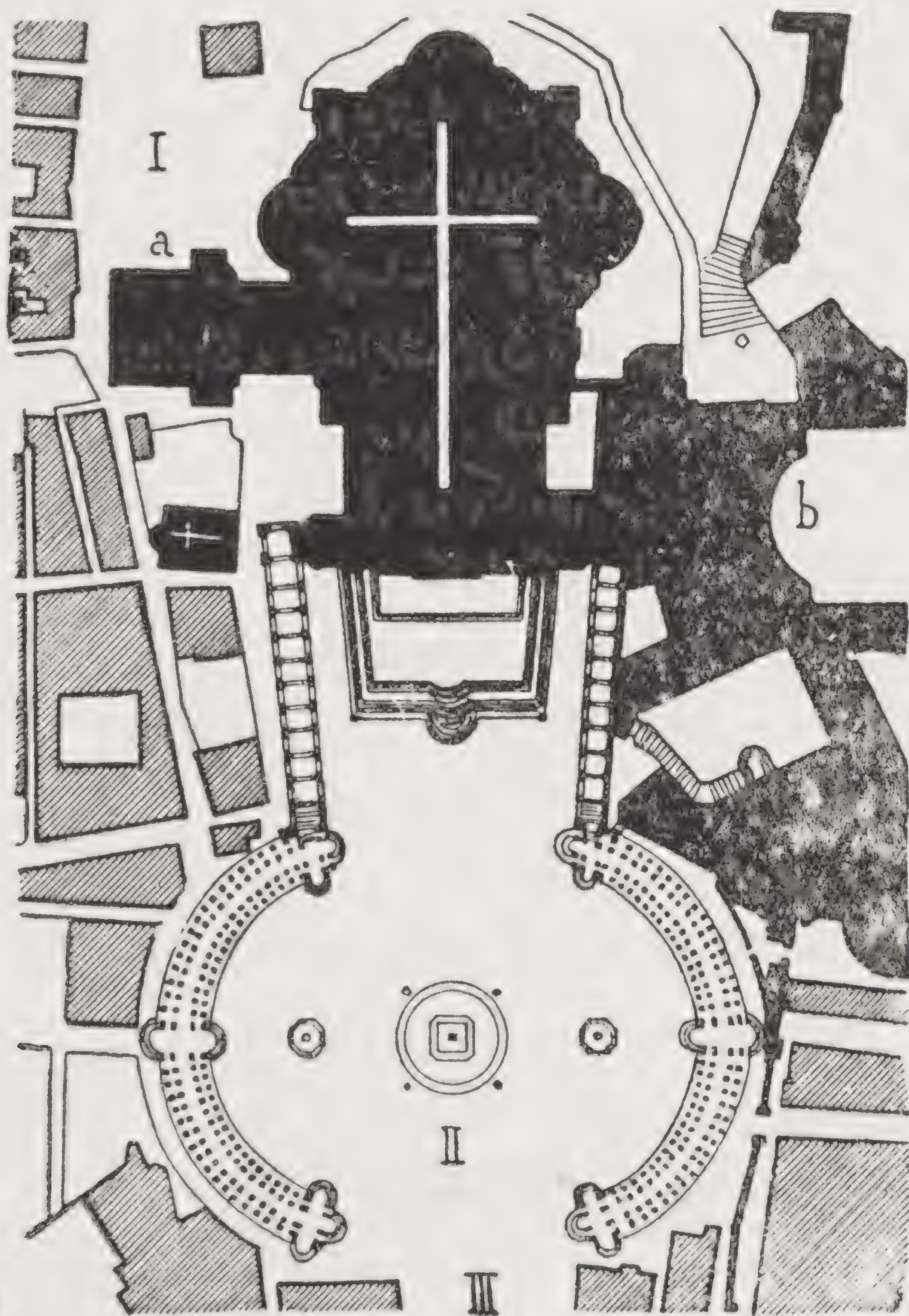
مدور قسمه ناظر اولمق اوزره حکومت قوناغی یاپیلمش واطرافی رواقلرله چوریلمشدر. ستانیسلاس میدانینك قاپولرنده‌کی دوکمه ده‌میر پارماقلقلرك وظیفه‌سنی بوراده خاطرلاتمق ایسته‌رز. بونلر مربعك دورت کوشه‌سنده‌کی شیو قسملری وستانیسلاس سوقاغی ایله (Sainte Catherine) ی قاپاتارق میدانی چرچیوه‌له‌مکه خدمت ایده‌رلر.

آلمانیاده‌کی میدانلردن شایان تدقیق اولان برمیدانده درەسدشهرنده‌کی Zwinger میدانیدر (شکل ۹۱). بوجسیم اثر بردورلو اکمال ایدیله‌مه‌مشدر. ضلعلرندن بر طرفی دائما آچیق قالمش واونی «ألبه» نهرندن آییران ساحه فابریقه‌لرله طولدیرلمشدر. درەسدشهری ایچنده کندیسنه بردورلو یربولونامایان برهیکلك موقعی ایچون معمار (Semper) ه مراجعت ایدیلدیکی وقت مومی الیه برپروژه یاپمشدی که بوپروژه ساقسونیا حکومتنك پایتختنی، سه‌ن‌پیه‌ر میداننده‌ن صکره اوروپاده‌کی الك مکمل برمیدان حالنه کتیره‌جکدی. بوپروژه‌یه کوره شهرك کنارنده‌کی فابریقه‌لر قالدیریله‌جق، اونلرك یرینه اطرافی آبدوی بنالرله محاط بر «اسپلاناد» وجوده کتیریله‌جك ایدی. سه‌مپه‌ر اوزمان یاپیلمسی دوشونولن بوتون بویوك بنالری بریره طوپلامغی وبونلرله بر «کل» وجوده کتیرمکی دوشونیوردی» میدانك محور اساسیسنی (Zwinger) دن باشلایه‌رق «ألبه» نهرینه عمود کیده‌ن برخطه کوره تنظیم ایدییوردی. سرای کلیساسنك آولوسی قارشوسنده یکی برتیاترو بناسی یاپیلاجقدی. بونی Zwinger ه ربط ایتمك ایچون برلیمونلق (orangerie) بناسی یاپیلاجق وبوکا مقابل اوله‌رق دیکر طرفده‌ده برموزه انشا اولوناجقدی. «ألبه» نهری کنارنده براسکله اوله‌جق وبواسکله‌نك ایکی طرفی ونديکده‌کی سن‌مارق کلیساسی اوکنده اولدیغی کبی اوستنه بایراق چکیلن یوکسك دیره‌کلرله تزیین ایدیله‌جکدی. بواسکله‌یه نهردن آبدوی کنیش مردیوه‌نلرله چیقیلاجقدی. اکر سه‌مپه‌رك بوتکلیفاتی قبول واجرا ایدیلمش اولسه‌یدی شبهه‌سز برخارقهٔ صنعت وجوده کله‌جکدی. فقط زمانك عاجز ومتردد فکرلری بوپروژه‌نك قبولنده جسارت کوستره‌مدی وبومعظم ایشی برکوندن اوبرکونه تعلیق ایتدی. اومدت ظرفنده یاپیلان بنالر داغینیق برصورتده یاپیلدی وعمومی برپلانه تبعیت ایتمکدن اوزاق قالدی. تیاترو «سه‌مپه‌ر»ك کوستردیکی یره یاپیلدیغی حالده orangerie بر سوقاق کوشه‌سنه انشا اولوندی. میدانی احاطه ایده‌جك اولان موزه‌ده کندی یرینه یاپیلمادی. و Zwinger ایله موزه بربرینی بوزاجق وضعیتده ومحلده یاپیلدیلر. تیاترو بناسی بویوك صحرائی برمیدانك اورته‌سنده یاپه‌یالکز قالدی (چونکه دیکر بنالره ربط ایدیلمدی.) هیئت عمومیه تأثیری بوصورتله ضایع ایدیلدی. مزاد یرلرنده‌کی أشیالر کبی بربرینه قاریشیق ومناسبتسز برشکلده قونولان بوبنالردن آرتیق آهنکدار برکل وجوده کتیرمه‌نك امکانی قالمادی.

ویانه‌ده ایمپراطورك سرایی ایله سرای موزه‌سنك یاپیلرینه ایکی قسم داها انشاسی دوشونولدیکی زمان ینه بومعمار «سه‌مپه‌ر» ك فکرینه مراجعت اولونمشدی . «سه‌مپه‌ر» دره‌سد شهرنده‌کی کیبی بر پروژه ویردی . بوپروژه‌ده رومانك سه‌ن پیه‌ر میدانی وقدیم روما بنالرینی اکدیران شیلر واردی . بوراسی عادتا بر « ایمپراطوره مخصوص فوروم » اوله‌جقدی . ۱۳۰ مترو عرض و ۲٤۰ مترو طولنده‌کی عظیم ابعادی محتوی

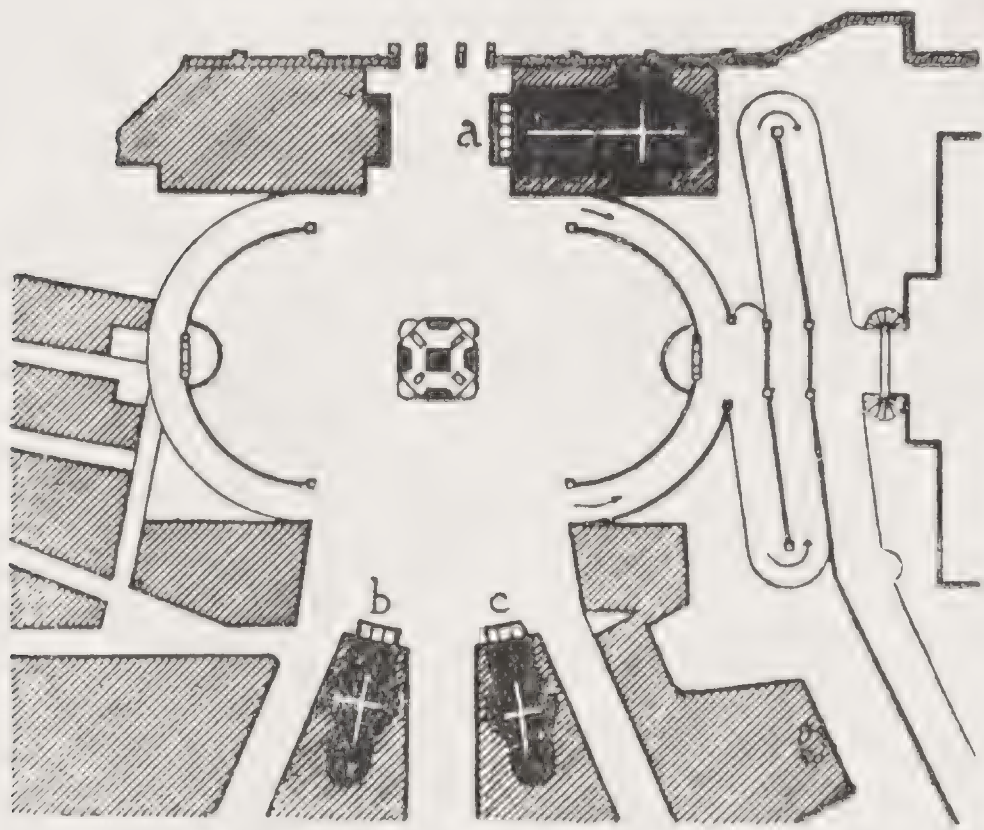
شکل - ۹۳
وورسبورغ شهری . ره‌زیدانس

شکل ۸٤ : (روما)
I ده‌للاساغره‌ستیا میدانی . II سن پیه‌ر میدانی . b واتیقان سرایی .

اولان میدان همان رومادهکی سهن پیهر میدانینه یاقلاشیوردی . امید اولونورکه بو پروژهنك تطبیق واکمالنده طالع، درهسد پروژهسندن داها یاور اولسون .

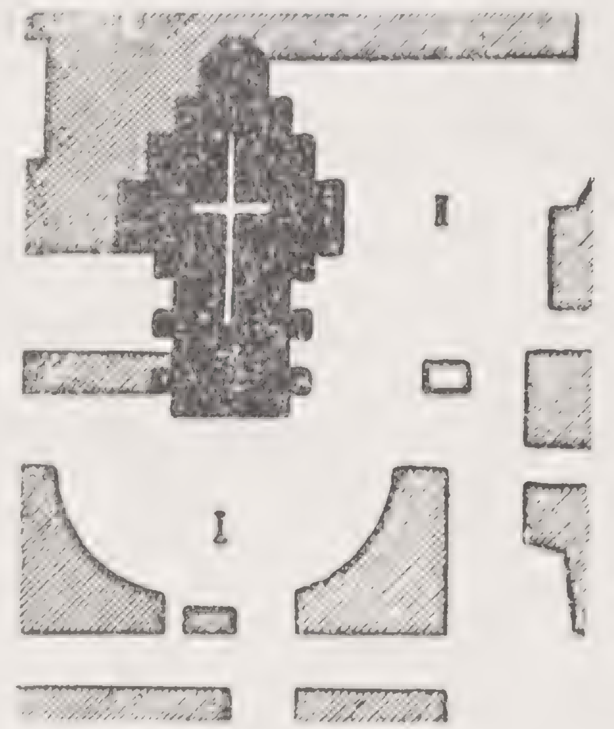
زمان حاضرده ، یاپیلمش بنالر ایچنده وضعیتلری کوزهل ومناسب اولانلره تصادف مشکلدر . انجق شورادهه ، بورادهه بعض اسکی زمان اصوللرینك نیم تطبیقندن حصوله کلمش دائروی میدانلرله بنالرك اوکنه یاپیلمش میدانلر کورولور. معمافیه حدذاتنده پك مکمل اولان اثرلربیله مختلف انموزجلردن ترکیب ایدیلدیکی ایچون قدرتسز وغیرمرئی قالورلر. مثلا ویسبادهن شهرندهکی قاتولیك کلیساسی (شکل ۹۳) اکر بولوندیغی میدانك اورتاسنده اولماسهیدی شبههسز داها کوزهل کورونهجکدی . تأسف اولونورکه معندانه برصورتده تطبیق ایدیلن « شطرنج اصولی » عین مبانی ایله استحصالی ممکن اولان کوزهللکلره برمانع تشکیل ایتمکدهدر .

شکل - ۸۵
پوپولو میدانی

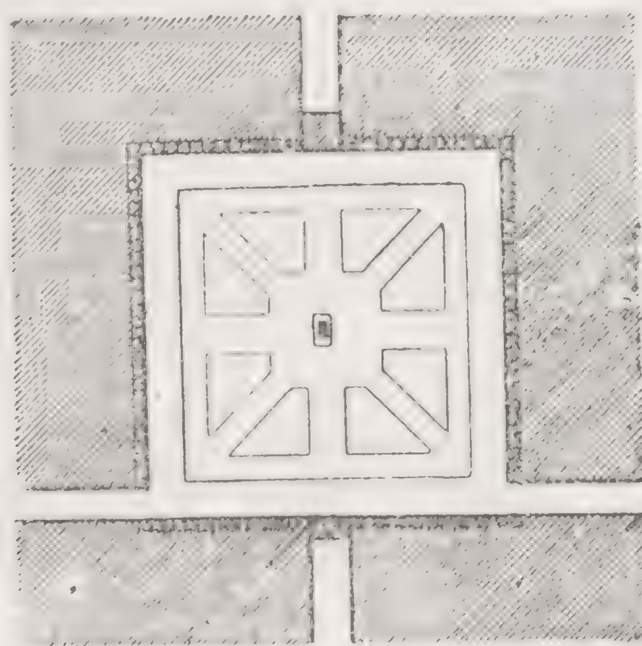
عین شهردهکی Kurhaus بناسی (شکل ۹٤) نعل شکلنی اتمام ایدن اطرافندهکی ایکی صیرا ستونلی رواقلریله پك کوزهلدر . فقط میدانك دورت طرفنده مجرد اولهرق یاپیلان مختلف بنالر بربرلرینه ربط ایدیلمش وبونلرله بر « کل » وجوده کتیرلمش اولسهیدی داها کوزهل اولمازمی ایدی؟ تاریخ معماریده بوخصوصه دائر موجود اولان مثاللری خاطرلامق ایجاب ایدهرزدی

پارسده (Trinité) کلیساسی (شکل ٩٥) برمیدانک ضلعلری اوستندەدر . بو کلیسانک دیگر جهتلری، نسبةً داهادار سوقاقلرله محاطدر . ایشته بوراده اسکی زمانه عائد اصوللردن برینی گوریيورز . مع التأسف میدان براز فضله بویوکوك وباخصوص دینی بربنا حریمنه یاقیشاجق قادار صمیمی ومحرمدکلدر، هرطرفدن سوقاقلرله کسیلمشدر .

شکل - ٨٦
فاتان شهری « سەن نیقولو »

یوقاریدنبری تدقیق ایتدیکمز پلانلر بزه کوستریرکه هرزمانده وهرمملکتده سوقاقلر ومیدانلر بوکون تبعیت ایدیلمەین برطاقم اصوللره توفیقاً یاپلمقدهایدی . بو اصول وقاعدەلرك ، اسکیلرطرفدن ایستر دوشونولەرك، ایستر دوشونولمەرك ذوق سلیملری مقتضاسنجه یاپیلمش شیلر اولسون، استحصال ایدیلن نتیجەلره کوره هرحالده قیمتلی اولدقلرینی قبول ایتمك اقتضا ایدر. شهرلریمزی بوکونکی چیرکینلکلردن قورتارمق ایچون بو اسکی اثرلری تدقیق و اونلری امکان درجەسنده تطبیق ایتمکدن باشقا چارەیوقدر .

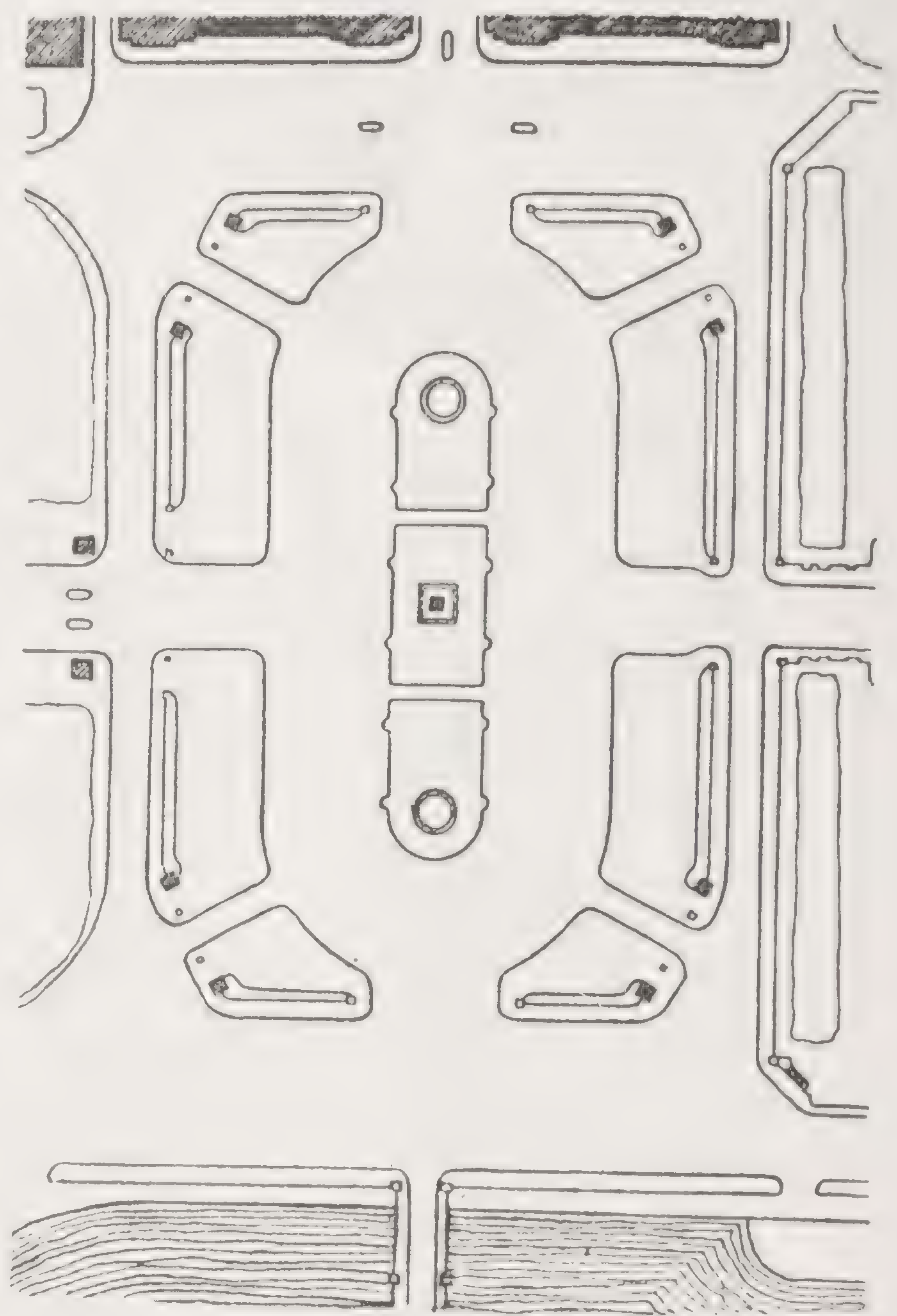

شکل - ٨٧
پارس . پلاس دەووژ میدانی

زمان حاضر اصوللری

بوکون ، شهر انشاسی صنعتنك ، معماری وسائر صنعتلردن شایان حیرت برصورتده فرقلی اولدیغی کوریلور . قرون وسطادهکی اصول انشا ، رونەسانس دورنده خیلی

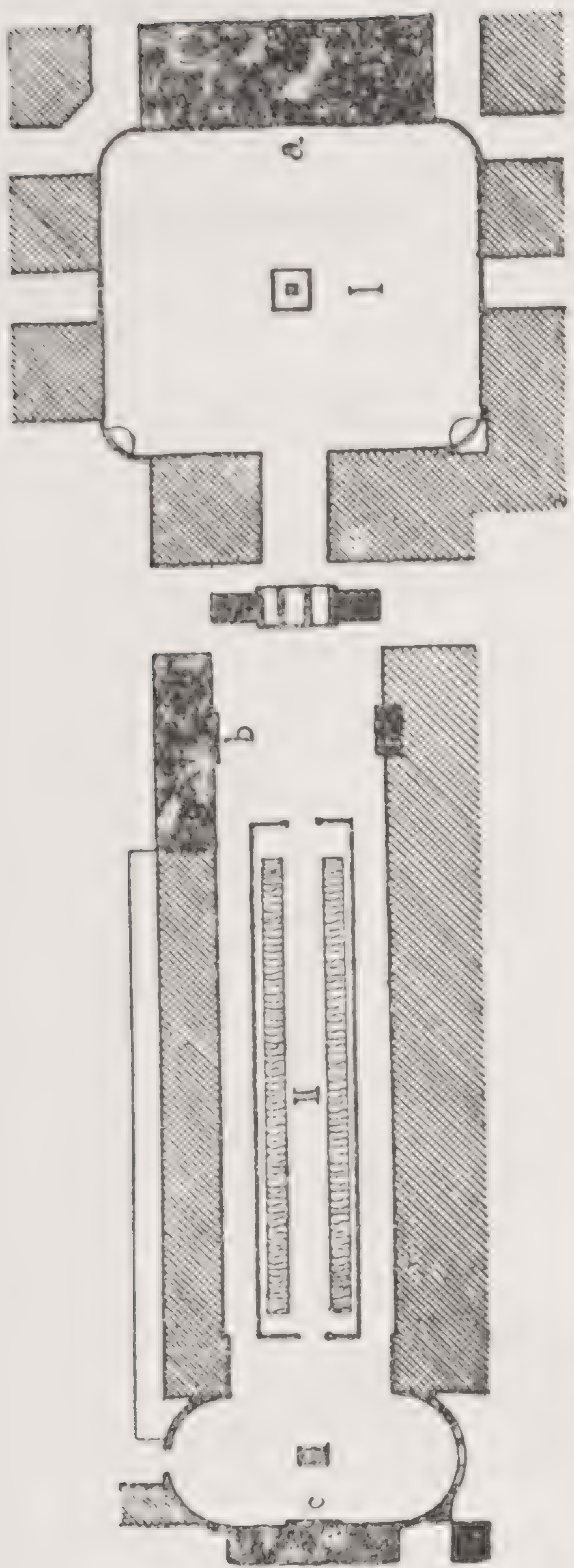
دکیشمش ایدی . فقط بالآخره ایکنجی دفعه قدیم اسلوبلره رجوع اولوندیغی وقت بو تبدل داها بارز اولدی . قدیم بنالری طبیقی اولدقلری کبی قوپیه ایتدیلر و اونلره تمامی تمامنه مشابه بر شکلده بنالر وجوده کتیردیلر . اسکی مبانی‌یی بویله عیناً قوپیه ایتمك سوداسی اودرجه ایلری کیتدی که هیچ بر فائدهٔ عملیه‌سی بولونمدیغی حالده صرف کوزه‌للك ایچون قدیم مبانی شکلنده بنالر یاپیلدی . (Ratisbome) شهرنده بر یونان قدیم معبدینی تقلید ایدن (Walhalla) بناسی ؛ مونیخده ، فلورانسه‌نك (Loggia dei Lanzi) سنك مشابهی اولان (Feldernhalle) (قوماندانلر رواقی) انشا اولوندی . ایلك خرستیانلرك عبادتخانه‌لرینی تشکیل ایدن « بازیلیك » لر طرزنده کلیسالر یونان اصولنده (پروپیله)لر، غوتیك قبه‌لر یاپیلدی . فقط بو بنالره لایق اوله‌جق اسکی (Signoria ، Foroum ، agora) کبی قدیم شکلده میدانلر وبازار میدانلری انشاسی هیچ دوشونولمدی . بو کون شهرلرك

(شکل ـ ٨٨)
پاریس
قونقورته‌دیا میدانی

انشاسنی بر صنعت ایشی عد ایدرك اوکا لازمکلن اهمیتی کیم ویریور ؟ شهر انشاسی صرف بر فنی مسئله کبی تلقی ایدیلیور . بو کونکی شهرلرك شکلی بزده هیچ بر صنعت کوزه‌للکی تأثیری ویرمه‌مسندن طولایی تعجب ایدیور وبو خصوصی نصل اصلاح ایده‌جکمزی بیله‌میورز . هر شهرده یکیدن یاپیله‌جق شیلر ایچون ، صانکه بر دمیر یولی ویا ماکنه انشاسی کبی صنعته یابانجی مسئله‌لرده‌کی دوشونشلر حاکم اولیور .

تاریخ صنعت کتابلرنده الك کوچوك بر صنعت اشیاسنه دائر صحیفه‌لرجه تفصیلات موجود اولدیغی حالده شهرلرك انشاسنه عائد بر بحثه بیله تصادف ایدلمیور . حالبوکه فیدیاس ومیکل انژك اثرلری یاننده مجلد ، مذهب واویماجیلرك ایشلری بیله تحلیل اولونیور .

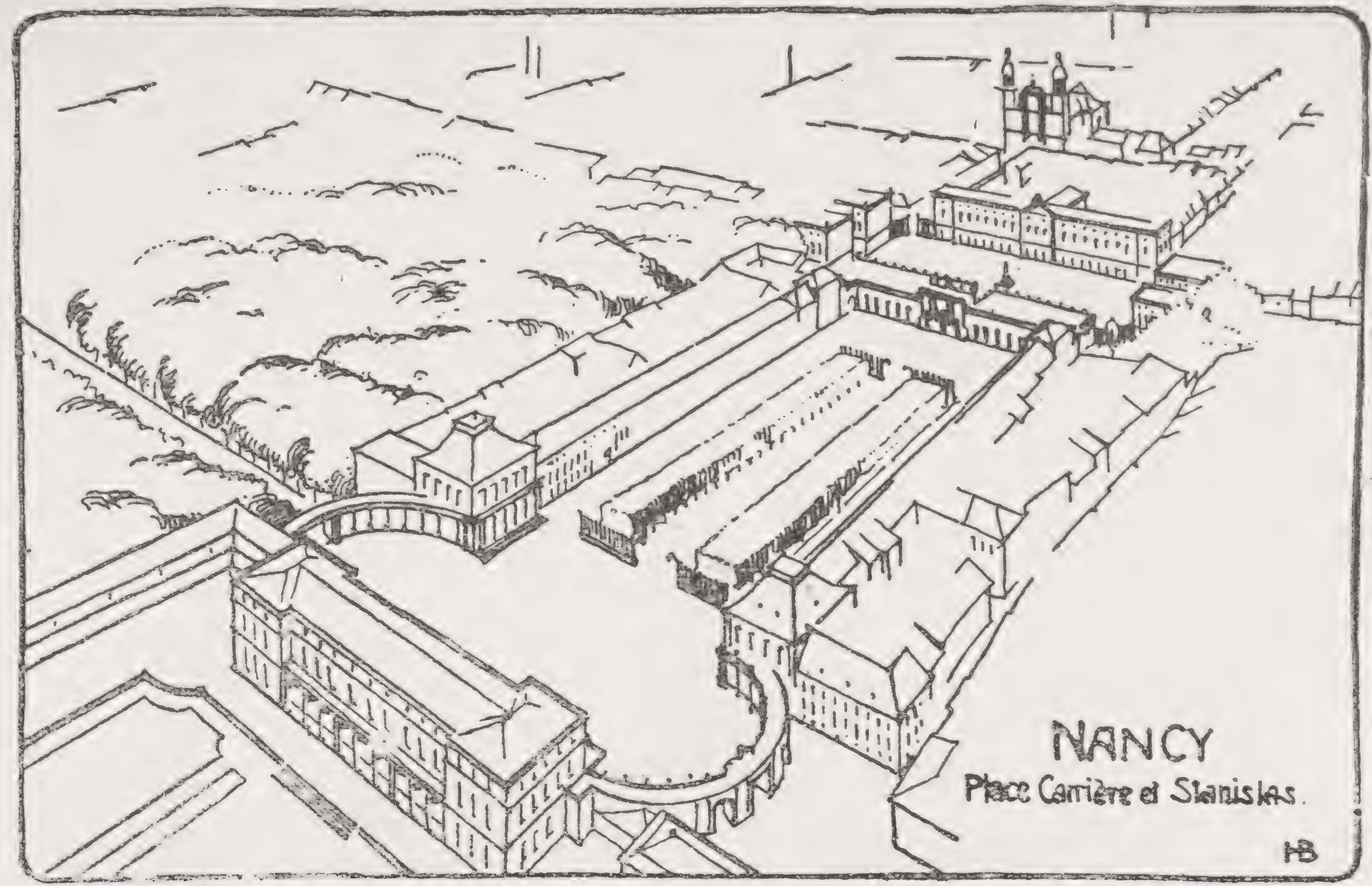

(شكل - ٨٩)
نانسی شهری
I ستانیسلاس میدانی. II قاریيه‌ر قوناغی. III یووارلاق میدان ، a شهرقوناغی. b عدلیه سرایی . c حکومت قوناغی

بو کونکی شهر انشاجیلری ، صنعتی افاده ایچون هیچ بر وسائطه مالك بولونمیورلر. زمان قدیمك صنعت زنکینلکلری یاننده بو کونکیلرك أللرنده‌کی شیلر مکعب شکلنده أوکتله‌لری وداما تخته‌سی کبی مستقیم چیزکیلردن باشقا برشی دکلدر .

اکرمعمار یاپدیغی أوك جبهه‌لرینی قوله‌لر ، بالقونلر، قاریاتیدلرله تزیین ایتمك ایسترسه بونلر ایچون لازمکلن مصرفی مال صاحبلری قبول ایدییورلر. فقط ضیراستونلر، رواقلر ، طاق ظفرلر یاپمق و سوقاقلرله میدانلره بر صنعت کوزللکی ویرمك ایچون لازمکلن مصرفدن بلدیه‌لر قاچینیور . عمومه عائد اولان بو یرلر صرف مهندسلرله صحیه آداملرینك أللرینه براقیلیور . ایشته بووجهله یاواش یاواش شهرلری انشا ایتمك صنعتی اورتادن غائب اولویور وبو کوزللکلرك خاطره‌سی بیله قالمیور . بونك اثباتی غایت قولایدر. اسکی میدانلرله یکیلره باقارسه‌ق اسکیلرك صنعت کوزللکی فرقنی درحال کوروروز. مع مافیه کلیسالر ومبانئ مهمه‌نك کنیش بر میدان اورتاسنده بولونمسنی ، سوقاقلرك بر شطرنج تخته‌سی کبی منتظم اولمسنی و وقتیله اطرافی أولر وبر چوق مبانئ مهمه ایله محاط وقاپالی اولان میدانلر یرینه شیمدی هر طرفندن کلن سوقاقلرله کسیله‌رك کدیکلر آچیلمش واشکال هندسیه اوزرینه ترسیم اولونمش میدانلری پك طبیعی بولنیوروز. اسکی شهرلرك کوزللکنی وجوده کتیره‌ن واسطه وعامللرك نه‌لردن عبارت اولدیغنی آراشدیرمادیغمز ایچون بو کوزللکك سببنی آکلایامایوروز .

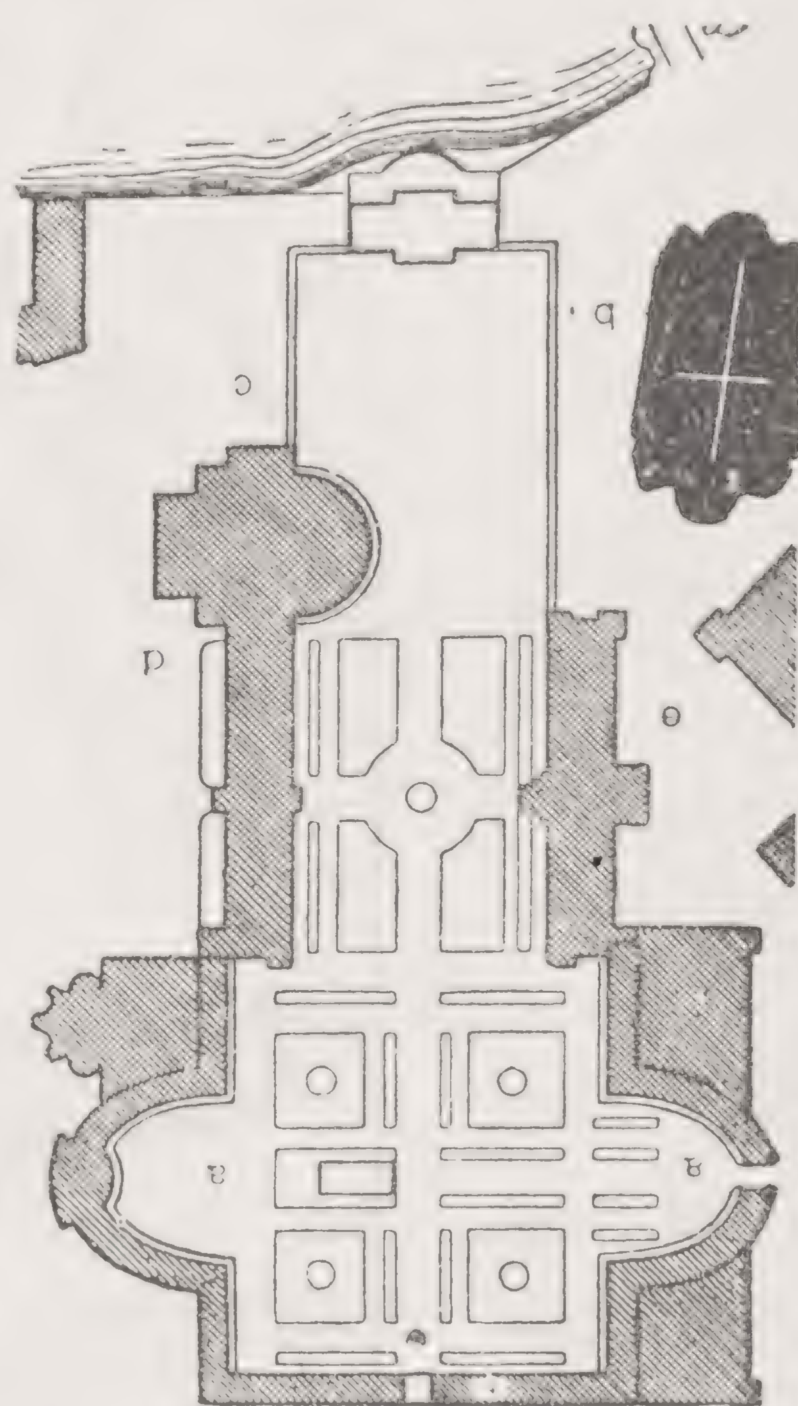
زمان حاضر شهر انشاسی نظریاتجیلرندن اولان (R. Baumeister) موسیو (باومائه‌ستر) شهرلرك انکشافنه دائر یازدیغی کتابده دییورکه : بر میدانك کوزل اولماسی ایچون لازمکلن شرائط، عمومی برقاعده ایله کوستریله‌مز . » حالبوکه اسکی شهرلرك

(شکل ـ ٩٠)

نانسی شهرنده « قارریه‌ر » و « استانیسلاس » میدانلری

تدقیقندن استحصال ایتدیکمز نتیجه پك آشکاردر . بوقاعدهلر آچیق صورتده موجوددر. اکر بو شهرلری دهـا یاقیندن تدقیق ایتسـهك اونلرده کوزللك ویرهن شرائطی عمومی قاعدهلرله تثبیت ایتمك دهقابلدر . شهر انشاسی خصوصنده یالکز ۱۸ نجی عصر استادلرینك وجوده کتیردیکی اثرلر جلدلرجه کتاب اولور. اکر سویلدیکمز حقیقتلره قارشـو بوکونکی نظریاتجیلردن بریسی بویله دیرسـه آرتیق بزم اثرلرله مؤثرلر آراسندهکی مناسبتلری کورهمز اولدیغمزه بو بر دلیلدر .

(شکل - ۹۱)

درهسدشهرنده «سهمپهر»ك میدان پروژهسی

a چوینکهر
b سرای کایساسی
c تیاترو
d قیش باغچهسی
e موزه

بوکونکی شهر انشـاجیلری هانکی اصوللره تابع اولیورلر ؟ اونلر شهر انشـاسی صنعتی برقاچ سیستهمه حصر ایدیورلر . ذاتاً هرشیئی سیستهملرله یاپمق ، زمانمزك بر خسـتهلغیدر . بوسیستهملره کوره بر «شهما» قبول ایدیلدیمی آرتیق اوندن قیل قادار انحراف ایتمك جائز اولمایور .

بوکون شهرلرك انشـاسنده باشـلیجه اوچ سیستهمز وبونلرك بعض فروعی وار . اساس سـیستهملرمز شـونلردر : داما سـیستهمی (قائم‌الزاوایا) (rectangulaire) ، یلپازه (انشـعاع) (Rayonaut) سـیستهمی ، (Triangulaire)سیستهمیدر. فروعی اصوللر ایسه بونلرك ترکیبندن حصوله کلنلردر بونلرك تطبیقندن یکانه مقصد سوقق شبکهلرینی تنظیم ایتمکدر . بناءً علیه هپسیده یالکز فنی ماهیتدهدر . بو سوقاق شبکهسنك خدمتی کلوب کچمکی تنظیم وتأمین ایتمك اولدیغنه کوره اونده صنعت کوزللکی دوشونولهمشدر . بوسوقاغك شکلی بلکه کاغد وخریطه اوزرنده کوزل کورونهبیلور . فقط خریطه اوزرنده کوزل کورونن بر سـوقاق طبیعتده پك چیرکین اولهبیلیر وکوزللکاری کوزك کورهجکی بر وضعیتده دکلدر. روما واسـکی

آتنه ایله وندیك ویاخود نورەنبرغ شهرلرنده بزده کی حس صنعتی اوقشایان شیلر کوزمزك اوکنه قونولمش اولدیغی ایچون بر تأثیر یاپمقده‌در. اورالرده تك بر سوقاق ویا تك بر میدانی بوتون کوزه‌للکیله کوریوردق. بوراده ایسه مطلق نظریه‌لر وسیستمه‌لره تابع بر چوق منتظم سوقاقلر وبنا مکعبلرندن عبارت هندسی دوزلکلردن باشقا برشی کوره‌میورز.

اکر بو سوقاقلر شیمدی یکی دنیاده اتخاذ ایدیلن ومع التأسف بزم قطعه‌مزده یرلشه‌ن بو هندسی وفنی اصوللرله یاپیلماسه‌لردی ینه بر چوق صنعت کوزه‌للکنی احتوا ایده‌جکلری بدیهی ایدی. حتی قائم‌زاوایا سیستمه‌له یاپیلان سوقاقلرده بیله اکر مهندسلر کندی پرکل وجدوللرینه اوقادار بویوك بر صداقتله تابع اولمیه‌رق صنعتکارلرکده کندی اوموزلری اوستندن براز باقلرینه واللرنده‌کی پرکالی جدولی براز اویناتمالرینه مساعده ایتمش اولسه‌لردی بعض صنعت کوزه‌للکارینی الده ایتمك ممکن اولوردی. داها ایسی صنعتکارله فن آدمنك وظیفه‌لری آیریلالیدی. صنعتکار سوقاقلرله میدانلره کوزه‌للك ویرمك ایچون لازمکان شیلری تثبیت ایتدکدنصکره متباقی ایشی یعنی مرور وعبور مسئله‌سنك تنظیمی، صحته تعلق ایدن خصوصاتی مهندس وطبیبلره بك اعلا بیراقه‌بیلورلر. یاپیلان بنالرك اکثریسی ایش بنالری اولدیغی وقت ایش کسوه‌سی التنده کورونور. باشلیجه جاده‌لرله میدانلرك اطرافنی شهرك اك زینتلی مبانیسیله سوسله‌مك واو شهرسا کنلرینك موجب افتخاری اوله‌جق برشکل ویرمك لازمدر بورالری حیاته حاضرلانان کنجلرده وطن حسنی اویاندیرارق، اونلره بویوك واصیل حسلر الهام ایده‌جك مبانی ایله چوریلمیدر. اسکی شهرلرده بویله ایدی. ایکنجی سوقاقلرك اهمیتی همان یوق کبی ایدی. یالکز سیاحلر بو کوچوك شهرلرك اکری بوکری وضعیتلریله دائما تبدل ایدن منظره‌لری قارشوسنده رسامانه کوزه‌للکلر بولورلردی.

شکل - ۹۲

ویانه سرایی

C، B، A سرای

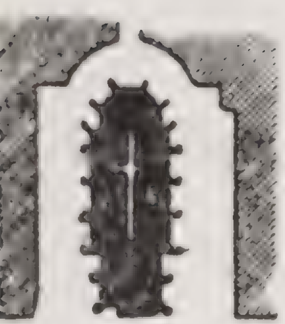
D موزه E تاریخ طبیعی موزه‌سی

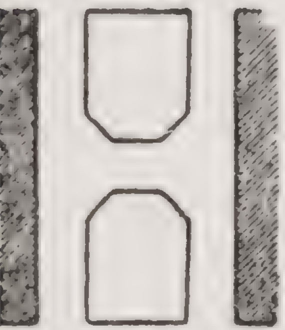
a پرنس اوژەنك هیکلی

b ارشیدوق شارلك هیکلی

c ایمپراطوریچه ماری تره‌زك هیکلی

شیمدی منقد کوزیله باقیلدیغی وقت برشهرك اورتاسنده، اسکیلرك بوتون آثار صنعتلرینی طوپلادقلری سوقاق ومیدانلرك آز اولدیغی کوریلور. بوده، بوکونکی شهرلرمزده شیمدیکی شهرانشاسی فننه رغماً بر صنعت کوزه‌للکی ویرمك ایسته‌دیکمز تقدیرده هانکی

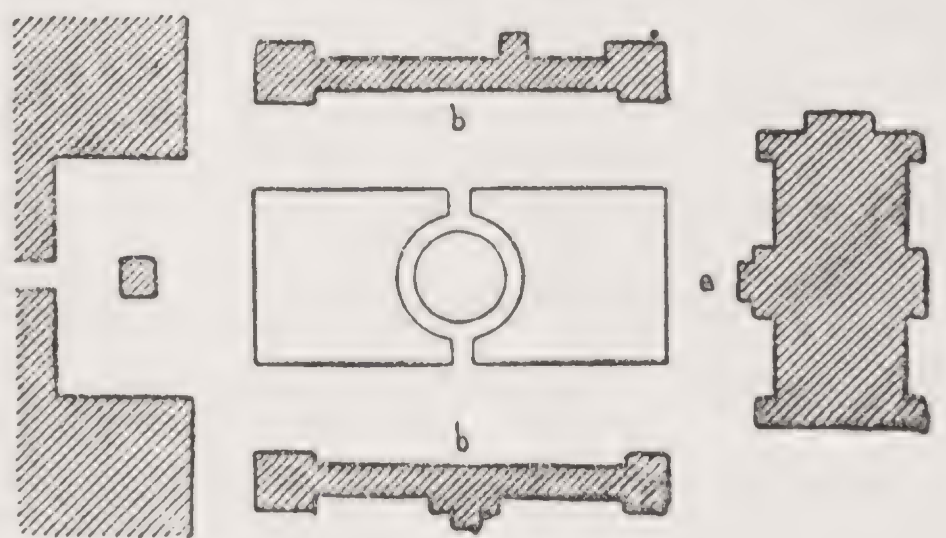

شكل - ٩٣
ويسباده‌ن شهرنده
قاتوليك كليساسى

نقطهٔ نظردن باقيق لازمكلديكنى كوستر. معمافيه بو كونك احتياجلرينى دوشونلره صنعتك تكميل ايسته‌دكلرينى قبول ايتديرمك امكانسزدر. هر ايكى جهت آراسنده بر ائتلاف لازمدر.

شهرلرى صنعت نقطهٔ نظرندن ترتيب ايتمك ايسته‌ينلر قانع اولماليدرلركه مرور وعبورى تنظيم ايچون بو كون يابيلان شيلر خطاسز اوله‌جغى كبى شيمديكى حياتك احتياجلرى (مواصلات، صحت وسائره) ده سوقاق صنعتنك انكشافنه مانع تشكيل ايتمز.

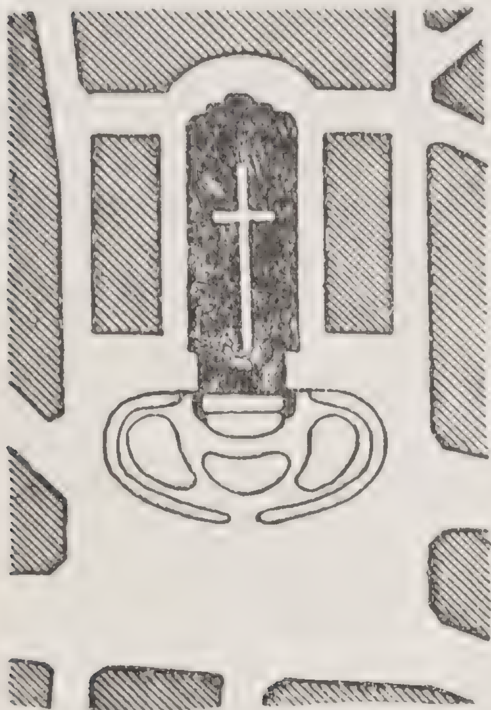
زمانمزده اك چوق قوللانيلان سيستم (قائم الزاويا) سيستمه‌ميدر. (شكل ٩) بو اصول برچوق سنه‌لر اول «مانهايم» شهرنده متعصبانه برصورتده تطبيق ايديلمشدى. بو شهرك پلانى تماميله بر داما تخته‌سى كبيدر. مهندسلرك سرت جدولى هيچ بر استثنا طانيمقسزين يكديكرينه عمود سوقاقلر آچه‌رق بو استقامتلرى شهرك جوارنده‌كى قيرلره قادار اوزاتمشدر. اولرك قائم الزاويا شكلده‌كى كتله‌لرى اودرجه حاكم اولمشدركه سوقاقلره اسم بيله قونولميه‌رق يالكز بنالرك مكعبى كتله‌لرينه براستقامتده حرف، ديكر استقامتده نومرو وضعى كافى كورولمشدر. بو صورتله اسكى زمانك برخاطره‌سى اوله‌رق قالان سوقاق اسملرينه دخى برنهايت ويريلمش اوليوردى. بو سيستمه‌مك موجدى اولديغنى اعتراف ايده‌ن مانهايم شهرينه خطاسنى يوزينه اورمقله (Volenti non fiat injuria) ضرب مثلى موجبنجه) بهتان ايتمش اولمايورز. بو ايجادك عليهنده يازيلان صحيفه‌لر طوپلانيلسه جلدلر طولار.

(شكل - ٩٤)
ويسباده‌ن شهرنده
صيراستونلر. قورسال

بو سيستم بوتون دنيايه ياييلدى. يكى محله‌لر هپ بو اصولده ترسيم اولوندى. انشعاعى ومثلثى اولان ديكر اصوللرله آيريلان سوقاقلرده بيله آرالرده‌كى سوقاق شبكه‌لرى بويله داما كبى آچيلدى. فقط شايان حيرتدركه سوقاقلرده يالكز مرور وعبور مسئله‌سنى دوشونلرجه بيله بو قاعده‌نك ايجه بر زماندنبرى ترك اولونديغى مشاهده ايديليور. بو اصولك

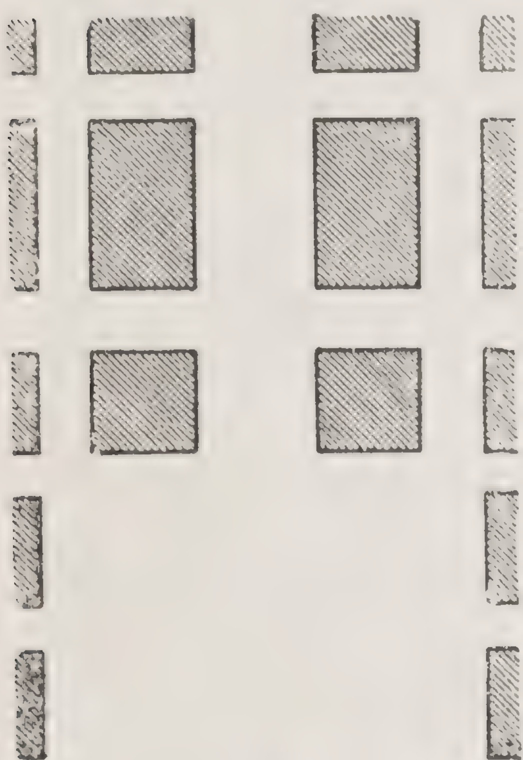
محذورلرندن باشقا بوكونه قادار كوستريلمه‌ين بر محذورينى داها سويليه‌يم : اومحذورده ايكى وياا وچ سوقاغك برلشديكى يرلرده آرابالرك قارشيلاشمالرى مسئله‌سيدر. اولا برسوقاغك ديكرسوقاقله برلشديكى نقطه‌ده آرابالرك مروريني تدقيق ايده‌لم (شكل ٩٧) بزده‌آرابالرك صولدن كيتمه‌سى قبول اولونمشدر. بوكا كوره A نقطه‌سندن C نقطه‌سنه كيده‌ن برآرابانك ديكر برآرابا ايله قارشيلاشماسى احتمالى قاچ شكلده‌در اوكا باقالم . بو احتمال درت شكلده اولور .

(شكل - ٩٥)
پارسده
ترينيته ميدانى

برنجيسى C طرفندن A طرفنه كيده‌ن آرابا ايله‌در . ايكنجيسى C طرفندن B طرفنه، اوچنجيسى B طرفندن A طرفنه، دردنجيسى B طرفندن C طرفنه كيده‌ن آرابا ايله‌در.

A طرفندن B طرفنه كيده‌ن آرابانكده دورت دورلو قارشيلاشمه احتمالى واردر .

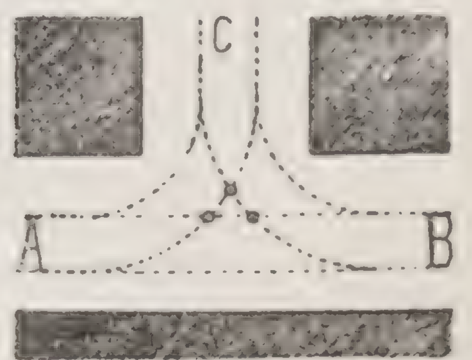

(شكل - ٩٦)
ليون شهرنده موراند ميدانى

B دن A يه كيده‌ن آرابانك آنجق ايكى دورلو قارشولاشمق احتمالى واردر . ديكر ايكى احتمال بوندن اولكى صورتلره داخلدر . يعنى B دن A يه كيده‌ن بر آرابا A دن B يه وياخود B دن A يه عكسنه كيده‌نله تصادف ايتمه‌سى كيبدر. B دن C يه يالكز ايكى قارشولاشمه احتمالى واردر . C دن A يه و C دن B يه اولان صورتلر بوندن اولكى شكللره داخلدر .

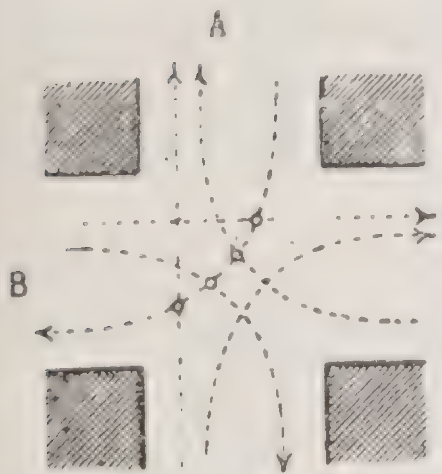
بو صورتله مكررلرى داخل حساب ايتمه‌مك اوزره اون ايكى قارشولاشمه شكلى اوكنده بولونورز .

CA	و	BA	BA	و	AC	BA	و	AB
CB	و	BA	BC	و	AC	BC	و	AB
CA	و	BC	CA	و	AC	CA	و	AB
CB	و	BC	CB	و	AC	CB	و	AB

(شكل - ٩٧)

ییلدیزلرله کوستریلن قارشولاشمه‌لرده محرکلر بر برینی قطع ایده‌ر ؛ بونلر جریانه الویریشلی اولمایانلردر . یعنی مرور وعبوری سکته‌یه اوغراتان وتوقفی ایجاب ایده‌ن صورتلردر . بو شکلده‌کی قارشولاشمه‌لرده آرابالرک بری ، دیکرینک کچمه‌سنی بکله‌مک مجبوریتنده‌در . مع مافیه اکر یالکز بو اوچ نقطه اولور وکلوب کچمه حرکتی کثیف بولونمزسه توقف پک نادر وقوعه کلور .

(شکل - ۹۸)

کذا بو صورت (یعنی تک بر سوقاغک کندیسندن داها کنیش ومهم بر سوقاغه کلمسی) اسکی شهرلرده اکثریا تصادف ایدیلن بر شکلدر .

(شکل ۹۸) ده‌کی کبی ایکی سوقاق بر برینی قطع ایتدیکی وقت شرائط مشکله‌شور . یوقاریده آرابه‌لرک قارشولاشمه احتماللرینی بویله بر برینی قطع ایده‌ن ایکی سوقاغه تطبیق ایدنجه قارشولاشمه صورتلرینک ٥٤ شکلده اولدیغنی وبونلردن اون ایکی شکلک محرکلری یکدیکرینی قطع ایتدیکنی، یعنی مرور حرکتلرنده توقفی ایجاب ایده‌ن اون ایکی قارشولاشمه حرکتی وقوعه کلدیکنی کورورز . (شکل - ۹۸) A دن B یه کیده‌ن بر آرابانک محرکی دیکر دورت محرکله تقاطع ایده‌ر و B طرفندن C یه کیده‌ن بر آرابانک محرکیله تقاطع نقطه‌سی تام میدانک اورته‌سنه تصادف ایده‌ر .

بو کبی محللرده آرابالرک بالطبع یاواش کیتمه‌سی لازمدر . آرابه ایله کزه‌نلر پک ایی بیلیرلرکه شیمدیکی یکی محله‌لرده آرابالر غایت یاواش کیتمکه مجبوردر . حالبوکه اسکی شهرک غلبه‌لک وحتی دار سوقاقلرنده بویله دورت یول آغزلری اولمادیغی ویان طرفدن بردنبره بر آرابا چیقمه‌سی احتمالی بولونمدیغی جهتله دها سرعتله کیتمک ممکندر .

شیمدیکی عصری اصوللرک پیاده‌لر ایچون‌ده محذورلری واردر . هر یوز آدیمده بر سوقاق باشنه راست کله‌رک پیاده قالدیرمندن اینمک وتکرار قارشو طرفه چیقمق، یولی کچرکن آرابالره، اوطوموبیللره دقت ایتمک صیقینتیسی ایچنده قالیندیغی کبی اکثریا قضالرده معروض بولونیلور .

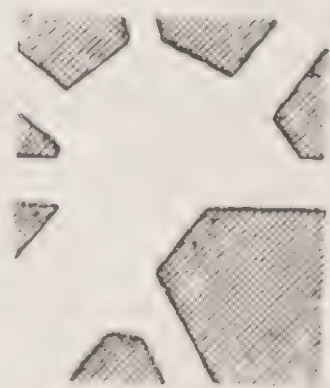
هر حالده پیاده‌لر ایچون سوقاقلرله اولرک کنارندن یان سوقاقلره تصادف ایتمکسزین طوغریجه یورومک داها أمین وقولایدر . شهرلرده اهالینک پیاسه ایچون انتخاب ایتدیکی سوقاقلره باقیلورسه بونلرک یان طرفلرندن چوق کسیلمه‌ین دوز یوللر اولدیغی کورولور . آرابالره دقت ایتمک ، بر قالدیرمدن اوبر قالدیرمه کچمک ، کزینتینک ذوقنی صیقینتی‌یه تحویل ایده‌جکی بدیهی اولمغله خلق بو کبی سوقاقلرده پیاسه یاپمغی سومز . بعض شهرلرک

(Corso) یعنی پیاسه‌لری هپ بو محذورلردن الك آزاده اولانلریدر. دورت سوقاقدن فضله‌سنك بر برینی کسمه‌سی ایسه مرور وعبورده داها بویوك کوچلکلر ویره‌جکی پك قولای آکلاشیلور. بودورت سوقاغه بر سوقاق داها علاوه اولونجه قارشولاشمه ۱۶۰ ه بالغ اولور. یعنی برنجی شکلك اون مثلی کچر. بناءً علیه مرور وعبوری توقفه اوغراده‌جق قارشولاشمه‌لرده او نسبتده آرتار. قاسه‌ل شهرینك (شکل – ۹۹) پلاننده کورولدیکی وجهله سوقاقلر آلتی ویا دها زیاده عدده بر برینی قطع ایده‌رك یووارلاق تقاطع میدانلری وجوده کتیرسه آرتق بو مشکلاتك نه اوله‌جغی تخمین اولونابیلور.

بو کون کوریلیورکه بویوك شهرلرك غلبه‌لك اولان قسملرنده وکونك الك حرکتلی زمانلرنده غلبه‌لکدن کچمك قابل اولمیور. پولیس واشارتجیلر کالوب کچمه حرکتلرینی تنظیم واداره ایچون مانوره‌لر یاپمغه مجبور اولیورلر. (شکل – ۱۰۰) بویله بر میدانك پیاده‌لر ایچون نه قادار تهلکه‌لی اولدیغی وارسته ایضاحدر. بو محذوره قارشو بر چاره اولمق اوزره بعضی میدانلرك مختلف قسملرینه برر پیاده قالدیریمی پارچه‌لری قونوله‌رق «ملجأ» اسمی ویریلمش وبونلرك اورته‌سنده بر فنار قونولمشدر. بوصورتله پیاده‌لرك بونلر اوزرینه صیغینه‌رق أزیلمکدن قورتولملری تأمین ایدیلمك ایستنلمشدر. بو سلامت آطه‌جقلری احتمال که زمان حاضر شهرجیلکنك الك فائده‌لی اوله‌رق ایجاد ایتدیکی برشیئدر.

مع مافیه بومیدانلری کچمك وبوملجألردن استفاده ایتمك ایچون ده ینه‌قوی وچویك اولمق لازمدر. خسته واختیار اولانلر بوتهلکه‌لی ساحه‌یی کچمکدن ایسه میدانك اطرافنده اوزون اوزادی‌یه طولاشمغی ترجیح ایده‌رلر. أسکی انشا صنعتی خلافنه اولارق صرف جریانلری تأمین ایتمك قصدیله تطبیق اولونان بو اصولده‌کی تقاطع نقطه‌لرینه میدان تعبیری ویریلمشدر. قدیماً فنا وچیرکین کوریلان خصوصاتك هپ برارایه طوپلانمسندن باشقا برشی اولمایان بونوع میدانلرك ایسه أسکی میدانلرله هیچ بر مشابهت وعلاقه‌سی یوقدر.

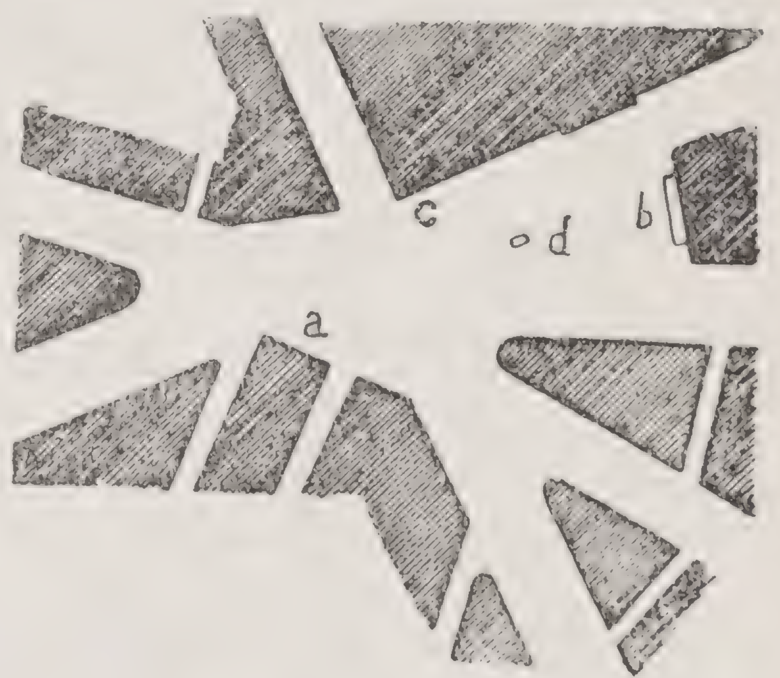
قائم الزوایا تقسیمات سیسته‌منك استعمالی حالنده، اراضینك عارضه‌لی اولان یرلرنده وبویوك خطلری اسکی شهرلره برلشدیره‌ن نقطه‌لرده هپ بومدور قسملر (ronds - pionts) تطبیق اولونمقده‌در. اووقت داماشکانك خطوطنه بر انحنا ویرمك ویا چویرمك لزومی حاصل اولورکه بوده اوچ کوشه میدانلری تولید ایدر. انشعاع ویامرکب سیسته‌مك استعمالنده بومثلّی میدانلر داها چوق اولور.

شکل ۹۹
قاسه‌ل شهرنده کؤشه‌لر (شتراسه) سوقاغی

شیمدیکی شهرلرك مدار افتخاری اولان میدانلرایسه بووارلاق ویاخود سکز کوشه میدانلردر . تورەن شهرندەکی (Piazza Emmanuela) کبی عصری شهرلرده حس صنعتکارانەنك مفقودیتنی واسکی عنعنەلرك اونودیلدیکنی بونك قادار کوسترەن برمثال یوقدر. بویله منتظم رسملی میدانلر کاغد اوزرنده پك کوزەل کورونور فقط تطبیق اولونجه حقیقتده تأثیری نەدر ؟ اسکیلرك اوقادار اعتنا ایله برطرف اتمکه چالیشدقلری اوزون مناظری سوقاقلر بوراده اعظمی بردرجەده استعمال ایدلمشدر . مرور وعبورك مرکزی عین زمانده شعاعات نظرك یکدیکرینی قطع ایتدیکی نقطەلره تصادف ایدر . میدانك اطرافی طولاشیلنجه هپ عین منظره کورولور وانسان میدانك هانکی طرفنده اولدیغنی شاشیرر . شهری ایلك دفعه زیارت ایدەن براجنبی بویله برمیدانده آتلی قارنجه (آتلی قاروچه) کبی دونر وجهتنی تعیین ایدەمز . پالەرموشهرنده (Vigliena) میداننده (Quatra Casti) دورت کوشەده بولونان مکلف بنالرك معماریسی هپ بربرینك عینی اولدیغی جهتله ، بوسکز کوشەمیدانی یالکز دورت مهم سوقاق ، قائمه زاویه اولەرق کسدیکی حالده ینه اجنبیلرك یوللرینی شاشیرەرق مقابل جهتده‌کی سوقاقلره کیردکاری وشاشیردقلری هر زمان کورولمکده‌در . بوکبی میدانلرده انسان بر دورلو جهت تعین ایدەمز . منظرەیه کلنجه هرطرفی بربرینك عینی ویکنسقدر ؛ اطرافنده‌کی بنالرایسه نەقادار کوزەل یاپیلمش اولورسه اولسونلر تأثیرلرندن پك چوق غائب ایدەرلر .

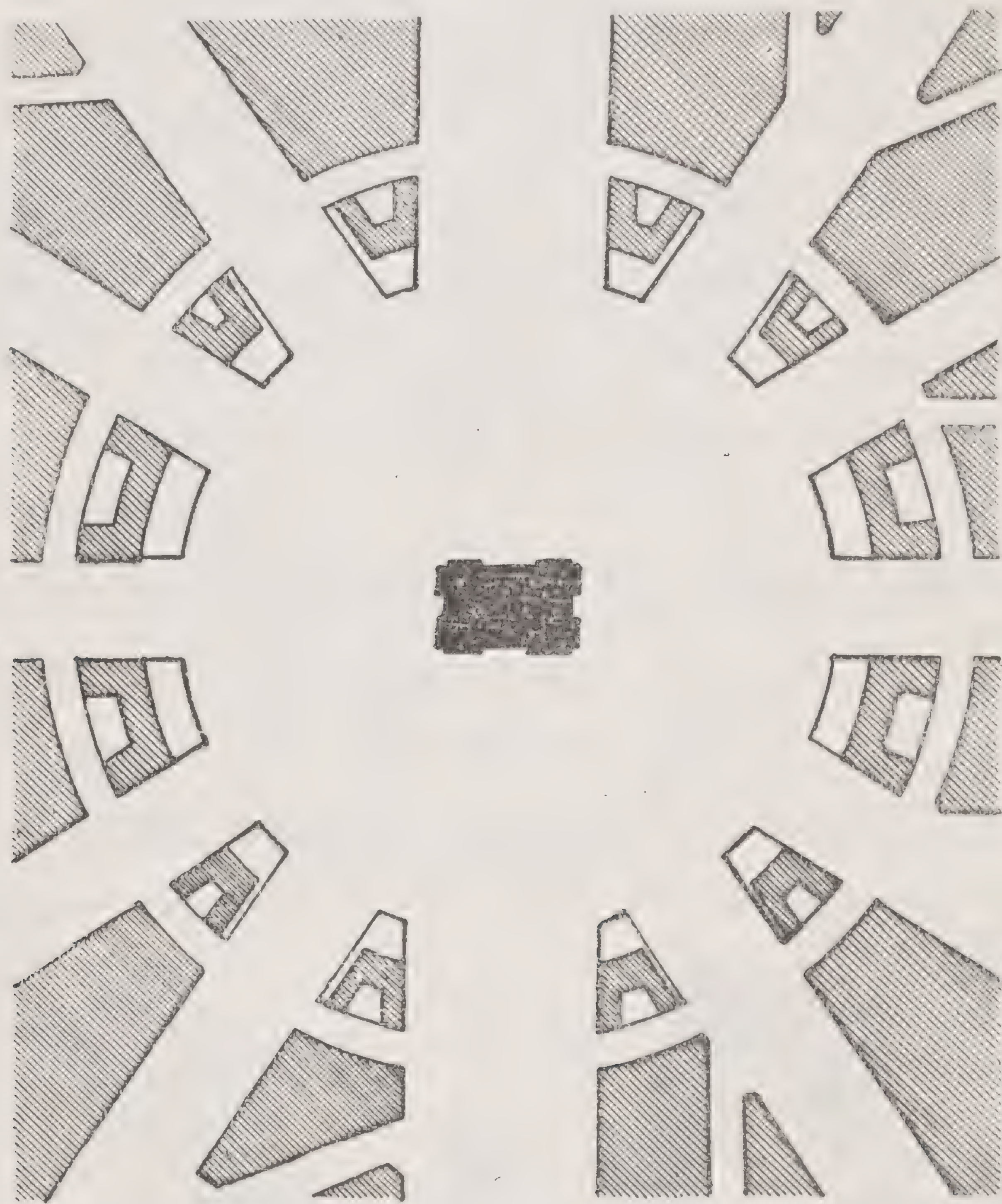
عجبا اسکیلر بوخصوصاتەنەدن اوقادار اهمیت ویردیلر . بونوع میدانلر، اورتەسنەواطرافنه دیزیلمش اولان ملجالری وفنارلری ایله پارسك هرطرفنی استیلا اتمکده‌در . شکل ۱۰۱ شایان ممنونیتدرکه شهرك تنظیمی ایچون یاپیلان صوك پلانده اسکیدن بری موجود اولان اسکی محله‌لرك بو اجراآته براز مانع اولماسی وبونلرده قدیم صنعت عنعنەلرینك محافظه ایدلمش اولماسی حسبیله ، منحصراً یکی سیستەملرك استعمالی ممکن اولمامشدر . بووجهله بعضی یرلرده «مناظر» جهتنه اهمیت ویرلمشدر . شکل ۱۰۲ نهایتنده بربنا اولان برجاده‌نك صورت ترتیبی وبومکتبك اساس اصولنی کوستریر . احوال وشرائط ایجاباتی اوله‌رق اسکی وصیق أولرله طولی اولان محله‌لرك اورتالرندن جاده‌لر آچیلمغه باشلانمش وبووجهله زمان حاضر بولوارلری وجوده کلمشدر . شهرلرك

(شکل - ۱۰۰)
لوندرده مانسیون هوز میدانی
a مانسیون هوز b بورسه c. انکلتره بانقەسی d ولینغتون هیکلی

بویوك براسلوب ایله تنظیملری تقدیر عمومی یه مظهر اولمش وبومکتب بالخاصه اولا بویوك فرانسز شهرلرنده رواج بولەرق بوتون دنیایه یاییلمشدر .

پارسده اکثریا براحتیاج اوزرینه تطبیق اولونان بواصوللرك هریرده استعمالی أیی نتیجەلر ویرەبیلەجکنی دوشونمك خطادر . کیدیش کلیش جریانلرینك غایت بویوك اولدیغی واختلال کبی وقایعك نظر دقته آلندیغی برشهرده فن آدامنك بونلری دوشونەرك

شکل ۱۰۱ پارسده ئەتوال میدانی

یاپمش اولدیغی تقسیمات بدیعی اولمایابیلور . ایکنجی ایمپراطورلق دورنده یاپیلان چوق کنیش وچوق اوزون جادەلرله، مدور میدانلرك برقسمی دها زیاده سیاسی دوشونجەلرك محصولیدر . بوکبی سوقاق ومیدانلرك انضباطی داها قولایدی . بویوك اولمایان شهرلرده بونلری نمونه اتخاذ ایدەرك بویوك برپایتختی تقلید ایتمکدنسه محلی احتیاجاته اویغون هرحالده داها منطقیدر .

برچوق سوقاقلرك مائل برصورتده کلدکلری میدانلره مثال اولمق اوزره مارسیلیاده «سەن میشەل» میدانی ذکر ایدەجکز (شکل ۱۰۳) . لیونده «کوپرو میدانی» ده

بوطرزده‌در . بوکا بکزه‌ر داها برچوق میدانلر صاییلابیلور . بواصول نه‌رون زماننده رومانك تنظیمی ایچون قوللانیلان اصوله بکزه‌ر فقط اونك معدلیدر .

« آوه‌نو » و « بولوار » لردن « مارسیلیا » ، « نیم » و « آوینیون » شهرلرنده وسائر شهرلرده‌ده یاپیلمشدر . ایتالیاده متعدد یوللره منقسم کنیش جاده‌لره (coso) ویا (Largo) نامی ویرلمشدر . آلمان مملکتلرنده (Rings) دینیلن چنبر جاده‌لر اکثریا ییقیلان اسکی قلعه‌لرك یرلرنده یاپیلانلردر . ویانه‌ده ، هامبورغده ، مونیخده ، لایپجیغده ، هانوره‌ده ، برهسلاوده ، برهمده ، پراغده اسکی شهرله یکی شهر آراسنده ، وورچبورغده مخمس شکلده ، آنوه‌رسده وسائر مختلف یرلرده شهرك اطرافنی طولاشان بویله رینغلر یاپیلمشدرکه بونلر قلعه خندکلرینك طولدورلمسندن وجوده کلمشلردر . بونوع جاده‌لر زمان حاضر اصوللرندن اولمقله برابر ینه برقیمت صنعتکارانه‌سی اولان سوقاقلردر .

أو کتله‌لری هندسی برصورتده برمکعب کبی دیزیلمکه باشلاندیغی زماندن اعتباراً درکه صنعت جهتی تطبیق اولونامامشدر .

(Gotha) غوتا ، (Darmstadx) دارمشتاد ، (Dusseldorf) دوسه‌لدورف شهرلرینك عصریلشدیریلمسی وقارلسروهه شهرینك یلپازه شکلنده‌کی پلانی بومدعامزی اثباته کافیدر . یاخصوص حرکت جریانلرینك دخی حقیله تنظیمنی تأمین ایتمه‌ین بوتوسیع وتنظیم پلانلرندن نه‌استفاده اولونمشدر ؟ حالبوکه بوشهرلر ایچنده بوکون اویله میدانلر

شکل ١٠٢ بروکسل ره‌ژانس سوقاغی

وکنیش سوقاقلر کورولورکه اسکی شهرلرك او غابه‌لك ودار سوقاقلرینه نسبةً ایصسز برچول کبیدر . شهرلرك اورتاسنده غلبه‌لکدن سوقاقلر کچیلمز برحالده ایکن شهرك

اطرافنه غایت کنیش جاده‌لر یاپمقده‌کی معنـا آکلاشـیلامز . بورالر هیچ بر زمان بو کنیشلکده‌کی جاده‌لری طولدوره‌جق کثافتی پیدا ایده‌میه‌جکدر .

حال حاضر اصوللری حقنده اختصاص غزته‌لری هرکون متعدد تنقیدات یاپمقده‌درلر. بو اصوللرك الك بویوك محذوری ، خط مستقیمك سوء استعمالی اولدیغنده آرتیق هرکس متفقدر . « باومائیستەر» دیبورکه: « عصری سوقاقلرك جان صیقیجی یکنسقاغندن شکایت یك حقلیدر . أو کومه‌لرینـك « کتله تأثیری effet massif » یی‌ده فنـا بولوبور . ابده‌لرك وبنالرك موقعی حقنده « تأسف اولونورکه هرکون نقصان ذوقه وصنعت خطاسنه دلالت ایدن براثره تصادف اولونیور » دیبور. فقط بو خطالرك سببنی کوسترمیور وبزه قالیرسه هرابده‌نك مطلقا برمیدان اورتاسنده‌بولونمسی کبی خطالی برفکره قانع اولانلردن بری‌ده کندی بولونیور . مشهور ذوات هیکللرینك یالکز اوك طرفدن دکل آرقالرندن بیله حیران اولونمسنی ایسته‌یور .

« باومائیسـتەر » فیغارو غزته‌سـنك ۲۳ آغسـتوس ۱۸۷٤ تاریخلی نسخه‌سـندن آله‌رق ذکر ایتدیکی بر فقره ایله عصری اصـوللرمزی محکوم ایده‌جك بر وسـیله کوسـتریبور ، ماق ماهونك سـیاحتی مناسـبتیله دیبورکه : «Rennes شهری مارەشاله قارشو بر نفرت بسله‌میوردی . بو شهر اظهار شـادمانی ایچون قابلیتسزدی . سوقاقلری بر چیرپیده چکیلمش ایدی . سوقاقلری یکدیکرینی قائمـاً قطع ایدن شهرلر هیچ بر تظاهر حرکتنه مساعد دکلدر .

بوندن باشقا ۱۸۷۰ده کورولمشدرکه پلانلری منتظم ودائما تحته‌سی کبی اولان شهرلر اوچ اوهلان سواریسی اوکنده تسلیم اولمشلردر . حالبوکه طولامباجلی سوقاقلره مالك اولان اسکی شهرلر وقصبه‌لر صوکنه قادار مقاومت ایتمشلردی . »

شبهه‌سز خط مستقیم وزاویهٔ قائمه‌لی پلانلرده صنعت آرامق بیهوده‌در . فقط بونلری استعمال ایتمکله مطلقا چیرکین شیلر وجوده کتیرمك لازم کلمز. نیجه اسلوبلرده بونلرك ترکیبندن کوزل نتیجه‌لر استحصال ایدیله‌بیلمشدر. سوقاقلرده خط مستقیمی سوء استعمال ومبالغه ایتمك قطعیاً جائز دکلدر. کیلومترولرجه استقامتنی دکیشدیرمیه‌ن بر جاده‌دن یورومجی برشی یوقدر. حتی بو یول ، الك کوزل ولطیف بر ساحه‌دن کچسه بیله ، ینه جان صیقیجیدر. برکره بوقادار اوزون بر استقامت و انتظام طبیعتله تضـاد تشکیل ایدر ؛ اراضـینك مختلف عارضه

شکل ۱۰۳ مارسیلیاده سه‌ن‌میشه‌ل میدانی

ومساواتسزلقلرینه اویماز وبویله بر یولی تعقیب ایدەن بر انسانك یکانه أملی بر آیاق اول شو اوزون یولك نهایتنه واصل اولوب بو صیقنتیدن قورتولمقدر . غایت اوزون بر سوقاقده عینی تأثیری یاپاز . حال حاضر شهرلرندەکی قیصه یوللرك دخی بزی ممنون ایتمدیکنه کلنجه بونلردەده باشقا خطا آراملیدر . میدانلر کبی عصری سوقاقلرده چوق آچیق و کنیشدر ، کنارلرنده هر طرفدن آچیلان کدیکلر ودیکر سوقاقلر ، أولرك چیزکیسنی کسر وسوقاقك هیئت عمومیەسندەکی شکلی بوزار .

جادەلرده آچیلان بو سوقاقلرك باشلرنده اکثریا کوشه أولری بولونور . بو بنالر منحنی اولەرق یاپیلسەلر بیله ینه کوزل بر شکل حاصل ایتمزلر .

والحاصل اسکی زماندەکی شهر انشاسی صنعتیله بوکونکی طرز بوسبتون فرقلیدر . اسکیدن سوقاقلر ومیدانلر مطلوب اولان بر تأثیری حصوله کتیرەجك شکلده یاپیلیوردی . بوکون ایسه أو یاپیلەجق عرصەلر منتظم آطەلر حالنده آیریلمش وسوقاقلرله میدانلر بو تقسیماتك نتیجۀ طبیعیەسی اولەرق منتظم شکللرده وجوده کلمشدر . مقدما کوزه چارپاجق انتظامسزلقلری بنالرك ایچنده غائب ایتمك صورتیله اورتلردی . شیمدی، یکی شهر پلانلرنده ایسه بو انتظامسزلقلر میدانلرده کورونیور . یکی نظریاتجیلره کوره « شهرلری انشا ایتمك صنعتنك اساس قاعدەسی سوقاقلرك منتظم أو پلانلرینه مساعد اولەجق بر شکلده ، یعنی عرصەلره عمود و کوشەلرك زاویۀ قائمه اولماسیدر . » فقط غیر منتظم بر عرصه هانکی معماری قورقوتور . اکر بو معمار پلان یاپمغی بیلمزسه اوکا دیەجك یوق . استاد معمارلر ایچون غیر منتظم عرصەلر بالعکس کوزل بر اثر یاپمغه داها أیی بر وسیله تشکیل ایدەر . بوکبی احوالده معمار یالکز میخانیکی اولەرق موازی چیزکیلرله ایشلەمز . بوتون مهارتنی قوللانەرق یکی شکللر وعرصەیه قابل تطبیق ترکیبلرله اثرینی کوزەللشدیرمکه مجبور اولور . چارپوق بر عرصەده آسانسور ، مردیوەن ، کیلار ، آبدستخانه ، یوك وسائره کبی قسملری یرلشدیرمك ایچون منتظم بر عرصەدن داها مساعد کوشه وبوجاقلر بولونور . اوحالده سوقاقلرك هندسی وعمودی اولمسی ، بنالرك پلاننه موافق بر شکل ویرمك اعتباریله لازم کورەنلر یا کیلیرلر ویازیقدرکه بویله بر واهی دوشونجه اوغرینه سوقاق ومیدانلرمزك بوتون کوزەللکلری فدا ایدیلیور . غیر منتظم بر عرصه اوستنه یاپیلمش مهم بر بنانك پلاننه دقت ایدیلسه (اکر بو پلان أیی ترکیب اولونمش ایسه) اساس اوطه و صالونلرك غایت کوزل شکللرده اولدیغی کورولور . غیر منتظملقلر هپ تقسیمات آراسنده و دیوار قالینلقلرنده ویاخود

ایکنجی درجه اوطه‌لرده غائب ایدلمشدر . بالطبع مثلثی بر اوطه کیمسه‌نك خوشنه کیتمز واویله براوطه‌یه أشیا یرلشدیرمك غایت کوچدر . فقط مثلثی برقسمه پك اعلا بر مردیوەن یرلشدیریله‌بیلور. اسکی زمانلرده شهرلرك پلاننی تنظیم ایچون‌ده بووجهله حرکت اولونوردی. بویوك برر صالون مقامنده اولان «فوروم» لر منتظم شکلده ایدیلر. اراضینك بوتون چارپوقلقلری ایسه محله‌لر ویا شورادە بورادەکی دیوار قالینلقلری ایچنده غائب ایدیلوردی . بوکون بومعقول اصولك بوسبوتون خلافنه حرکت ایدلمکده‌در . ایشته عین شهرده اوچ مثالی : تریسته‌ده (Piazza della Caserna) قیشله میدانی (شکل ۱۰٤) (Piazza della Legna) له‌نیا میدانی (شکل ۱۰۵) ، (Piazza Della Borsa) بورسه میدانی (شکل ۱۰٦) نامیله اوچ میدان واردر .

شکل ۱۰٤ تریسته‌ده قیشله میدانی
(پیاچادەللاقازه‌رنا)

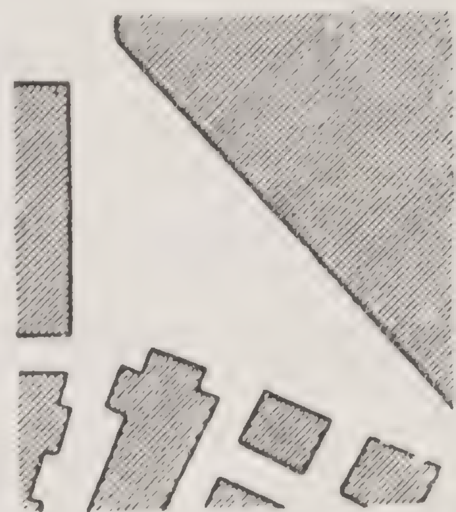
صنعت اعتباریله بونلر برمیداندن زیاده سوقاق تقسیماتلرینك نتیجه‌سی اوله‌رق مستطیلی شکلده قالان بوش پارچه‌لردر . بو میدانلره فنا بر صورتده کلن مختلف و کنیش سوقاقلر طولاییسیله کوزدل برتأثیرحاصل ایده‌جك بربنانك یاپیلمسنه امکان یوقدر . بویله برمیدان طبیقی اوچ کوشه براوطه کبی غیر قابل تحمل وتفریشدر.

أسکی زمانده‌کی غیرمنتظم میدانلرك کوزدل اولملری اسبابنی یوقاروده سویله‌مشدك . شیمدیکی غیرمنتظم میدانلر عجبا نه‌دن اونلر کیبی کوزدل کورونمیور. بونك سببی ده غایت بسیطدر . بوایکی غیرمنتظملق آراسنده بویوك فرق واردر. تریسته‌نك میدانلرنده بوفرق پك بارز اوله‌رق کورولورو بوفرق جوار محله وأولرك خطوطی نه درجه منتظم رسم ایدلمش ایسه بوده اودرجه کوزه چارپار . اسکی زمانه عائد چارپوقلقلر اویله برشکلده‌در که اونلر یالکز کاغد اوزرینه رسم ایدلدیکی وقت کورونور وحقیقتده فرقنه واریلماز. اسکی بنالرده‌ده بویله‌در. غوتیك وروما کلیسالردن پك آزینك کوشه‌لری تام برزاویهٔ قائمه اوله‌رق چیزلمشدر. چونکه اسکیلر بونلری تقریبی یاپیورلردی . مع مافیه بونقصانلر اك مدققلرك بیله کوزینه چارپماز . اسکی انشا آتده ستونلرك آرالرنده‌کی فاصله‌لر وسائره کیبی ابعادلرك دخی غیرمنتظم وغیر

شکل ۱۰۵ تریسته‌ده له‌نیا میدانی مساوی اولدقلری کورولور حالبوکه کوز، بونلرك هیچ فرقنه وارماز . اوزمان یاپیلان شیلر حقیقتده کوزدل کورونمك ایچون فعلی وعملی برصورتده یاپیلیوردی . یوقسه بونلرك کاغد اوستنده‌کی رسملری کوزدل اولمش، اولمامش براهمیتی

يوقدی . حتی قدیم معماریده صاچاقلقلرك دوز بر خط اوله‌رق یاپیلوب غایت جزئی انحنالی یاپیلمالری ، کوزك بویله بر انحنایه احتیاجندن نشأت ایتمشدی . ایشته بویله‌جه اسکیلرله شیمدیکی اصوللری مقایسه ایدنجه ، اونلرك صنعت نقطهٔ نظرندن بزه چوق فائق اولدقلرینی آکلامقده کوچلك چکمه‌یز . براز ذوق صنعتکارانه‌سی اولان هر کس هیچ شبهه‌سز اواسکی اصوللری شیمدیکیلره ترجیح ایدر .

شکل ١٠٦ تریسته‌ده بورسه میدانی

اسکی شهرلرك فارقهٔ اساسیه‌لری ساحه‌لرك وطولایسیله بونلرك یاپاجغی انطباعك محدود بولونمسیدر . حال حاضر انشاجیلری ایسه بونك تماماً ضدینی یاپمقده‌در . یعنی اراضی‌یی کتله حالنده آطه‌لره آییرارق بونلردن میدانلر ، أولر ، باغچه‌لر وجوده کتیره‌مکده و بونلری دائراً مادار سوقاقلرله احاطه ایتمکده‌درلر . آبده‌و مبانئ مهمه‌یی بوش بر ساحه‌نك اورتاسنه قویمق عادتی‌ده بوطرز تقسیمك نتیجه‌سندن باشقا برشی دکلدر . بوصورتله غیر منطقیلك بر اصوله ربط ایدلمش اولور دیمکدر . بو اصولدن مطلوب اولان غایه‌یی شو وجهله تعریف ایده‌بیلورز : ممکن مرتبه چوق جبهه وجوده کتیرمك ؛ که بوده سوقاقلرله آیرلمش اطه‌جقلر ایچنده أو کومه‌لری یاپمقدن عبارت اولان عصری سیسته‌مك سبب وجودینی کوستریر . عرصه‌لرك قیمتی ایسه اوستنه یاپیلاجق بنالرك جبهه‌سی نسبتنده چوق اوله‌جغندن بوقیمتك حد اعظمی‌یی بولماسی بر عرصه‌نك داخلنه نسبةً الکچوق یوزی اولماسیله قابلدر .

هندسی نقطهٔ نظردن ایسه دائره‌وی عرصه‌لرك الڭ چوق قیمتی اولمق لازمکلور . بونلری‌ده ممکن مرتبه آز بر اشتغال ایده‌جك صورتده برلشدیرمك ایسته‌نیلنجه یوارلاق بر بیلانك اطرافنه آلتی بیلاداها قویمق صورتیله حصوله کلن شکل ألده ایدیلورکه آرالرده بولونان بوشلقلره مساوی کنیشلکده دوز سوقاقلر یاپیلنجه آری قووانده‌کی کبی مسدس شکللر حصوله کلیر . ایشته عرصه‌لره قیمت ویرمك فکرینك نتائجی بودر .

صنعت حسندن عاری وصرف هندسی اولان بویله آری قووانی شکلنده سوقاقلر شیقاغوده یاپیلمشدر . أسکی شهرلرك بدیعی شکللرینی و کوزه‌للکارینی کورمکه آلیشمش اولان آوروپا قطعه‌سنده چوق شکرکه بو درجه هندسیلکه داها رغبت ایدلمه‌مکده‌در . فی الواقع یکی حیاته غیر قابل تطبیق اولمسی طولایسیله أسکی شهرلرك کوزه‌للکلری آرتیق غائب اولمسه‌ده بونلردن نه‌یی ییقمق ونه‌یی یاشاتمق لازمکلدیکنی تعیین ایتمك معمارلره دوشن بر وظیفه‌در .

١٠

حال حاضر حیاتی ، شهرلری انشا ایتمك صنعتنی تحدید ایلمکده‌در

بوکونکی شهرلری انشا ایده‌جك اولان معمارك ایجابات زمان اوله‌رق ترك ایتمکه مجبور اولدیغی معماری موضوعلری آز دکلدر . حساس بر صنعتکار ایچون بو محرومیت ألیم ایسه‌ده اونی یأسه دوچار ایتمه‌ملیدر . دوشونملیدرکه ذاتاً عصری اعتیادلره اویمایان رسامانه بنالرك یاپاجغی تأثیر ، قطعی اولمدیغی کبی دائمی‌ده دکلدر . حیاتمزده بر چوق شیلر آرتیق عودت ایتمه‌مك اوزره ده کیتمشدر . بالخصوص برچوق معماری شکللرکده أسکی اهمیتلرینی غائب ایتدکلرینی قبول ایتمه‌مز ایجاب ایدر . وقتیله قدیم یونانستانده وروماده وقایع مهمه‌یی میدانلرده سوقاقلرده و حماملرده منادیلر باغیره‌رق خبر ویررکن بوکون بو حوادثلری غزته‌لر نشر ایدییور . بوکا قارشو نه یاپابیلیرز. کذا بازارلرك آرتیق آچیق میدانلردن قاپالی هاللره چکیلمسنه ویاخود مبایعه ایدیلن اشیانك مغازه‌لردن أولره طاغیدیلمسنه قارشو نه یاپیلور؟ چشمه‌لر آرتیق بر موضوع تزیینی اولمقدن باشقا بر شیئه یارامایور . صو ، بورولرله أولره ومطبخلره قدار کلیور . هیکللر آرتیق سوقاقلردن قالدیریلوب صنعت حبسخانه‌سی اولان موزه‌لره نقل ایدیلیور. خلق بایراملری، قارناوال آلایلری دینی مراسم ، آچیقده ویریلن تیاترولر آرتیق تاریخه قاریشمشدر . عصرلر کچدکجه میدانلردن حیات عمومیه‌نك چکیلمه‌سیله اونلرده أسکی خدمت وبناءً علیه قیمتلرینی غائب ایدییورلر وبو سببله‌درکه برچوق کیمسه‌لر کوزل بر میدانك نه دیمك اولدیغنی بیلمییورلر. هیچ شبهه‌سز اسلافمزك طرز حیاتلری، شهرك صنعتکارانه اولمسنه بزم بوکونکی زیاده بر صورتله تنظیم اولونمش حیاتمزدن داها چوق مساعددی . فضله اوله‌رق بر شهرك کوزل اولماسی حقنده‌کی فکرلرمز ، کرك خطوط عمومیه‌سنده و کرکسه تفصیلاتنده برچوق تبدللره اوغرامشدر .

هرحالده پایتختلرمزك بویوك انکشافلری أسکی صنعت قالبنی هرکوشه‌سندن پارچالامشدر . بر شهر نه قدار توسع وانکشاف ایده‌جك اولورسه سوقاق ومیدانلرینده او درجه هرطرفه طوغری توسع ایتمسی وبنالرینك یوکسلوب چوغالمسی ضروریدر .

بو أولر ، ابعادینك جسامتلری ، لایعد قوتلری وبربرینه بکزه‌ین یوزلرجه پنجره‌لرینك صیرا ایله دوامی سببیله بالطبع صنعتکارانه بر انطباع حصوله کتیرمزلر . دائما عینی موضوع معماری‌یی تکرار تکرار کورمکدن کوز یورولور . معمار کبی شهر معماری ده یاپاجغی پلانده بونی نظر دقته آلمالی وبرقاچ میلیون نفوسلق شهر پلانی مقیاسی اوزرینه

یورومه‌لیدر . ارضك بعضی نقطه‌لری اوزرینه بویوك بر نفوس تراكم ایتمه‌سی اوراده‌كی اراضینك قیمتنی او نسبتده آرتدیرمشدر . بو تزاید فیأت مسئله‌سی انشاآتده بویوك بر عاملدر . نه ادارهٔ رسمیه‌لر ونه‌ده اشخاص بونك تأثیرندن آزاده اولورلر . عرصه‌لرك ایچنده آچیلان ایكنجی سوقاقلر ویكی تقسیماتلر ، اسكی محله‌لرك افرازی هپ بونك نتایجیدر . عرصه‌لر قیمتلندكجه پارچه‌لر كوچولمكه وسوقاغه یوزی چوق اوله‌جق صورتده افرازلر وجوده كلمكه باشلار . بوكا باخصوص بدیعی جهتی تأمین مقصدیله برچاره بولمق كوچدر . بر معمار یاپاجغی بناده فیزیق قاعده‌لرینه اویمغه مجبور اولدیغی كبی شهر معماریده بو تبدیلی قابل اولمیان شرائطی حسابه قاتمقله مكلفدر .

بوكون اقتصاد نقطهٔ نظرندن بر ضرورت حكمنی آلان بو منتظم عرصه افرازلری مسئله‌سی هرحالده برامر واقعدر . فقط بوكا كوری كورینه تبعیت ایتمك‌ده جائز دكلدر ؛ عكسی تقدیرده شهرلرمزك صنعت اثرلرینی هپ محو ایتمش اولورز . هندسی سیسته‌می هر یرده تطبیق ایده‌رسه‌ك او اسكی كوزه‌ل سوقاق كوشه‌لری ، كوچوك میدانجقلر كبی بدیعی نقطه‌لرك هیچ بری قالماز . نورمبرغ شهرنده‌كی كوزه‌ل نقطه‌لر ، آنجق شهرك هر طرفنه بو هندسی تقسیماتك تطبیق ایدلمه‌مسی سایه‌سنده ضیاعدن قورتولمشدر .

عرصه فیأتلرینك كیتدكجه یوكسلمه‌سی ، اونلردن ممكن مرتبه اعظمی استفاده ایدلمه‌سنی موجب اولمش وبونك نتیجه‌سی اوله‌رق‌ده كوزه‌ل معماری شكللری غائب اولمغه باشلامشدر . هر آطه آرتیق مكعب شكلنده بر بنا كتله‌سی حالنی آلمشدر .

چیقینتیلر ، جونبه‌لر ، اوكه چیقمه‌لر ، بینك طاشلری و مردیوه‌نلری ، رواقلر كورولمه‌مكه باشلامشدر . معمار بنایه كوزه‌للك ویرمك ایچون پك محدود عناصری قوللانمغه مجبور اولمشدر . بركره یاپاجغی بنالر سوقاغك رسمی حذا و استقامتیله تقیید ایدیلمشدر . بربنا ایچون كوزه‌ل بر سوس اولان قاپو اوكی سدی ویا مردیوه‌نی (په‌رون) بو صورتله اورتادن قالقمشدر . بو طرز انشا ، اولرك طیشندن ایچنده‌ده سرایت ایتمشدر.

بوكون تصور ایدیلسون (Leyde) و (Bolsweert) بلدیه قوناقلری او كنده‌كی محتشم سدلری ویاخود (Heilbronn) رواقی ، كوشه‌لرده‌كی ایكی آبده‌سی وایكی مردیوه‌نیله برابر قالدیرسه‌ق شیمدی شاه اثر اولان كوزه‌ل بنالر نه‌قادار چیركینله‌شیردی . زمان حاضرك منع ایتدیكی بو عنصرلر تكمیل برشهرك موجب شهرت وشرفی اوله‌جق بر كوزه‌للك حصوله كتیریورلر . آرتیق هر طرفه نفوذ ایدن ویكی انشاآته سرایت ایلیه‌ن بو عامیانه ذوقك اوكنه كچمك قولای برشی دكلدر . بوكون ، هانكی ، معمار ، بر سوقاغك كوشه‌سنه (Gorlitz) شهری بلدیه قوناغنده‌كی كبی بر سد ، بر قاپو اوكی

سدی ، بر تریبون وبر عدالت هیکلندن مرکب بر « مجموعه » (groupment) یاپمغی تکلیفه جسارت ایدەر . بوکبی اثرلر آنجق کندی زمانڭ تلقیاتندن چیقابیلور. هر کس وندیکدەکی « دوژ » لر سرایی ، رومادەکی قاپیتولی بکەنیر فقط کیمســه بوکون بویله بر پروژه یاپیلمسنی عقلندن کچیرمز . بوکونك فکری خارجی مردیونلره مخالف اولدیغی حالده هر کس اسکی بلدیه قوناقلرینڭ اوکندەکی مردیون وسدلری کوزل بولور . فقط بر قار فورطنەسی ویا بر طوك دوشونجەسی بواسکی اصولی درحال اونوتدیرمشدر .

حیات خصوصیەلرندن اولرینه چکیلمکی سوەن بوکونکی انسانلر ایچون مردیوەن ، داخلی بر موضوع صیراسینه کچمشدر . حیات خصــوصیه اویله اسکسی کبی ســوقاقلرده ومیدانلرده کچمیور . آچیق پنجره اوکنده چالیشمق ، یمك ییمك ، بالقونلرده اوطورمق عادتیده قالقمشدر . بوکون داخلده قوللانیلان مردیوەن ، صوفا کبی عناصر معماریه ، قرون وسطاده خارجی تزیین ایدەن شیلردی .

(amalfi) « آمالفی » شهرلرینڭ کوزەللکنی وجودە کتیرەن شیلرهپ بوکبی مختلف موضوعلردر . بورادە انسان کندیسنڭ برأو ایچندەمی یوقسه سوقاقدەمی اولدیغنی تعیین ایدەمز . حتی برأوك زمین قاتندەمی یوقسه برنجی قاتندەمی اولدیغنی ده کسدیرەمز ؛ عناصر معماریه وترتیبات اوقادار بربرینه قاریشمشدر . تیاترولرك تقلیدا ایتمك ایستەدکلری ایشته بوکبی لوحەلردر . بوکونکی عصری برمحله ، هیچ برصنعت کوزللکنی حائز اولمادیغی ایچون بوشکلده برتیاترو پردەسی یاپیلمامشدر .

معمافیه عصری شهرلرك انشاسی خصوصنده حفظ الصحەنك نەبویوك موفقیتلری اولدیغنی کورمەمك ایچون اعمی اولملیدر . بویوك برصنعت حسندن محروم اولمقله تنقید ایدیلن بوکونکی مهندسلرك حفظ صحت خصوصنده انسانیته عظیم خدمتلر ایتدکلرینیده انکار اولوناماز انجق بوسایەدەدرکه اوروپا شهرلرینڭ احوال صحیەسی دوزەلمش ووفیات نسبتلری یاری یارییه اینمشــدر . بونی تقدیر ایتملیدر . فقط بوفائدەلری استحصال ایچون عجبا صنعت جهتندن بوقادار فدا ایتمك وبونتایج صحیەیی بوقادار بهالییه اشــترا ایتمك‌می لازمدی ؟ صحتی تأمین ایچون شهرلرمزك بوتون کوزل شیلرینی تخریب ایتمك و اورتادن قالدیرمقمی ایجاب ایدەردی ؟ حال حاضر حیاتنڭ ایجاباتنی دوشونلرله صنعت عاشقلری آراسندەکی بو اکلاشامامزلغی کاملاً ازاله ایتمك بلکه ممکن اولمیەجقدر . بومجادلەیالکز شهرلری انشا ایتمك صنعتندەدکل دیکرصنعتلرك هپسندەده واقعدر . برصنعتکار کندی خیالنه انجق ألندەکی واسطۀمادیەنڭ مســاعدەسی نسبتندە بر وجود ویرەبیلور . تاریخ

صنعتی یاقیندن تدقیق ایده‌نلرده بیلورلرکه برعصرك احتیاجات عملیه‌سی وغایهٔ خیالی بویاردیمجی ماده‌لرك جنسنه کوره آز ویاچوق محدود بولونور .

شهر بدیعیاتنك بوکونکی ساحه‌سی ایسه پك محدوددر . آرتیق زمانمزده آتنه آقروپولی کبی مکلف صنعت اثرلری وجوده کتیرمکه امکان یوقدر . حتی بویله انشـاآته لازمکلن میلیونلره بیله مالك اولسه‌ق بویاپیلاماز . اووقتك صنعت قاعده‌لری ، صنعت دوشونجه‌لری وحیاتك طرز تلقیسی بوکون کاملاً ده کیشمشدر .

اسلافك روحنده‌کی حسـلرك ماده‌لشمش برنتیجه‌سی اولان بوکبی اثرلر آرتیق احداث ایدیله‌مز . یاپیلورسه یالانجی اولور . بوکونکی « ره‌آلیست » شأنی انسان ایچون بونی جدی براساسـه مستند اولمایان صرف تزیینی برماهیتده کوره‌رك یامق بیله بویوك بر ایشدر. آرتیق شهر معماری هرشیئدن اول بویوك تواضعله مجهز اولمالیدر .

فرض ایده‌لم که یکی برشهرده بویوك وعینی زمانده بدیعی برمحله وجوده کتیرمك ایسته‌نیور . بونی موقع تطبیقه قویمق ایچون جدولله منتظم چیزکیلر چیزمك کفایت ایتمز . اسکی استادلرك یاپدقلری نقش لوحه‌لری یاپابیلمك ایچون اونلرك قوللاندقلری بویالری ده پالتمز اوزرنده بولوندورمق لازمدر . یعنی اونلر کبی انحنالر ، کوشه‌لر ، غیر منتظملقلر وجوده کتیرمك ایجاب ایدر. فقط شیمدی بونلر اسـکیلری کبی طبیعی اولماز وبرر صنیعه اولور. قابلیدرکه عصرلرك یاپدیغی کوزه‌للکلری کاغد اوستنه همان چیز یویدرمك ممکن اولسون. بویاپمه طبیعیلکلر هیچ بر وقت انسانه تام برصنعت ذوقی ویره‌مز . آرتیق أولرك سنه‌لرجه یاواش یاواش یاپیلدیغی زمانلر کبی عینی نتیجه‌لره وارمالك امکانی یوقدر بوکون هرشی کاغد اورته‌ستنده وفن منطقی ایله یاپیلمقده‌در. بونی ده کیشـدیرمکه امکان یوقدر. بالطبع أسکی شهرك کوزه‌للکی‌ده غائب اولمقده‌در و اوله‌جقدر. حال حاضر حیاتی‌ده فن حاضر کبی أسکی شهرلرك شـکل وترتیبنی عیناً قوپیه ایتمکه مسـاعد دکلدر . اکرحسلرمزه تابع اوله‌رق صوکنده انکسار خیاله اوغرامق ایسته‌میورسه‌ق بونی برحقیقت اوله‌رق قبول ایتملی یز . اسکیلرك موده‌لرینی بویله عیناً قوپیه‌ایتمکه امکان یوقدر . اونلری باشـقه صورتله تطبیق ایتملی یز ؛ یعنی ابداعنده‌کی اساسلری تدقیق ایدوب بوکونکی احتیاجات ایله قابل توفیق اولانلرینی عصری زمینه یکی برتخم کبی آتمالی وثمره‌سنی بکله‌مه‌لی یز .

اوکمزده تصادف ایده‌جك بیك دورلو مشـکلاته رغماً بوتدقیقاتمزه باشـلامقدن قورقمالی یز . یوقسـه یالکز یکی انشـا اصوللری وحفظ صحت قاعده‌لرینه تبعیت ایده‌جك اولورسـه‌ق شهرلرمزی بوتون صـنعت کوزه‌للکلرندن محروم برحاله قویمش اولورز . شهر انشاسی مسئله‌سنی طبیعی بریول ویاخود برماکنه انشـا ایدر کبی تلقی

ایده‌رك صرف فن نقطهٔ نظرندن كورمك، كوزلك صنعت جهتنی اهماله برسبب تشكيل ایتمز.

هر كونكی حیاتمزده بیله صنعت اثرلرینك اوزرمزده یاپدیغی تأثیردن آزاده اولامیورز. هرآن شهرلرده صنعت وبدیعیات جهتی خلقك روحی اوزرینه بویوك بر تأثیری حائز اولماسی حسبیله اك زیاده آرانیلماسی لازمكلن برشیئدر. مزین قونسر صالونلرنده‌كی تزیینات وآثار صنعتدن یالكز حالی وقتی مساعد اولان برصنف استفاده ایدر. حالبوكه شهر بوتون ملت ایچوندر. اونك بر صالونیدر. بناءً علیه حكومتلر سوقاق بدیعیاتنه داها چوق اهمیت ویرملیدرلر.

— ۱۱ —

حال حاضر شهرلرینك تنظیمی مسائلنده یاپیلماسی لازمكلن اصلاحات

اسكی شهرلرك پلانلرینی تدقیق ایده‌ركن، یكی شهرلرك انشاسنده نه كبی تعدیلاته لزوم اولدیغنی كورمشدك. نه قدر كوچوك اولورسه‌اولسون، هر شهرك اولا باشلیجه مهم بنالری وآبده‌لرینی جامع بر میدانی اولمالیدر. یكی شهر پلانلرنده ایلك نظر دقته آلنه‌جق خصوصاتدن بری بودر. بویله بر نتیجه‌یه وصول ایچون بالطبع اوته‌دنبری معتاد اولان سیسته‌ملری بر طرفه براقمق لازمدر. مع مافیه اكر عرصه آطه‌لری كاغد اوستنه چیزلمش وبونلر صاتیلمق اوزره پارچه‌لره تقسیم اولونمش ایسه آرتیق بر چاره یوقدر. بویله بر محله الی‌الابد چیركین قالمغه محكومدر. بو سببله‌دركه افراز خریطه‌لرنده آنجق اسكی شهرلرك سائر اقسامیله ارتباطی اولان تقسیمات بر درجه‌یه قادار الویریشلی اولور. تماميله یكی یاپیلان محله‌لرده، باخصوص اراضی عارضه‌لی ایسه، چوق فنا نتیجه‌لره واریلور.

فن آداملرینك صرف هندسی اولان وبوخصوصده هیچ بر مانعه‌یه تصادف ایتمه‌ین اثرلرینه براز صنعت ذوقی وفانتازی قویابیلمك ایچون نه یاپمالیدر؟ صوك سنه‌لرده یاپیلان برچوق توسیعات پروژه‌لرنده‌كی موفقیتسزلك میدانده‌در. هركس آرتیق منتظم صورتده آیریلان عرصه‌لرله صنعتكارانه برشی یاپیلامیه‌جغنی آكلامشلر وبنالرك انشاسنده معمارلره فضله بر حریت ویرلمسنی دوشونمشلردر.

معمار ومهندسلردن عبارت برجمعیت اجتماع عمومیلرنده مقررات آتیه‌یی اتخاذ ایتمشلردر:

۱ — بر شهرك توسیع پلاننده ایلك اساس، عمومی مواصله خطلرینی تثبیت ایتمكدر. یوللر، باركیرلی، بخارلی تراموایلر، قانالر وسائره كبی سیسته‌ماتیك بر طرزده ترتیب اولونه‌جق مواصله خطوطی.

٢ — بوپلانده الك اول (موجود يوللر نظر اعتباره آلنمق صورتيله) اساس شهر يوللر وموضعى احتياجاتك ايجاب ايتديريكى ايكنجى درجه يوللر دوشونولمه‌ليدر . اراضينك عرصه‌لره تقسيمى وافرازى مسئله‌سى زمانه وخصوصى تشبثاته براقيلمليدر .

٣ — مختلف محله‌لرك صورت ارتباطى، وضعيتلرينه وطبيعتلرينه كوره تعيين اولونماليدر. بوده حفظ صحت قاعده‌لرينه مخالف اوله‌ميه‌جغى آشكاردر .

بوقرارله عرصه‌لرك اولدن افرازى مسئله‌سنه برنهايت ويريلمش اولوردى. بوده كوزه‌للكه وتكمله طوغرى برخطوه ايدى . فقط بوقراره بوكون هيچ بر يرده رعايت ايديلديكى كورولميور . بوقراردن اول اولديغى كبى صكره‌ده يكى ياپيلان شهرپلانلرنده عين خطالر ، عين عاديلك وچيركينلكلرك دوام ايتديكى كوروليور . بوده غايت طبيعى ؛ چونكه جمعيتك شواوچ قرارى صرف منفى برشكلده قالمشدر . مثبت اوله‌رق قويديغى برقاعده وارسه اوده موجود سوقاقلرك نظردقته آلنمسى ماده‌سيدر . بوقرار يالكز شونى كوستريوردى كه شهرانشاسنه صلاحيتدار اولان اداره‌لره قارشو برسوء اعتماد واردر واونلرك اجراآتى هيچ اولمازسه بردرجه تحديد ايتمك لازمدر . جمعيت اعضالرينك مقصدى بونازك صنعت مسئله‌سنك برقسمنى اولسون عجمى اللره براقمامق ايدى. بونقطه‌دن باقيلورسه قرارك مهم برقيمتى واردى، چونكه اداره‌لر بومسئله‌يى كنديلرينه حل ايتمكدن عاجز اولدقلرى كوستريليوردى .

اويله‌يا بلديه‌لر مادامكه صنعت ايشلرينى صورت رسميه‌ده حل ايديورلراوحالده نيچون رسمى ودارى وسائطايله برقاته‌درال ياپمنه، تاريخى برطابلو ياپديرمنه وياخود بر«سه‌مفونى» موسيقيسى تركيب ايتديرمكه تشبث ايتمه‌سونلر ؟ قوميته‌لر ، قوميسيونلر وقلملرله برأثر صنعت وجوده كتيريله‌مز. اثرصنعتى يالكز بركيشى ياپار . برتأثير صنعتكارانه ياپماسى مطلوب اولان برشهر ، برصنعت اثريدر ؛ برطرق ومعابرايشى دكلدر. اونى‌ده آنجق بركيشى ياپار ، برصنعتكار وجوده كتيره‌بيلور .

فرض ايده‌لم كه براداره‌نك هرمأمورى قابليت ومعلوماتى ، سياحت وتدقيقاتى ، وصنعت خصوصنده‌كى ذوقى وخيالنك وسعتى سايه‌سنده پك كوزه‌ل برشهر پلانى ياپابيله‌جك درجه‌ٔ اقتدارده بولونسون . بومأمورلرك هپسى برآرايا كلوبده چاليشسه‌لر « قرطاسيه » قوقان جانسز براثردن باشقا برشى وجوده كتيره‌مزلر . فى الواقع ايشلرك چوقلغندن طولايى تكميل تفصيلات ايله اوغراشمغه شعبه آمرينك وقتى اولماز ؛ او ، انجمنلر ، جلسه‌لر ، راپورلر ، قوميسيونلر وبرچوق اداره مسائلى ايله مشبوع برحاله كلمشدر . ايكنجى درجه مأمورلر ايسه كندى فكرلرينى ايلرى سورمكه جسارت ايده‌مزلر؛ رسمى قرارلره اتباع مجبوريتنده‌درلر .

معمارك شخصی فكرلری ، صنعت خصوصیتلری ومنفرد طرز تلقیلری نه قادار قیمتلی اولورسه اولسون بر اداره‌ده آمرلرجه خوش كورولمه‌ین واطاعت وانضباطه منافی عد ایدیلن شیلردر .

معمار ومهندسلر جمعیتی یوقاروده‌كی قرارلرنده شهرلرك یكی پلانلرینك یالكز اداره‌لر طرفندن یاپیلمسنك علیهنده بولونمقله اكتفا ایتمیوب بونلرك ناصل ونه اساسلره ابتناءً یاپیلماسی لازمكلدیكی حقنده‌ده بر قرار اتخاذ ایتملی ایدیلر. بوكا دائر كیمسه برشی سویله‌مه‌مش، خارقه‌لرك ظهوری تصادفه براقیلمشدر . أسكی زمانك او كوزل میدانلری وبنالری افرازی، تقسیم وترتیب خصوصلرنده زحمتسز اوله‌رق نه تصادف ونه‌ده بر شخصك ایسته‌مه‌سی یاپمشدر . ظن ایدلمسون كه او زمانلر ، هر كس ایسته‌دیكنی یاپمقده ایدی . برچوق عنعنه‌لره و بونلر میاننده صنعت عنعنه‌لرینه‌ده تبعیت مجبوریتی واردی . اثرلرك دائما كوزل اولمسنی تأمینه خادم اولان ایشته بو عنعنه‌لردی . بر یره اردوكاه قوران روماليلر نه یاپاجقلرینی أولدن بیلورلر وعادت اولان شكلدن باشقا بر شكلده بر پلان چیزمزلردی . اوته‌دنبری استعمالی معتاد اولان بو پلان ایسه هم مادی ، هم‌ده صنعت تعلق ایدن احتیاجلری كاملاً تأمین ایلیه‌جك وجهله یاپیلمشدی . صوكرالری بو اردوكاه بر شهره تحول ایتدیكی زمان اطرافنده معبدلرك ، مبانیٔ عمومیه‌نك ، هیكللرك طوپلانه‌جغی بر « فوروم » یاپیلدی . هر كس بر « فوروم » ك شكلی وشرائطی حقنده معلوم قاعده‌لره ، الك كوچوك نقطه‌لرینه وارنجیه قادار واقف ایدی . چونكه عنعنه ایله كلن بو اصوللر ثابت قاعده‌لره باغلی وغیر متحول ایدی . بناءً علیه شهرلری وجوده كتیرن «تصادف» دكل ، خلقك روحنده دائمی اوله‌رق یاشایان صنعت عنعنه‌لری ایدی . أسكی زمانلرده شهرلرك ثابت ومعین بر پلانی اولمدیغی حالده ثابت عنعنه‌لری واردی وقرون وسطا ورونه‌سانس دورلرنده‌ده بویله ایدی .

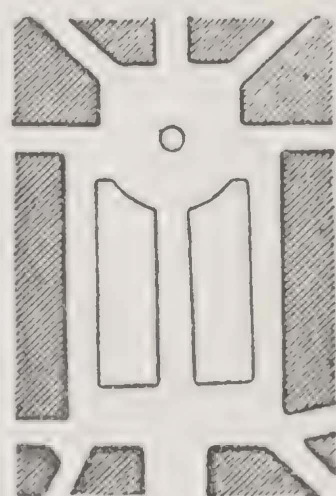
بناءً علیه بو كون پلانسز وتصادفه براقه‌رق یاپاجغمز شیلرك نتیجه‌سی نه اوله‌جقدر ؟ آرتیق صنعت عنعنه‌سی اولمدیغی ایچون هر كس یكدیكرینه بكزه‌مه‌ین بر شكلده انشا ایده‌جك وعمومی بر قاریشیقلقدن باشقا برشی ظهوره كلمیه‌جكدر . صنعتله مناسبتی اولمایان شكللرده ، مجرد أوللر ، ارالرنده رابطه اولمایان و اوته‌یه بری‌یه كلیشی كوزل سرپیلمش اولان بنالرله اورتالق طولاجقدر . عرصه‌لرك منتظم وهندسی شكللرده افرازی بر قاعدهٔ عمومیه اوله‌رق قبول ایدیله‌جك ، كلیسالر وآبدات میدانلرك اورتاسنه یاپیلاجقدر .

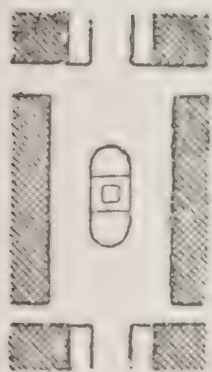
شكل ١٠٧
باو مايستره كوره
كليسالرك طبيعى موقعى

(Baumeister) لك شهرلره دائر اولان كتابنده بونى تصديق ايدن ايجه‌مثال بولويورز . مومى اليه معمارلر جمعيتنك مذكور قرارينى قبول وشهرلرك انشاسنده‌كى حال حاضر اصوللرينى تنقيد ايتمكله برابر توصيه ايتديكى « ميدان » شكللرى (شكل ١٠٧ الى ١١١) بوكونك سقيم اولان اصوللرندن ذره قادار فرقلى دكلدر . مومى اليهه كوره كليسالرك الك طبيعى ومناسب موقعى ميدانلرك اورتاسيدر (شكل ١٠٧)

ذاتاً مومى اليهك كوسترديكى مثاللر ، ماضينك هيچ برحس صنعتكارانه‌سنى محافظه ايتمه‌ين ياكلش وخطالى سيستمه‌لرك نمونه‌ليدر . كويا موده‌ل اوله‌رق كوسترديكى بومثاللر جريان حركتلرينك چارپيشديغى نقطه‌لر وبو فنا شكللرك حصوله كتيره‌جكى برچوق محذورلرله طولیدر كه اونلرده مواصله صعوبتى ، بنالره برقيمت معماريه ويريله‌مه‌مسى ، آبداته مناسب ير بولونه‌مامسى وميدانلره برصنعت شكلى ويريله‌مه‌مسى كبى شيلردر . بونمونه‌لرده يكانه يكيليك سوقاقلرك فضله اوزونلقلرينى ميدانلرله كسمك وبنالرك صيق صيق استقامتلردن ايچرى يه كيرمه‌لرينى تأمين ايتمك

شكل ١٠٨

شكل ١٠٩

اولمشدر تماميله ناقص اولان بونصايح ايسه تنقيدديله ده‌كمز « باومائستر » لك قبول ايتديكى بو اصوللرك بوكون « مواد » اولماسى چوق شايان تأسفدر . چونكه اونلرده بديعى جهتلر وماضينك صنعت عنعنه‌لرى تماميله برطرفه براقيلمشدر .

شهرلرك انشاسنى تصادفه براقمقله كوزل نتيجه‌لر استحصال ايديله‌میه‌جكنى يوقارده سويلمشدك . كوزل اثرلر وجوده كتيرمك ايچون بهمه حال صنعتك عامل اولماسى لازمدر . خالق ايسه بو كبى اينجه لكلره بيكانه‌در . ماضينك اثرلرينى تدقيق ايتمك وغائب اولان صنعت عنعنه‌لرينك وجوده كتيرديكى كوزللك سببلرينى بولمق واونلرى ياشاتمق ايجاب ايدر . انجق بو سايه‌ده شهر بديعياتى قانونلرينى تعيين وشهرلرمزه غائب ايتديكلرى أسكى كوزللكلرينى اعاده ايده‌بيلورز . غائب اولانى تلافى ايچون هنوز وقت كچمه‌مشدر .

يكى برمحله‌نك تقسيماتنه باشلامادن اول (اكر صنعت جهتى ايله لزومى درجه‌ده علاقه‌دار اولونورسه) اومحله‌نك محتوى اوله‌جغى مهم بنالر وميدانلر حقنده اولجه برفكر ايدنمك لازمدر . يعنى ياپيلاجق شيلرى مقدما تقريبى واحتمالى اوله‌رق دوشونمه‌ليدر . انجق بو وجهتله

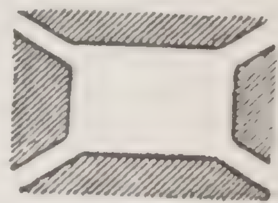
اراضینك تشكلاتنه واحوال و شرائطه اویاجق و صنعتكارانه برشكلده انكشافه مساعد اوله جق برپلان یاپیلابیلور .

برذات برمعماره مراجعت ایدوب برعرصه یی كوستره رك دیسه كه : بكا بوعرصه اوزرینه ۱۰۰,۰۰۰ فرانقلق بر انشا آت یاپیكز . بوندن نه آكلارسكز ! بر « كوشك می ؟ » — « خیر » ، بر « كیرا أوی » می ؟ — « خیر » ، بر « فابریقه » می ؟ — « خیر » یا نه ؟

بوندن غریب برطلب اولماز . هركس یاپدیغی انشا آتی معین برمقصدله یاپار . صرف انشا آت یاپمق ایچون یاپماز . مطلقا بر پروغرامی واردر .

فقط برشهر انشا اولونورکن بویله دكلدر . شهرك معین برپروغرامه تابع اولمایه رق انشا اولونماسی اوقادار غیر معقول كورولمز . بوده غایت طبیعیدر چونكه یاپیلان شهرویا محله نك نه اوله جغی ، نصل انكشاف ایده جكی أولدن بیلنه مز .

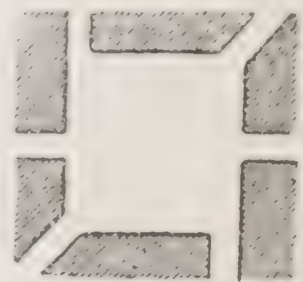
ایشته بو بیلنه مه مزلك حسبیله دركه مربعلره تقسیم ایتمك اصولی تطبیق ایدیلمكده در . مربعلره تقسیم ایتمه نك افاده ایتدیكی معنا شودر : « كوزل و عملی برشكل وجوده كتیرمك ایستردك ، فقط تفصیلاتی و صفحاتی شیمدیدن كسدیریله میه ن برشكلی یاپمق كوجدر ؛ نه اوله جغنی بیله میورز . بناءً علیه عرصه لرك صاتیلماسنه همان باشلانابیلمك اوزره هندسی اشكالده تقسیماتی مناسب كوریپورز . »

(شكل ۱۱۰)

اسكیلرك غایهٔ خیالندن نه قادار اوزاقز ! تصویرمز عینی حقیقتدر . و بو بویله در .

شمالی آمریقاده ده بویله نه اوله جغی بیلنمیه ن اراضی یی غایت جسیم آطه لره تفریق ایده رلر . تكمیل مملكت حتی طول وعرض خطلرینه موازی اولمق اوزره آییرلمشدر . بونك نه بویوك خطا اولدیغی میدانده در . آمریقا و اوستورالیا كبی ماضیسی اولمایان و اراضیسی بیلنمیه ن و انسانیت نظرنده شو قادار بیك مترو مربعی اراضیدن باشقا برشی دیمك اولمایان او باكر قطعه لرده بلكه بویله بر تقسیمات یاپمق ضرورتی واردر . ذاتاً اوراده یاشایانلر یالكز پارا قازانمق ایچون چالیشیر و پارایی ایچون قازانیرلر . نفوسلرینی تزیید ایتمكدن باشقا برشی دوشونمدكاری جهتله قیشلایه بكزه یه ن مسكنلر ایچنده ساردالیه كبی ایستیفلی یاشامقدن چكینمزلر .

(شكل ۱۱۱)

برشهرك پلاننك كوزل اولماسی اوشهرك أولجه قطعی وتام برپروغرامی یاپیلمش اولمسنه وابسته در . بوخصوصده لازمكلن احضاری تدقیقات اولا متخصص برادار ویا قومیسیون طرفندن حاضرلانمالیدر . یاپیلاجق شیلر شونلردر :

ا . یکی تشکیل اولنه‌جق محله‌نك اللی سنه ظرفنده نفوسی نه‌قادار تزاید ایده‌جکی وحرکت جریانلرینك شکلیله یاپیلاجق أولرك طرزی حقنده اولجه تقریبی برفکر ایدینمك لازمدر . بوندن ماعدا کیرالق أولرله کوشکلرك ، تجارت و صنایعه تخصیص ایدیلن بنالرك هانکی قسملره یاپیلاجغی ویاخود هپسنك مخلوط اوله‌رقی بولنه‌جغی تعین ایتملیدر . بو کبی تخمیناتی ، ولو تقریبی اوله‌رق تعیین ایده‌بیلمه‌نك امکانسزلغنه حکم ایده‌نلر زحمتدن ومسئولیتدن قاچانلردر . شهرك تاریخنی نظر دقته آلمق وتجارت وصنایعك انکشافنی کوستره‌ن ایستاتیستیقلر تدقیق اولونمق صورتیله بو مجهول نقطه‌لری بر درجه‌یه قادار کسدیرمك ممکندر . نتیجه‌یی اولدن دوشونه‌بیلمك جسارتنده بولونولامدیغی تقدیرده کیرالق أولردن مرکب اولاجق محله‌لری هریرده تشکیل ایتك جائزدر . بو کبی أولرله برابر اعمالاتخانه‌لر ، عمله أولری ، تجارتخانه‌لر ، سرایلر والحاصل هردورلو بنالر یاپیلاجقدر . فقط ایراد بنالرینك بر شهرده هرطرفی استیلا ایتمه‌مسی ایچون بونلره بر بر حدود تعیینی لازمدر . بونك ایچون بو مثللو بنالره بر قسم اراضی تخصیص ایدوب دیکر اقسامه بویله قیشله کبی بنالر یاپیلمسنه مساعده ایدیلمه‌ملیدر . یکی محله‌لری بو کبی قیمت صنعتکارانه‌سی اولمایان عادی مبانینك استیلاسندن قورتارمق لازمدر . بالتجربه ثابت اولمشدرکه شهر اقسامنك تنظیمنده پروغرام اولمامسی الك فنا تنظیم اصوللرندن برینك تطبیقنه یول آچار .

ب . شهر معماری یوقاروده سویله‌دیکمز معلوماتی ألده ایتدکدن صوکره محله‌یه ایجاب ایده‌ن عمومی مبانینك عددینی وبونلرك ابعادیله شکللرینی تقریبی اوله‌رق تعیین ایدر . بوده ایستاتیستیقلرله پك قولای تثبیت ایدیله‌بیلور . محتمل تزاید نفوسه کوره کلیسالرك ، مکتبلرك ، رسمی اداره‌لرك ، هاللرك ، باغچه‌لرك ، بازار یرلرینك وحتی تماشاخانه‌لرك عدد وجسامتی تخمین اولونابیلور . بوندن صوکرا بو بنالری الك کوزل بر صورتده بر یره طوپلامق ومواصله یوللرینی تثبیت ایتمك صیراسی کلیر . ایشته آنجق بو ایش بیتدکدن صوکرا توسیع پلانینه باشلانا بیلور . بو پلان عمومی مسابقه ایله دخی یاپیلا بیلور . پلانك ترتیب وترسیمی مسابقه‌یه قونولدیغی تقدیرده مسابقه‌نك پروغرامنه مواد آتیه‌یی درج ایتمك لازمدر :

۱ — اوزرینه انشاآت یاپیلاجق اراضینك بوتون موجود یوللرینی وسائر لازملی نقطه‌لرینی کوستره‌ر غایت صحیح بر پلانی

۲ — روزکارلرك استقامتنی ، صویك سویه‌سنی ومحلی بر قیمت واهمیتی حائز اولان خصوصاتی کوسترمك .

مسابقه‌جیلرك برنجی ایشی مبانی عمومیه‌یه مناسب اولان یرلری تعیین وبونلری صنعتكارانه بر صورتده بر آرایه طوپلامقدر . صوكرا بربرندن مساوی فاصله‌لرده باغچه وپارقلری تعیین ایتمك وبونلری ممكن مرتبه غلبه‌لك وكورولتولی یوللردن اوزاق محلاره یاپمقدر (كتابك صوكنجی بحثنه مراجعت) .

كنیش یشیللك ساحه‌لرینك اطرافی هرجهتدن أولرله محاط اولمالی وكیریش محلی ایكی ویا متعدد بیوك قاپولرله تشكیل ایدیلملیدر . توزدن محفوظ اولان بو باغچه‌لر ، اطرافنده‌كی أولرك جبهه‌لرینه هم بدیعی هم صحی برقیمت ویررلر . باغچه‌لری شهرك مختلف طرفلرینه طاغیتمق مناسبدر. فقط مهم بنالری بونك عكسی اوله‌رق ممكن مرتبه برآرایه طوپلامالیدر. مثلا بر كلیسانك یاننده مكتب وسائره كبی اوكا مناسب اولان بنالر هپ برابر بولونمالیدر . آبداتی ، مهم بنالری میدانلرك اطرافنه یاپمالی واورانی چشمه ، رواق كبی عناصر معماریه ایله تزیین ایتملیدر. اكر برقاچ میدان یاپیلاجق ایسه اونلری اوته‌یه بری‌یه طاغیتمیوب یان یانه یاپمالیدر . بونلرك هربری كندینه مخصوص برشكلی ، بر وصف ممیزی حائز اولمالیدر .

بو میدانلره چیقان سوقاقلر ایسه او صورتله ترتیب اولونمالیدركه میدانی پارچالاماسون ومیدانك ساحه‌سی ممكن مرتبه قاپالی قالسون . اسكی اصولارك نعل شكلنده‌كی پلانلری ، قدیم « آتریوملر » شكلنده‌كی اسپلانادلرله مناظری لوحه‌لرتشكیلی وطبیعی منظره‌لردن استفاده ایده‌رك كوزل كورونه‌جك بدیعی لوحه‌لر وجوده كتیریلمسی لازمدر . كلیسالرله آبدوی بنالر اورتانه ومجرد اوله‌رق یاپیلمامالیدر . بونلر دائما میدانلرك كنارلرینه توتوملی ودیكر كله‌جك آبده وبنالره یر قالمالیدر . صرف هندسی بر تناظر أله ایتمك آرزوسیله اراضینك غیر منتظماقلرینی ازاله ایتمكه وبعضاً ده موجود اولان یوللری ودره‌لری قالدیرمغه حاجت یوقدر. بو اعوجاجلر بالعكس جاده‌لرك تبدیل استقامت ایتملرینی ویكنسق بر اوزونلقدن قورتاریلملرینی موجب اولور. حتی غایت بیوك مصرفلر اختیاریله قالدیریلان بوچاربوقاقلر بالعكس پك لزوملی اولان شیلردر. بویله اعوجاجلر وعارضه‌لر اولمقسزین یاپیلاجق اك بیوك پلانلر سرت ویكنسق اولور . حتی بونلرك اعوجاجلی اولملرنده صحت نقطهٔ نظرندن‌ده فائده‌لر واردر . اسكی شهرلرك ، سرت روزكارلر وشدائد هوائیه‌دن بر درجه مصون بولونماسی هپ بو اعوجاج سببیله‌در . بویله شهرلرده روزكارك شدتی آنجق داملرده‌در . حال حاضر شهرلرنده ایسه روز كارلر اوجی بوجاقی اولمایان او كنیش جاده‌لرك بر طرفندن اوبر طرفنه بوتون شدتیله اسر . اسكی ویكی محله‌لری محتوی اولان شهرلرده بو حال پك آشكاردر . شهرك اسكی قسمنده

روزکارسز ومستریح اوله‌رق کزیلدیکی حالده یکی قسمده روزکار وتوزدن مضطرب اولونور. اطرافی سوقاقلرله کسیلمش میدانلرده هرطرفدن کلن جریانلرله قیشین روزکار وقار، یازین‌ده توز قاصیرغه‌لرندن کچیلمز.

کلیسا قوله‌لری کبی بنالرك ارتفاعندن یوقاری‌یه چیقان فضله یوکسکلکلرك هوا جریانلری اوزرینه خصوصی تأثیرلری واردر. بو سببله بویوك کلیسالر یاننده شدتلی روزکارلر وهوا جریانلری وجوده کلیر. ویانه‌ده‌کی «سن ئه‌تیه‌ن» کلیساسنك یانندن کچنلر اوراده عمومیتله روزکارلرك شدتلی اولدیغنی بیلیرلر. بو محذوری ازاله ایچون کلیسانك محراب قسمنی روزکارلرك کلدیکی استقامته مخالف بر وضعیتده انشا ایتمك بلکه فائده‌لی اولور. بو وجهله روزکاره قارشی حصوله کلن مائل بنا کتله‌سی روزکارلری یوقارویه طوغری سوق ایده‌رك زمینه چارپمقدن منع ایده‌ر وعین زمانده کلیسا صحننی اورتن داملرك ایکی طرفه اولان آقینتسی روزکاری ایکی طرفه تقسیم ایده‌ر.

رومالی مشهور معمار «ویتروو» سوقاقلره ویریله‌جك جهت حقنده بالخاصه مشغول اوله‌رق دیمشدرکه: «سوقاقلرده بالخاصه جهات اربعه‌یی وروزکارلری هرحال نظردقته آله‌رق اوکا کوره بر استقامت ویرمك لازمدر.»

حالبوکه حال حاضر مهندسلری شهر انشاسنده بونی قطعیاً نظر اعتباره آلمامقده‌درلر. پلانك ابتدائی طاسلاغنده بو وجهله بعض بنا آطه‌لری واطرافی أولی باغچه‌لر ومعین بویوکلکده بر قاچ میدان تحقق ایتمش اولور. اوندن صکره یوقاروده‌کی قواعدی نظردقته آلمق صورتیله اساس مواصله یوللرینك کذرکاهلرینی تثبیت ایتمه‌نك صیراسی کلور. بو عملیاتده بیتدکدن صوکره اکر برلین معمار ومهندسلر جمعیتنك مقرراتنه اتباع لازم کلورسه اوته‌سنی استقباله وتشبث شخصی‌یه بیراقق ایجاب ایده‌ر. حالبوکه پروغرامز بو صورتله ناقص قالور وتعین ایدن قسملرك آراسنده‌کی بوش قسملرك مودا اولان هندسی اصوللرله تقسیم ایدیلمك تهلکه‌سی واردر.

بناءً علیه بو تقسیماتك صنعتکارانه اولماسی ایچون دائمی صورتده بر تقیده تابع اولمق ایجاب ایده‌ر. پلانك سائر قسملری ایچون‌ده آیری آیری مسابقه‌لر یاپیلابیلور. بومسابقه پروغراملرینه، اورالرده یاپیلاجق مبانیٔ عمومیه‌یی‌ده قویمق ممکندر. بووجهله میدانلر وبنالر، ایکیسی‌ده یکدیکرینك متممی اولمق اوزره، عین زمانده ترکیب وترسیم ایدیله‌بیلور وبر معمار یاپاجغی بنا ایچون اولجه معین بر عرصه ایله تقید ایدیلمز و ایسته‌دیکی شکلده بر پلان یاپمقده سربست اولورسه اثرینه اعظمی بر کوزللك ویرمکده داها موفقیت امکانی واردر. شهرلرده برچوق مهم بنالر کندی موقعلرینك مناسبتسزلکاری یوزندن تأثیرلرینك

قسم اعظمنی غائب ایدرلر. بویله عرصه تقسیماتیله برلکده یاپیلاجق بنا پلانلری هرحالده داها مکمل اولور .

اون یدنجی واون سکزنجی عصرلرك استادلری منتظم شکلده‌کی افرازلرله ایجه گوزل شکللر وجوده گتیرمشلردی . بو تناظری شکللردن بز یالکز بر جهتنی، یعنی اڭ فناسی اولان مکعب طرزینی محافظه ایتدك .

عمومی میدانلرك تنظیمنده صنعتك شو ویاخود بوقاعده‌سنه تابع اولمقدنسه سربست اوله‌رق ایجاباته گوره بر شکل دوشونمك داها گوزل بر اثر معماری وجوده گلمسنه یاردیم ایدر . بر شهر یاپمق ، بر بنا یاپمقدن چوق گوچ اولدیغی ایچون بناده اولدیغی کبی شهرده‌ده هر نقطه‌سی ایچون آیرو آیرو مطالعه وتدقیقده بولونمق ایجاب ایدر . قدیم ومشهور بر شهرك تاریخی تدقیق اولونسه هر طاشی ایچون نه بویوك بر سرمایهٔ صنعت صرف ایدیلدیکی آڭلاشیلور.اوقادار غیرت واو صنعت امکلرینك فائضی اوله‌رقده او شهر عصرلرجه صنعتکارانه بر انطباع حصوله گتیرر . گوزل بر شی یاپمق امکسز وصنعتسز اولماز .

شیمدیکی شهرلرده بر صنعت گوزللکی گوره‌مدیکمزه تعجب ایتمه‌ملی یز . مادی ایشلرده اولدیغی کبی روحی وبدیعی خصوصاتده‌ده وضع اولونان بر سرمایه‌دن آله‌جق فائض اوسرمایه‌نسبتنده‌در. بوکون یاپدیغمز بوهندسی‌تقسیماتك ایسه‌صنعتله هیچ برعلاقه‌سی یوقدر وصنعت‌نقطهٔ نظرندن قیمتلری صفردر. بناءً علیه برصنعت سرمایه‌سی قونولمامشدر. اوحالده‌ایراد آلامامقلغمز یعنی هرباقیشده برذوق صنعت طویمامقلغمز طبیعیدر. بوگیبی‌شهرلرده اکثریا بنا آطه‌لرینك ابعادی وسوقاقلرك گنیشلکی برقومیسیون قراریله تثبیت ایدیلمشدر. بو افرازلر اودرجه قطعیتله‌یاپیلمشدرکه آرتیق هرهانکی برمأمور وحتی‌بلدیه‌نك قاپوجیسی طرفندن بیله دیگر تالی افرازلر یاپیلابیلور . بونك نتیجه‌سی اوله‌رق عصری محله‌لرده‌کی چیرکینلکلری گوریورز . اوراده اوطورانلر هیچ بر بدیعی ذوق وعائله یوواسی حسنی طویمیورلر . بویله ریاضی بر شکلده وماکنه ذهنیتیله یاپیلمش فنی سوقاقلرك هپسنده اوطورانلر عین بیگانه‌لکه مبتلا اولدقلری وحالبوکه صنعتکارانه شهرلرده اوطورانلرك روحنده باشقا تظاهرات حصوله گلدیکی هرزمان گورولمکده‌در. بو مشاهده‌لر پك مادی دوشونن عصرمزك تلقیلرینی ده‌گیشدیره‌ملی وشهرلرده صنعتکارانه شکللر ویرلمه‌سی لزومنه هرکسی اقناع ایتملیدر .

صنایع نفیسه‌نك قیمت اجتماعیه‌سندن پك چوق بحث ایدلمشدر وهرکس بونك اهمیتنی بیلور . صنعت صنعت ایچوندر وصنعتدن مقصد ینه صنعت یاپمق ، یعنی بر فائدهٔ عملیه‌سی

دوشوبولمكسزين صرف كوزه‌للك وجوده كتيرمك ايچوندر . فقط شهرلك بر آز صنعت اولماسی و كوزه‌ل بولونماسی، اجتماعی بر اهمیتی حائز اولمق اعتباریله مادی وعملی فائده‌لری ده جمعدر . بناءً عليه شهرلرك كوزه‌للكی ايچونده بر مقدار پاره صرف اولونماسنه اقتصادجيلر اعتراض ايتمه‌مليدر .

كوزه‌ل بر شهر، ساكنلرينك اخلاق ومعنوياتی اوزرينه مهم تأثيرلر اجرا ايدر . اونلره اولرينی، عائله‌لرينی، وطنلرينی سوديرر . اجنبيلرك علاقه‌لرينی اويانديرمق اعتباريله مملكتی ده اقتصاداً قازانديرر .

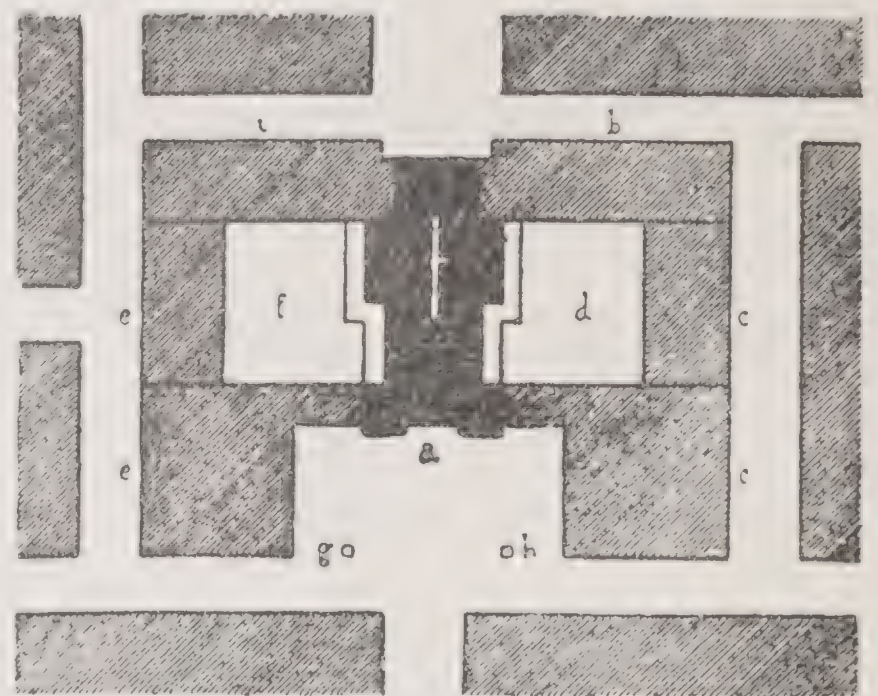
هرنه طرفدن باقسه‌ق بوكونكی شهرلرك انشاسنده پك ياكلش وسطحی دوشونديكمزی كورورز . بو مهم مسئله‌نك حلی ايچون بو كون صرف اولونان فكر صنعت وقابليتلرك داها پك اصغری مقدارده اولديغی شبهه‌سزدر . شيمدی‌يه قادار جاری اولان بو ياكلش اصوللری كمال قناعتله ييقمق ويرلرينه باشقا اساسلر قويمق ضرورتی واردر .

شهر انشاسنه عائد بوكونكی قاعده‌لرك صنعت نقطهٔ نظرندن برچوق خطالی جهتلری وار . صنعتله فنك آراسنی بولمق و بعضاً بونلرك بر برينه ضد كبی كورونن احتياجاتنی تأليف بين صورتيله تطمين ايلمك لازمدر . مثلا بر منظره‌نك قارشوسنده طورديغمز زمان شعاعات بصريه‌مز، كوز مركز اولمق اوزره هر طرفه طوغری انتشار ايده‌رك يايلان بر حزمه حالنده يلپازه كبی آچيلور . كورولن شيلر ايسه ينه كوزمز مركز اولمق اوزره بو شعاعاتك اوجلرينی وايدن بر قوس دائره داخلنده بولونور . بو قوس كوزه طوغری مقعر بر شكل حصوله كتيرر . ۱۷ نجی و ۱۸ نجی عصر استادلری بونی نظر دقته آله‌رق بنالری مقعر بر شكل ايچنه ياپمشلر وفوق العاده مناظر وجوده كتيرمشلردر .

بوكونكی كومه حالنده يايلان اولر ايسه بونك عكسنه‌در . يوقاروده طوقوزنجی بحثده عرصه‌سندن پارا قازانمق ايسته‌ينلرك نظرنده معين ومحدود بر عرصه ايچون الك استفاده‌لی بر تقسيملك الڭ چوق جهه‌ويره‌ن هندسی بر تقسيم اولديغنی سويلمشدك . اراضينك الك استفاده‌لی صورتده افرازی ايچون قوسلرك محدب اولماسی حالبوكه معماری نقطهٔ نظردن بنالرك كوزه‌ل كورونمسی ايچون مقعر اولماسی لازمدر . يعنی منفعت محدبی وصنعت مقعری ايستر . أيی بر پلان ايسه بونلردن برينك ضررينه اوبرينی تأمين ايدن ده‌كلدر . مهارت بو ايكی ضد جهتلری تأليف ايتمكده‌در . يعنی ايشلك هم اقتصاد و هم صنعت جهتلرينی برلكده تأمين ايده‌بيلمكدر .

بو مقصدی تأمينه خادم اولمق اوزره عموميتله قوللانيلان واسطه‌لردن برينی سويلمشدك . بوده صنعتكارلك اولا باشليجه سوقاقلرله ميدانلری رسم ايده‌رك تالی محله‌لری اعظمی قيمت

تأمين ایده‌جك اصوللره ترك ایتمکدی. مع مافیه منتظم افرازلرك صنعت خصوصاتندن تماميله ازاده اولدیغنی ادعا ایتمك‌ده طوغرو ده‌كلدر. اون سكزنجی عصرده‌كی نمونه‌لره كوره یاپیلمش بر كلیسایی (شكل ١١٢) مثال اوله‌رق كوستره‌بیلورز. a كلیساسی دیكر بنالره متصلدر. بوكلیسانك حاكم اولدیغی میدان اوچ طرفدن قاپالیدر وایكی طرفده ایكی آبده وایكی چشمه ایچون یروواردر. كلیسانك تام قارشوسنه اورتا كنیشلكده برسوقاق چیقار. مجاور بنالر شونلردر. b Presbytère طوغرودن طوغرویه Sacristie ایله اتصال كسب ایتمشدر.

(شكل ١١٢)

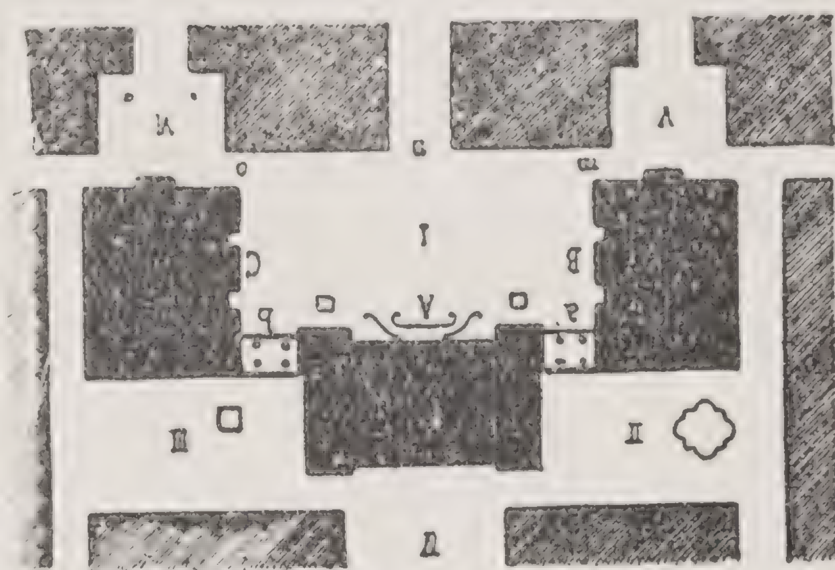
c برارکاك مكتبیدركه چوجوقلر فنا هواده كلیسایه طوغرودن طوغرویه كچه‌بیلیرلر.
d بویوك آولوسی كلیسادن یوكسك بر دیوارله آیرلمشدر وبوراسی ژیمناستیق یاپمغه مخصوصدر.
e برقیز مكتبیدر ویاننده باغچه‌سی واردر: c ، é ، i قسملرنده ایرادلق اولرویاخود باشقا مكتبلر یاپیلابیلور.

آولولرك دیوارلری اوستنه صارماشیقلر واورتالرینه آغاجلر وچالیلر دیكیله‌رك كوزل راستراحت باغچه‌سی وجوده كتیریله‌بیلور. كلیسانك آرقاسنده‌كی آوه‌نویه آغاجلر دیكیله‌رك داها نشاط ویریجی برشكله صوقوله‌بیلور.

مثال اولمق اوزره كوستریلن بوشكل، مقر اداره اولان اورتا برشهرده‌پك اعلا تطبیق اولونابیلور. اساس میدانك ساكن وقاپالی اولماسی، كلیسانك دیكر بنالره اتصالی حسبیله داها اوجوز چیقماسی، تماتی اولان بنالردن كلیسایه، قاپالی یردن كچیله‌بیلمه‌سی بوپلانك ویره‌جكی فائده‌لردندر. مع مافیه بوپلانك احوال خصوصیه‌یه كوره مختلف شكللری‌ده اولور. قصبه‌نك محتوی اولاسی لازمكلن كلیسا، مكتب وسائره كبی مبانی‌یی هپ بریرده طوپلایارق اورایه برچشمه، برآبده علاوه‌سی واطرافنه اغاجلر دیكیلمه‌سی صورتیله كوزل منظره‌لی بریر وجوده كتیریله‌بیلور.

بویوك شهرلرده بازارمیدانلرینه ناظر دائما بربلدیه قوناغی بولونور. زمان ایله بوبنانك یاننده‌ده شهرك احتیاجی اولان (بورسه، امنیت صندوغی، اقراض صندوغی، شهر موزه‌سی هال، انترپو وسائره كبی) مبانئ اقتصادیه واجتماعیه یاپیلاجقدر. اكر بوبنالره تخصیص ایدیلن عرصه‌لر منتظم وهندسی افراز اولونمش مربعی پارچه‌لردن عبارت اولورسه معمار

بو پارچەلرك اورتالرنده بر بوشلق براقمغه مجبور اولەجغی کبی بنالرده بر مکعب شکلنی آنقدن قورتولامیەجقدر .

(شکل ١١٣)

باخصوص بو بنالردن هر برینك مختلف جهەلری عین زمانده کوروله‌میەجك و بونلرك هپسنی ده کوزل یاپمنە، تخصیص ایدیلان پارا کافی کلمیەجکدر . فقط بلدیه قوناغنی یاپان معمار، پروژەسنی اطرافده‌کی بنالرله برلکده یاپمش اولسـه اطرافه بویوکلی کوچوکلی شـکللرله ایستدیکی منظرەیی ویرەبیلور و بنالرك هیئت عمومیەسنی کوزه الك ایی بر تأثیر اجرا ایدەن مقعر برشکلده یاپاردی . باخصوص داخلده قالاجق اولان آولولری فارقەوی بر میدان حالنه کتیریردی .

بو ترکیبلر ایجـابنه کوره ده کیشـەبیلور . معمار نه قادار سربست اولور و عرصه شکلیله مقید بولونمازسه مختلف بنالری اوقادار صنعتکارانه برصورتده ترتیب ایدەبیلور . شکل ١١٣ده منتظم افراز سیستەمندن چوق آیریلمقسزین چیزدیکمز پلانده اساس بنایی A قسمی تشکیل ایدەر . بونك اوکنده برسـطح مائل واردر . بنایه اورادن کیریلور . اوکده‌کی میدان اوچ طرفی قاپالی بر میداندر . بو میدان بایراق دیرەکلری ، فنارلر و هیکللرله تزیین ایدیلمشدر .

B و C بنالری تالی بنالردر . اسـاس بنـایه a و b غالەریلری (کوپرولری ایله) برلشدیریلمشدر . غالەریلرك اوست قسمی رواقلیدر. میدانك اطرافنده‌کی اقسام معماریەنك اسلوبی عینیدر وبو وحدت بنالرك کوزه بویوك برتأثیر یاپماسنی تأمین ایدەر .

بنانك آرقا طرفی I و II کوچوك میدانلرینه ناظردر. VI . V . VI میدانلرنده بنانك برقسمی کورونور. کیمسەنك کورەمیەجکی قاپالی آولولرینه بوراده هر بری برخصوصیتی حائز میدانلر وجوده کلمشدر .

بو میدانلردن الك بویوکی رواقلرله تزیین اولونەبیلور وبورواقلر a و d غالەریلرینك بر دوامی کبی یاپیلابیلور. بورواقلر هیئت عمومیەسیله کوزل بر منظره تشکیل ایدەجکی کبی II میدانیله VI میدانی وکذا III میدانی ایله میدانی V آراسنده ارتباطی تأمین ایدەر .

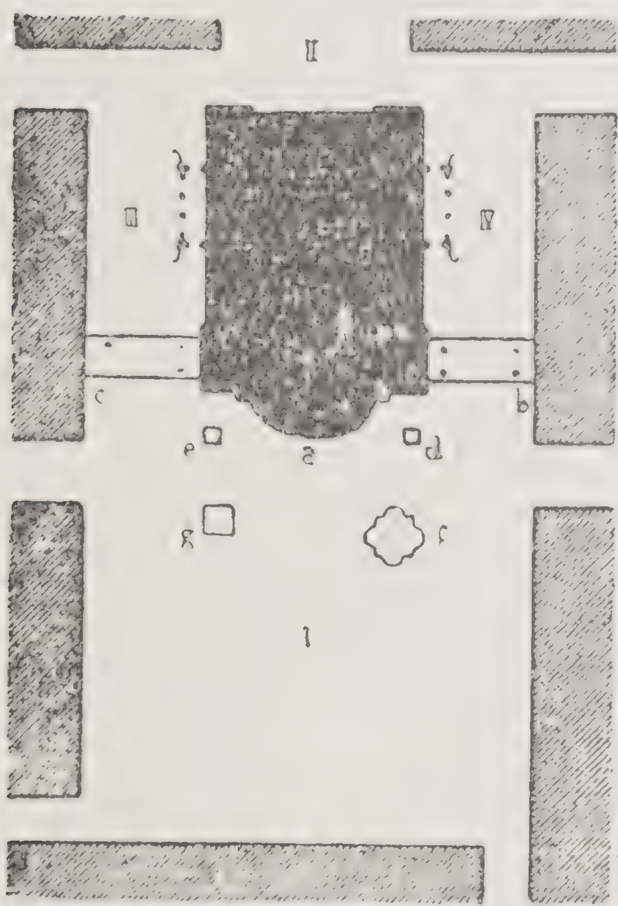
II و III میدانلرینك برینه برچشمه ودیکرینه برهیکل وضع اولونارق هر بری کندینه مخصوص آیری بر خصوصیتی حائز اولەجق وجهله تنظیم و تزیین ایدیلەبیلور . V و VI

كوچوك ميدانلرى حركت جريانلرندن اوزاق ايكى كوشه‌ده بولونور. بورالرى قهوه ولوقنطه‌لر ويوكسك ستونلى آبده‌لر ايچون اك مناسب يرلردر.

بويوك بر دارالفنون ويا عالى بر فن مكتبى وياخود بر آقاده‌مينك مختلف اقسامى ايچونده بويله بر ترتيبات پك مناسبدر. برطرفده مختلف لابوراتوارلر وقوللكسيونلر، ديكر طرفده تشريحخانه وطب فاكولته‌سى پك مناسب صورتده يرلشديريله‌بيلور. اكر معمار عرصه‌نك شكليله تقييد ايدلمز وكيرينتى وچيقينتيلر ياپماسنه مساعده‌اولونورسه نتيجه داها أيى ظهور ايدر.

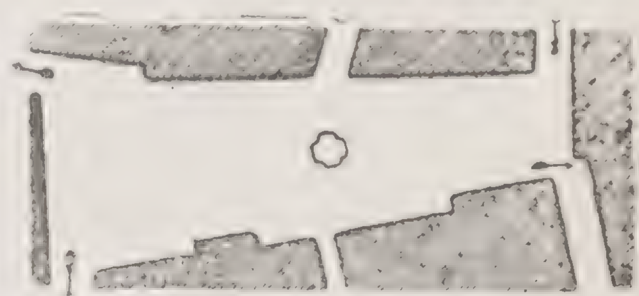
برآزده تياترولرك محللرينى تدقيق ايده‌لم. بوبنالر يانغين تهلكه‌سى حسبيله عموميتله مجرد ياپيلور واطراف بنالريله التصاقى اولماز.

بونكله برابر برتياترويى رواقلرله اطرافده‌كى مبانى‌يه ربطايدرك يانغين تهلكه‌سندن آزاده بر «كل معمارى» وجوده كتيرمك و تياترو ميداننه قاپالى بر شكل ويرمك‌ده هرزمان ممكندر. حتى رواقلرك اوستنه كمرلى كاركير شيروانلر ياپيلماسى قضا وقوعنده تياترونك اوستندن جوار بنالره كچمك خصوصنى‌ده تأمين ايده‌بيلور. غاله‌ريلر كاركير اولديغى جهتله اطفائيه ايچونده‌تخليص واطفا عمليه‌لرينى قولايلقله ياپمغه مدار اولور. أسكيلرك اصوللرينى شيمديكى احتياجاته تطبيق صورتيله (شكل ۱۱٤) ده‌كى بر پلان نمونه‌سى چيزلمشدر.

(شكل ۱۱٤)

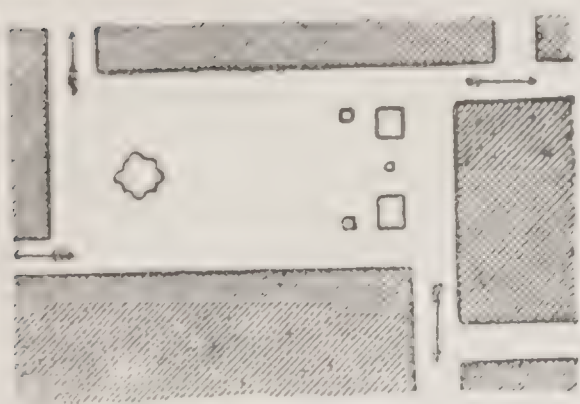
تياترونك جبهه‌سنده‌كى مدورشكل، بنايى I ميداننك كيروسنه طوغرو چكمك مجبوريتنى ويرر. بو چيقنتى يانلرده‌كى a و c كمرلرينك ايچرلك اولماسنى اقتضا ايتديرر. e و d نقطه‌لرنده فنارلر، g نقطه‌سنده بر هيكل و F نقطه‌سنده‌ده برچشمه بولونابيلور. تياترونك ارقا جبهه‌سنده II ميدانى وايكى طرفلرده‌ده III و IV كنيش سوقاقلرى وجوده كلور. بو ايكى طرفدن تياترويه كيريلن سطح مائللر اوكنه آرابالر ياناشير وبو وجهله تياترونك اساس جبهه‌سى آرابا واوطوموبيل غلبه‌لكيله طولاش اولماز.

(شكل – ۱۱٥)
ويانه‌ده بكى پلان

بونمونه‌لرك هپسى‌ده غايت بسيط ومنتظم افرازلره الويريشلى شكللردر وكورولويوركه چوق مصرف وزحمته كيرمكسزين بويله كوزل ترتيبلر ياپيلابيلور. استقبالده ياپيلاجق انشاآت ايچون لزومى مقدار واسعجه اراضى براقيلور وسوقاقلرك شكلنده‌ده

هندسی انتظاملره رعایت ایدلمه‌رك برازصنعتکارانه شکللر واعوجاجلر وجوده کتیریلورسه مقصده‌واصل اولمق پك ممکندر . سوقاقلرك (شکل ١١٥)

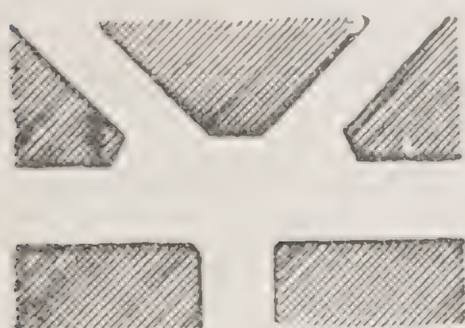

(شکل – ١١٦)

ده‌کی کبی میدان کوشه‌لرنده برلشمه‌لری ایی دکلدر . بالعکس بو استقامتلر (شکل ١١٦) ده‌کی وضعیتده اولورسه چشمه وهیکل موقعلری ایچون پك مساعددر .

مع مافیه عین سیستمه‌ی ، برمحله‌نك هرطرفنده تطبیق ایتمکدن بویوك برخطاده اولاماز . عین سیستم واصولك هریرده‌عین صورتله تطبیقندن صوك‌درجه‌توقی اولونمالیدر .

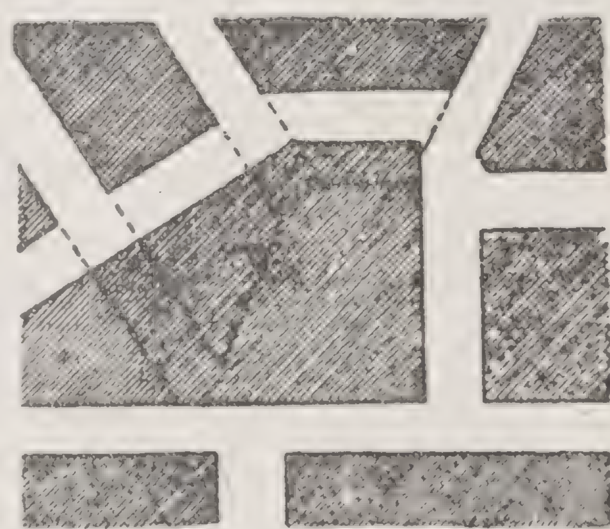
میخانیکی بر صورتده تکرر ایدن شکللر کوزی یورار . بالعکس سوقاقلرك هر برینه باشقا برخصوصیت وتنوع ویرملیدر . حتی ویللالرك

(شکل – ١١٧)

بولوندیغی محله‌لرده‌کی « طبیعی اهمال » بیله غایت اوزون وواسع ساحه‌لرده عین صورتله دوام ایده‌جك اولورسه ایچ صیقار .

برقاچ سوقاغك برلشدیکی قسملرده‌کی حرکت جریانلرینی توزیع ایتمك ایچون یاپیلان میدانجقلر هم جریان وهم‌ده منظره اعتباریله ایی وکوزل اولمازلر (شکل – ١١٧) . اراضینك منتظم وهندسی تقسیماتنك برنتیجه‌سی اولان بوعصری سیستم ترك ایدیلمه‌لیدر . بوشکلده‌کی دورت ویا بش یول آغزلرینی قالدیرمق وتعدیل ایتمك پك ممکندر . بوکبی میدانجقلره (شکل – ١١٨) سوقاقلرك تلاقیسندن حصوله‌کلن ساحه شکلنده بربنا یاپیلمله بوکا برچاره بولونمش اولور ، بووجهله اسکیلرك قوللاندقلری اصوللره تبعیت ایدیلمش ومیدانلرك چارپوقلقلری بنالر ایچنده غائب ایدیلمش اولور .

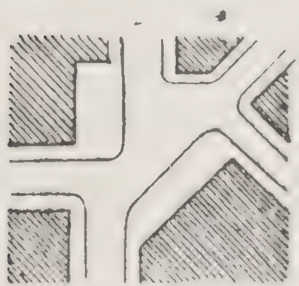
(شکل – ١١٨)

بوکا مشابه احوالده شرائط موجوده‌یی نظر دقته آله‌رق بر شکل بولمق لازمدر . اکر بو نقطه‌دن بر ویا ایکی اساسلی یول کچیورسه اونلری محافظه ایدوب دیکر تالی سوقاقلرك بورایه چیقماسنی ازاله ایتملیدر . بونك ایچون‌ده او میدانجغه کلن یوللرك استقامتنی قیرمق ، چویرمك وباشقه نقطه‌لره تمدید ایتمك ایجاب ایدر . حتی بو تبدیل استقامتلر، صنعت نقطهٔ نظرندن لزوملی اولان اعوجاجلری‌ده وجوده کتیرر ورسم تخته‌سی اوزرنده برکلی

وجدولك یاپدیغی چیركین ومادی هندسیلكاری ازاله ایدر . بعضاً بوكبی میدانجقلره اطرافی اولرله محاط عمومی برباغچه یاپمق صورتیله‌ده چاره بولونور . (شكل ــ ١١٩) بوكا بر مثالدر . (شكل ــ ١٢٠) عصری بر شهرده یول آغزلرینك سوقاقلرینی بر بریله‌قارشولاشدیرمقسزین ترتیب ایدیلملرینی كوستریر .

(شكل ــ ١١٩)

یوقاریدنبری ذكر ایتدیكمز مطالعات شهر پلانلرینی شیمدی‌یه قادار یاپیلا كلن اصوللرده یاپمامق لازمكلدیكنی وصنعت جهتندن محروم شكللری یاپمغه وماضی‌یی اونوتمغه هیچ لزوم اولمادیغنی پك اعلا اثبات ایتمشدر . نه بو كونكی حركت جریانك كثافتی ، نه‌ده حفظ الصحه ایجاباتی صنعتكارانه شهرلر یاپمغه بر مانع تشكیل ایتمز . یالكز دوشونجه‌سزلك وحسن نیتك نقصانی نتیجه‌سیدركه بزی بوكون بویله جان صیقیجی صورتده یكنسق واشكال منتظمه‌ده بر طاقم مكعبلردن باشقا برشی اولمایان بنالر وسوقاقلرده اوطوروب یاشامغه محكوم ایدییور . یاواش یاواش آلدیغمز بوشیلردن آرتیق متأثرده اولمایورز . حالبوكه ایچمزدن بریسی وندیك ویا فلورانسه كبی صنعت شهرلرینه كیدوب كلدكدنصكره كندی مملكتنك بو قادار یابانجی وصنعتدن عاری بر صورتده عصریاشدیرلمش اولمسندن صوك درجه متأثر اوله‌جغی شبهه‌سزدر . بوسببله‌دركه او كوزل شهرلرده اوطورانلر خارجه چیقمق احتیاجنی بزم قادار طویمازلر . بز ایسه هرسنه هیچ اولمازسه بر قاچ آی كویه كیدرك شهرلرمزك روحمزده حصوله كتیردیكی یورغونلقدن دیكلنمك ایسته‌رز .

(شكل ــ ١٢٠)

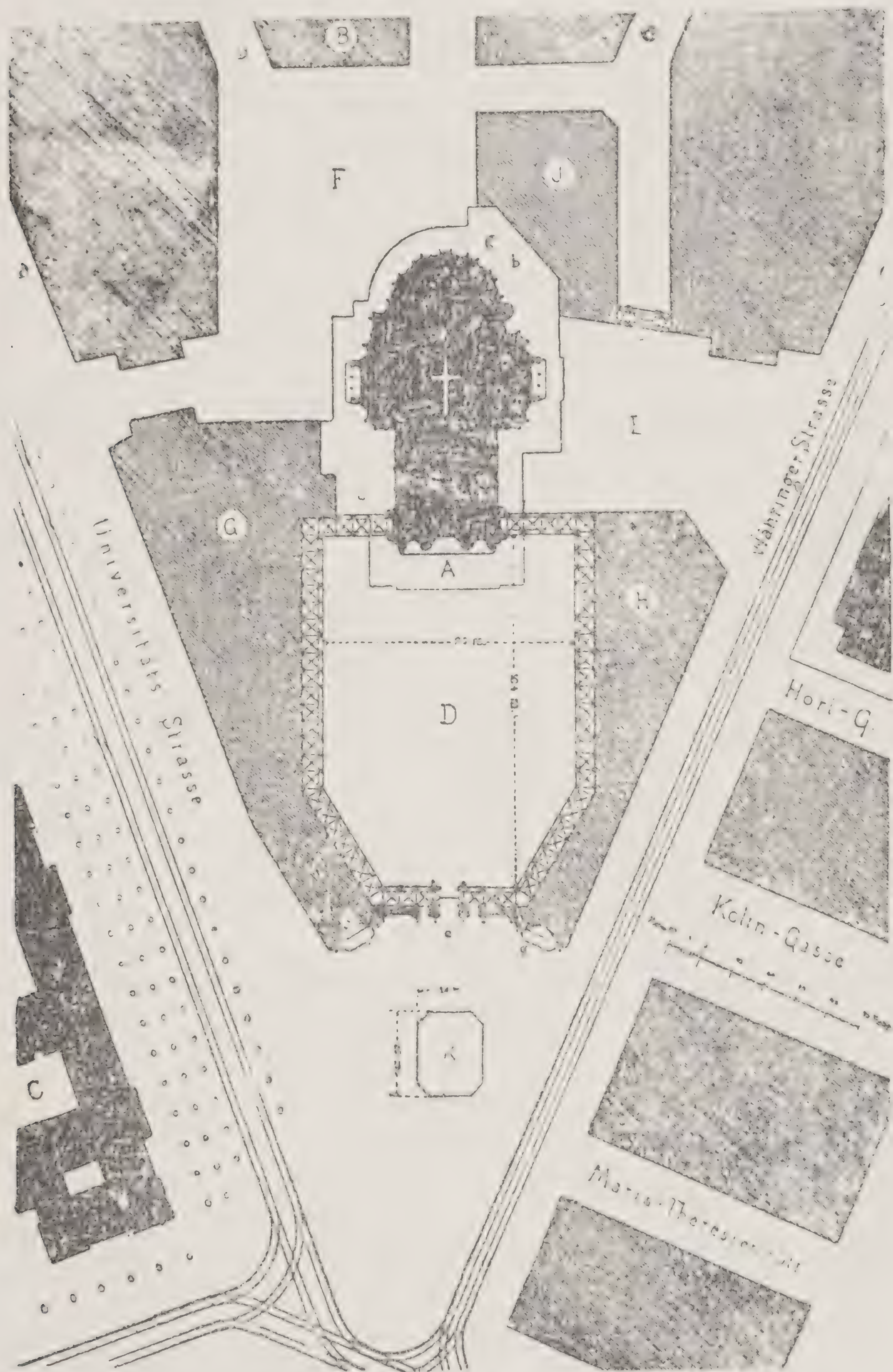
١٢

صنعت اساسلرینه كوره چیزیلمش شهر پلانلری

بورایه قدار شهرلری انشا ایتمك صنعتنك قواعد اساسیه‌سنی تدقیق ایتدك وبوكون جاری اولان سیسته‌ملرك هانكی نقطه‌لرینی اصلاح ایتمك لازمكلدیكنی كوستردك . شیمدی‌ده بونلردن استخراج ایتدیكمز اساسلرك واسع بر مثال اوستنده صورت تطبیقنی كوستره‌جكز .

ویانه‌نك بر قسمنی باشقا بر شكله تحویل واصلاح ایچون ، ویانه صناعی صنعتلر arts industriels مكتبی مدیری و معمار موسیو C. Sitte طرفندن یاپیلان پروژه بروجه آتیدر :

نسبةً قيصه بر زمانده ويانه شهرنده نظردقتی جالب متعدد آبدوی بنالر ياپيلدی ايسه ده بونلری محيط اولان ميدان وسوقاقلرك خطالی بر صورتده تنظيم ايديلملرندن طولايی تأثيرلرندن برقسمنی غائب ايتديلر . معمافيه بو بنالرك اطرافنده كی بوش ساحه لر او قدار بويوكدركه بو پلانك محذورلری بلامشكلات تصحيح اولونابيلور .

(شكل ١٢١)

ويانه ده « ووتيف » كليساسی

(شكل ١٢١) ويانه ده كی votive كليساسی ، عصری شهرلرده اكثريتله تصادف اولونان مثلثی بر ميدانك اورتاسنه ياپيلمشدر . بو ميدانك هيئت عموميه سی بر كل تشكيل

ایتمز . فقط جوارندهکی سوقاقلرله قاریشور . باقیلدیغی زمان اطرافی محاط وچرچیوه‌لی برمیدان تأثیرینی یاپماز. میدانك اطرافنده بولونان دارالفنون، votive کلیسا، کیمیاخانه کبی بویوك بنالرك جبهه‌لری آیری آیری برر نغمه کبیدر وهیئت عمومیه‌سی بر آهنك تولید ایتمز . دیکر طرفدن Walpurgisstrasse سوقاغنك اولری اوستنده‌کی قبه‌لر ، بو میداندهکی کلیسانك نازك واصیل معماریسیله بارز بر تضاد تشکیل ایدر .

بو مختلف وبربرینه بکزه‌مه‌ین موضوع معماریلر بر وحدت صنعتکارانه تشکیل ایده‌مزلر . هربنا باشلی باشنه بر رول اوینار و حتی صحنه‌ده ایکنجی واوچنجی درجه‌ده قالماسی لازمکلن اویونجیلرك کندیلرینی کوسترمك ایچون برنجی آقتور کبی اویناملرینه مشابه بر حال قارشوسنده بولونولدیغی حس اولونور . بونلرك هربرینی کندی رولنده براقق وایلروسنه کچمه‌مك ایچون مقتدر بر رژیسورك نقصانلغی حس اولونور. بو کون آرتیق بوخطایی تماماً ازاله ایتمك قابل اولامازسه‌ده تنقیصنه چاره بولمق ممکندر. بومیدانك خطالرندن الك مهمی مبالغه‌لی صورتده بویوك اولماسیدر . غوتیك اسلوب معماریسنده اولان کلیسانك تأثیری همان همان غائب اولمشدر . اکر بو کلیسا داها دار بر چرچیوه ایچنده اولمش اولسه‌یدی بالطبع داها عظمتلی بر تأثیر یاپاجقدی . باخصوص غوتیك اسلوبنده بر کلیسانك اورتاده مجرد یاپیلماسی واوزاق بر مسافه‌دن ویاندن کورولمسی صنعت نقطهٔ نظرندن جائز دکلدر .

بو کلیسایی بو کونکی موقعه قویمق برکره بونقطه‌دن خطالیدر. کلیسانك یوکسك ایکی قوله ایله مجهز اولان جبهه‌سی مطلقا درینلکنه برمیدان ایستر . یان جبهه‌سی ایسه برنجی میداندن تمامیله آیریلمش بر باشقا میدانه محتاجدر . برباقیشده قوله‌لرك یوکسکلکیله باصیق اولان Coeur قسمنی بر باقیشده کورمکدن ونظرك بویله یوکسکدن بردنبره آلچغه دوشمسندن متحصل چیرکینلکی ازاله ایتمك لازمدر .

absid ایله شاپه‌لت تاجی یاندن وشیولکنه کوروله‌جك اولورسه داها کوزل بر انطباع حصوله کتیریر . چونکه مناظرده پاینده کمرلرله کرفت اولان « پنیاقل » لر غایت وسامانه لوحه‌لر تشکیل ایدرلر. بوتون بوشرائطی بو کون بویوك تبدیلات یاپمقسزین، آنجق چوق بویوك اولان میدانك بر قسمنی بنالرله اورتمك صورتیله تأمین ایتمك قابلدر.

(شکل ۱۲۱) کلیسانك اوکنده بر D آولوسی وجوده کتیریله‌جك اولورسه کلیسانك جبهه‌سی قیمت کسب ایده‌جك و G و H قسملری اوزرینه یاپیله‌جق اولان بنالرك یوکسکلکی کلیسا ایله هم آهنك اولمایان دیکر مبانی‌یی نظردن ستر ایلیه‌جکدر . اوزمان کلیسانك آولوسی مقامنده اوله‌جق اولان میدانك طولی ۱۰٤ وعرضی ۷۵ مترو اوله‌جقدر بوبیله

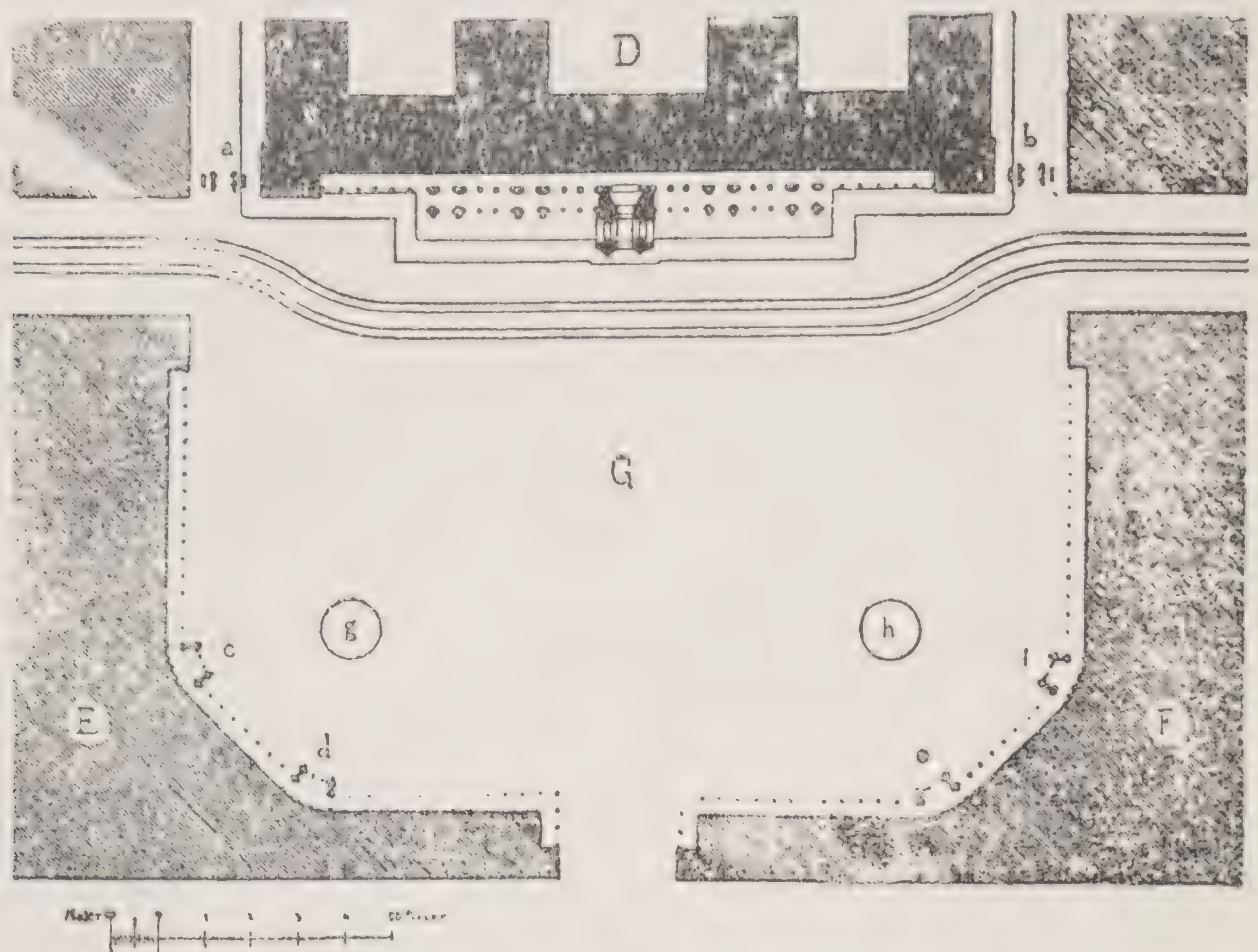
چوقدر. فقط یان طرفلرده کی سوقاقلرك پروفیلی بونی ایجاب ایتدیرمکده‌در. میدانك اطرافنده کی طرقلر کلیسانك عینی اسلوبنده معلا (Élancé) و برقات اوله‌جقدر. e.d.c مدخللری و میدانك کوشه‌لری آبدوی برسجیه‌یی احتوا ایدن برکل تشکیل ایدر.

کنارلرده، آبده‌لروفرەسك دیوار رسملری بومیدانی یاواش یاواش زنکینلشدیره‌جك ویکی بر « قامپو سانتو » وجوده کتیره‌جکدر. اورایه بر ویا ایکی چشمه قونولمسی‌ده مناسبدر. چشمه‌لر هرزمان بویله آولولری تزیین ایدن عنصرلردندر. میدانك e مدخلندن کلیسانك A جهه‌سنه طوغری ایکی طرفی اغاجلی کنیش بر یول وکلیسانك اوکنده بر بوشلق براقیلمق صورتیله زمینه شکل مناسبده آغاچلر دیکیله‌رك اوراسی داها سویملی بر حاله کتیریله‌بیلور. توزدن و کورولتودن محفوظ اولمق اعتباریله بوآولو، حال حاضرده موجود اولوب مقصدسز و فائده‌سز بر صورتده چوق بویوك یاپیلمش اولان شیمدیکی میداندن چوق کوزل وفائده‌لی اولابیلور. e مدخلنك یاننده‌کی f و g محللری دیواره ملاصق چشمه‌لر یاپیلمسنه مساعد یرلردر. آولونك مدخلی اوکنده ایکنجی بر کلیسا یاپاجق قادار بویوك برساحه قالور. بورایه‌یاپیلاجق اولان بویوك ابعادده‌کی بر بنا، آرقه طرفده g،e،f بنالرینك تشکیل ایده‌جکی غایت مناسب برآرت‌زمینه مالك اولور. کلیسانك آرقا طرفنده ویان جهه‌لری بونجه دیکر میدانلر وجوده کتیریلمه‌سی‌ده کوچ اولماز. بومیدانلره صنعت نقطهٔ نظرندن لزوم واردر.

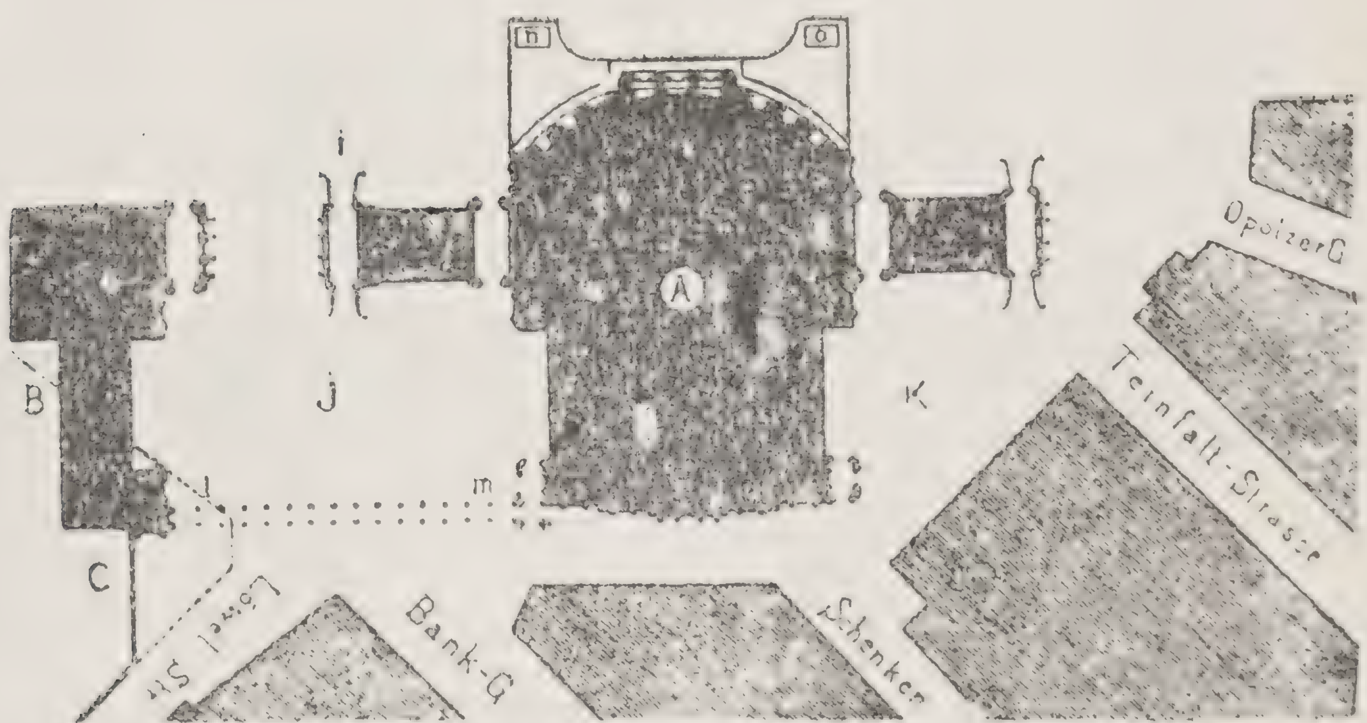
i بناسی یانده‌کی e میدانی قوشاتیر وتحدید ایدر. a قاپوسی میدانك ضلعلرندن بریسنی قاپاتیر ونظر دقته چارپاجق قادارمبالغه‌لی برتناظر حصوله کتیرمکسزین c مدخلنه‌قارشولق تشکیل ایلر. b نقطه‌سنده‌کی کچید، ممکن مرتبه دار اولمالی و یالکز پیاده‌لره تخصیص ایدیلیدر. که مدخللری داها کنیش اولان دیکر میدانلرله برتضادتشکیل ایتسون. d نقطه‌سنه انشا اولنه‌جق بنالرده عین سببدن طولانی کلیسایه‌یاقین یاپیلمالیدر. بوصورتله یان جهه‌لری باشقا باشقا منظره وتأثیرلر حصوله کتیرملیدر. c،d نقطه‌لرنده‌کی مدخللرده بربرلرینك عینی اولمیه‌جقدر. بونلردن بری اوچ، دیکری درت کچیدلی اوله‌جقدر. کلیسانك Presbytère قسمی B محلندن J محلنه کتیریله‌جکدر. بووجهله بوبنالر ایله کلیسا آراسنده مواصله‌داها یاقلاشدیرلمش اولور. F میدانی ایسه Coeur قسمنك جبهه‌سنی کوستره‌جك و اوکا قیمت ویره‌جکدر.

ویانه‌ده‌کی شهر امانتنك سپلانادی‌ده (شکل ۱۲۲) کذا چوق آچیقدر. بوقوجه میدان ایچنده بلدیه قوناغی عادتا غائب اولور. بنا بوساحه‌یه نسبةً چوق کوچوك کورونور. بوبنایی عرضانی بر میدان او کنده یاپمالی ایدی. یعنی میدانی بنا بونجه امتداد ایدن بر

شکله قویمق واطرافنی عین اسلوبده بنالرله احاطه ایله‌مك ایجاب ایده‌ردی. بوبلدیه قوناغنك قارشوسنده بولونان بلدیه تیاتروسنك (Burgtheater)ك ده وضعیتی چوق فنادر. بوایکی مهم بنانك کوزل جبهه‌لری، أیی دوشونولمش وصنعتکارانه رسم ایدلمش برمیدانی نه کوزل

(شکل ۱۲۲)

(شکل ۱۲۲)

ویانه‌ده بلدیه قوناغی میدانی وتیاترو میدانی

تزیین ایده‌بیلوردی. بوکون تیاترونك k طرفنده برشیئی دکیشدیرمك قابل دکلدر. کذا تیاترونك آرقه جبهه‌سی ده برمیدانك برضلعنی احاطه ایتمك اوزره قوللانیلابیلورکن بویاپیلامامشدر. بونلره آرتیق برچاره بولمق مشکلدر.

یالکز J طرفنده میدان داها بوش اولدیغی ایچون بورایه‌ده بعض اصلاحات یاپمق ممکن اولور. بونی یاپارکن اورته‌ده مجرد برطاش یغینی کبی قالمش اولان تیاترونی اطرافی ایله داها ارتباطلی برحاله صوقاجق اصلاحاتی یاپمق ده قابلدر. تیاترونك الك خطالی یری، اساس جبهه ایله اوکنده‌کی میدانك بربرینه اویغون اولماماسیدر. بو بنایه بوسبوتون باشقا شکلده برمیدان لازمدی.

تیاترونك اوکنده‌کی n و o قسملری آراسنده بولونان پیاده یولنك شکلی تیاترو جبهه‌سنك مدور شکلنك عکسنه اولماسی لازمدی. تیاترونك بك یاقیننده‌ن لاابالی برصورتده چکن ترامووای خطنك ده اوزاقلاشدیرلمسی لازمدر. ترامووای بلدیه قوناغی اوکنه یاقلاشدیرمق دها مناسبدر. اوراده داها بویوك بر ساحه واردر. شیمدی بوفکرلرك نه‌درجه قابل تطبیق اولدقلرینی مطالعه ایده‌لم.

بلدیه قوناغی اوکنده G میدانی وبونك اطرافنده بنانك اسلوبنده رواقلی بر یول اوله‌جقدر. c، d، e، f نقطه‌لرینه بلدیه قوناغنك قوله‌لری تکلنده فقط داها کوچوك اوله‌رق برر قوله یاپیلاجق اولورسه بنانك تأثیری داها آرتار. E و F بنالری‌ده ویانه‌نك یوکسك بنالری کبی اولمیوب بلدیه قوناغنك تأثیرینی بوزمیه‌جق وبالعکس بویوده‌جك نسبتده اولمالیدر. H نقطه‌سنده براقیلاجق اولان کنیشجه بر مدخل قوناغك اورته قوله‌سنی اوزاقدن کورمکه مساعد اوله‌جقدر.

بنانك یان طرفلرنده‌کی a و b طاق ظفرلری ایتالیانك وه‌رونا شهرنده‌کی Scaliger آبده‌لری کبی آثار نحتیه ایله تزیین اولونابیلیر.

بو تبدیلات سایه‌سنده بربرینه بکزه‌مه‌ین اسلوبده‌کی بنالرك عین زمانده کورونمه‌لری ومیدانك صنعتکارانه بر شکل آلمسی تأمین اولونابیلور.

تیاترونك یاننده‌کی J میدانی ایچون B موقعنده مدیریته ویادیکر برخصوصه عائد وتیاترو اسلوبنده بر بنا یاپمق ایجاب ایدر. بو بنا تیاترویه آلتی رواقلی واوستی برچیت تشکیل ایدن قاپالی بر کوپرو ایله ربط اولونابیلور (شکل ۱۲۲). بلدیه قوناغنك صاغ وصول طرفلرنده ملت مجلسی ایله دارالفنون (اونیوه‌رسیته) واردر. بونلرك اساس جبهه‌لری Ring (قوشاق) جاده‌سی اوزرینه‌در، بو بنالرك اطرافی‌ده فنا ترتیب ایدیلمشدر. (d) دارالفنونك اوکنده ودارالفنونك روحیله هم آهنك ساکن بر V میدانی اولمق لازم کلیردی. حالبوکه شیمدی بورادن کچن ترامووایلرك کورولتوسی دارالفنونه هیچ یاقیشمایان ولوله‌لی بر محیط یاپمقده‌در. دارالفنونك حجره‌لری هپ بو غلبه‌لق وکورولتولی میدانه ناظردر. جاده‌نك بوکونکی حالیله سکونی تأمین غیرقابلدر. ملت مجلسی، مناظری بر تأثیر حصوله کتیرمك مقصدیله یاپیلمش بر بنادر. بناءً علیه بونك اوکنده اوزاقدن چکیلوب باقه‌بیلمك ایچون بر اسپلاناد اولماسی لازمدی (IX). بو مقصدی استحصال ایچون‌ده اوکنده‌کی میدانی اوستی آچیق ایله مزین بر قاتلی صیرا ستونلرله احاطه ایتمك، قابارتمه‌لر وهیکللرله تزیین ایده‌رك بویوك

آبدوی قاپولره سوسلهمك وبونلرك اوزرینهده quadriges (دورت حیوانلی ظفر آرابالری هیكلی) قویمق مناسب اولور .

بو صورتله ملت مجلسی بناسنك مدخلندهكی سطح مائل داها احتشام كسب ایدهجك وبنانك آولوسی مقامنده اولهجق اولان بو میدانك اطرافنده متعدد آبدهلر و مبانی بولونهجقدر .

پارقك ایچنه طوغری یووارق شكلده كیردن قسمه عرضانی اولهرق محتشم بر آبده یاپیلابیلور . ویانهده عدلیه سراینك میدانی (XI) مثالی بر شكلده اولوب بوراسنی اصلاح ایتمك اوقادار قولای دكلدر. بومیدانه كوشهسی یووارلاق وبویوك ابعاده جسیم بر بنا یاپیلاجق اولورسه شكلی داها كوزللشهجكدر. بویاپیلاجق بنا كیرالق اقامتگاهلر اولماسی تنسیب ایدلمزسه باشقه برخصوصه تخصیص ایدیلن بربنا اولابیلور .

شكل - ١٣٢
هیئت عمومیه پلانی

(شكل - ١٢٣) ده كوریلن بو پروژهنك موقع تطبیقه قونولماسی اهالینك حركتلرینه بر عارضه ایراث ایتمیهجكدر . یالكز جریانلر موقعنی ده كیشدیرهجكدر . بو مهم بنالره لایق اولان محیطی وچرچیوهیی یاپمق ایچون بویله بر تعدیلاته لزوم واردر . خلاصه بو تعدیلات آشاغیده ذكر اولونان فائدهلری ویرهجكدر .

اسلوب قاریشیقلغنك ازالهسی ؛ هر بنانك كوزده حصوله كتیردیكی تأثیرك تزییدی ؛ كوزل وفارقهوی برقاچ میدان و بونلرك اطرافنده متعدد كوزل بنالر وجوده كلمهسی .

كورولیورکه بویله بر شهرك مركزینی تاریخدهكی مثاللردن درس آلهرق صنعت ایجاباتنه كوره كوزللشدیرمك امكانسز بر شی دكلدر . بو مسئلهنك باشقا صورت حللری ده واردر . فقط مكمل بر اثر صنعت وجوده كتیرمك ایستهنیلورسه مراجعت اولوناجق اصوللرك یوقاریدن بری ذكر ایتدیكمز عین اساسلره استناد ایتمهسی لازم كلیر .

ذيل

شيمديكى شهرلرده آغاجلر وباغچه‌لرك صورت تطبيقى

حال حاضر شهرلرينك تزيينده آغاجلى يوللر وعمومى باغچه‌لرك مهم بر خدمت ايفا ايتمكده اولديغى وحفظ صحته خادم اولمق اوزره قوللانيلديغى كورولمكده‌در . بنا انشا ايدلمه‌مش واسع ساحه‌لر پارق حالنه كتيريلمش ، حوضلر وصولرله تزيين ايديله‌رك بويوك وغلبه‌لق شهرلرك هوا دەپولرى ماهيتنده آغاجلى ساحه‌لر تأسيس ايدلمشدر . مع مافيه اسكيدنبرى موجود اولان بر فكره كوره آغاجلرك حامض قاربونى بلع ومواد حموضه نشر ايتمه‌سى وبو وجهله شهرك هواسنى تصفيه ايتمه‌سى ، بوكونكى تدقيقات علميه‌يه كوره ثابت اولمش بر حقيقت دكلدر . هر حالده آغاجلرك هوايى تصفيه اعتباريله خدمتلرى ، غازلرك انبساطى حسبيله هوانك طبيعى بر صورتده دكيشمه‌سى يانينده پك جزئى قالور . بناءً عليه شهرلرده آغاجلر هوايى تصفيه‌دن زياده كوزه كوزل كورونمك ايچون قوللانيلان بر واسطهٔ تزيينيدر .

بويوك بر شهر ايچنده طبيعتك كوزللكلرينى كوسترن آغاجلى بر ساحه‌نك لطافتى وبعضاً بو آغاجلرك آثار معماريه ايله بر تضاد تشكيل ايتمه‌سندن حصوله كلن منظره‌نك كوزللكى معلومدر . فقط بو كبى وسائطك هر زمان يرنده قوللانيلمديغنى كورويورز .

حفظ صحتجيلرى ديكلرسه كز بر شهرده نه قادار چوق آغاچ اولورسه اوقادار أييدر . صنعت نقطهٔ نظرندن ايسه بويله دكلدر . آغاجلرك نره‌لره ونصل غرسى لازم كلديكنى بيلمك ايجاب ايدر . آغاجلرك عموميتله الك چوق قوللانيلديغى والك مناسبت آلديغى ير « ويالا » لرك بولونديغى محله‌لردر . ماين نهرى اوزرنده‌كى فرانقفورت شهرنده ، ويانه‌ده (Voehring) وەرينغ ده‌كى (قوته‌ج) كوشكلر جوارنده اسكى درەسد شهرى كنارنده ، ويسبادەن ، نيس كبى تداوى وتبديل هوا شهرلرنده‌كى كوشكلرك بولونديغى محله‌لرده أولرك اطرافى هپ آغاجلقدر . فقط شهرك مركزينه ومبانىٔ عاليه‌سنه ياقلاشدقجه ، بو طبيعى عناصرى قوللانمق اودرجه كسب مشكلات ايدر . بوكونكى « طبيعيه » مكتبنك ياپديغى رسملر ، نصل آبده‌وى بنالرك تزيينينه اويمايورسه ، بر شهرك منتظم وهندسى ميدانلرينك كنارينه قادار كلن انكليز پارقلرى ده اوراده‌كى بنالرك اسلوبيله تضاد تشكيل ايتديكى ايچون مناسبت آلمايور .

ایشته بو کیفیت فرانسز باغچه‌سی دینیلن ، آغاجلری منتظم شکللرده کسیلمش باغچه‌لرك ایجادینه سببیت ویرمشدر. اسلافمز ، آغاجلری بویله اشکال منتظمه‌ده ومبانی‌یه اویار بر صورتده بودایارق معماری قاعده‌لرینه کوره تنظیم ایتمکله یکی بر باغچه اسلوبی میدانه کتیرمشلر و بونی یالکز شاتولرك اطرافنده تطبیق ایتمشلردی . قرون قدیمه‌نك ، قرون وسطانك وحتی رونه‌سانس دورینك بویوك میدانلری ایسه آغاجسز اولوب صرف معماری ونحت آثارینك طوپلاندیغی ساحه‌لردی .

بو کبی میدانلرده‌دیکیله‌جك آغاجلرك منظره‌یی نه قادار بوزاجغنی، بوکونکی بولوارلرك جیلیز وتوزلی آغاجلرینی کورمکله آکلاشیلور . حتی اورالرده‌کی بنالرك فطوغرافنی آلمق ایچون یاپراقلرك دوکولدیکی قیش موسمنی بکله‌مك ایجاب ایدر. یعنی بویله‌آغاجلرله طولی بر ساحه‌ده آثار معماریه بوتون اشکالنی غائب ایده‌ر . بوندنده آکلاشیلیورکه آثار معماریه‌یی قاپایاجق یرلره آغاج دیکیلمه‌ملیدر . ذاتاً اون سکزنجی عصرده‌کی باغچه معماریسی صنعتنك قواعد اساسیه‌سندن بری‌ده بو ایدی .

أوللری ، شهرلرك تزیینده منفرد آغاجلر داها چوق قوللانیلوردی . روماده‌کی (Latran) پالمیه‌سی ، استانبولده‌کی یکیچری آغاجی ، آق‌ر‌وپولده‌کی « مینه‌روا » نك زیتون آغاجی کبی مشهورآغاجلر بوکا مثال کوستریله بیلور. اسکی شهرلرده برچوق کلیسا و « شاپه‌ل » لرك هپ بویله برر کستانه ویا اخلامور آغاجی وبونلرك لطیف کولکه‌لری آلتنه صیغینمش چشمه‌لری واردر . بوکونکی شهرلری یاپان هندسه‌جیلر ایسه بو منفرد آغاجلرك کوزللکنی کورمکدن عاجزدرلر . اونلری محافظه ایده‌جك یرده برر برر سوکرلر وبر دانه دیکمزلر . مع مافیه بوده شایان تشکردر . چونکه دیکسه‌لر همه‌حال میدانلرك مرکزینه دیکرلردی آرتیق اونلرك ذوق صنعتنی طانیورز. آغاجلی یوللرمزك ملجألرینه قویدقلری فنارلر یانده دیکدکلری آغاجلر کندی قیمت صنعتکارانه‌لرینی آکلامغه کافیدر . آغاجلرده‌طبیقی بنالر،آبده‌لر وهیکللر کبی میدانلرك کنارلرینه‌وحرکت جریانی اولمایان نقطهٔ میته‌لره دیکیلمك‌لازمدر . اوراده بر درجه‌یه قادار توزدن مصون اوله‌جغی کبی کولکه‌سنده‌ده اوطوروله بیلیر . فقط هرحالده بو آغاجلرك مهم بنالری قاپامامسنه دقت ایتملیدر . بوخصوصده‌عادت اولمش قاعده‌لره تبعیتدن زیاده او محلك صنعت نقطهٔ نظرندن ایجاباتنه‌کوره عادتا رسامانه برلوحه یاپار کبی‌ایشله‌مك وآغاجلری اوصورتله دیکمك ایجاب ایده‌ر .

آغاجلی‌یول‌ایله « منفرد آغاج » طرزلرندن‌مطلوب‌اولان نتیجه تماماً بربرینك ضدیدر. آغاجلی‌یوللر اون سکزنجی عصر صنعتکارلرینك اوزمان پك اهمیت ویردکلری مناظری

قاعده‌لرك تطبيقيله سراى وشانزه‌ليزه كيدن يوللره بويله مناظرى برشكل ويرمك مقصدندن نشأت ايتمشدر . صوكرا يول مهندسلرى ده بونى تطبيق ايتمشلردر . هرايكى حالده ده اووقت يوللرك كنارلرينه قواق اغاجى ديكيلوردى . شيمدى بيوك شهرلرده بو اغاج ديكيلميور . متمادى صورتده آغاجلى اوله‌رق دوام ايدن يوللر جان صيقيجى اولمقله برابر بو اصولدن تماميله آزاده اولمق ده ممكن دكلدر . متمادى صورتده دوام ايدن بنالرك يكنسقلغنى ازاله ايچون اوكا احتياجمز واردر . فقط بوكونكى مهندسلرك ياپديغندن دها معقول وداها صنعتكارانه برصورتده تطبيق ايده‌بيلورز . بوكون برچوق آوه‌نولر وبولوارلر كوريبورز كه مبالغه‌لى برصورتده كنيش ياپيلمش وايكى طرفنه بلا انقطاع دوام ايدن بر ر صيرا آغاجلر ديكيلمشدر . حالبوكه بونك عكسى ياپيلمالى ايدى . بويله بريوله صرف اولونان عظيم مبلغ هيچ برزمان استحصال اولونان نتيجه‌ايله متناسب دكلدر . بربيوك شهرك بولوارى وسطى اوله‌رق ۴۲۰۰ متردر . بو بولوارك ايكى طرفنه يكديكرندن يديشر مترو فاصله ايله ايكى صيرا آغاج ديكيلديكنى فرض ايتسه‌ك ۲۴۰۰ آغاج ايده‌ركه بوده همان بر اورمان ديمكدر . بناءً عليه بو بولواره ديكيله‌جك اولان بو آغاجلرله شهرك مختلف يرلرنده ايكى اوچ پارق وجوده كتيريله‌بيلير . بو پارقلردن شهر خلقنك ايده‌جكى استفاده ايسه هرحالده توز و كورولتى ايچنده غائب اولان بولوارك اغاجلرندن داها فضله‌در . يول اوستنده‌كى آغاجلرك باقيمى ده داها مصرفليدر . يولك، بالخصوص كونشه معروض اولمايان قسمنده‌كى اغاجلر دائما خسته‌در . سوقاغك آلتندن كچن هواغازى وسائر مجرالر ، اوستنده‌كى توزلر بو اغاجلرك دائما جيليز وقوتسز اولملرينه سببيت ويرر . وصوك بهارده هر اغاجدن اول بو اغاجلر ياپراقلرينى دوكرلر . بو اغاجلرى يولك يالكز برطرفنه ديكمك وأولرك اوكنده باغچه‌جكلر تشكيل ايتمك هرحالده بويله ايكى صيرايه عسكر كبى ديزمكدن داها أييدر . اغاجلرى چاليلر و كوچوك اورمانلرله يكديكرينه ربط ايتمك‌ده كوزل اولور . سوقاغك ديكر اغاجسز وسربست طرفى ترامواىلره براقيلابيلور . بالطبع بونى ده سوء استعمال ايتمه‌مليدر . اغاجلرك وضعيتلرينى ويرلرينى ايجابنه كوره تعيين ايده‌رك عصرى سوقاقلرمزده‌كى يكنسقلغى ازاله ايتمك ممكندر.

بوكونكى عمومى باغچه‌لرده اغاجلى يوللردن داها أيى برشكلده ياپيلمش دكلدر . عظيم مصرفلرى موجب اولديغى حالده مقصده تماميله خدمت ايتمزلر . قباحت ينه عرصه‌لرك هندسى تقسيماتنده‌دور . داما تخته‌سى كبى مربعلره آيريلمش محله‌لرده بالطبع باغچه اوله‌رق ينه بويله مربعى پارچه‌لردن برى ايريلمقده و اورايه عمومى محله باغچه‌لرى ياپيلمقده‌در. بوصورتله كويا برباغچه‌يه مالك اولونديغى ظن ايديلمكده‌در. حالبوكه بو باغچه‌نك اطرافى سوقاق اولمق حسبيله توزدن و كورولتودن راحت ايتمك قابل اولماز . هله بونك مساحه‌سى كوچوك

اولورسه بوراحتسزلق بوسبتون ارتار . بوکون عموده آچیلمش اولان أسکی خصوصی باغچه‌لر واردرکه بوسبوتون باشقا شکلده‌در . سوقاقه بونلرك آراسی یوکسك دیوارلرله آیریلمشدر . یازین لطیف بر استراحت محلی تشکیل ایدر . بعض أسکی شهرلرده اولرك آراسنه کیرلنمش بویله لطیف باغچه‌لره تصادف اولونور . شیمدیکی اغاجلی یوللر وپروناداره بکزه‌مه‌ین بوباغچه‌لر نه‌قادار کوزه‌لدر . بونلرك اطرافنده‌کی أولرك دیوارلری روزکاره وتوزه‌مانع اولور . باغچه‌صاحبلری کبی قومشولرده بولطیف اغاجلقلردن مستفید اولورلر بوباغچه‌لر سایه‌سنده أولره دها چوق هوا وضیا کلور . شیمدیکی أولر ایسه دار وقرانلق بر آولویه ناظر اوطه‌لردن متشکلدر . عادتا برحبسخانه‌یی آکدیران بو اوطه‌لرده انسان خسته اولور . بعضیلرنده پنجره‌لری قاپالی طوتمق مجبوریتی‌ده واردر . بویله‌اولره کیراجیلر پك خواهشکر اولمدیغی ودائما سوقاق اوستنه ناظر اوطه‌لی أولره رغبت آرتدیغی ایچون سوقاغه جبهه‌سی چوق عرصه‌لرده مقبول اولور . بوده یوقاروده کوردیکمز اسبابدن طولایی شهر بدیعیاتنی بوزار . أولرك آرقا طرفلرنده‌کی آولولرك سرمایه‌دارلر طرفندن سوءاستعماله اوغرادیلوب کوچولدولمه‌سی وباغچه‌لر براقیلماسی ایچون قانونلر ایستر . خلاصه ، شهرلرده‌کی غرسیات مختلف ایکی نوعه تفریق اولونابیلور : صحی غرسیات ، تزیینی غرسیات . صحی غرسیات ، سوقاغه تطبیق اولونمیوب أولرك اورته‌لرنده قالان وتوزله کورولتودن آزاده اولان قسملره منحصر اولمالیدر . بالکز باغچه‌لی ویالالری اولان محله‌لرده سوقاقلره اغاجلر دیکیله‌بیلور .

تزیینی غرسیات ایسه ، صولر وحوضلر کبی میدان وسوقاقلرك تزیینده استعمال اولونان اغاجلردر . بونوع غرسیاتدن مقصد « صحت » اولمیوب صرف « کوزه‌للك » در . بونلرك موقع ومحللرینی لایقیله تعیین ایتمك شهرمعمارینك اقتدارینه باغلی برمسئله‌در . سوقاقلرده ایکی طرفه صیرا ایله اغاج غرس اصولنی مهمالامکان ترك ایدوب یالکز برطرفه وطوپلی اوله‌رق چالیقارله برلکده دیکمك داها کوزه‌لدر .

استانبولده اولرك آراسنه قاریشمش اولان باغچه‌لرك آغاجلری نه لطیف لوحه‌لر وجوده کتیرمکده‌در . هرطرفده طبیعت بوتون کوزه‌للکیله أولری و سوقاقلری تزیین ایتمکده‌در . بزم شهرلرمزده اولدیغی کبی استانبولده هیچ برآغاج بویوك مبانی‌یی‌قاپاتماز وبو آغاجلرك باقیم مصارفی یوقدر . بونك سببی ایسه هرآغاج تصادفك ویردیکی وطبیعی اوله‌رق چیقدیغی یرده قالمش ویالکز بنالری‌اورتن ومنظره‌یه حائل اولانلری‌قالدیرلمشدر . بونلرك اصیل کوزه‌للکی ، وضعیتلرنده وموقعلرنده بر صنعیه اولماسی وهپسنك طبیعی اولماسندن‌در . قدیم آتنه وروما شهرلرینك آغاجلری‌ده بویله ایدی . عجبا شیمدیکی شهرلرمزده‌ده بو طبیعی کوزه‌للك ویریله‌مزمی ؟

آغاجلر ، طبیعتی تمثیل ایتدکلری وطبیعی کوزەللکلریلە طبیعتك صاف و صنعیەدن آزادە اولان منظرەسنی پاشاتارق اونکلە آرامزدەکی رابطەیی خاطرلاتان شیلر اولدیغی حالدە نامتناهی بر اوزونلقدە اونلری عسکر کیبی برصیرایە دیزمکدە نە معنا واردر ؟ ایشتە بدیعی ذوقمزك نقصانی کوسترەن شیئلردن بریدە شیمدیکی شهر مهندسلرینك قوللاندقلری بو اصولدر . استانبولدە بویلە آغاجلی تك بر یول یوقدر (مؤلف اسکی استانبولی مراد ایتمکدەدر .) بوکا مقابل هرطرفدە بر چشمەیە ومنفرد آغاجلرە تصادف اولونور . صو ایلە آغاجك بوصورتلە تطبیقندن نە کوزەل منظرەلر وجودە کلمشدر . شبهەسز شمدیکی شهرلرمز بر صیرایە دیزیلمش جیلیز وتوزلی آغاجلرلە محاط یوللرینە بویلە منفرد آغاجلر وچشمەلرلە داها کوزەل تزیین اولونابیلوردی ..

عمومی باغچەلری و آغاجلی یوللری یاپمق صنعتیدە شهرلری انشا ایتمك صنعتی کیبی قلمدە ورسمخانەدە یاپیلان میخانیکی برایش دکل بلکە بویوك برصنعت ایشیدرکە بوکون معین اولان دار حدودلری کچمك صورتیلە بوساحەدەدە شاه اثرلر وجودە کتیریلەبیلور.

شهر معماریسی

مندرجات فهرستی

رسملرك فهرستی

٣ فلورانسەدە سینیوریا میدانی
٤ پیزا شهرندەکی کلیسا میدانی پلانی
٥ « « « کورونیشی
٦ سیەننا شهرندە ویتتوریو ئەمانوئل میدانی پلانی
٧ « « « کورونیشی
٨ نورەنبرغ شهرندە یمش پازاری ، کلیسا وچشمە
٩ اوتؤن شهرندە سەن لوئی میدانی وسەن لازار چشمەسی
١٠ پادوا شهرندە سەن آنتونیو کلیساسی
١١ « « پەترارقا میدانی
١٢ وەرونا شهرندە کلیسا میدانی
١٣ « « سەن فەرمو ماجیورە کلیساسی
١٤ « « سەن اناستاسیا کلیساسی
١٦ لؤك شهرندە سەن میشەل کلیساسی
١٧ ویچەنسەدە کلیسا میدانی
١٨ سان استەفانو کلیساسی
١٩ برەچیا شهرندە کلیسا میدانی
٢٠ بەرن شهرندە ساعت قولەسی
٢١ برەچیادە سەن جیووانی کلیساسی
٢٢ پارم شهرندە شهرقوناغی وبویوك میدان
٢٣ راوەن شهرندە کلیسا میدانی
٢٤ پیستووا شهرندە کلیسا میدانی
٢٥ فلورانسەدە سینیوریا میدانی
٢٦ وەرونادە سینیوری میدانی
٢٧ فلورانسەدە سان قروچە کلیساسی
٢٨ مودەنا شهرندە سەن دومە نیقو میدانی
٢٩ ویچەنزا شهرندە سینیوری میدانی
٣٠ پادوا شهرندە « ئەرمیتانی » میدانی
٣١ « کلیسا میدانی
٣٢ سان جیمینیانودە کلیسا میدانی